សាកលវិទ្យាល័យភូមិន្ទនីតិសាស្ត្រ និង វិទ្យាសាស្ត្រសេដ្ឋកិច្ច

Université Royale de Droit et des Sciences Economiques

Royal University of Law and Economics

សារណាបញ្ចប់ការសិក្សា

ការកំណត់ទោសដោយចៅក្រម

ស្រាវជ្រាវចាប់ពីថ្ងៃទី ២៣ ខែមីនា ឆ្នាំ ២០២២ ដល់ថ្ងៃទី ២៣ ខែឧសភា ឆ្នាំ ២០២២

ស្រាវជ្រាវដោយ

និស្សិតឈ្មោះ **ផល អៀងលី**

សាស្ត្រាចារ្យណែនាំ

លោកស្រី **ចាំង ស៊ីណាត**

ថ្នាក់បរិញ្ញាបត្រ **នីតិសាស្ត្រ**

ជំនាន់ទី២២

ឆ្នាំចូលសិក្សា ២០១៨

ឆ្នាំសរសេរសារណា ២០២២

សាកលវិទ្យាល័យភូមិន្ទនីតិសាស្ត្រ និង វិទ្យាសាស្ត្រសេដ្ឋកិច្ច
Université Royale de Droit et des Sciences Economiques
Royal University of Law and Economics

សារណាបញ្ចប់ការសិក្សា

ការកំណត់ទោសដោយចៅក្រម

ស្រាវជ្រាវចាប់ពីថ្ងៃទី ២៣ ខែមីនា ឆ្នាំ ២០២២ ដល់ថ្ងៃទី ២៣ ខែឧសភា ឆ្នាំ ២០២២

ស្រាវជ្រាវដោយ
និស្សិតឈ្មោះ **ផល អៀងលី**

សាស្ត្រាចារ្យណែនាំ
លោកស្រី **ចាំង ស៊ីណាត**

ថ្នាក់បរិញ្ញាបត្រ **នីតិសាស្ត្រ**
ជំនាន់ទី២២

ឆ្នាំចូលសិក្សា ២០១៨
ឆ្នាំសរសេរសារណា ២០២២

សេចក្តីថ្លែងអំណរគុណ

ខ្ញុំបាទឈ្មោះ **ផល វៀងលី** ជានិស្សិតជំនាន់ទី២២ ថ្នាក់បរិញ្ញាបត្រនីតិសាស្ត្រនៃសាកលវិទ្យាល័យភូមិន្ទនីតិសាស្ត្រ និងវិទ្យាសាស្ត្រសេដ្ឋកិច្ច។

សូមថ្លែងក្តីដឹងគុណ និងសំដែងភាពកតញ្ញូចំពោះអ្នកមានគុណទាំងពីរៈ

-លោកឪពុក **ផុន សុផល** និងអ្នកម្តាយ **ព្រិល ពុំ**

កូនសូមលំអោនកាយគោរពលោកទាំងពីរជាអ្នកមានគុណរបស់កូន។ កូនសូមថ្លែងអំណរអរគុណលោកទាំងពីរដែលបានផ្តល់កំណើតដល់កូន ព្រមទាំងបីបាច់ថែរក្សាកូនរហូតដល់មានថ្ងៃនេះ លោកទាំងពីរបានលះបង់គ្រប់យ៉ាងដែលមិនអាចកាត់ថ្លៃបាន។ ទោះបីការសិក្សារបស់កូនមានការលំបាក តែមិនស្ទើការខិតខំពុះពារគ្រប់ឧបសគ្គ ចិញ្ចឹមថែរក្សា អប់រំទូន្មានកូនរហូតដល់ថ្ងៃនេះ។លោកទាំងពីរជាតែងតែផ្តល់នូវអ្វីគ្រប់យ៉ាងមិនថាកូនមានបញ្ហាអ្វីអ្នកទាំងពីរតែងតែទំនុកបម្រុងដល់កូនតាំងពីឈានជើងចូលសិក្សាតាំងពី មត្តេយ្យរហូតដល់បញ្ចប់ថ្នាក់បរិញ្ញាបត្រ។ កូនសូមសំដែងការដឹងគុណចំពោះការលះបង់ដ៏ធំធេងរបស់លោកទាំងពីរចំពោះកូន។ ចំពោះគុណដ៏ធំធេងមួយនេះ ទោះបីជាកូនសងក៏មិនគ្រប់ដែរ ប៉ុន្តែកូននឹងចងចាំចំពោះគុណដ៏ធំធេងរបស់លោកទាំងពីរជាដរាបរៀងទៅលុះថ្ងៃកូនសូន្យ។

សូមថ្លែងអំណរអរគុណដល់ឯកឧត្តមសាកលវិទ្យាធិការ **លុយ ចន្ទ្នា** ព្រមទាំង ព្រឹទ្ធបុរស ព្រឹទ្ធបុរសរង និងសាស្ត្រាចារ្យនៃសាកលវិទ្យាល័យភូមិន្ទនីតិសាស្ត្រ និងវិទ្យាសាស្ត្រសេដ្ឋកិច្ច ព្រមទាំងលោកគ្រូ អ្នកគ្រូទាំងអស់ដែលបានចំណាយពេលវេលាដល់មានតម្លៃក្នុងការបង្ហាត់បង្រៀនចែករំលែកចំណេះដឹង ដែលចម្លងរូបខ្ញុំទៅថ្ងៃខាងមុខឱ្យមានអនាគតដល់ថ្លៃថ្លាមួយ។

សូមគោរពនិងថ្លែងអំណរអរគុណដល់លោកស្រីសាស្ត្រាចារ្យ **ចាំងស៊ីណាត** ដែលជាសាស្ត្រាចារ្យណែនាំដល់រូបខ្ញុំក្នុងការរៀបចំឯកសារសារណាលើប្រធានបទ **ការកំណត់ទោសដោយចៅក្រម** ដែលបានចំណាយពេលវេលាដល់មានតម្លៃក្នុងការបង្រៀន ផ្តល់យោលបល់ និងផ្តល់អនុសាសន៍ដ៏ល្អដើម្បីឱ្យសារណាមួយនេះកាន់តែល្អ។បន្ថែមពីនេះទៀត ក៏បានបង្រៀនដល់ខ្ញុំដោយយកចិត្តទុកតាំងពីខ្ញុំមិនទាន់មានចំណេះវិជ្ជាខាងច្បាប់សោះឡើយ។ ចំណុចរបត់នៃការសិក្សារបស់ខ្ញុំបានផ្លាស់ប្តូរការសិក្សា ទាំងរបៀបសិក្សា គន្លឹះសិក្សាព្រមទាំងវិធីសាស្ត្រផ្សេងៗទៀតក្នុងវិស័យច្បាប់។

ជាចុងក្រោយ ខ្ញុំបាទសូមបួងសួងដល់ទេវតា និងវត្ថុស័ក្តសិទ្ធក្នុងលោកនេះឱ្យជួយតាមថែរក្សា លោកអ្នកមានគុណ ឯកឧត្តម សាស្ត្រាចារ្យ លោកគ្រូ អ្នកគ្រូ និងបុគ្គលិក នៃសាកលវិទ្យាល័យភូមិន្ទនីតិសាស្ត្រ និងវិទ្យាសាស្ត្រសេដ្ឋកិច្ច ឱ្យជួបតែសំណាងល្អ សុខភាពល្អ និងជួបពុទ្ធពរទាំងបួនប្រការគឺអាយុ វណ្ណៈ សុខៈ ពលៈ កុំបីឃ្លៀងឃ្លាតឡើយ សូមអរគុណ។

អារម្ភកថា

ប្រទេសកម្ពុជាមានប្រវត្តិសាស្ត្រទាំងភាពរុងរឿង និងភាពដុនដាបហើយបានឆ្លងកាត់ការផ្លាស់ប្តូរទាំងរបបនយោបាយនិងប្រព័ន្ធច្បាប់ជាច្រើនលើកច្រើនសារ ក្នុងរយៈកាលក្នុងទសវត្សឆ្នាំ១៩៦០ជាង ពោលគឺក្រោយសម័យសង្គមរាស្ត្រនិយមទើបមានភាពរុងរឿងត្រឹមមួយរយៈពេលខ្លីតែប៉ុណ្ណោះ។ ក្រោយពីរដ្ឋប្រហារក្នុងឆ្នាំ១៩៧០មក ប្រទេសកម្ពុជាកាន់តែដុនដាបរហូតដល់ចំណុចសូន្យក្នុងសម័យកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ។ក្រោយពីឆ្លងកាត់សង្គ្រាមស៊ីវិល ទើបក្នុងឆ្នាំ១៩៩១ កិច្ចព្រមព្រៀងសន្តិភាពទីក្រុងប៉ារីស ប្រទេសកម្ពុជាបានកសាងខ្លួនយ៉ាងឆាប់រហ័ស និងមានមុខមាត់លើឆាកអន្តរជាតិក៏ព្រោះតែប្រទេសកម្ពុជាស្ថិតក្រោមម្លប់សន្តិភាព។យោងតាមសេចក្តីសម្រេចចុះថ្ងៃទី ១០ ខែកញ្ញា ឆ្នាំ១៩៩២ បានអនុម័តច្បាប់ព្រហ្មទណ្ឌសម្រាប់ដាក់ឱ្យ អនុវត្តក្នុងរយៈពេលអន្តរកាល គឺដើម្បីថែរក្សា សន្តិសុខសណ្តាប់ធ្នាប់សង្គម មិនឱ្យមានការប្រព្រឹត្តបទល្មើសផ្សេងៗ។ ប្រទេសកម្ពុជាបានស្តារឡើងវិញនូវស្ថេរភាពនយោបាយ និងអភិវឌ្ឍគ្រប់វិស័យនាំឱ្យមានការសម្រេចការកសាងជាច្រើនរហូតដល់សព្វថ្ងៃនេះ ជាពិសេសគឺវិស័យយុត្តាធិការ រហូតដល់ប្រសូតចេញក្រមព្រហ្មទណ្ឌថ្មី គឺជាសមិទ្ធផលដ៏ល្អមួយដែលត្រូវបានប្រកាសប្រើប្រាស់ជាផ្លូវការនៅថ្ងៃទី ៣០ ខែវិច្ឆិកា ឆ្នាំ២០០៩ ដែលបានកែសម្រួលកាន់តែប្រសើរជាងច្បាប់ព្រហ្មទណ្ឌអន្តរកាល។

ក្រមព្រហ្មទណ្ឌថ្មីនេះ ជាអត្ថបទច្បាប់មួយដែលមានការបែងចែកជារចនាសម្ព័ន្ធត្រឹមត្រូវ ធានាបាននូវសង្គតិភាព ភាពរលូននិងស៊ីសង្វាក់គ្នា ហើយមានលក្ខណៈគោរពសិទ្ធិ និងអនុគ្រោះច្រើនដល់ជនល្មើសដើម្បីធ្វើយ៉ាងណាកែប្រែជនល្មើស និងធ្វើសមាហរកម្មជនល្មើសឱ្យចូលរួមរស់នៅក្នុងសង្គមវិញបាន ថែមទាំងបានជួយឱ្យប្រជាពលរដ្ឋ បានយល់ដឹងកាន់តែច្បាស់ អំពីសិទ្ធិនិងព្រំដែននៃការអនុវត្តសិទ្ធិរបស់ខ្លួន ជាពិសេសយល់ដឹងអំពីអំពើដែលត្រូវ បានហាមឃាត់ និងផ្តន្ទាទោសជាបទល្មើសព្រហ្មទណ្ឌ។

ចំពោះខ្ញុំបានជ្រើសរើសប្រធានបទស្តីពី **ការកំណត់ទោសដោយចៅក្រម** មកធ្វើការបកស្រាយ និងសរសេរជាសារណា គឺដើម្បីស្វែងយល់ឱ្យកាន់តែស៊ីជម្រៅអំពីគោលការណ៍ក្នុងការប្រកាសទោសដោយចៅក្រមក្នុងការប្រកាសទោសដោយផ្អែកលើច្បាប់ និងការប្រើប្រាស់សិទ្ធិស្វ័យសម្រេចក្នុងការផ្តន្ទាទោសដល់ជនជាប់ចោទ។ខ្ញុំពិតជាមានសេចក្តីសោមនស្សរីករាយណាស់ដោយទទួលបានការណែនាំ បង្ហាត់បង្ហាញ ពីលោកស្រីសាស្ត្រាចារ្យ **ចាំង ស៊ីណាត** លើការសិក្សាស្រាវជ្រាវប្រធានបទ។ជាមួយគ្នានេះ ខ្ញុំសង្ឃឹមមុតមាំថា មិត្តអ្នកអាន និងនិស្សិតជំនាន់ក្រោយអាចយកសារណានេះទុកជាការសិក្សាបន្ថែម។ ទន្ទឹមនឹងនេះ ខ្ញុំសង្ឃឹមថានឹងមានការយោគយល់ពីមិត្តអ្នកអាន នូវចំណុចខ្វះខាត ខុសឆ្គងពាក្យពេចន៍ និងខ្លឹមសារនៅត្រង់ចំណុចណាមួយនៃសារណានេះ។

មាតិកា

ទំព័រ

សេចក្តីផ្តើម ១
១.លំនាំបញ្ហានៃការស្រាវជ្រាវ ១
២.ចំណោទបញ្ហា ២
៣.គោលបំណងនៃការសិក្សាស្រាវជ្រាវ ៣
៤.ដែនកំណត់ និងវិសាលភាពនៃការសិក្សាស្រាវជ្រាវ ៣
៥.វិធីសាស្ត្រនៃការស្រាវជ្រាវ ៣
៦.សារៈសំខាន់នៃការស្រាវជ្រាវ ៤
៧.រចនាសម្ព័ន្ធនៃការស្រាវជ្រាវ ៤

ជំពូកទី១

ការកំណត់ទោសជាទូទៅដោយចៅក្រម

១.១.ការព្យួរទោស ៥
១.១.១.ការព្យួរទោសធម្មតា ៥
១.១.១.១.លក្ខខណ្ឌនៃការព្យួរទោសធម្មតា ៦
១.១.១.២.អានុភាពនៃការព្យួរទោសធម្មតា ៨
១.១.២.ការព្យួរទោសសាកល្បង ១០
១.១.២.១លក្ខខណ្ឌនៃការព្យួរទោសសាកល្បង ១១
១.១.២.២.វិធានការត្រួតពិនិត្យ និងកាតព្វកិច្ចដោយឡែករបស់ទណ្ឌិត ១១
១.១.២.៣.ការដកហូតការព្យួរទោសសាកល្បង ១២
១.២.ការបែងចែកទោសជាប្រភាគ ១៤
១.៣.របបពាក់កណ្តាលសេរីភាព ១៥

ជំពូកទី២

ការកំណត់ទោសដោយ ចៅក្រម ក្នុងករណីបទល្មើសត្រួតគ្នា

២.១.ការកំណត់អំពីស្ថានភាពនៃបទល្មើសត្រួតគ្នា ១៧
២.១.១.សញ្ញាណនៃបទល្មើសត្រួតគ្នា ១៧
២.១.២.សញ្ញាណទ្រឹស្តីទាក់ទងនឹងទោសក្នុងករណីបទល្មើសត្រួតគ្នា ១៩

២.២.ការចោទប្រកាន់តែមួយ ២០
២.២.១.ការប្រកាសទោសត្រួតគ្នា ក្នុងករណីដែលមានទោសប្រភេទខុសគ្នា ២១
២.២.២.ការអនុវត្តវិធានស្រូបទោស ២២
២.៣.ការចោទប្រកាន់ដាច់ពីគ្នា ២៤
២.៣.១.ការអនុវត្តទោសត្រួតគ្នា ២៤
២.៣.២.ការប្រកាសការស្រូបទោស ២៦
២.៤.ការអនុវត្តវិធានបូកទោស ២៩
២.៤.១.ការបូកទោសបញ្ចូលគ្នាចំពោះបទលហុច្រើន ២៩
២.៤.២.ករណីរត់ចេញពីពន្ធនាគារ ៣០

ជំពូកទី៣

ការកំណត់ទោស ដោយ ចៅក្រម ក្នុងករណីមានស្ថានទម្ងន់ទោស ឬស្ថានសម្រាលទោស

៣.១ស្ថានទម្ងន់ទោស ៣១
៣.១.១ ស្ថានទម្ងន់ទោសទូទៅ ៣២
៣.១.១.១ ករណីនៃការមិនរាងចាល ៣៣
៣.១.១.២ អានុភាពនៃការមិនរាងចាល ៣៨
៣.១.២. ស្ថានទម្ងន់ទោសដោយឡែក ៣៩
៣.១.២.១.ស្ថានទម្ងន់ទោសទាក់ទងនឹងជនរងគ្រោះ ៣៩
៣.១.២.២.ស្ថានទម្ងន់ទោសទាក់ទងនឹងចារី ៤០
៣.១.២.៣.ស្ថានទម្ងន់ទោសទាក់ទងនឹងអំពើជាសត្យានុម័តនៃបទល្មើស ៤០
៣.១.២.៤.ស្ថានទម្ងន់ទោសដោយសារពហុបទល្មើស ៤២
៣.១.២.៥.ស្ថានទម្ងន់ទោសផ្សេងៗទៀត ៤៣
៣.២.ស្ថានសម្រាលទោស ៤៤
៣.២.១. ស្ថានសម្រាលទោសទូទៅ ៤៤
៣.២.១.១.កាលៈទេសៈនៃបទល្មើស ៤៥
៣.២.១.២.បុគ្គលិកលក្ខណៈរបស់ជនជាប់ចោទ ៤៥
៣.២.២.ស្ថានសម្រាលទោសដោយឡែក ៥១
សេចក្ដីសន្និដ្ឋាន ៥៣

អនុសាសន៍... ៥៦
ឯកសារយោង
ឧបសម្ព័ន្ធ

សេចក្ដីផ្ដើម

សេចក្តីផ្តើម

១.លំនាំបញ្ហានៃការស្រាវជ្រាវ

ក្រោយពីប្រទេសកម្ពុជា មានសន្តិភាពពេញលេញដោយក្នុងរដ្ឋធម្មនុញ្ញប្រទេសកម្ពុជាបានជ្រើសរើសយករបបប្រជាធិបតេយ្យសេរីពហុបក្ស ដោយមានការបែងចែកអំណាចជាបីធំៗដាច់ចេញពីគ្នាដែលសម្រាប់ដឹកនាំរដ្ឋ គឺអង្គនីតិបញ្ញត្តិ អង្គនីតិប្រតិបត្តិ និងតុលាការ។ផ្អែកតាមរដ្ឋធម្មនុញ្ញនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជាបានចែងយ៉ាងច្បាស់ពីអំណាចតុលាការការគ្រប់គ្រងទៅលើរឿងក្តីទាំងអស់ រួមទាំងរឿងក្តីរដ្ឋបាល។ ដោយផ្អែកលើរដ្ឋធម្មនុញ្ញបានបង្ហាញថាគឺមានតែអំណាចតុលាការទេ ដែលមានសិទ្ធិអំណាចនៅក្នុងការសម្រេចសេចក្តីរាល់វិវាទដែលកើតឡើង។ស្ថាប័នតុលាការត្រូវបានធ្វើឡើងក្នុងនាមប្រជារាស្ត្រខ្មែរ ដោយផ្អែកតាមច្បាប់ជាធរមាន ក្នុងការសម្រេចសេចក្តីនេះមានតែចៅក្រមទេ ដែលមានសិទ្ធិក្នុងការសម្រេចដោយគោរពតាមច្បាប់ អស់ពីដួងចិត្ត និងសម្បជញ្ញៈរបស់ខ្លួន។

ជាគោលការណ៍មានតែតុលាការព្រហ្មទណ្ឌ គឺទទួលបន្ទុកក្នុងការដោះស្រាយនិងមានសិទ្ធិក្នុងការសម្រេចសេចក្តីទៅលើតែរឿងក្តីព្រហ្មទណ្ឌតែប៉ុណ្ណោះពោលការសម្រេចសេចក្តីរបស់តុលាការព្រហ្មទណ្ឌគឺជាការកំណត់ជោគវាសនាទាំងបុគ្គលនិងនីតិបុគ្គលនៅក្នុងសង្គម ចំពោះបុគ្គលការទទួលខុសត្រូវព្រហ្មទណ្ឌតាមបទល្មើសដែលខ្លួនប្រព្រឹត្ត និងត្រូវអនុវត្តទោសក្នុងពន្ធនាគារគឺដូចបាត់បង់ស្ទើរតែទាំងស្រុងនូវសេរីភាពដែលជាមូលដ្ឋាននៃសិទ្ធិរស់នៅជាចាំបាច់។

តាមរយៈក្រមព្រហ្មទណ្ឌថ្មីនេះគឺមានមុខងារដ៏ចម្បងគឺ ការបង្ក្រាប រាល់អំពើផ្ទុយច្បាប់ បង្ការមិនឱ្យប្រព្រឹត្តបទល្មើសក៏ព្រោះតែជនទាំងនោះភ័យខ្លាចរអារនឹងទោសទណ្ឌកម្មព្រហ្មទណ្ឌហើយ លែងហ៊ានប្រព្រឹត្តបទល្មើសទៀត និងអប់រំឱ្យទណ្ឌិតអាចចូលចុះក្នុងសង្គមវិញបាន។ ពិតណាស់ក្រមព្រហ្មទណ្ឌ មានលក្ខណៈគោរពសិទ្ធិ និងផ្តល់ក្តីអនុគ្រោះជាច្រើនដល់ចារី និងជាពិសេសទណ្ឌិតក្រោយអនុវត្តទោសរួចក្នុងពន្ធនាគារចេញមករស់នៅក្នុងសង្គមវិញបាន។ បន្ថែមពីនេះទៀតក្នុងការសម្រេចសេចក្តីរបស់តុលាការព្រហ្មទណ្ឌគឺ អនុវត្តតាមគោលការណ៍ឯកត្តកម្មនៃទោស ក្នុងការប្រកាសទោសលើជនជាប់ចោទ។ជាមួយគ្នានេះ ក្នុងការសម្រេចរបស់តុលាការគឺមានការកំណត់អំពីស្ថានទម្ងន់ទោស ក្នុងករណីប្រសិនបើជនដែលបានអនុវត្តទោសរួចហើយបែរជាមិនរាងចាលក្នុងការប្រព្រឹត្តបទល្មើសម្តងទៀត។ ចំពោះស្ថានសម្រាលទោសវិញក្នុងក្រមព្រហ្មទណ្ឌមិនត្រឹមមានតែសម្រាលទោសដល់ជនជាប់ចោទជាអនីតិជនទេថែមទាំងមានករណីផ្តល់ស្ថានសម្រាលដល់នីតិជនផងដែរ។ ទន្ទឹមនឹងនេះផងដែរ យើងពិនិត្យឃើញថា ក្រោយពេលក្រមព្រហ្មទណ្ឌបានដាក់ឱ្យអនុវត្តរួចហើយគឺសង្គមជាតិមានសុខសន្តិភាព ការរីកចំរើន ជឿនលឿនលើគ្រប់វិស័យមិនថាវិស័យយុត្តាធិការប៉ុណ្ណោះទេ។

២.ចំណោទបញ្ហា

ដោយសារតែទណ្ឌកម្មព្រហ្មទណ្ឌពិតជាប៉ះពាល់ដល់ សិទ្ធិសេរីភាពជាមូលដ្ឋានរបស់បុគ្គលក្នុងសង្គម និងប៉ះពាល់ដល់កត្តិយសទាំងគ្រួសារផងដែរ។ដូច្នេះរាល់ការអនុវត្តនីតិវិធីច្បាប់ចំពោះ ជនជាប់ចោទពិតជាមានសារៈសំខាន់ណាស់ ដើម្បីការពារសិទ្ធិរបស់ជនជាប់ចោទ ដែលត្រូវបានចោទប្រកាន់ ហើយឈានដល់ការសម្រេចសេចក្តីដោយតុលាការព្រហ្មទណ្ឌនូវទណ្ឌកម្មណាមួយ។ ហេតុដូចនេះហើយទណ្ឌកម្មព្រហ្មទណ្ឌ អាចនាំឱ្យ មាននូវទោសទណ្ឌកម្មចំពោះអ្នកដែលបានប្រព្រឹត្តបទល្មើសព្រហ្មទណ្ឌទៅនឹងអ្វីដែលបានប្បញ្ញត្តិយ៉ាងជាក់លាក់ដោយច្បាប់ព្រហ្មទណ្ឌ ទាំងនេះហើយរាល់ការសម្រេចរបស់តុលាការព្រហ្មទណ្ឌ គឺមានលក្ខណៈដាច់ខាត តឹងរឹង នៅក្នុងការប្រកាសទោសចំពោះជនជាប់ចោទឱ្យទទួលខុសត្រូវព្រហ្មទណ្ឌ។ក្នុងនោះដែរ ក្នុងក្រមព្រហ្មទណ្ឌបានពិនិត្យឃើញថាមានតុលាការអាចសម្រេចការព្យួរទោសឱ្យទណ្ឌិតបាន ទោះបីជាទណ្ឌិតបានប្រព្រឹត្តបទឧក្រិដ្ឋ ឬ បទមជ្ឈិមក៏ដោយ។ចំណុចនេះហើយដែលក្រមព្រហ្មទណ្ឌបានបន្ធូរបន្ថយទោសទណ្ឌកម្មចំពោះបុគ្គលក្នុងសង្គមរបស់យើង។

ហេតុដូចនេះ នៅក្នុងសារណានេះ ខ្ញុំបានលើកឡើងយកប្រធានបទអំពី ការកំណត់ទោសដោយចៅក្រមយកមកសរសេរជាសារណា គឺដើម្បីឱ្យសិស្សនិស្សិតច្បាប់ ឱ្យយល់ពីអ្វីជាមូលដ្ឋានក្នុងការប្រកាសទោសនេះ? តើមានវិធានបទប្បញ្ញត្តិអ្វីខ្លះទើប តុលាការអាចប្រកាសទោសបានតាមឆន្ទានុសិទ្ធិដែលក្រមព្រហ្មទណ្ឌបានប្រគល់ឱ្យ? ហើយតើផលប្រយោជន៍ក្នុងការប្រកាសទោសបានផ្តល់ប្រយោជន៍ឱ្យដល់ជនជាប់ចោទនិងទណ្ឌិតអ្វីខ្លះ?

ដោយជាហេតុថា គឺមានតែតុលាការព្រហ្មទណ្ឌតែប៉ុណ្ណោះគឺជាអ្នកមានសិទ្ធិសម្រេចជោគវាសនាទៅលើបុគ្គលនិងនីតិបុគ្គលក្នុងសង្គម ដែលបានប្រព្រឹត្តនូវអំពើណាមួយដែលប្បញ្ញត្តិយ៉ាងជាក់លាក់ក្នុងច្បាប់ព្រហ្មទណ្ឌ។នៅក្នុងការសម្រេចសេចក្តី អំពីបុគ្គល ដែលត្រូវទទួលខុសត្រូវព្រហ្មទណ្ឌក្នុងទោសប្រភេទណាមួយ គឺមានស្ថានភាពជាច្រើនដែលត្រូវបានតុលាការយកមកពិចារណា ពោលគឺដូចជា ស្ថានទម្ងន់ទោស ស្ថានសម្រាលទោស ការព្យួរទាំងមូល ឬមួយផ្នែក ការបែងចែកទោសជាប្រភាគ និងរបបពាក់កណ្តាលសេរីភាព ឬខជាមួយនឹងកត្តាជាច្រើនទៀតដូចជា ស្ថានភាពគ្រួសារ ពេលវេលា ស្ថានភាពហិរញ្ញវត្ថុ ការប្រព្រឹត្តបទល្មើស និងបុគ្គលិកលក្ខណៈរបស់ជនល្មើសមុនពេលប្រព្រឹត្តបទល្មើសនីមួយ។ដោយសារស្ថានភាពនេះហើយ ដែលធ្វើឱ្យតុលាការយកមកពិចារណាទៅលើការវិនិច្ឆ័យ និង វិធានការដោយប្រើផ្សេងៗដែល ក្រមព្រហ្មទណ្ឌបានផ្តល់សិទ្ធិឱ្យក្នុងការសម្រេចសេចក្តីរបស់តុលាការទៅលើបុគ្គលក្នុងសង្គម។

៣.គោលបំណងនៃការសិក្សាស្រាវជ្រាវ

នៅក្នុងការស្រាវជ្រាវ និងការរៀបចំតាក់តែងឯកសារដែលជាសារណានេះឡើង គឺមានគោលបំណងនិងគោលដៅសិក្សាស្រាវជ្រាវ ដូចអ្វីដែលបានបរិយាយដូចខាងលើនេះ គឺដើម្បីការពង្រឹងនិងពង្រីកនូវសមត្ថភាពបន្ថែមចំពោះចំណេះដឹងនិស្សិតបញ្ញាវ័ន្ត ដើម្បីបន្ថែមនូវចំណេះដឹងខាងបញ្ញា ហើយក៏ជាទុនមួយជាឯកសារដល់និស្សិតបញ្ញាវ័ន្តជំនាន់ក្រោយៗទៀត ធ្វើការស្វែងយល់និងជាចំណេះដឹងមួយផ្នែក ឱ្យយល់នូវខ្លឹមសារគោលគំនិត អ្វីទៅជាការកំណត់ទោសរបស់ចៅក្រម ? អ្វីទៅជាឆន្ទានុសិទ្ធិរបស់ចៅក្រមក្នុងការសម្រេចសេចក្ដីដែលក្រមព្រហ្មទណ្ឌបានផ្ដល់សិទ្ធិក្នុងការសម្រេចតាមផ្លូវច្បាប់? បន្ថែមពីនេះទៀត និស្សិតក៏អាចយល់ដឹងនិងស្វែងយល់ផងដែរនូវរបបនៃការប្រកាសទោសចំពោះទណ្ឌិត ការសម្រេចសេចក្ដីរបស់តុលាការក្នុងករណីមានបទល្មើសត្រួតគ្នាការផ្ដល់ស្ថានទម្ងន់ទោស និងស្ថានសម្រាលទោសដល់ជនជាប់ចោទ ។

៤.ដែនកំណត់ និងវិសាលភាពនៃការសិក្សាស្រាវជ្រាវ

ជាការឆ្លើយតបទៅនឹងប្រធានបទសារណាមួយនេះដែលបានលើកឡើងក្នុងចំណោទបញ្ហាខាងលើ ខ្ញុំបាទបានខិតខំធ្វើការស្រាវជ្រាវទៅលើឯកសារជាមូលដ្ឋាន គឺក្រមព្រហ្មទណ្ឌឆ្នាំ២០០៩ ក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌឆ្នាំ២០០៧ និងបទប្បញ្ញត្តិពិសេសជាច្រើនទៀតដែលជាមូលដ្ឋានមួយផ្នែកដែលបានលើកឡើងនៅក្នុងឯកសារពិគ្រោះ ដើម្បីសរសេរនូវសារណានេះឡើងបានចែងចេញជា៣ជំពូក។

នៅក្នុងសារណានេះ ខ្ញុំសរសេរអំពីការស្ថានភាពទាំងឡាយណាដែលពាក់ព័ន្ធជាមូលដ្ឋានក្នុងការកំណត់ទោសដោយចៅក្រម ដែលជាផ្នែកមួយនៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ។ បន្ថែមពីនេះទៀតខ្ញុំក៏បានលើកឡើងបន្ថែមនូវវិធានការរបស់តុលាការក្នុងការកំណត់ទោសដោយផ្អែកលើការអនុវត្តសេចក្ដីសម្រេចរបស់តុលាការ។

៥.វិធីសាស្ត្រនៃការស្រាវជ្រាវ

ការសរសេរសារណានេះ ខ្ញុំបានធ្វើការអានជាច្រើនដង ច្រើនលើកនូវគោលគំនិតនៃបទប្បញ្ញត្តិនីមួយៗនិងវិភាគ។ចំពោះការសិក្សាស្រាវជ្រាវបានធ្វើឡើងតាមរយៈវិធីសាស្ត្រដូចខាងក្រោម៖

វិធីសាស្ត្រក្នុងការប្រមូលឯកសារ គឺបានប្រមូលនៅបណ្ណាល័យនីតិសាស្ត្ររបស់សាកលវិទ្យាល័យភូមិន្ទនីតិសាស្ត្រ និងវិទ្យាសាស្ត្រសេដ្ឋកិច្ច និងគេហទំព័ររបស់បណ្ណាល័យនីតិសាស្ត្ររបស់សាកលវិទ្យាល័យ ក្រសួងយុត្តិធម៌ ក្រសួងមហាផ្ទៃ ព្រមទាំងឯកសារជាច្រើនទៀតនៅតាមគ្រឹះស្ថានអប់រំមួយចំនួនក្នុងវិស័យច្បាប់។

បន្ថែមពីនេះទៀត គឺប្រមូលតាមព័ត៌មានតាមរយៈការសិក្សាតាមបណ្ដាគេហទំព័រមួយចំនួន ដែលបានផ្សព្វផ្សាយកន្លងមក។

៦.សារៈសំខាន់នៃការស្រាវជ្រាវ

ចំពោះសារណានេះអាចឱ្យសិស្សនិស្សិតច្បាប់ និងមិត្តអ្នកអានទទួលបានគំនិតនិងទុកជាជំនួយស្មារតីដល់ការសិក្សាស្រាវជ្រាវ និងចង់ពង្រឹងចំណេះដឹងខាងវិស័យព្រហ្មទណ្ឌ ដើម្បីយល់កាន់តែស៊ីជម្រៅក្នុងច្បាប់ព្រហ្មទណ្ឌ និងច្បាប់ពិសេសផងដែរ មានន័យថាក្នុងសារណានេះពីការកំណត់ទោសដោយចៅក្រមក្នុងការកំណត់ទោស ការផ្តន្ទាទោសក្នុងកម្រិតអតិបរមានៃទោស និងក្នុងកម្រិតអប្បបរមានៃទោស។បន្ថែមទាំងយល់ដឹងពីការកំណត់ស្ថានទម្ងន់ទោស ការផ្តល់ស្ថានសម្រាលទោស ជាពិសេសសិទ្ធិស្វ័យសម្រេចរបស់តុលាការក្នុងការផ្តន្ទាទោស។

៧.រចនាសម្ព័ន្ធនៃការស្រាវជ្រាវ

ក្នុងគម្រោងប្លង់នៃសារណាបញ្ចប់ការសិក្សា លើប្រធានបទស្តីពី ការកំណត់ទោសដោយចៅក្រម នេះខ្ញុំបានបែងចែកចេញជា ៣ ជំពូក ដូចខាងក្រោមនេះ៖

-**ជំពូកទី១** ការកំណត់ទោសជាទូទៅដោយចៅក្រម

-**ជំពូកទី២** ការកំណត់ទោសដោយ ចៅក្រម ក្នុងករណីបទល្មើសត្រួតគ្នា

-**ជំពូកទី៣** ការកំណត់ទោស ដោយ ចៅក្រម ក្នុងករណីមានស្ថានទម្ងន់ទោស ឬស្ថានសម្រាលទោស

ជំពូកទី១

ការកំណត់ទោសជាទូទៅដោយចៅក្រម

ជំពូកទី១
ការកំណត់ទោសជាទូទៅដោយចៅក្រម

យោងតាមបទប្បញ្ញត្តិនៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ ចៅក្រមអាចកំណត់វិធានការមួយចំនួនផ្សេងទៀត ដើម្បីកំណត់ទោសដែលចៅក្រមត្រូវផ្តន្ទាទោសទៅលើ ចារីដែលបានប្រព្រឹត្តបទល្មើសនៅក្នុងលក្ខខណ្ឌកំណត់ដោយច្បាប់។ចំពោះវិធានការទាំងនោះរួមមានការព្យួរទោស (**១.១**)ការបែងចែងទោសជាប្រភាគ(**១.២**) និង របបពាក់កណ្តាលសេរីភាព(**១.៣**)។

១.១.ការព្យួរទោស

ការព្យួរទោសមានន័យថា ការប្រកាសការព្យួរទោសការអនុវត្តគឺការព្យួរនូវមូលទោសទាំងស្រុង ឬមួយផ្នែកនៃមូលទោស។ក៏ប៉ុន្តែ តុលាការមិនអាចព្យួរទៅលើទោសបន្ថែម ឬទោសជំនួសបានទេ។ការព្យួរទោសក៏ជាការលើកចោលដោយមានលក្ខខណ្ឌនូវការអនុវត្តមូលទោសដែលបានប្រកាសដោយតុលាការ។

យោងតាមបទប្បញ្ញត្តិនៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌបានកំណត់ចាប់ពីមាត្រា ១០៤ ដល់មាត្រា ១២៣ ពីការបែងចែកការព្យួរទោសជាពីរប្រភេទ គឺការព្យួរទោសធម្មតា(**១.១.១**) និងការព្យួរទោសសាកល្បង(**១.១.២**)។

១.១.១.ការព្យួរទោសធម្មតា

ការព្យួរទោសធម្មតា គឺជាការព្យួរទោសដែលមិនមានដាក់ឱ្យចារីស្ថិតនៅក្រោមការត្រួតពិនិត្យ និងគោរពនូវកាតព្វកិច្ចដោយឡែក ឬច្រើននោះទេ។ [1] ការព្យួរទោសធម្មតា គឺជាវិធានការមួយដែលពុំបានបង្កើតសិទ្ធិសម្រាប់ចារីឡើយគ្រាន់តែជាការអនុគ្រោះដែលតុលាការមានសិទ្ធិអំណាច តាមច្បាប់ផ្តល់ឱ្យក្នុងការអនុញ្ញាតឱ្យព្យួរទោស ឬ មិនគួរឱ្យព្យួរទោសក៏ព្រោះតែការសម្រេចនេះជាឆន្ទានុសិទ្ធិរបស់តុលាការក្នុងការសម្រេច។កាលណាតុលាការសម្រេចឱ្យមានការព្យួរទោសធម្មតា មានន័យថាជនជាប់ចោទត្រូវទទួលរងនូវមូលទោសចំពោះបទល្មើសដែលខ្លួនបានប្រព្រឹត្ត ក៏ប៉ុន្តែមូលទោសនេះត្រូវបានព្យួរទុកមិនអនុវត្តទាំងមូល ឬមួយផ្នែក។ផ្ទុយមកវិញទោះបីជាមានគ្រប់លក្ខខណ្ឌដែលច្បាប់ចែងក៏ដោយក៏មិនមែនមានន័យថា តុលាការមានករណីយកិច្ចត្រូវតែប្រកាសការព្យួរទោសជាប្រយោជន៍ដល់ជនជាប់ចោទនោះទេ។[2]

យោងតាមក្រមព្រហ្មទណ្ឌ បានកំណត់អំពីលក្ខខណ្ឌដែលតុលាការអនុញ្ញាតក្នុងការដាក់ឱ្យលក្ខខណ្ឌនៃការព្យួរទោសធម្មតា(**១.១.១.១**)ដែលនឹងត្រូវមានអានុភាពលើកចោលនូវការអនុវត្តទោស(**១.១.១.២**)។

---

[1] យោងតាមមាត្រា ១០៦ ដល់ មាត្រា ១១៦ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ ឆ្នាំ២០០៩

[2] សៀវភៅសិក្សានីតិព្រហ្មទណ្ឌទូទៅ ដោយលោកសាស្ត្រាចារ្យ រុន ពណ្ណារិទ្ធ និងលោកស្រីសាស្ត្រាចារ្យ ចាំង ស៊ីណាត ទំព័រ៤៩៧

១.១.១.១.លក្ខខណ្ឌនៃការព្យួរទោសធម្មតា

ដើម្បីអនុញ្ញាតយល់ព្រមឱ្យមានការព្យួរទោសធម្មតា តុលាការត្រូវធ្វើការពិនិត្យផ្ទៀងផ្ទាត់អំពីលក្ខខណ្ឌផ្សេងៗ ដែលក្រមព្រហ្មទណ្ឌបានកំណត់ឱ្យគ្រប់ជ្រុងជ្រោយជាមុនសិន។ មុនដំបូងតុលាការត្រូវពិនិត្យលើលក្ខខណ្ឌទាក់ទងនឹងទោសដែលត្រូវព្យួរ និងបន្ទាប់មកពិនិត្យទៅលើ លក្ខខណ្ឌអំពីប្រវត្តិនៃការផ្តន្ទាទោសជនជាប់ចោទនាពេលកន្លងមក។[3]

ក.លក្ខខណ្ឌទាក់ទងនឹងទោសដែលត្រូវព្យួរ

ការព្យួរទោសធម្មតាមិនអាចអនុវត្តទៅលើគ្រប់ប្រភេទនៃទោសបានទេ។[4]នៅក្នុងលក្ខខណ្ឌនេះតុលាការអាចប្រកាសព្យួរទោសនេះបាននៅពេលទោសដាក់ពន្ធនាគារមានរយៈពេលតិចជាង ឬស្មើ៥ឆ្នាំ ឬក៏ទោសប្រកាសជាទោសពិន័យជាប្រាក់តែប៉ុណ្ណោះសម្រាប់បទឧក្រិដ្ឋ ឬបទមជ្ឈិម ដែលតុលាការអាចត្រូវបានពិចារណាយល់ព្រមឱ្យព្យួរទោសធម្មតាបាន។ ក្នុងការព្យួរទោសធម្មតានេះដែរ ក្នុងក្រមព្រហ្មទណ្ឌតម្រូវឱ្យយកទោសប្រកាស មកធ្វើជាមូលដ្ឋានក្នុងការកំណត់ក្នុងការព្យួរទោសធម្មតា។ឧបមាថា ប្រសិនបើតុលាការសម្រេចផ្តន្ទាទោសដាក់ពន្ធនាគារចំនួន៧ឆ្នាំ ដោយសារតែជនជាប់ចោទបានប្រព្រឹត្តបទល្មើសរំលោភសេពសន្ថវៈគឺជាបទឧក្រិដ្ឋ តាមមាត្រា២៣៩នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ។ ចំពោះទោសប្រកាសនេះមានចំនួនលើសពីលក្ខខណ្ឌនៃការព្យួរទោសធម្មតាទោសនេះមិនអាចអនុញ្ញាតឱ្យព្យួរបានឡើយ។ ផ្ទុយមកវិញក្នុងករណីប្រសិនបើ តុលាការសម្រេចផ្តន្ទាទោសជនជាប់ចោទដាក់ពន្ធនាគារចំនួន ៥ឆ្នាំ តាមមាត្រា២៣៩ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌគឺជាបទឧក្រិដ្ឋ ទោសនេះតុលាការអាចសម្រេចឱ្យព្យួរបានធម្មតា។បន្ថែមពីនេះទៀត ក្នុងករណីជនជាប់ចោទបានប្រព្រឹត្តបទលហុវិញ ក្រមព្រហ្មទណ្ឌមិនបានប្បញ្ញត្តិបញ្ជាក់ពីចិរវេលាជាក់លាក់នៃទោសប្រកាសដែលជា លក្ខខណ្ឌនៃការអនុញ្ញាតការព្យួរទោសធម្មតា មាននន័យថាក្នុងករណីជនជាប់ចោទបានប្រព្រឹត្តបទលហុ ការព្យួរទោសធម្មតាអាចអនុវត្តបានទាំងទោសដាក់ពន្ធនាគារនិងទោសពិន័យជាប្រាក់។[5]

ខ.លក្ខខណ្ឌទាក់ទងនឹងប្រវត្តិនៃការផ្តន្ទាទោស

នៅក្នុងករណីនេះជនជាប់ចោទ គឺតុលាការមិនអនុញ្ញាតចំពោះជនជាប់ចោទដែលបានប្រព្រឹត្តបទល្មើសម្តងហើយម្តងទៀតឡើយ។ហេតុដូច្នេះ ការប្រកាសពីការព្យួរទោសធម្មតា តម្រូវឱ្យមានការត្រួតពិនិត្យអំពីប្រវត្តិរបស់ជនជាប់ចោទ តាមរយៈបញ្ជីថ្កោលទោស បន្ថែមពីនេះទៀតក្រមព្រហ្មទណ្ឌបានផ្តល់សារៈសំខាន់ជាពិសេស ដល់ប្រវត្តិនៃការផ្តន្ទាទោសលើជនជាប់ចោទនេះ។ ចំពោះបទឧក្រិដ្ឋ ឬ បទមជ្ឈិម តុលាការអាចសម្រេច

---

[3] សៀវភៅសិក្សានីតិព្រហ្មទណ្ឌទូទៅ ឆ្នាំ២០២២ ដោយលោកសាស្ត្រាចារ្យ នុន ពណ្ណារិទ្ធ និងលោកស្រីសាស្ត្រាចារ្យ ចាំង ស៊ីណាត ទំព័រ ៤៩៩

[4] យោងតាមមាត្រា ១០៧ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ ឆ្នាំ២០០៩

[5] យោងតាមមាត្រា ១១៣ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ ឆ្នាំ២០០៩

ផ្ដល់ការព្យួរទោសធម្មតាបានក្នុង លក្ខខណ្ឌទាក់ទងនឹងការផ្ដន្ទាទោសពីមុន ក្នុងករណីដែលមានការចោទប្រកាន់ពីបទឧក្រិដ្ឋ ឬ បទមជ្ឈិមនោះ ការព្យួរទោសធម្មតាអាចត្រូវផ្ដល់ឱ្យបាន ប្រសិនបើជនជាប់ចោទមិនទាន់មានការផ្ដន្ទាទោសជាស្ថាពរឱ្យជាប់ពន្ធនាគារក្នុងរយៈពេល ៥ឆ្នាំ មុនអំពើល្មើស។[6] ចំណែកចំពោះបទលហុ ក្នុងករណីចោទប្រកាន់ពីបទលហុ ការព្យួរទោសធម្មតាអាចត្រូវបានប្រកាស ប្រសិនបើជនជាប់ចោទ មិនទាន់ត្រូវបានផ្ដន្ទាទោសដាក់ពន្ធនាគារជាស្ថាពរនៅឡើយ នៅក្នុងរយៈពេល ១ឆ្នាំ មុនបទល្មើសនេះ។[7]បន្ថែមពីនេះទៀត បទប្បញ្ញត្តិនៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌមិនបានចែងបញ្ជាក់ពីការផ្ដន្ទាទោសឱ្យជាប់ពន្ធនាគារ ដែលជាលក្ខខណ្ឌចាំបាច់នៃការព្យួរទោសធម្មតានេះឡើយ ពោលត្រូវតែជាការផ្ដន្ទាទោសឱ្យជាប់ពន្ធនាគារដោយពិតប្រាកដ ឬមួយត្រឹមតែជាការផ្ដន្ទាទោសឱ្យជាប់ពន្ធនាគារដោយមានការព្យួរទោសក៏បានដែរនោះឡើយ។ហេតុនេះហើយ គឺមានន័យថា ប្រសិនបើជនជាប់ចោទធ្លាប់ត្រូវបានតុលាការសម្រេចផ្ដន្ទាទោសដោយមានការព្យួរទោសក៏ពិតមែន ក៏ស្ថានភាពនេះក៏ត្រូវតែយកមកពិចារណាក្នុងលក្ខខណ្ឌនៃការព្យួរទោសដែរ។

ឧទាហរណ៍៖ នៅដើមឆ្នាំ ២០១៩ ជនជាប់ចោទឈ្មោះ ចន្ទ ត្រូវបានតុលាការសម្រេចផ្ដន្ទាទោសដាក់ពន្ធនាគារចំនួន ២ឆ្នាំ ពីបទហិង្សាដោយចេតនា តាមមាត្រា២១៧ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ។បន្ទាប់មក ការផ្ដន្ទាទោសពីបទល្មើសហិង្សាដោយចេតនាបានចូលជាស្ថាពរនៅចុងឆ្នាំ ២០១៩ ។ ក្រោយមកនៅក្នុងឆ្នាំ ២០២២ ជនជាប់ចោទឈ្មោះ ចន្ទ ដដែលត្រូវបានរកឃើញមានពិរុទ្ធភាពពី បទឆបោក តាមមាត្រា៣៧៧ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ។ក្នុងករណីនេះ ជនជាប់ចោទមិនអាចទទួលបានការប្រកាសព្យួរទោសទេ ក៏ព្រោះតែជនជាប់ចោទដដែលធ្លាប់មានប្រវត្តិត្រូវបានតុលាការសម្រេចផ្ដន្ទាទោសជាស្ថាពរឱ្យជាប់ពន្ធនាគាររយៈពេល៣ឆ្នាំ(គិតចាប់ពី ២០១៩ ដល់ឆ្នាំ ២០២២) មុនពេលដែលបទឆបោកបានកើតឡើង។

ផ្ទុយមកវិញយោងតាមសម្មតិកម្មខាង ប្រសិនបើការផ្ដន្ទាទោសជាស្ថាពរពីបទហិង្សាដោយចេតនា បានប្រព្រឹត្តឡើងនៅឆ្នាំ២០១៥វិញ ហើយជនជាប់ចោទត្រូវបានតុលាការរកឃើញពីពិរុទ្ធភាពពីបទឆបោក នៅក្នុងឆ្នាំ ២០២២វិញ គឺជនជាប់ចោទនឹងទទួលបានអត្ថប្រយោជន៍ពីការព្យួរទោសធម្មតាបាន ក៏ព្រោះតែបើគិតដល់ឆ្នាំ ២០២២ ការផ្ដន្ទាទោសជាស្ថាពរពីបទល្មើសមុនបានកន្លងផុតទៅអស់រយៈពេល ៧ឆ្នាំ(គិតចាប់ពីឆ្នាំ ២០១៥ដល់ឆ្នាំ២០២២) ទៅហើយគឺជារយៈពេលលើសពីការកំណត់ដោយច្បាប់។

ជាមួយគ្នានេះផងដែរ ចំពោះការផ្ដន្ទាទោសពិន័យជាប្រាក់ ឬ ទោស ដែលបទប្បញ្ញត្តិជាមួយបទល្មើសដែលបានប្រព្រឹត្ត ឬមួយទោសផ្សេងទៀតក្រៅពីទោសដាក់ពន្ធនាគារគឺមិនមែនជាកត្តាដែលជាឧបសគ្គក្នុងការប្រកាសការព្យួរទោសនោះឡើយ ពោលគឺថាប្រសិនបើជនជាប់ចោទធ្លាប់ត្រូវបានតុលាការសម្រេចផ្ដន្ទាទោសជា

[6] យោងតាមមាត្រា ១០៦ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ ឆ្នាំ២០០៩

[7] យោងតាមមាត្រា ១១២ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ ឆ្នាំ២០០៩

ស្ថាពរឱ្យបង់ប្រាក់ពិន័យ ឬ ទោសផ្សេងទៀតក្រៅពីទោសដាក់ពន្ធនាគារ។ក្នុងករណីនេះគឺមិនបានរារាំងដល់តុលាការក្នុងការប្រកាសការព្យួរទោសឡើយ ក៏ព្រោះតែប្រសិនបើពិនិត្យទៅលើបទប្បញ្ញត្តិនៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ មាត្រា ១០៦ និងមាត្រា១១២ គឺបានចែងតែក្នុងករណីដែលជនជាប់ចោទធ្លាប់ត្រូវបានតុលាការផ្ដន្ទាទោសស្ថាពរ ដោយមិនបានចែងពីការមិនអនុញ្ញាតឱ្យតុលាការប្រកាសការព្យួរទោសក្នុងករណីដែលជនជាប់ចោទធ្លាប់ត្រូវបានតុលាការផ្ដន្ទាទោសពិន័យជាប្រាក់ឬទោសផ្សេងទៀតក្នុងក្រមព្រហ្មទណ្ឌក្រៅពីទោសដាក់ពន្ធនាគារ។

១.១.១.២.អានុភាពនៃការព្យួរទោសធម្មតា

ការព្យួរទោសធម្មតាគឺជាការលើកលែងមិនឱ្យអនុវត្តទោសមួយផ្នែក ឬ ទាំងស្រុងចំពោះជនជាប់ចោទ។ ជនជាប់ចោទនឹងទទួលបានការលើកលែងមិនឱ្យអនុវត្តទោសនេះភ្លាមៗ ក៏ប៉ុន្តែទណ្ឌិតដាច់ខាតមិនត្រូវទទួលរងការផ្ដន្ទាទោសណាមួយផ្សេងទៀតឡើយក្នុងរយៈពេលនៃការព្យួរទោសនេះ។ ជាមួយគ្នានេះផងដែរ ជនជាប់ចោទដែលទទួលបានការព្យួរទោសធម្មតានេះ តុលាការនឹងដោះលែងភ្លាមពីពន្ធនាគារ ប្រសិនបើជនជាប់ចោទត្រូវបានសម្រេចឱ្យឃុំខ្លួនជាបណ្ដោះអាសន្ន មុនពេលប្រកាសទោស។

យោងតាមក្រមព្រហ្មទណ្ឌរយៈពេលសាកល្បង នៃការព្យួរទោសធម្មតាគឺចំនួន៥ឆ្នាំ សម្រាប់បទឧក្រិដ្ឋ ឬបទមជ្ឈិមសំរាប់រយៈពេលសាកល្បងនេះ ត្រូវគិតពីពេលដែលសេចក្ដីសម្រេចផ្ដន្ទាទោសបានចូលជាស្ថាពរ។[8]

ប្រសិនបើរយៈពេល ៥ឆ្នាំ បន្ទាប់ពីការផ្ដន្ទាទោសជាស្ថាពរពីបទឧក្រិដ្ឋ ឬបទមជ្ឈិមដោយការព្យួរទោសធម្មតាហើយគ្មានការផ្ដន្ទាទោសជាថ្មីជាស្ថាពរមួយទៀតពីបទឧក្រិដ្ឋ ឬ បទមជ្ឈិមនោះទេ ការផ្ដន្ទាទោសដោយមានការព្យួរនេះត្រូវចាត់ទុកជាអសារបង់ ទោសក៏មិនអាចយកមកអនុវត្តបានទៀតឡើយ។ [9] ការផ្ដន្ទាទោសត្រូវបានចាត់ទុកថាពុំធ្លាប់បានប្រកាសទាល់តែសោះ ហើយការផ្ដន្ទាទោសនេះពុំអាចយកមកធ្វើជាឧបសគ្គដល់ការផ្ដល់នៅការព្យួរទោសថ្មីទៀតទេ ប្រសិនបើបទល្មើសថ្មីមួយទៀតបានប្រព្រឹត្ត បន្ទាប់ពីរយៈពេល ៥ឆ្នាំ ដែលចាប់ផ្ដើមគិតពីពេលដែលការផ្ដន្ទាទោសចូលជាស្ថាពរ។ ការព្យួរទោសធម្មតា ត្រូវបានដកហូតដោយពេញច្បាប់ ប្រសិនបើរយៈពេល ៥ឆ្នាំ បន្ទាប់ពីការផ្ដន្ទាទោសជាស្ថាពរពី បទឧក្រិដ្ឋ ឬ បទមជ្ឈិម ដោយមានការព្យួរទោសធម្មតា ហើយមានការផ្ដន្ទាទោសថ្មីជាស្ថាពរមួយទៀតពីបទឧក្រិដ្ឋ ឬ បទមជ្ឈិម ដោយមានការព្យួរទោសធម្មតា ហើយមានការផ្ដន្ទាទោសថ្មីជាស្ថាពរមួយទៀតពីបទឧក្រិដ្ឋ ឬបទមជ្ឈិម។ជាមួយគ្នានេះ ទោសទី១ ត្រូវអនុវត្តដោយមិនអាចស្រូបទោសចូលជាមួយ ទោសទី២ បានឡើយ។យោងតាមក្រមព្រហ្មទណ្ឌរយៈពេលសាកល្បងនៃការព្យួរទោសធម្មតាគឺចំនួន ១ឆ្នាំសម្រាប់បទលហុ សំរាប់រយៈពេលសាកល្បងនេះ ត្រូវគិតពីពេលដែលសេចក្ដីសម្រេចផ្ដន្ទាទោសបានចូលជាស្ថាពរ។

---

[8] យោងតាមមាត្រា ១១១ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ ឆ្នាំ២០០៩

[9] យោងតាមមាត្រា ១១១ កថាខណ្ឌទី២ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ ឆ្នាំ២០០៩

ចំពោះបទលហុ វិធានទាំងឡាយមានលក្ខណៈដូចគ្នាទៅនឹងបទឧក្រិដ្ឋ ឬបទមជ្ឈិមដែលបានបរិយាយខាងលើលើកលែងតែរយៈពេលដែលត្រូវកម្រិតត្រឹមតែ ១ឆ្នាំ។ដូច្នេះប្រសិនបើក្នុងរយៈពេល១ឆ្នាំ បន្ទាប់ពីការផ្តន្ទាទោសជាស្ថាពរពីបទលហុដែលមានការព្យួរទោសធម្មតា ស្រាប់តែមានការផ្តន្ទាទោសថ្មីពីបទឧក្រិដ្ឋ បទមជ្ឈិម ឬបទលហុ ការព្យួរទោសធម្មតានេះ ត្រូវបានដកហូតដោយពេញច្បាប់ហើយ ទោសទីមួយ ត្រូវអនុវត្តដោយពុំអាចស្រូបចូលជាមួយ ទោសទីពីរ បានឡើយ។ក៏ប៉ុន្តែតុលាការនៅតែអាចសម្រេច តាមរយៈសេចក្តីសម្រេចដោយមានសំអាងហេតុពិសេសថាការផ្តន្ទាទោសថ្មីនេះ ពុំបណ្តោយឱ្យមានការដកហូតនូវការព្យួរទោសដែលត្រូវបានផ្តល់ឱ្យពីមុនមក។ បន្ថែមពីនេះ វិធានទាំងឡាយស្តីពីលក្ខខណ្ឌនៃការផ្តន្ទាទោសដោយមានការព្យួរទោសធម្មតាត្រូវចាត់ទុកជាអសារបង់ មានលក្ខណៈដូចគ្នានឹងករណីបទឧក្រិដ្ឋ ឬ បទមជ្ឈិមលើកលែងតែ រយៈពេលកំណត់សម្រាប់ការទុកជាអសាបង់នូវការផ្តន្ទាទោសគឺត្រឹមតែ១ឆ្នាំ។

-កំណត់សម្គាល់ ភាពខុសគ្នាមួយដែលត្រូវកត់សម្គាល់ត្រង់ថា ការដកហូតនៅការព្យួរទោសធម្មតាចំពោះបទឧក្រិដ្ឋ ឬបទមជ្ឈិម អាចធ្វើទៅក្នុងករណីដែលមានការផ្តន្ទាទោសជាស្ថាពរថ្មីពីបទឧក្រិដ្ឋ ឬបទមជ្ឈិមតែមិនមែនចំពោះបទលហុឡើយ។ ចំណែកការដកហូតនូវការព្យួរទោសធម្មតាដែលត្រូវបានប្រកាសចំពោះបទលហុវិញ អាចធ្វើទៅក្នុងករណីដែលមានការផ្តន្ទាទោសជាស្ថាពរថ្មីមួយពី បទឧក្រិដ្ឋ បទមជ្ឈិម ឬបទលហុ។

ប្រសិនបើអត្ថប្រយោជន៍នៃការព្យួរទោសធម្មតានេះត្រូវបានទៅលើតែមួយផ្នែកនៃទោសនេះ ការផ្តន្ទាទោសនេះត្រូវចាត់ទុកអសារបង់ទាំងស្រុង មានន័យថាទោសដែលតុលាការបានសម្រេចផ្តន្ទាទោស មិនអាចយកមកអនុវត្តបានទៀតឡើយ។ បន្ថែមពីនេះទៀត នៅក្នុងករណីដែលតុលាការបានសម្រេចឱ្យមានការផ្តន្ទាដាក់ពន្ធនាគារ និងពិន័យជាប្រាក់ផងសម្រាប់ទណ្ឌិតក៏ប៉ុន្តែមានតែទោសដាក់ពន្ធនាគារដែលត្រូវបានតុលាការសម្រេចអនុញ្ញាតឱ្យព្យួរទោសនេះ តែទណ្ឌិតនៅតែមានកាតព្វកិច្ចត្រូវតែបង់ប្រាក់ពិន័យ តាមការសម្រេចរបស់តុលាការ។ ករណីប្រសិនបើតុលាការសម្រេចឱ្យព្យួរទោសពិន័យជាប្រាក់ត្រឹមតែចំនួនមួយផ្នែក គឺទណ្ឌិតនៅតែមានកាតព្វកិច្ចបង់ប្រាក់ពិន័យមួយផ្នែកដែលតុលាការមិនបានអនុញ្ញាតឱ្យព្យួរ។

ផ្ទុយពីនេះ ប្រសិនបើក្នុងករណីដែលតុលាការបានសម្រេចឱ្យមានការផ្តន្ទាទោសថ្មីពី បទឧក្រិដ្ឋ ឬបទមជ្ឈិមមួយទៀតក្នុងរយៈពេលសាកល្បង ហើយការផ្តន្ទាទោសថ្មីនេះបានចូលជាស្ថាពរ ការព្យួរទោសនឹងត្រូវដកហូតមកវិញ មានន័យថាទណ្ឌិតត្រូវតែអនុវត្តទោសទីមួយដែលតុលាការសម្រេចអនុញ្ញាតឱ្យមានការព្យួរទោសទោសទី១ និងទោសទី២ដែលតុលាការបានសម្រេចផ្តន្ទាទោស សម្រាប់បទល្មើសថ្មីនេះ ដោយពុំមានលទ្ធភាពអនុវត្តនូវគោលការណ៍ស្រូបទោសបានឡើយ។

ឧទាហរណ៍៖ ជនជាប់ចោទម្នាក់ត្រូវបានតុលាការផ្តន្ទាទោសពីបទមជ្ឈិមឱ្យជាប់ពន្ធនាគារចំនួន២ឆ្នាំ ពីបទហិង្សាដោយចេតនា តាមមាត្រា២១៧ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ ក៏ប៉ុន្តែតុលាការបានសម្រេចឱ្យមានការព្យួរទោស

ធម្មតាចំពោះមូលទោស។មុនផុតរយៈពេល ៥ឆ្នាំ ជនដដែលបានប្រព្រឹត្តបទល្មើសថ្មីមួយទៀតគឺបទកំហែងយក តាមមាត្រា៣៦៣ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ ហើយត្រូវបានតុលាការសម្រេចផ្តន្ទាទោសដាក់ពន្ធនាគារចំនួន ៣ឆ្នាំ។ ឧបមាថា ការផ្តន្ទាទោសនេះបានចូលជាស្ថាពររួចហើយ ដូច្នេះ ទណ្ឌិតត្រូវតែអនុវត្តទោសដោយបូកបញ្ចូលគ្នាសរុប ទាំងទោសទី១(ទោសដែលតុលាការអនុញ្ញាតព្យួរលើកមុន ត្រូវបានដកហូត ដោយសារមានការប្រព្រឹត្តបទល្មើសថ្មីក្នុងរយៈសាកល្បង) នឹងទោសទី២(ទោសដែលតុលាការផ្តន្ទាទោសសម្រាប់បទល្មើសថ្មី) គឺ៥ឆ្នាំ ជាសរុបជនជាប់ចោទខាងលើត្រូវតែអនុវត្តទោសដាក់ពន្ធនាគារចំនួន៥ឆ្នាំ ក្នុងពន្ធនាគារ។

ជាមួយគ្នានេះក្រមព្រហ្មទណ្ឌបានផ្តល់លទ្ធភាពទុកឱ្យតុលាការសម្រេចថាតើគួរតម្រូវឱ្យ ការផ្តន្ទាទោសបទល្មើសថ្មីនេះ នឹងជម្រុញនាំឱ្យមានការដកហូតមកវិញនូវការព្យួរទោសសម្រាប់បទល្មើសមុន ឬក៏យ៉ាងណា។ ក្នុងករណីដែលតុលាការបានសម្រេចថា ការផ្តន្ទាទោសថ្មី គឺពិតជាមិនតម្រូវឱ្យមានការដកហូតការព្យួរទោសកាលពីលើកមុនទេ ក៏ប៉ុន្តែតុលាការត្រូវតែគូសបញ្ជាក់ពី សំអាងហេតុជាពិសេសនៅក្នុងសេចក្តីសម្រេចរបស់ខ្លួន។[10] ក្នុងករណីបែបនេះគឺ ជនល្មើសត្រូវអនុវត្តតែទោសដែលនឹងសម្រេចដោយតុលាការក្នុងការផ្តន្ទាទោសតែបទល្មើសថ្មីតែប៉ុណ្ណោះ។បន្ថែមពីនេះ គឺក្រមព្រហ្មទណ្ឌមិនបានបញ្ជាក់ទេថាសំអាងហេតុជាពិសេសនោះ ដែលតុលាការសម្រេចក្នុងសេចក្តីសម្រេចរបស់ខ្លួនឡើយ ដែលអនុញ្ញាតឱ្យតុលាការសម្រេចមិនដកហូតការព្យួរទោសនោះ។ ដូច្នេះ តុលាការនឹងពិចារណាទៅតាមស្ថានភាពជាពិសេសនៃអង្គហេតុនីមួយៗដែលជនល្មើសបានប្រព្រឹត្ត។

១.១.២.ការព្យួរទោសសាកល្បង

ការព្យួរទោសសាកល្បងគឺខុសគ្នាពីការព្យួរទោសធម្មតាដែលចែងក្នុងក្រមព្រហ្មទណ្ឌ ខុសប្លែកពីការព្យួរទោសធម្មតាគឺដោយការព្យួរទោសសាកល្បងមានអានុភាព ឱ្យជនជាប់ទោសស្ថិតក្រោមវិធានការត្រួតពិនិត្យ និងគោរពនូវការព្វកិច្ចដោយឡែកណាមួយ ឬច្រើនក្នុងរយៈដែលត្រូវបានកំណត់ចាប់ពីរយៈពេល ១ឆ្នាំ រហូតដល់ ៣ឆ្នាំ។ [11] ចំពោះក្នុងរយៈពេលសាកល្បងនេះ ជនជាប់ទោសត្រូវទទួលរងនូវវិធានការត្រួតពិនិត្យមួយចំនួន និងគោរពនូវកាតព្វកិច្ចដោយឡែកមួយ ឬច្រើនដែលច្បាប់បានកំណត់។បន្ថែមលើសពីនេះអត្ថប្រយោជន៍វិញ នៃការព្យួរទោសសាកល្បង គឺស្ថិតនៅត្រង់ថាតុលាការអាចផ្តល់ឱ្យការព្យួរទោសសាកល្បង ទោះបីជាទណ្ឌិតមានប្រវត្តិនៃការផ្តន្ទាទោសចំពោះបទល្មើសណាក៏ដោយ។[12]

---

[10] យោងតាមមាត្រា ១១០ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ ឆ្នាំ២០០៩

[11] យោងតាមមាត្រា ១១៨ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ ឆ្នាំ២០០៩

[12] សៀវភៅសិក្សានីតិព្រហ្មទណ្ឌទូទៅ ឆ្នាំ២០២២ ដោយលោកសាស្ត្រាចារ្យ រុន ពណ្ណារិទ្ធ និងលោកស្រីសាស្ត្រាចារ្យ ចាំង ស៊ីណាត ទំព័រ ៥០៧

ការសម្រេចផ្តល់ការព្យួរទោសសាកល្បង ត្រូវតែបំពេញលក្ខខណ្ឌចាំបាច់នៃការព្យួរទោសសាកល្បង (**១.១.២.១**) វិធានការត្រួតពិនិត្យ និងកាតព្វកិច្ចដោយឡែកសម្រាប់ទណ្ឌិតអនុវត្ត (**១.១.២.២**)ជាមួយការដក ហូតមកវិញនូវ ការព្យួរទោសសាកល្បង ក្នុងករណីទណ្ឌិតមិនព្រមគោរពតាមវិធានការដែលបានកំណត់ (**១.១.២.៣**)។

១.១.២.១លក្ខខណ្ឌនៃការព្យួរទោសសាកល្បង

អនុលោមតាមមាត្រា១១៧ កថាខណ្ឌទី១ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌការព្យួរទោសសាកល្បងអាចត្រូវបានផ្តល់ឱ្យជនជាប់ចោទ ប្រសិនបើទោសដែលត្រូវផ្តន្ទាទោសដាក់ពន្ធនាគារមានរយៈពេលពី ៦ខែ ទៅ ៥ឆ្នាំ។យោងតាមបទប្បញ្ញត្តិនៃមាត្រា១១៧ នេះបានពិនិត្យឃើញថាការព្យួរទោសសាកល្បងនេះមានតែទោសដាក់ពន្ធនាគារតែប៉ុណ្ណោះ គឺមិនមានទោសពិន័យជាប្រាក់ទេ។ដូច្នេះយើងអាចសន្និដ្ឋានបានថា ការព្យួរទោសសាកល្បងសម្រាប់នីតិបុគ្គលមិនបានទទួលផលប្រយោជន៍ពីការព្យួរទោសសាកល្បងបានទេ ក៏ព្រោះតែសម្រាប់នីតិបុគ្គលក្រមព្រហ្មទណ្ឌបានកំណត់តែទោសពិន័យជាប្រាក់តែប៉ុណ្ណោះ គឺមិនមានកំណត់ទោសដាក់ពន្ធនាគារសម្រាប់នីតិបុគ្គលឡើយ។[13]

១.១.២.២.វិធានការត្រួតពិនិត្យ និងកាតព្វកិច្ចដោយឡែករបស់ទណ្ឌិត

ចំពោះរយៈពេលសាកល្បងគឺមិនអាចតិចជាងរយៈពេល ១ឆ្នាំ ហើយក៏មិនត្រូវលើសពីរយៈពេល ៣ឆ្នាំឡើយ។ដូចនេះ តុលាការត្រូវកំណត់រយៈពេលសាកល្បងឱ្យបានច្បាស់លាស់ នៅក្នុងសេចក្តីសម្រេចរបស់តុលាការ។[14]ចំពោះវិធានការត្រួតពិនិត្យ គឺទណ្ឌិតត្រូវអនុវត្តតាមករណីដូចខាងក្រោមនេះ៖

យោងតាមមាត្រា ១១៩ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ វិធានការត្រួតពិនិត្យដែលតម្រូវលើទណ្ឌិតមានដូចតទៅ៖

-ទណ្ឌិតត្រូវគោរពតាមដីកាកោះរបស់ព្រះរាជអាជ្ញា ឬរបស់បុគ្គលដែលព្រះរាជអាជ្ញាបានប្រគល់អំណាចឱ្យ។

-ទណ្ឌិតត្រូវមកទទួលនូវការមកពិនិត្យមើលរបស់បុគ្គលដែលព្រះរាជអាជ្ញាបានប្រគល់អំណាចឱ្យ។

-ទណ្ឌិតត្រូវប្រគល់ដល់ព្រះរាជអាជ្ញា ឬ ដល់បុគ្គលដែលព្រះរាជអាជ្ញាបានប្រគល់អំណាចឱ្យនូវគ្រប់ឯកសារសម្រាប់ធ្វើការផ្ទៀងផ្ទាត់លើការបញ្ចូលឱ្យទៅរស់នៅក្នុងសង្គមវិញ។

-ទណ្ឌិតត្រូវជូនដំណឹងដល់ព្រះរាជអាជ្ញា អំពីការផ្លាស់ប្តូរអាស័យដ្ឋានរបស់ខ្លួន។

-ទណ្ឌិតត្រូវជូនដំណឹងដល់ព្រះរាជអាជ្ញា អំពីការផ្លាស់ប្តូរមុខរបររបស់ខ្លួន។

-ទណ្ឌិតត្រូវតែមានការអនុញ្ញាតពីព្រះរាជអាជ្ញា មុនពេលធ្វើដំណើរទៅបរទេស។

[13] យោងតាមមាត្រា ១៦៧ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ ឆ្នាំ២០០៩

[14] យោងតាមមាត្រា ១១៨ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ ឆ្នាំ២០០៩

ក្រៅពីវិធានការត្រួតពិនិត្យហើយ តុលាការក៏អាចតម្រូវឱ្យទណ្ឌិតគោរពនូវការព្វកិច្ចដោយឡែក ឬអាចមានច្រើន នៅក្នុងសេចក្តីសម្រេចរបស់តុលាការ។ជាមួយគ្នានេះ តុលាការអាចកែប្រែកាតព្វកិច្ចដោយឡែកដែលដាក់លើទណ្ឌិតបាន គឺនៅគ្រប់ពេលវេលាតុលាការអាចកែប្រែកាព្វកិច្ចដោយឡែកដែលតម្រូវលើទណ្ឌិតបាន។[15]

តាមមាត្រា១២០ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ វិធានការត្រួតពិនិត្យដែលតម្រូវលើទណ្ឌិតមានដូចតទៅៈ

-បំពេញសកម្មភាពខាងវិជ្ជាជីវៈ។

-ទទួលការបង្ហាត់បង្រៀន ឬ ទទួលការបណ្តុះបណ្តាលវិជ្ជាជីវៈ។

-រស់នៅក្នុងទីកន្លែងណាមួយជាកំណត់។

-ទទួលឱ្យពេទ្យធ្វើការពិនិត្យ ឬ ការព្យាបាល។

-បញ្ជាក់ថាខ្លួនរួមចំណែកក្នុងការចិញ្ចឹមបីបាច់គ្រួសារ។

-ធ្វើការជួសជុលការខូចខាតដែលបណ្តាលមកពីបទល្មើសតាមលទ្ធភាពនៃធនធានរបស់ខ្លួន។

-មិនត្រូវធ្វើសកម្មភាពខាងវិជ្ជាជីវៈ ឬ សង្គមដែលអនុញ្ញាត ឬ សម្រួលដល់ការប្រព្រឹត្តបទល្មើស។ ក្នុងករណីនេះ តុលាការបញ្ជាក់អំពីសកម្មភាពដែលហាមឃាត់។

-មិនត្រូវមានមុខនៅទីកន្លែងខ្លះ។ក្នុងករណីនេះ តុលាការបញ្ជាក់អំពីទីកន្លែងដែលហាមឃាត់។

-មិនត្រូវសេពគប់បនល្បែង។

-មិនត្រូវសេពគប់តៀមភេសជ្ជៈស្រវឹង។

-មិនត្រូវសេពគប់ជាមួយបុគ្គលខ្លះ ពិសេស ចារី សហចារី អ្នកផ្តើមគំនិត អ្នកសមគំនិត ឬ ជនរងគ្រោះនៃបទល្មើស។ ក្នុងករណីនេះតុលាការបញ្ជាក់អំពីបុគ្គលដែលមិនត្រូវសេពគប់ជាមួយ។

-មិនត្រូវកាន់កាប់ ឬ យកតាមខ្លួននូវអាវុធគ្រឿងផ្ទុះ និង គ្រាប់រំសេវគ្រប់ប្រភេទ។

នៅក្នុងសេចក្តីសម្រេចរបស់ខ្លួន តុលាការត្រូវចែងអំពីកាតព្វកិច្ចដោយឡែកដែលតម្រូវលើទណ្ឌិត។ ចំណុចនេះមានន័យថា សេចក្តីសម្រេចរបស់តុលាការត្រូវចង្អុលបង្ហាញពីកាតព្វកិច្ចដោយឡែកមួយ ឬច្រើនដែលត្រូវសម្រេចលើទណ្ឌិត ក៏ប៉ុន្តែតុលាការមិនអាចបង្ខំដល់ទណ្ឌិតឱ្យអនុវត្តកាព្វកិច្ចដែលពុំបានកំណត់នៅក្នុងកាតព្វកិច្ចដោយឡែកដូចបានរៀបរាប់ខាងលើទេ។

១.១.២.៣.ការដកហូតការព្យួរទោសសាកល្បង

កាលណាតុលាការប្រកាសព្យួរទោសសាកល្បង តុលាការត្រូវកំណត់រយៈសាកល្បងដែលមិនអាចតិចជាង ១ឆ្នាំ និងមិនលើសពី ៣ឆ្នាំទេ។ចំណុចនេះធ្វើឱ្យការព្យួរទោសសាកល្បងមានរយៈពេលខ្លីជាង ការព្យួរទោស

[15] យោងតាមមាត្រា ១២១ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ ឆ្នាំ២០០៩

ធម្មតាដែលមានរយៈពេលរហូតដល់៥ឆ្នាំ។ នៅគ្រប់ពេលវេលាតុលាការអាចកែប្រែកាតព្វកិច្ចដោយឡែកដែលតម្រូវលើទណ្ឌិត បន្ទាប់ពីបានទទួលបណ្ដឹងនៅក្នុងលក្ខខណ្ឌដែលបានចែងក្នុងក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ ពោលគឺតាមពាក្យបណ្ដឹងរបស់អយ្យការ ឬភាគីពាក់ព័ន្ធ និងជាយថាហេតុមេធាវីរបស់ភាគីនេះ។

ដូចគ្នានេះផងដែរ ការព្យួរទោសសាកល្បងអាចត្រូវបានដកហូតដោយតុលាការ នៅក្នុងករណីដូចខាងក្រោមនេះ៖

អនុលោមតាមមាត្រា ១២២ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ

-ប្រសិនបើក្នុងរយៈពេលសាកល្បង ទណ្ឌិតមិនគោរពតាមវិធានការត្រួតពិនិត្យ ឬ កាតព្វកិច្ចដោយឡែកទេ។

-ប្រសិនបើរយៈពេលសាកល្បង ទណ្ឌិតត្រូវបានផ្ដន្ទាទោសពីបទឧក្រិដ្ឋ ឬបទមជ្ឈិមជាថ្មីទៀត។

តុលាការអាចបង្គាប់ឱ្យដកហូតការព្យួរទោសសាកល្បងនេះទាំងមូល ឬមួយផ្នែក។ ក្នុងករណីនេះតុលាការ ត្រូវបានទទួលបណ្ដឹងនៅក្នុងលក្ខខណ្ឌដែលមានចែងនៅក្នុងក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ ពោលតុលាការពុំមានកាព្វកិច្ចត្រូវតែដកហូតការព្យួរទោសសាកល្បងនេះទេ បើទោះបីជាលក្ខខណ្ឌដូចបានបញ្ជាក់ពីខាងដើមត្រូវបានបំពេញក៏ដោយ គឺទណ្ឌិតត្រូវសន្មតថាទទួលបាននៅអត្ថប្រយោជន៍ពីការព្យួរទោសសាកល្បងនេះ ដរាបណាពុំមានពាក្យប្ដឹងឱ្យដកហូតនោះ។បន្ថែមពីនេះទៀត ក្រសួងយុត្តិធម៌បានកត់សម្គាល់ឃើញថា បទប្បញ្ញត្តិ និងគោលការណ៍ស្ដីពីការអនុវត្តរបបនៃការព្យួរទោសសាកល្បង មិនទាន់អនុវត្តឱ្យបានគ្រប់ជ្រុងជ្រោយនៅឡើយ ដែលជាហេតុធ្វើឱ្យការអនុវត្តនៃការព្យួរទោសសាកល្បង មិនទាន់បានល្អប្រសើរ។

ដើម្បីអនុវត្តបទប្បញ្ញត្តិ និងគោលការណ៍ទាំងនេះឱ្យមានប្រសិទ្ធភាព ក្រសួងយុត្តិធម៌បានចេញគោលការណ៍ណែនាំដល់ចៅក្រម និងព្រះរាជអាជ្ញាដូចតទៅ៖

ក-ចៅក្រមជំនុំជម្រះ

១-យោងតាមមាត្រា ១១៧ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ ចៅក្រមគប្បីត្រូវពិចារណាសម្រេចព្យួរសាកល្បងនៃទោស ឱ្យបានជាអតិបរមានូវទោស ដែលបានសម្រេចដាក់ពន្ធនាគារក្នុងបទល្មើសមជ្ឈិម។

២-តុលាការត្រូវចេញសម្រង់សាលក្រមស្ថាពរចំនួនបីច្បាប់។ ចំនួនពីរច្បាប់ប្រគល់ជូនព្រះរាជអាជ្ញា និងមួយច្បាប់ទៀតប្រគល់ឱ្យទៅទណ្ឌិតដើម្បីអនុវត្ត។

ខ-ព្រះរាជអាជ្ញា

១-ត្រូវដឹកនាំសម្របសម្រួលការអនុវត្ត សេចក្ដីសម្រេចព្យួរទោសសាកល្បងរបស់តុលាការគ្រប់ជាន់ថ្នាក់ឱ្យមានប្រសិទ្ធភាព។

២-ត្រូវចាត់តាំងបុគ្គលនៅក្នុងមូលដ្ឋានដែលទណ្ឌិតរស់នៅ ឬ បំពេញកាតព្វកិច្ច ឱ្យតាមដានសកម្មភាពរបស់ទណ្ឌិត។ បុគ្គលដែលគប្បីចាត់តាំង ដូចជានគរបាលប៉ុស្តិ៍រដ្ឋបាលសមាជិកក្រុមប្រឹក្សាឃុំ-សង្កាត់ មន្ត្រីទទួលបន្ទុកអប់រំ និងស្តារនីតិសម្បទា.....។

៣-ត្រូវបង្គាប់ណែនាំដល់ទណ្ឌិត ឱ្យទៅបង្ហាញខ្លួននៅចំពោះមុខបុគ្គលដែលត្រូវបានចាត់តាំងឱ្យតាមដាន។

៤-ត្រូវប្រគល់សម្រង់សាលក្រម ឬ សម្រង់សាលដីកាស្ដាពរដល់បុគ្គលដែលត្រូវបានចាត់តាំងឱ្យតាមដានទណ្ឌិត និង ធ្វើការដឹកនាំសម្របសម្រួលការអនុវត្ត។

៥-ក្នុងករណីចាំបាច់ ត្រូវបង្គាប់ទៅអង្គភាពនគរបាលយុត្តិធម៌ ឱ្យចាត់វិធានការជួយតាមដានរាល់សកម្មភាពរបស់ទណ្ឌិត និងធ្វើរបាយការណ៍តាមការកំណត់ ពីការកត់សម្គាល់ឃើញរបស់ខ្លួនចំពោះសកម្មភាពរបស់ទណ្ឌិតជូនព្រះរាជអាជ្ញា ដើម្បីស្នើសុំយោបល់ ឬចាត់វិធានការ។[16]

១.២.ការបែងចែកទោសជាប្រភាគ

ការបែងចែកទោសជាប្រភាគគឺ មានលក្ខណៈស្រដៀងគ្នាទៅនឹង របបពាក់កណ្ដាលសេរីភាពដែលអនុញ្ញាតឱ្យមានការដោះលែងទណ្ឌិតឱ្យចេញពីពន្ធនាគារ នៅមុនពេលដែលទណ្ឌិតត្រូវទទួលរងនូវការអនុវត្តទោសដាក់ពន្ធនាគារចប់សព្វគ្រប់។ក៏ប៉ុន្តែការបែងចែកទោសជាប្រភាគ គឺជាការអនុវត្តវិធានការឯកត្តកម្មមួយប្រភេទឬ មួយប្រភេទដែលអនុញ្ញាតឱ្យមានការអនុវត្តទោសជាដំណាក់កាលៗដាច់ៗពីគ្នាដោយហេតុថាការបែងចែកទោសជាប្រភាគនេះអាចអនុវត្តបានចំពោះទោសដាក់ពន្ធនាគាររហូតដល់ទៅ ១ឆ្នាំ គឺមិនមែនត្រឹមតែ ៦ខែ ដូចរបបពាក់កណ្ដាលសេរីភាពទេ។ ការបែងចែកទោសជាប្រភាគនេះ គឺសំដៅទៅលើការសម្រេចរបស់តុលាការដែលបានអនុញ្ញាតឱ្យមានការអនុវត្តទោសជាដំណាក់កាលដាច់ៗពីគ្នា។ បន្ថែមពីនេះ ប្រភាគនៃទោសនីមួយៗក៏មិនត្រូវមានរយៈពេលតិចជាង ១ខែ ហើយចំពោះរយៈពេលអនុវត្តទោសសរុបក៏មិនអាចលើសពី ២ឆ្នាំ បានឡើយដោយត្រូវរាប់បញ្ចូលគ្នាទាំងការផ្អាកការអនុវត្តទោសផង។

យោងតាមមាត្រា១៣២នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ អំពីលក្ខខណ្ឌនៃការបែងចែកទោសជាប្រភាគដែលនាំឱ្យតុលាការអាចសម្រេចប្រកាន់នូវការប្រកាសបំណែងចែកទោសជាប្រភាគបានគឺៈ

-តុលាការប្រកាសទោសដាក់ពន្ធនាគារតិចជាង ឬស្មើនឹង១ឆ្នាំ។

-មូលហេតុធ្ងន់ធ្ងរ ដែលមានលក្ខណៈជាគ្រួសារ ជាវេជ្ជសាស្ត្រ ជាវិជ្ជាជីវៈ ឬជាសង្គម។[17]

---

[16] សារាចរស្តីពី ការអនុវត្តបទប្បញ្ញត្តិ នៃការព្យួរទោសសាកល្បងនៃក្រសួងយុត្តិធម៌ ឆ្នាំ២០១៤។

[17] សៀវភៅសិក្សានីតិព្រហ្មទណ្ឌទូទៅ ឆ្នាំ២០២២ ដោយលោកសាស្ត្រាចារ្យ រុន ពណ្ណារិទ្ធ និងលោកស្រីសាស្ត្រាចារ្យ ចាំង ស៊ីណាត ទំព័រ ៥១៣

ឧទាហរណ៍៖ ជនជាប់ចោទម្នាក់ត្រូវបានតុលាការប្រកាសទោសផ្តន្ទាទោសដាក់ពន្ធនាគារចំនួន ៨ខែ ពីបទគំរាមកំហែង តាមមាត្រា២៣១ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ។ដោយពិនិត្យឃើញថាជនចាប់ចោទមានជំងឺត្រូវទទួលការពិនិត្យជាចាំបាច់ពីតុលាការ និងត្រូវសម្រាកនៅមន្ទីរពេទ្យដើម្បីទទួលការព្យាបាលពីគ្រូពេទ្យ។ដូច្នេះក្នុងករណីនេះតុលាការមានឆន្ទានុសិទ្ធិក្នុងការសម្រេចឱ្យជនជាប់ចោទអនុវត្តទោសក្នុងពន្ធនាគារចំនួន៨ខែ ក៏ប៉ុន្តែទោសត្រូវតែអនុវត្តជាប្រភាគ ក្នុងរយៈពេលមួយខែពេញ និងអនុញ្ញាតឱ្យនៅក្រៅពន្ធនាគាររយៈពេលមួយខែ គឺការអនុវត្តទោសនេះ ដរាបណាជនជាប់ចោទអនុវត្តទោសចំពោះបទល្មើសដែលខ្លួនបានប្រព្រឹត្តរយៈពេល៨ខែ បានចប់សព្វគ្រប់ជាស្ថាពរតាមសេចក្តីសម្រេចរបស់តុលាការ។សរុបមកដោយពិនិត្យឃើញថាទណ្ឌិតត្រូវតែអនុវត្តទោសនៅក្នុងពន្ធនាគារចំនួន១ខែ ហើយស្ថិតនៅក្រៅពន្ធនាគារចំនួន១ខែ ដូច្នេះទណ្ឌិតត្រូវប្រើរយៈពេលរហូតដល់ ១៦ខែ ទើបបានអនុវត្តទោសចប់សព្វគ្រប់អស់។ជាក់ស្តែងពិនិត្យឃើញថាការបែងចែកទោសជាប្រភាគ ទណ្ឌិតត្រូវប្រើរយៈពេល៨ខែនៅក្នុងពន្ធនាគារ និង រយៈពេល៨ខែ នៅក្រៅពន្ធនាគារ។

ការបែងចែកទោសជាប្រភាគ នាំឱ្យទណ្ឌិតទទួលរងទោសដោយមានចន្លោះពេលជាច្រើនដោយមានការដោះលែងឱ្យមានសេរីភាព ពោលគឺអានុភាពនាំឱ្យមានការផ្អាកជាបណ្តោះអាសន្ននូវការអនុវត្តទោសជាប់ពន្ធនាគារនៅតាមចន្លោះពេលនៃប្រភាគនីមួយៗ។ចំពោះប្រភាគនៃទោសនីមួយៗមិនត្រូវតិចជាង ១ខែ ហើយចិរវេលាសរុបនៃការអនុវត្តទោសមិនអាចលើសពី ២ឆ្នាំ ទេដោយរាប់បញ្ចូលទាំងការផ្អាកការអនុវត្តទោស។បន្ថែមពីនេះទៀត គឺនៅគ្រប់ពេលវេលាទាំងអស់ តុលាការក៏អាចរៀបចំបែបបទនៃការបែងចែកទោសជាប្រភាគ ឬលុបចោលរបបនៃការបែងចែកទោសជាប្រភាគ តាមបណ្តឹងរបស់ព្រះរាជអាជ្ញា។[18] ជាចុងក្រោយ ព្រះរាជអាជ្ញាអាចបង្គាប់ឱ្យចាប់ និងឃុំខ្លួនទណ្ឌិតដែលមិនវិលត្រឡប់មកពន្ធនាគារវិញ នៅពេលផុតកំណត់រយៈពេលនៃការផ្អាកការអនុវត្តទោស។[19]

១.៣.របបពាក់កណ្តាលសេរីភាព

របបពាក់កណ្តាលសេរីភាព គឺជាវិធានការឯកត្តកម្មនៃទោសមួយដែលអនុញ្ញាតឱ្យទណ្ឌិតរក្សាបាននៅកិច្ចការវិជ្ជាជីវៈរបស់ខ្លួនទំនាក់ទំនងគ្រួសារឬ ទទួលការបង្ហាត់បង្រៀន ឬ ការពិនិត្យព្យាបាលជម្ងឺនៅក្រៅពន្ធនាគារ។

យោងតាមមាត្រា ១២៧ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ លក្ខខណ្ឌនៃរបបពាក់កណ្តាលសេរីភាពមានដូចជា៖

-តុលាការប្រកាសទោសដាក់ពន្ធនាគារតិចជាង ឬស្មើនឹង៦ខែ តុលាការអាចសម្រេចថា ទោសត្រូវអនុវត្តរបបពាក់កណ្តាលសេរីភាព។

[18] យោងតាមមាត្រា ១៣៤ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ ឆ្នាំ២០០៩

[19] យោងតាមមាត្រា ១៣៥ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ ឆ្នាំ២០០៩

- ដើម្បីអនុញ្ញាតឱ្យទណ្ឌិតអាចបំពេញសកម្មភាពវិជ្ជាជីវៈ ទទួលការសិក្សា ឬការបណ្តុះបណ្តាល ឬការពិនិត្យជម្ងឺ ឬជួយឧបត្ថមសេចក្តីត្រូវការរបស់គ្រួសារ។

ក្នុងករណីនេះដែរ ទណ្ឌិតដែលស្ថិតនៅក្រោមរបបពាក់កណ្តាលសេរីភាពត្រូវបានអនុញ្ញាតឱ្យចាកចេញពីពន្ធនាគារក្នុងរយៈពេលជាកំណត់ ហើយតុលាការមានឆន្ទានុសិទ្ធិក្នុងការកំណត់ថ្ងៃ និងម៉ោងដែលទណ្ឌិតត្រូវបានអនុញ្ញាតឱ្យមានវត្តមានក្នុងពន្ធនាគារដោយសេចក្តីសម្រេចរបស់តុលាការ។

ឧទាហរណ៍៖ តុលាការបានសម្រេចក្នុងប្រកាសរបបពាក់កណ្តាលសេរីភាពសម្រាប់ទណ្ឌិតម្នាក់ ដោយពិនិត្យឃើញថាទណ្ឌិតមានប្រពន្ធនិង កូនច្រើនក្នុងបន្ទុកគ្រួសារធ្វើឱ្យសេដ្ឋកិច្ចគ្រួសារក្រីក្រពីមួយថ្ងៃទៅមួយថ្ងៃ ទើបតុលាការអនុញ្ញាតឱ្យទណ្ឌិតចេញក្រៅពីពន្ធនាគារ ចាប់ពីថ្ងៃចន្ទ ដល់ ថ្ងៃសៅរ៍ គឺចាប់ពីម៉ោង៧ព្រឹក រហូតដល់៧ ល្ងាច ក្រៅពីសល់រយៈពេលគឺទណ្ឌិតត្រូវតែអនុវត្តទោសនៅក្នុងពន្ធនាគារឱ្យបានទៀងទាត់។

តាមឧទាហរណ៍ខាងលើពិនិត្យឃើញថា ការកំណត់បែបបទនៃម៉ោង ថ្ងៃ និងម៉ោង ដែលទណ្ឌិតត្រូវអនុវត្តទោសក្នុងពន្ធនាគារ និងថ្ងៃ និងម៉ោងដែលទណ្ឌិតនៅក្រៅពន្ធនាគារគឺត្រូវបានបញ្ជាក់យ៉ាងច្បាស់លាស់។ បន្ថែមពីនេះទៀត រយៈពេលនៃពាក់កណ្តាលសេរីភាព ត្រូវគិតបញ្ចូលក្នុងចិរវេលានៃទោសកំពុងអនុវត្ត ពោលរយៈពេលដែលទណ្ឌិតនៅក្រៅពន្ធនាគារក៏ត្រូវរាប់បញ្ចូលទៅក្នុងចិរវេលានៃទោសដែលកំពុងអនុវត្ត។

ជាការពិតណាស់ ការបែងចែកទោសជាប្រភាគ ការសម្រេចអនុញ្ញាតឱ្យទណ្ឌិតបានស្ថិតនៅក្រៅពន្ធនាគារ នៅក្នុងរបបពាក់កណ្តាលសេរីភាព គឺពុំមែនជាមូលហេតុនៃការផ្អាកការអនុវត្តទោសនោះទេ មានន័យថា រយៈពេលដែលទណ្ឌិតមានសេរីភាពនៅខាងក្រៅពន្ធានាគារត្រូវតែគិតបញ្ចូលទៅក្នុងចិរវេលាជាសរុបនៃការអនុវត្តទោសនេះ។ ឆ្លើយតបចំពោះករណីរបបពាក់កណ្តាលសេរីភាព ទណ្ឌិតដែលពុំបានអនុវត្តត្រឹមត្រូវតាមកាតព្វកិច្ចទាំងឡាយដែលត្រូវបានតុលាការសម្រេចនោះទេ តុលាការអាចរៀបចំរយៈពេលរបបពាក់កណ្តាលសេរីភាព ឬក៏លុបចោលនូវរបបពាក់កណ្តាលសេរីភាព តាមបណ្តឹងរបស់ព្រះរាជអាជ្ញានៅក្នុងលក្ខខណ្ឌដែលមានចែងក្នុងក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ។ [20] ចុងក្រោយព្រះរាជអាជ្ញាមានអំណាចឆន្ទានុសិទ្ធដាច់ដោយឡែកក្នុងការបង្គាប់ឱ្យចាប់ និងឃុំខ្លួនទណ្ឌិតដែលមិនវិលត្រឡប់មកពន្ធនាគារវិញ នៅពេលផុតកំណត់រយៈពេលនៃពាក់កណ្តាលសេរីភាព។[21]

[20] យោងតាមមាត្រា ១៣០ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ ឆ្នាំ២០០៩

[21] យោងតាមមាត្រា ១៣១ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ ឆ្នាំ២០០៩

ជំពូកទី២

ការកំណត់ទោសដោយ ចៅក្រម ក្នុង ករណីបទល្មើសត្រួតគ្នា

ជំពូកទី២

ការកំណត់ទោសដោយ ចៅក្រម ក្នុងករណីបទល្មើសត្រួតគ្នា

ក្នុងការប្រព្រឹត្តបទល្មើសរបស់ចារីគឺ អាចមានករណីបទល្មើសជាច្រើនបែបច្រើនទម្រង់ក្នុងសង្គមនីមួយសព្វថ្ងៃ។ក៏ប៉ុន្តែពេលខ្លះ ចារីបានប្រព្រឹត្តបទល្មើសជាច្រើនក្នុងពេលតែមួយ ឬគម្លាតពេលខុសៗគ្នាបន្ទាប់មកចារីបានទៅប្រព្រឹត្តបទល្មើសថ្មីមួយទៀត គឺនៅមុនពេលតុលាការមិនទាន់បានផ្តន្ទាទោសជាស្ថាពរពីបទល្មើសមុន។ ក្នុងករណីដែលបានបរិយាយនេះ នៅក្នុងក្រមព្រហ្មទណ្ឌបានចែងពីស្ថានភាពបែបនេះគឺជាបទល្មើសត្រួតគ្នាដូចនេះ តុលាការត្រូវតែយកវិធាននៃបទល្មើសត្រួតគ្នាមកអនុវត្ត។ក៏ប៉ុន្តែផ្ទុយទៅវិញប្រសិនបើជនជាប់ចោទត្រូវបានតុលាការផ្តន្ទាទោសជាស្ថាពរបទល្មើសដែលជនជាប់ចោទបានប្រព្រឹត្តរួចហើយក្រោយអនុវត្តទោសចប់បានដោះលែងឱ្យមានសេរី។បន្ទាប់មកជនដែលបានដោះលែងមានសេរីភាពហើយក៏បានទៅប្រព្រឹត្តបទល្មើជាថ្មីមួយទៀតក្នុងអំឡុងពេលដែលច្បាប់បានកំណត់នោះករណីបែបនេះមិនមែនជាបទល្មើសត្រួតគ្នាទេគឺជា ការមិនរាងចាលដែលបានលើកយកមកបរិយាយនៅក្នុងជំពូកនេះ។

នៅក្នុងករណីនៃការកំណត់ទោសទៅលើជនជាប់ចោទតុលាការត្រូវពិចារណា តាមវិធានទូទៅក្នុងករណីបទល្មើសត្រួតគ្នាគឺ យល់ច្បាស់ពីសញ្ញាណនៃបទល្មើសត្រួតគ្នា (**២.១**) ក្នុងករណីការចោទប្រកាន់តែមួយ (**២.២**) និងករណីដែលមានការចោទប្រកាន់ដាច់ពីគ្នា (**២.៣**) ចំពោះករណីពិសេសផ្សេងទៀតច្បាប់ព្រហ្មទណ្ឌបានកំណត់ឱ្យធ្វើការអនុវត្តការបូកទោសបញ្ចូលគ្នា (**២.៤**) ទៅតាមករណីនៃបទល្មើសនិងយោងតាមបទប្បញ្ញត្តិដែលច្បាប់ព្រហ្មទណ្ឌបានចែងចំពោះករណីនៃការប្រព្រឹត្តបទល្មើសនេះដែរ។

២.១.ការកំណត់អំពីស្ថានភាពនៃបទល្មើសត្រួតគ្នា

កាលៈទេសៈជាច្រើនដែលបង្ហាញអំពីពហុភាពនៃបទល្មើសអាចកើតឡើងនៅគ្រប់ពេល ដូចជាការមិនរាងចាល និងបទល្មើសត្រួតគ្នា។ក្នុងកាលៈទេសៈខ្លះជាស្ថានទម្ងន់ទោស ក៏អាចមានលក្ខណៈប្រហាក់ប្រហែលគ្នានឹងបទល្មើសត្រួតគ្នា។ដូច្នេះបទល្មើសត្រួតនឹងពិនិត្យទៅលើសញ្ញាណនៃបទល្មើសត្រួតគ្នា (**២.១.១**) និងសញ្ញាណទ្រឹស្តីទាក់ទងនឹងទោសក្នុងករណីបទល្មើសត្រួតគ្នា(**២.១.២**)។

២.១.១.សញ្ញាណនៃបទល្មើសត្រួតគ្នា

យោងតាមមាត្រា១៣៦ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ បទល្មើសត្រួតគ្នាកើតឡើង កាលបើបទល្មើសមួយត្រូវបានប្រព្រឹត្តដោយបុគ្គលម្នាក់ មុនពេលដែលបុគ្គលនេះត្រូវបានផ្តន្ទាទោសជាស្ថាពរចំពោះបទល្មើសមួយផ្សេងទៀត។ យោងតាមបទប្បញ្ញត្តិនៃមាត្រានេះ បទល្មើសត្រួតគ្នា សំដៅដល់ស្ថានភាពដែលបទល្មើសច្រើនត្រូវបានប្រព្រឹត្តដោយបុគ្គលម្នាក់ ឬដោយរួមគ្នាជាមួយបុគ្គលផ្សេងទៀតហើយដែលពេលវេលានៃការប្រព្រឹត្តបទល្មើសទាំងនេះ

មិនអាចបែងចែកគ្នាដោយសេចក្តីសម្រេចផ្តន្ទាទោសជាស្ថាពររបស់តុលាការឡើយ។ស្ថានភាពនៃបទល្មើសត្រួតគ្នា គឺខុសពីស្ថានភាពនៃ ការមិនរាងចាល ។

ស្ថានភាពនៃបទល្មើសត្រួតគ្នា គឺកើតមាននៅពេលដែលអង្គហេតុនៃបទល្មើសតែមួយប៉ុន្តែអាចត្រូវបានផ្តន្ទាទោសដោយយោងតាមបទប្បញ្ញត្តិព្រហ្មទណ្ឌទៅតាមបទល្មើសដែលចែងដោយច្បាប់។ចំណែកករណី ការមិនរាងចាល សំដៅដល់ស្ថានភាពដែលបុគ្គលម្នាក់បន្ទាប់ពីត្រូវបានផ្តន្ទាទោសជាស្ថាពររួចហើយពីបទល្មើសណាមួយដែលច្បាប់បានចែង បន្ទាប់មកបុគ្គលដដែលបានទៅប្រព្រឹត្តបទល្មើសថ្មីមួយទៀត។

ឧទាហរណ៍៖ លោក សុខ បានលួចទ្រព្យសម្បត្តិរបស់អ្នកដទៃនៅថ្ងៃទី ១ ខែមករា ឆ្នាំ២០២២។បន្ទាប់មកនៅថ្ងៃទី ២ ខែមករា ឆ្នាំ២០២២ លោក សុខ បានកំហែងយកទ្រព្យសម្បត្តិមិត្តភក្តិរបស់គាត់ទៀត។ដូច្នេះ លោក សុខ បានប្រព្រឹត្តបទល្មើសចំនួន ២ ដែលជាបទល្មើសត្រួតគ្នា។ក៏ប៉ុន្តែក្នុងករណីខាងលើប្រសិនបើបទល្មើសលួច ត្រូវបានតុលាការផ្តន្ទាទោសដោយសេចក្តីសម្រេចជាស្ថាពរវិញនោះ ក្រោយមកជនល្មើសខាងលើបានប្រព្រឹត្តបទកំហែងនោះ ក្នុងរយៈពេលដែលច្បាប់បានកំណត់ក្រោយពេលផ្តន្ទាទោសដោយសេចក្តីសម្រេចស្ថាពរដោយតុលាការវិញ ករណីនេះគឺជាស្ថានភាពនៃការមិនរាងចាល។[22]

សូមកត់សម្គាល់ថា ក្នុងករណីខ្លះទៀត ច្បាប់ព្រហ្មទណ្ឌបានកំណត់រួចជាស្រេចអំពីទោសជាក់លាក់ដែលត្រូវផ្តន្ទាទោស ក្នុងករណីដែលមានការត្រួតគ្នានៃបទល្មើសជាក់លាក់ណាមួយដែលគេហៅថា ការបូកទោសតាមច្បាប់កំណត់ ដោយមិនយកវិធាននៃបទល្មើសត្រួតគ្នាមកអនុវត្តឡើយ ពោលគឺនៅក្នុងករណីបែបនេះ អ្នកនីតិបទប្បញ្ញត្តិកំណត់យកស្ថានភាពពហុបទល្មើស មកធ្វើជាស្ថានទម្ងន់ទោសនៃបទល្មើសទៅវិញ។[23]

ឧទាហរណ៍៖ បទរំលោភសេពសន្ថវៈ ត្រូវផ្តន្ទាទោសដាក់ពន្ធនាគារពី ៥ឆ្នាំ ទៅ១០ឆ្នាំតាមមាត្រា២៣៩ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ។បើបទល្មើសនេះបានប្រព្រឹត្តឡើង មុនពេល ក្នុងពេល ឬក្រោយពេលប្រព្រឹត្តអំពើទារុណកម្ម ឬអំពើឃោរឃៅ បទរំលោភសេពសន្ថវៈត្រូវផ្តន្ទាទោសដាក់ពន្ធនាគារពី ១០ឆ្នាំ ទៅ ៣០ឆ្នាំ ដោយស្របតាមមាត្រា ២៤៣នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ។ ចំពោះករណីខាងក្រោយនេះ គឺបទល្មើសមានចំនួនពីរបានកើតឡើងគឺ បទរំលោភសេពសន្ថវៈ និងបទទារុណកម្ម ឬ អំពើឃោរឃៅ។ដូចនេះគឺត្រូវយកមាត្រា ២៤៣ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌមកអនុវត្ត គឺមិនប្រើប្រាស់វិធានស្តីពីបទល្មើសត្រួតគ្នាទេ។

ឧទាហរណ៍៖ បទឃាតកម្ម ត្រូវផ្តន្ទាទោសដាក់ពន្ធនាគារពី ១០ឆ្នាំ ទៅ ១៥ឆ្នាំ តាមមាត្រា ១៩៩នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ។ក៏ប៉ុន្តែប្រសិនបើបទល្មើសនេះបានកើតឡើង ក្នុងពេល ឬ ក្រោយពេលប្រព្រឹត្តអំពើទារុណកម្ម អំពើ

[22] យោងតាមមាត្រា ៨៣ ដល់ មាត្រា ៩២ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ ឆ្នាំ២០០៩

[23] សៀវភៅសិក្សានីតិព្រហ្មទណ្ឌទូទៅ ឆ្នាំ២០២២ ដោយលោកសាស្ត្រាចារ្យ រុន ពណ្ណារិទ្ធ និងលោកស្រីសាស្ត្រាចារ្យ ចាំង ស៊ីណាត ទំព័រ ៤៧២ និង៤៧៣

ឃោរឃៅ ឬអំពើរំលោភសេពសន្ថវៈ បទឃាតកម្មត្រូវផ្តន្ទាទោសដាក់ពន្ធនាគារអស់មួយជីវិត អនុលោមតាមមាត្រា ២០៥ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ។ ចំពោះករណីខាងក្រោយនេះគឺ មានបទល្មើសចំនួនពីរបានកើតឡើងគឺ បទឃាតកម្ម និងបទទារុណកម្ម ឬអំពើឃោរឃៅ និងបទឃាតកម្ម និងបទរំលោភសេពសន្ថវៈ។ក្នុងករណីនេះ មិនត្រូវយកវិធាននៃបទល្មើសត្រួតគ្នាមកអនុវត្តទេ គឺត្រូវអនុវត្តតាមមាត្រា២០៥នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ។

២.១.២.សញ្ញាណទ្រឹស្តីទាក់ទងនឹងទោសក្នុងករណីបទល្មើសត្រួតគ្នា

ក្នុងករណីដែលមានស្ថានភាពនៃ បទល្មើសត្រួតគ្នា ដែលគេនិយមយកទៅប្រើប្រាស់វិធាននៃទោសគេពិនិត្យឃើញមានទ្រឹស្តីធំៗចំនួនពីរសម្រាប់អនុវត្តក្នុងករណីនេះ។

ទ្រឹស្តីទី១៖ គឺទ្រឹស្តីនៃការបូកទោស។យោងតាមទ្រឹស្តីនេះទោសសម្រាប់បទល្មើសនីមួយៗត្រូវប្រកាសទាំងអស់ដោយតុលាការ ហើយចំពោះទោសដែលមានប្រភេទដូចគ្នាតុលាការត្រូវបូកបញ្ចូលគ្នាទាំងអស់។ ទ្រឹស្តីនេះ មានលក្ខណៈទាក់ទាញច្រើនសម្រាប់រូបភាពខាងក្រៅនៃការយល់ឃើញអំពីយុត្តិធម៌ នៃការសម្រេចរបស់តុលាការ ក៏ប៉ុន្តែទ្រឹស្តីនេះ មិនមានភាពជាក់ស្តែងនិយមឡើយ សម្រាប់ការអនុវត្តទោសឱ្យបានពេញលេញតាមការសម្រេចរបស់តុលាការនោះឡើយ ក៏ព្រោះតែប្រសិនបើក្នុងករណីដែលជនល្មើសបានប្រព្រឹត្តបទល្មើសដូចជាបទឧក្រិដ្ឋជាច្រើនដែលជាបទល្មើសធ្ងន់ធ្ងរ ដែលអាចជាប់ពន្ធនាគារជាច្រើនឆ្នាំ ក៏ប៉ុន្តែជនល្មើសមិនអាចមានអាយុគ្រប់គ្រាន់ក្នុងការអនុវត្តទោសក្នុងពន្ធនាគារឱ្យបានពេញលេញតាមសេចក្តីសម្រេចរបស់តុលាការបានឡើយ។

ទ្រឹស្តីទី២៖ គឺជាទ្រឹស្តីនៃការស្រូបទោស។យោងតាមទ្រឹស្តីនេះ ទោសដែលប្រកាសសម្រាប់បទល្មើសស្រាល ត្រូវស្រូបបញ្ចូលទៅក្នុងទោសដែលប្រកាសសម្រាប់បទល្មើសធ្ងន់ធ្ងរ។ទ្រឹស្តីនេះត្រូវបានបង្កើតឡើងដោយឈរលើមូលដ្ឋាននៃចរិតគ្រោះថ្នាក់របស់បុគ្គលដែលបានប្រព្រឹត្តបទល្មើស។ក្នុងន័យនេះ គេសង្កេតឃើញថា អប្រសិទ្ធភាពនៃការអនុវត្តច្បាប់គឺនាំទៅដល់ស្ថានភាពនៃអវត្តមាននៃការព្រមានដល់ជនល្មើសក្រោមរូបភាពជាការផ្តន្ទាទោសសម្រាប់ បទល្មើសលើកទី១ ដែលជាហេតុធ្វើឱ្យមានការបន្ថយការទទួលខុសត្រូវផ្នែកអត្តនោម័តសម្រាប់បទល្មើសបន្តបន្ទាប់ទៀត។

នៅចន្លោះទ្រឹស្តីធំៗទាំងពីរនេះ គេក៏សង្កេតឃើញមានទ្រឹស្តីមួយទៀតគឺ ទ្រឹស្តីបូកទោសគតិយុត្ត ដែលជាទ្រឹស្តី ត្រូវបានគេយកទៅប្រើប្រាស់ជាបច្ចេកទេសក្នុងការតាក់តែងច្បាប់សម្រាប់អនុវត្តក្នុងករណីនៃស្ថានភាពបទល្មើសត្រួតគ្នាក្នុងច្បាប់។ទ្រឹស្តីនេះត្រូវបានរៀបចំឡើងដោយឈរ លើទស្សនៈមួយដែលចាត់ទុកបទល្មើសដែលមានចរិតគ្រោះថ្នាក់ស្រាលជាស្ថានទម្ងន់ទោសនៃបទល្មើសដែលមានចរិតគ្រោះថ្នាក់ធ្ងន់ធ្ងរជាង។[24]

[24] មេរៀនក្រមព្រហ្មទណ្ឌនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា បកស្រាយដោយ ឯកឧត្តមសាស្ត្រាចារ្យ ហ៊ី សោភា ,ឯកឧត្តម ប៊ុន ហុន, ឯកឧត្តម កើត រិទ្ធ រដ្ឋមន្ត្រីនៃក្រសួងយុត្តិធម៌ ,ឯកឧត្តម ផូវ សំភី និងលោកស្រីសាស្ត្រាចារ្យ ចាំង ស៊ីណាត ឆ្នាំ២០១១

២.២.ការចោទប្រកាន់តែមួយ

យោងតាមមាត្រា១៣៧ កថាខណ្ឌទី១នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ កាលបើនៅក្នុងការចោទប្រកាន់តែមួយ ជនជាប់ចោទត្រូវបានគេរកឃើញថាមានពិរុទ្ធពីបទល្មើសច្រើន ទោសនីមួយៗអាចត្រូវប្រកាសឡើង។ ប៉ុន្តែកាលបើទោសត្រូវទទួលមានច្រើនហើយមានប្រភេទដូចគ្នា តុលាការត្រូវប្រកាសទោសតែមួយនៃប្រភេទនេះក្នុងព្រំដែននៃអតិបរមាស្របច្បាប់ដែលខ្ពស់ជាងគេ។

ឯកសារជំនួយស្មារតីសម្រាប់ការស្វែងយល់ក្រមព្រហ្មទណ្ឌ[25] ការចោទប្រកាន់តែមួយនេះ សំដៅដល់ស្ថានភាពនៃនីតិវិធីដែលក្នុងនោះបទល្មើសត្រួតគ្នាទាំងអស់ ត្រូវបានធ្វើការចោទប្រកាន់នៅក្នុងលិខិតចោទប្រកាន់តែមួយដូចជា ការចោទប្រកាន់បទល្មើសត្រួតគ្នានៅក្នុង ដីកាសន្និដ្ឋានបញ្ជូនរឿងឱ្យស៊ើបសួរតែមួយ កំណត់ហេតុស្តីពីការបង្ហាញខ្លួនភ្លាមតែមួយ ដីកាកោះហៅបញ្ជូនទៅជំនុំជម្រះតែមួយ និង ដីកាបញ្ជូនរឿងទៅជំនុំជម្រះតែមួយ ។ជាមួយគ្នានេះផងដែរ ត្រូវបានចាត់ទុកថាជាការចោទប្រកាន់តែមួយផងគឺៈ

-នៅក្នុងដំណាក់កាលស៊ើបសួរ ចៅក្រមស៊ើបសួរ បានទទួលដីកាសន្និដ្ឋានបញ្ជូនរឿងឱ្យស៊ើបសួរបន្ថែមពីអយ្យការសម្រាប់អង្គហេតុនៃបទល្មើសថ្មីផ្សេង។[26] ចៅក្រមស៊ើបសួរបានរកឃើញថា មានការពាក់ព័ន្ធនឹងជនត្រូវចោទ ហើយចៅក្រមស៊ើបសួរបានសម្រេចបិទការស៊ើបសួរតាមដីកាបញ្ជូនរឿងទៅជំនុំជម្រះសម្រាប់អង្គហេតុដែលបង្កើតបានជាបទល្មើសត្រួតគ្នាទាំងនោះ។ នៅក្នុងករណីដែលសភាស៊ើបសួរពន្លាតការស៊ើបសួររបស់ខ្លួនទៅដល់បទល្មើសពាក់ព័ន្ធផ្សេងទៀត។[27] ហើយបិទបញ្ចប់ការស៊ើបសួររបស់ខ្លួន តាមសាលដីកាបញ្ជូនទៅជំនុំជម្រះ សម្រាប់អង្គហេតុដែលបង្កើតបានជាស្ថានភាពនៃបទល្មើសត្រួតគ្នាទាំងនោះ។

-នៅក្នុងករណីខ្លះតុលាការបានសម្រេចបញ្ចូលសំណុំរឿងព្រហ្មទណ្ឌ ច្រើនជាមួយគ្នាក៏ព្រោះតែនៅក្នុងសំណុំរឿងនេះមានអង្គហេតុដែលអាចបង្កើតបានជាស្ថានភាពនៃបទល្មើសត្រួតគ្នា។[28] នៅក្នុងករណី ដែលមានការចោទប្រកាន់តែមួយសម្រាប់បទល្មើសត្រួតគ្នាដូចបានរៀបរាប់ខាងលើនេះ តុលាការត្រូវអនុវត្តវិធាននៃការស្រូបទោស ដោយស្វ័យប្រវត្តិស្របតាមបទប្បញ្ញត្តិនៃមាត្រា ១៣៧ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ បើទោះបីជាពុំមានបណ្តឹងសុំពីអយ្យការ ឬភាគីពាក់ព័ន្ធក៏ដោយ។

---

[25] ការបកស្រាយក្នុងឯកសារនេះ គឺជាការបកស្រាយក្រៅផ្លូវការ និងមានលក្ខណៈជាទ្រឹស្តីសម្រាប់ជាជំនួយស្មារតីឱ្យដល់អ្នកដែលមានបំណងចង់សិក្សាស្វែងយល់បន្ថែមអំពីបទប្បញ្ញត្តិមួយចំនួនក្នុងក្រមព្រហ្មទណ្ឌប៉ុណ្ណោះ។ឯកសារជំនួយស្មារតីសម្រាប់ការស្វែងយល់ក្រមព្រហ្មទណ្ឌ រៀបចំដោយ ឯកឧត្តម ហ៊ី សោភា និងឯកឧត្តម កើត រិទ្ធ។

[26] យោងមាត្រា ១២៥ នៃក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ ឆ្នាំ២០០៧

[27] យោងមាត្រា ២៦៣ នៃក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ ឆ្នាំ២០០៧

[28] យោងមាត្រា ២៩៩ នៃក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ ឆ្នាំ២០០៧

និយាយឱ្យខ្លីការចោទប្រកាន់តែមួយនៅត្រង់បទប្បញ្ញត្តិនេះគឺ ទៅលើស្ថានភាពដែលបទល្មើសត្រួតគ្នាត្រូវបានធ្វើការចោទប្រកាន់ក្នុងសំណុំរឿងតែមួយ។

យោងតាមបញ្ញត្តិនៃមាត្រា១៣៧ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌបានចែងកំណត់បានកំណត់ចេញនូវគោលការណ៍ចំនួនពីរសំខាន់ៗ ក្នុងករណីដែលមានបទល្មើសត្រួតគ្នា រួមមាន ការប្រកាសទោសត្រួតគ្នា ក្នុងករណីទោសដែលមានប្រភេទខុសគ្នា(**២.២.១**) និងការប្រកាសការស្រូបទោស(**២.២.២**)។[29]

២.២.១.ការប្រកាសទោសត្រួតគ្នា ក្នុងករណីដែលមានទោសប្រភេទខុសគ្នា

នៅក្នុងក្រមព្រហ្មទណ្ឌទោសមានប្រភេទខុសគ្នាច្រើនមានដូចជា មូលទោស។[30] ទោសពិន័យជាប្រាក់ និង ទោសដាក់ពន្ធនាគារ។ចំពោះទោសបន្ថែមមានដូចជា ការដកសិទ្ធិខ្លះជាពលរដ្ឋ ការហាមឃាត់ចំពោះការប្រកបវិជ្ជាជីវៈណា ដែលបទល្មើសនោះប្រព្រឹត្តនៅក្នុងពេលដែលប្រកបវិជ្ជាជីវៈណា ដែលបទល្មើសនោះបានប្រព្រឹត្តនៅក្នុងពេលដែលប្រកបវិជ្ជាជីវៈនេះ ការហាមឃាត់ចំពោះការបើកបរយានយន្តគ្រប់ប្រភេទ ការព្យួរលិខិតបើកបរ ការហាមឃាត់ចំពោះការចាកចេញពីដែនដីនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ការហាមឃាត់ចំពោះការចូល និងការស្នាក់នៅលើដែនដីនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ចំពោះទណ្ឌិតដែលជាជនបរទេស ។ល។ បន្ថែមពីនេះទៀតក្រមព្រហ្មទណ្ឌក៏បានចែងពីទោសជំនួស[31]រួមមាន ការងារសហគមន៍ និងការស្តីបន្ទោស។[32]ទោសទាំងនេះគឺជាទោសមានការខុសប្លែកៗគ្នា ប្រសិនបើក្នុងករណីមានបទល្មើស ទោសប្រភេទទាំងនេះតុលាការអាចធ្វើការប្រកាសបាន។

យោងតាមមាត្រា១៣៧ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ កថាខណ្ឌទី១ វាក្យខ័ណ្ឌទី១ កាលបើក្នុងពេលចោទប្រកាន់តែមួយ ជនជាប់ចោទត្រូវបានគេរកឃើញថាមាន ពិរុទ្ធពីបទល្មើសច្រើន ទោសនីមួយៗអាចត្រូវបានប្រកាសឡើង។

យោងតាមបញ្ញត្តិខាងលើនេះការចោទប្រកាន់តែមួយចំពោះបទល្មើសច្រើន ប្រសិនបើទោសដែលត្រូវប្រកាសមានប្រភេទខុសគ្នា ទោសនៃប្រភេទនីមួយៗអាចត្រូវបានប្រកាសឱ្យអនុវត្តត្រួតគ្នា។ពិតណាស់ថា នៅពេលដែលមានការចោទប្រកាន់ ជនជាប់ចោទនោះត្រូវបានប្រកាសទទួលស្គាល់ថាជាពិរុទ្ធនៃបទល្មើសច្រើនត្រួតគ្នា គឺតុលាការអាចប្រកាសទោសចំពោះបទល្មើសនីមួយៗ ដែលទោសទាំងនោះអាចមានប្រភេទខុសគ្នាចំពោះបទល្មើសត្រួតគ្នា។នៅពេលជំនុំជម្រះលើបទល្មើសត្រួតគ្នា តុលាការត្រូវពិនិត្យមើលថា សម្រាប់បទល្មើស

[29] សៀវភៅសិក្សានីតិព្រហ្មទណ្ឌទូទៅ ឆ្នាំ២០២២ ដោយលោកសាស្ត្រាចារ្យ រុន ពណ្ណារិទ្ធ និងលោកស្រីសាស្ត្រាចារ្យ ចាំង ស៊ីណាត ទំព័រ ៤៧៥

[30] យោងតាមមាត្រា ៤៣ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ ឆ្នាំ២០០៩

[31] យោងតាមមាត្រា ៧២ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ ឆ្នាំ២០០៩

[32] យោងតាមមាត្រា ៧៦ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ ឆ្នាំ២០០៩

គ្រួតទាំងអស់នោះ តុលាការអាចសម្រេចប្រកាសទោសនីមួយៗ ត្រូវបានផ្តន្ទាទោសដោយទោសដែលមានប្រភេទដូចគ្នានិងទោសដែលមានប្រភេទខុសគ្នា។

ឧទាហរណ៍៖ លោកសុខ បានប្រព្រឹត្តបទល្មើសត្រួតគឺបទឃាតកម្ម តាមមាត្រា១៩៩ និងបទបរិហារកេរ្តិ៍ តាមមាត្រា៣០៥ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ។នៅពេលតុលាការទទួលជំនុំជម្រះ តុលាការពិនិត្យមើលលើបទប្បញ្ញត្តិទាំងពីរបទឃាតកម្ម ត្រូវផ្តន្ទាទោសដាក់ពន្ធនាគារពី ១០ឆ្នាំ ទៅ ១៥ឆ្នាំនិងបទបរិហារកេរ្តិ៍ ត្រូវផ្តន្ទាទោសពិន័យជាប្រាក់ពី ១សែនរៀល ទៅ ១០លានរៀល ។ក្នុងករណីនេះ តុលាការអាចសម្រេចប្រកាសទោសនីមួយៗសម្រាប់បទល្មើសត្រួតគ្នា តុលាការប្រកាសទោសដាក់ពន្ធនាគារសម្រាប់បទឃាតកម្ម និងទោសពិន័យជាប្រាក់សម្រាប់បទបរិហារកេរ្តិ៍ក៏ព្រោះតែទោសពិន័យជាប្រាក់ និងទោសដាក់ពន្ធនាគារ គឺជាទោសដែលមានប្រភេទខុសគ្នា ដូចនេះតុលាការអាចប្រកាសទោសទាំងពីរដោយត្រួតគ្នាបាន។ដូច្នេះ តុលាការអាចសម្រេចផ្តន្ទាទោសលោក សុខ ឱ្យជាប់ពន្ធនាគារចំនួន ១៣ឆ្នាំ និង ទោសពិន័យជាប្រាក់ចំនួន ៨ លានរៀល។

២.២.២.ការអនុវត្តវិធានស្រូបទោស

តាមមាត្រា ១៣៧ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌបានចែងថា កាលបើនៅក្នុងពេលចោទប្រកាន់តែមួយ ហើយជនជាប់ចោទត្រូវបានរកឃើញថា មានពិរុទ្ធពីបទល្មើសច្រើន ទោសនីមួយៗអាចត្រូវបានប្រកាសឡើង។ ប៉ុន្តែ កាលបើទោសត្រូវទទួលមានច្រើន ហើយមានប្រភេទដូចគ្នាតុលាការត្រូវប្រកាសទោសតែមួយនៃប្រភេទនេះ នៅក្នុងព្រំដែននៃអតិបរមាស្របច្បាប់ដែលខ្ពស់ជាងគេ។ ទោសនីមួយៗដែលប្រកាស ត្រូវចាត់ទុកថា ជាទោសរួមចំពោះបទល្មើសដែលត្រួត នៅក្នុងព្រំដែននៃអតិបរមាស្របច្បាប់អនុវត្តទៅលើបទល្មើសនីមួយៗ។[33]

យោងតាមបទប្បញ្ញត្តិខាងលើនេះ ចំពោះទោសមានប្រភេទខុសគ្នា តុលាការប្រកាសទោសនីមួយៗ ប្រសិនបើទោសដែលត្រូវបានប្រកាសមានប្រភេទដូចគ្នា នោះមានតែទោសតែមួយនៃទោសដែលមានប្រភេទដូចគ្នាទេដែលអាចត្រូវបានប្រកាស ក្នុងព្រំដែនអតិបរមាស្របច្បាប់ដែលខ្ពស់ជាងគេ។ទោសនីមួយៗដែលបានប្រកាសត្រូវចាត់ទុកថាជាទោសរួម។ ក្នុងករណីបទល្មើសត្រួតគ្នាគឺព្រំដែននៃអតិបរមាស្របច្បាប់ត្រូវអនុវត្តទៅលើបទល្មើសនីមួយៗពោលគឺទោសជាច្រើនត្រូវបានប្រកាសដោយតុលាការ និង ត្រូវយកទៅអនុវត្តក្នុងពេលតែមួយប៉ុណ្ណោះ។ ការប្រកាសទោស និងអនុវត្តបែបនេះត្រូវបានចាត់ទុកថាជាការអនុវត្តវិធានស្រូបទោស។

ឧទាហរណ៍ទី១៖ លោក សៅ បានប្រព្រឹត្តបទល្មើសត្រួតគ្នាគឺបទល្មើសហិង្សាដោយចេតនា នៅថ្ងៃទី១ ខែមករា ឆ្នាំ២០២២ និងបទរំលោភសេពសន្ថវៈ បានប្រព្រឹត្តនៅថ្ងៃទី ២ ខែមករា ឆ្នាំ២០២២។តាមមាត្រា២១៧ បទហិង្សាដោយចេតនា នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ ត្រូវផ្តន្ទាទោសដាក់ពន្ធនាគារពី១ឆ្នាំ ទៅ ៣ឆ្នាំ និងពិន័យជាប្រាក់ពី ២

---

[33] សៀវភៅសិក្សានីតិព្រហ្មទណ្ឌទូទៅ ឆ្នាំ២០២២ ដោយលោកសាស្ត្រាចារ្យ រុន ពណ្ណារិទ្ធ និងលោកស្រីសាស្ត្រាចារ្យ ចាំង ស៊ីណាត ទំព័រ ៤៧៦

លានរៀល ទៅ៦លានរៀល និង តាមមាត្រា២៣៩បទរំលោភសេពសន្ថវៈ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ ត្រូវផ្តន្ទាទោសដាក់ពន្ធនាគារពី ៥ឆ្នាំ ទៅ ១០ឆ្នាំ។នៅក្នុងករណីនេះ តុលាការអាចត្រូវប្រកាសទោសតែមួយប៉ុណ្ណោះចំពោះប្រភេទនៃទោសដាក់ពន្ធនាគារ និង ប្រកាសទោសតែមួយប៉ុណ្ណោះចំពោះប្រភេទនៃទោសពិន័យជាប្រាក់ គឺនៅក្នុងព្រំដែនអតិបរមាស្របច្បាប់ដែលខ្ពស់ជាងគេ ដូច្នេះសម្រាប់បទល្មើសត្រួតគ្នាខាងលើ មានប្រភេទទោសគឺទោសប្រភេទដូចគ្នាគឺ ទោសដាក់ពន្ធនាគារពី ១ឆ្នាំ ទៅ ៣ឆ្នាំ និងទោសដាក់ពន្ធនាគារពី ៥ឆ្នាំ ទៅ១០ឆ្នាំ និងទោសប្រភេទខុសគ្នាគឺទោសពិន័យជាប្រាក់ពី ២លានរៀល ទៅ ៦លានរៀល។

នៅក្នុងករណីការប្រកាសទោសលើជនជាប់ជោទដែលបានប្រព្រឹត្តបទល្មើសត្រួតគ្នា តុលាការត្រូវៈ

-ប្រកាសទាំងទោសដាក់ពន្ធនាគារ និងទោសពិន័យជាប្រាក់ ក៏ព្រោះតែ ទោសទាំងពីរនេះគឺជាទោសដែលមានប្រភេទខុសគ្នា។ ដូច្នេះ តុលាការត្រូវប្រកាសផ្តន្ទាទោសជនជាប់ចោទដាក់ពន្ធនាគារផង និងពិន័យជាប្រាក់ផង។

-អនុលោមតាមមាត្រា១៣៧ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ តុលាការអាចប្រកាសទោសតែមួយនៃទោសប្រភេទដូចគ្នា ក្នុងព្រំដែនអតិបរមាស្របច្បាប់ដែលខ្ពស់ជាងគេ។ ដូចនេះតុលាការអាចប្រកាសទោសដាក់ពន្ធនាគារមិនឱ្យលើសពី ១០ឆ្នាំ(អតិបរមានៃទោសស្របច្បាប់ដែលខ្ពស់ជាងគេរវាងបទរំលោភសេពសន្ថវៈ) ។ដូច្នេះ តុលាការអាចសម្រេចផ្តន្ទាទោសជនជាប់ចោទដាក់ពន្ធនាគារចំនួន៨ឆ្នាំពិន័យ ៣លានរៀល នេះហៅថា ទោសរួម ចំពោះបទល្មើសត្រួតគ្នា (បទរំលោភសេពសន្ថវៈ និងបទហិង្សាដោយចេតនា)។

ឧទាហរណ៍ទី២៖ លោក មករា បានប្រព្រឹត្តបទល្មើសក្នុងស្ថានភាពជាបទល្មើសត្រួតគ្នាគឺរួមមានៈ

-បទរំលោភសេពសន្ថវៈ តាមមាត្រា២៣៩ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ ផ្តន្ទាទោសដាក់ពន្ធនាគារពី ៥ឆ្នាំ ទៅ ១០ឆ្នាំ ។

-បទកំហែងយក តាមមាត្រា៣៦៤ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ ផ្តន្ទាទោសដាក់ពន្ធនាគារពី ៦ខែ ទៅ ៥ឆ្នាំ និងពិន័យជាប្រាក់ពី៤ លានរៀល ទៅ១០លានរៀល។

-បទឆបោក តាមមាត្រា ៣៧៨ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ ផ្តន្ទាទោសដាក់ពន្ធនាគារពី ៦ខែ ទៅ ៣ឆ្នាំ និងពិន័យជាប្រាក់ពី ១លានរៀល ទៅ ៦លានរៀល។

តាមឧទាហរណ៍ទី២នេះ ប្រសិនបើតុលាការយល់ឃើញថាសម្រេចផ្តន្ទាទោសៈ

-ចំពោះបទរំលោភសេពសន្ថវៈ ផ្តន្ទាទោសដាក់ពន្ធនាគារចំនួន ៨ឆ្នាំ

-ចំពោះបទកំហែងយក ផ្តន្ទាទោសដាក់ពន្ធនាគារចំនួន ៤ឆ្នាំ និងពិន័យជាប្រាក់ចំនួន ៨លានរៀល

-ចំពោះបទឆបោក ផ្តន្ទាទោសដាក់ពន្ធនាគារចំនួន២ឆ្នាំ និងពិន័យជាប្រាក់ចំនួន៤លានរៀល។

អនុលោមតាមមាត្រា១៣៧នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ តុលាការត្រូវប្រកាសទោសតែមួយចំពោះប្រភេទនៃទោសដាក់ពន្ធនាគារ និងប្រកាសទោសតែមួយចំពោះទោសពិន័យជាប្រាក់នៅក្នុងព្រំដែននៃអតិបរមាស្របច្បាប់ដែលខ្ពស់ជាងគេ ពោល តុលាការអាចប្រកាសទោសដាក់ពន្ធនាគារអតិបរមាច្រើនបំផុត១០ឆ្នាំ(អតិបរមានៃទោសដាក់

ពន្ធនាគារចំពោះបទរំលោភសេពន្លះ) និងទោសពិន័យជាប្រាក់អតិបរមាច្រើនបំផុតត្រឹម១០លានរៀល សម្រាប់បទល្មើសទាំង៣ខាងលើ។

ចំពោះទោសដាក់ពន្ធនាគារ ១០ឆ្នាំ និងទោសពិន័យជាប្រាក់ ១០លានរៀល ដែលតុលាការប្រកាសនោះ ត្រូវបានចាត់ទុកថាជាទោសរួម ចំពោះបទល្មើសត្រួតគ្នា នៅក្នុងព្រំដែនអតិបរមាស្របច្បាប់អនុវត្តទៅលើបទល្មើសនីមួយៗ ។[34]

២.៣.ការចោទប្រកាន់ដាច់ពីគ្នា

ចំពោះការចោទប្រកាន់ដាច់ពីគ្នាកើតឡើងក្នុងស្ថានភាពខុសប្លែកពីអ្វីដែលបានពន្យល់សម្រាប់ការចោទប្រកាន់តែមួយ ពោលគឺបទល្មើសត្រួតគ្នាត្រូវបានចោទប្រកាន់នៅក្នុងសំណុំរឿងផ្សេងពីគ្នា។ការចោទប្រកាន់ដាច់ពីគ្នានេះ សំដៅដល់ស្ថានភាពនៃនីតិវិធីដែលក្នុងនោះបទល្មើសត្រួតគ្នាទាំងអស់ ត្រូវបានធ្វើការចោទប្រកាន់នៅក្នុងលិខិតចោទប្រកាន់ពីរ ឬ ច្រើនដាច់ពីគ្នា ដូចជា ការចោទប្រកាន់បទល្មើសត្រួតគ្នានៅក្នុង ដីកាសន្និដ្ឋានបញ្ជូលរឿងឱ្យស៊ើបសួរពីរ ឬច្រើនដាច់ពីគ្នា កំណត់ហេតុស្តីពីការបង្ហាញខ្លួនភ្លាមពីរ ឬច្រើនដាច់ពីគ្នា ដីកាកោះហៅបញ្ជូនទៅជំនុំជម្រះពីរ ឬច្រើនដាច់ពីគ្នា ដីកាបញ្ជូនរឿងទៅជំនុំជម្រះពីរ ឬច្រើនដាច់ពីគ្នា។[35]

និយាយជារួម គឺការចោទប្រកាន់ដាច់ពីគ្នាគឺជាការចោទប្រកាន់ចំពោះបទល្មើសច្រើន ដែលប្រព្រឹត្តឡើងដោយបុគ្គលដដែលនៅក្នុងសំណុំរឿងពីរ ឬច្រើនដាច់ដោយឡែកពីគ្នា។

អនុលោមតាមមាត្រា១៣៨ កថាខណ្ឌទី១ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌនៅក្នុងពេលចោទប្រកាន់ដាច់ពីគ្នាកាលបើជនជាប់ចោទត្រូវបានរកឃើញថា មានពិរុទ្ធពីបទល្មើសច្រើន ទោសដែលត្រូវប្រកាសត្រូវអនុវត្តត្រួតគ្នានៅក្នុងព្រំដែននៃអតិបរមាស្របច្បាប់ខ្ពស់ជាងគេ។ ប៉ុន្តែតុលាការចុងក្រោយដែលត្រូវសម្រេចអាចប្រកាសឱ្យអនុវត្តទោសស្រូបបញ្ចូលគ្នា ឬ មួយផ្នែកនៃទោសដែលមានប្រភេទដូចគ្នា។

អនុលោមតាមបទប្បញ្ញត្តិខាងលើនេះ ក្នុងករណីដែលមានបទល្មើសត្រួតគ្នាកើតឡើងក៏ប៉ុន្តែចំពោះការចោទគឺជាការចោទប្រកាន់ដាច់ពីគ្នាគឺ ទោសអាចត្រូវអនុវត្តត្រួតគ្នា(**២.៣.១**) ឬត្រូវប្រកាសឱ្យស្រូបបញ្ចូលគ្នា(**២.៣.២**)។

២.៣.១.ការអនុវត្តទោសត្រួតគ្នា

យោងតាមមាត្រា ១៣៨ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌទោសនីមួយៗតុលាការប្រកាសត្រូវអនុវត្តត្រួតគ្នា ក្នុងព្រំដែនអតិបរមាស្របច្បាប់ដែលខ្ពស់ជាងគេ។

[34] ឯកសារជំនួយស្មារតីសម្រាប់ការស្វែងយល់ក្រមព្រហ្មទណ្ឌ វិធានអនុវត្តក្នុងករណីបទល្មើសត្រួតគ្នា ដោយឯកឧត្តមសាស្ត្រាចារ្យ ហ៊ី សោភា , ឯកឧត្តម កើត រិទ្ធ រដ្ឋមន្ត្រីនៃក្រសួងយុត្តិធម៌។

[35] ការផ្សាយរបស់សាលាត្រាជូ បទល្មើសត្រួតគ្នា ដោយ ចក សម្បត្តិ ឆ្នាំ២០១៥ ទំព័រ៤២

ឧទាហរណ៍៖ លោក ចន្ទ ត្រូវបានសាលាដំបូងខេត្ត ក (តុលាការទីមួយ)សម្រេចផ្តន្ទាទោស ឱ្យជាប់ពន្ធនាគារចំនួន២ឆ្នាំ ពីបទឆបោក តាមមាត្រា ៣៧៨ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ(អតិបរមានៃទោសដាក់ពន្ធនាគារចំពោះបទឆបោកគឺ ៣ឆ្នាំ) និងពិន័យជាប្រាក់ចំនួន៤លានរៀល(អតិបរមានៃទោសពិន័យចំពោះបទឆបោកគឺ ៦លានរៀល) ហើយបន្ទាប់មក លោក ចន្ទ ដដែលក៏ត្រូវបានសាលាដំបូងខេត្ត ខ(តុលាការទីពីរ)ធ្វើការសម្រេចផ្តន្ទាទោសពី បទរំលោភសេពសន្ថវៈ ឱ្យជាប់ពន្ធនាគារចំនួន៩ឆ្នាំ តាមមាត្រា ២៣៩ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ (អតិបរមានៃទោសចំពោះបទរំលោភសេពសន្ថវៈគឺ ១០ឆ្នាំ)។នៅក្នុងការអនុវត្តទោសត្រួតគ្នាចំពោះបទល្មើសទាំងពីរនេះ គឺពុំត្រូវឱ្យលើសពីអតិបរមាស្របច្បាប់ដែលខ្ពស់ជាងគេទេ។[36]សរុបជារួមទោសដែលត្រូវយកប្រកាសលើទណ្ឌិតសម្រាប់បទល្មើសទាំងពីរគឺទោសដាក់ពន្ធនាគារចំនួន១០ឆ្នាំ មិនមែនត្រូវអនុវត្តទោសដាក់ពន្ធនាគារចំនួន ៩ឆ្នាំ បូកនឹង ២ឆ្នាំទេ និង ទោសពិន័យជាប្រាក់ចំនួន៤ លានរៀល។

ប្រសិនបើពិនិត្យទៅលើមាត្រា ១៣៨ កថាខណ្ឌទី២ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ នៅក្នុងករណីទោសដែលច្បាប់កំណត់ជាទោសដាក់ពន្ធនាគារអស់មួយជីវិត អតិបរមាស្របច្បាប់ខ្ពស់ជាងគេ ត្រូវបានកំណត់ដាក់ពន្ធនាគារត្រឹម ៣០ឆ្នាំ ប្រសិនបើជនជាប់ចោទមិនទាន់ត្រូវបានផ្តន្ទាទោសដាក់ពន្ធនាគារអស់មួយជីវិតទេ។ការព្យួរទោសទាំងមូល ឬមួយផ្នែកនៃទោសដែលប្រកាសចំពោះបទល្មើសដែលត្រួតគ្នានេះ មិនអាចជាឧបសគ្គដល់ការអនុវត្តទោសនៃប្រភេទដូចគ្នាដែលគ្មានការព្យួរទោសទេ។

ឧទាហរណ៍៖ លោក អង្គារ ត្រូវបានសាលាដំបូងខេត្ត គ (តុលាការទីមួយ) សម្រេចផ្តន្ទាទោសឱ្យជាប់ពន្ធនាគារចំនួន២៨ឆ្នាំ ពីបទឃាតកម្មគិតទុកជាមុន យោងតាមមាត្រា ២០០ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ(ចំពោះអតិបរមានៃទោសដាក់ពន្ធនាគារគឺផ្តន្ទាទោសដាក់ពន្ធនាគារអស់មួយជីវិត)បន្ទាប់មកសាលាដំបូងខេត្ត ឃ (តុលាការទីពីរ) បានសម្រេចធ្វើការផ្តន្ទាទោសលើ លោក អង្គារ ពីបទកំហែងយកមានស្ថានទម្ងន់ទោសដោយសារការប្រើប្រាស់អាវុធ ឱ្យជាប់ពន្ធនាគារចំនួន ១៣ឆ្នាំ តាមមាត្រា ៣៦៦ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ(ចំពោះអតិបរមានៃទោសដាក់ពន្ធនាគារគឺផ្តន្ទាទោសដាក់ពន្ធនាគារ១៥ឆ្នាំ)។ចំពោះការអនុវត្តទោសត្រួតគ្នាចំពោះបទល្មើសទាំងពីរខាង គឺការផ្តន្ទាទោសមិនឱ្យលើសពីកម្រិតអតិបរមា ស្របច្បាប់ខ្ពស់ជាងគេនោះទេ។ក៏ប៉ុន្តែប្រសិនបើពិនិត្យលើមាត្រា ២០០ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ ឃើញថាអតិបរមានៃទោសដាក់ពន្ធនាគារគឺអស់មួយជីវិត។ក៏ប៉ុន្តែប្រសិនបើពិនិត្យទៅលើមាត្រា ១៣៨នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ ត្រង់កថាខណ្ឌទី ២ នៅក្នុងករណីទោសដែលច្បាប់កំណត់ជាទោសដាក់ពន្ធនាគារអស់មួយជីវិត អតិបរមាស្របច្បាប់ដែលខ្ពស់ជាងគេ ត្រូវបានកំណត់ដាក់ពន្ធនាគារត្រឹម ៣០ឆ្នាំ ប្រសិនបើជនជាប់ចោទមិនទាន់ត្រូវបានផ្តន្ទាទោសដាក់ពន្ធនាគារអស់មួយជីវិតទេ។ដូច្នេះ យោងតាមមាត្រា១៣៨ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ គឺតម្រូវឱ្យជនជាប់ចោទត្រូវទទួលរងទោសដាក់ពន្ធនាគារចំនួន ៣០ឆ្នាំ។

---

[36] យោងតាមមាត្រា ១៣៨ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ ឆ្នាំ២០០៩

២.៣.២.ការប្រកាសការស្រូបទោស

យោងតាមមាត្រា ១៣៨ កថាខណ្ឌទី១ វាក្យខណ្ឌទី២ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ តុលាការចុងក្រោយ អាចប្រកាសសម្រេចឱ្យអនុវត្តទោសស្រូបទោសបញ្ចូលគ្នាទាំងមូល ឬ មួយផ្នែកនៃទោសដែលមានប្រភេទដូចគ្នា។[37]

យោងតាមបទប្បញ្ញត្តិខាងលើបានបង្ហាញថា តុលាការចុងក្រោយអាចសម្រេចទោសដែល ប្រកាសត្រូវអនុវត្តស្រូបបញ្ចូលគ្នា ជាមួយនឹងទោសដែលត្រូវប្រកាសពីលើកមុន។ បើស្រូបទោសបញ្ចូលគ្នាទាំងមូល តុលាការត្រូវប្រកាសទោសតែមួយក្នុងព្រំដែននៃអតិបរមាស្របច្បាប់ដែលខ្ពស់ជាងគេ។ ចំពោះការសម្រេចឱ្យស្រូបទោសទាំងមូល ឬស្រូបទោសមួយផ្នែកស្ថិតក្នុងឆន្ទានុសិទ្ធិរបស់តុលាការ ដោយសារថាមិនមានបទប្បញ្ញត្តិច្បាប់ណាមួយចែងជាក់លាក់ថា ករណីណាត្រូវស្រូបទោសទាំងមូល និងករណីណាត្រូវស្រូបទោសមួយផ្នែកនោះទេ។

ជាទូទៅនៅក្នុងករណីដែលតុលាការសម្រេចឱ្យស្រូបទោស តុលាការតែងយកទោសដែលស្រាលជាងស្រូបបញ្ចូល ទៅក្នុងទោសដែលធ្ងន់ជាង។ វិធានអនុវត្តតាមមាត្រា១៣៨ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌតុលាការចុងក្រោយអាចប្រកាសឱ្យអនុវត្តទោសស្រូបទោសបញ្ចូលគ្នាបាន បើសំណុំរឿងព្រហ្មទណ្ឌកំពុងស្ថិតនៅក្នុងសមត្ថកិច្ចរបស់ខ្លួននៅឡើយ។ការសម្រេចនេះ តុលាការអាចសម្រេចដោយឯកឯងបាន អំពីការស្រូបទោសបញ្ចូលគ្នា បើសំណុំរឿងព្រហ្មទណ្ឌនោះស្ថិតនៅក្នុង សមត្ថកិច្ចតុលាការចុងក្រោយរបស់ខ្លួន។ ក្នុងករណីចុងក្រោយនេះ តុលាការត្រូវសម្រេចក្នុង ពេលសវនាការជាសាធារណៈ ក្រោយបានស្តាប់ពីអយ្យការ ភាគីពាក់ព័ន្ធ និងជាយថាហេតុ មេធាវីរបស់ភាគីនេះ។ក្នុងគ្រប់ករណីទាំងអស់ ការស្រូបទោសបញ្ចូលគ្នាត្រូវធ្វើតាមសាលក្រម ឬ សាលដីការបស់តុលាការ។

ឧទាហរណ៍ទី១៖ លោក ពុធ បានប្រព្រឹត្តបទល្មើសត្រួតគ្នាគឺបានលួចទ្រព្យសម្បត្តិអ្នកជិតខាងនៅថ្ងៃទី ១ ខែមីនា ឆ្នាំ២០២២ នៅខេត្ត ក ចំពោះបទ លួចតាមមាត្រា៣៥៣(ទោសដាក់ពន្ធនាគារពី៦ខែ ទៅ ៣ឆ្នាំ និងពិន័យជាប្រាក់ពី ១លានរៀល ទៅ ៦លានរៀល) នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ ចំពោះសាលក្រមទី១ ចំពោះបទលួច ត្រូវបានសាលាដំបូងខេត្ត ក សម្រេចផ្តន្ទាទោសដាក់ពន្ធនាគារចំនួន៣ឆ្នាំ ។បន្ទាប់មកបាននៅថ្ងៃទី ៨ ខែមីនា ឆ្នាំ២០២២ នៅខេត្ត ខ លោក ពុធ បានទៅឆបោកប្រាក់មិត្តរបស់គាត់ ចំពោះបទឆបោក តាមមាត្រា៣៧៧ (ទោសដាក់ពន្ធនាគារពី ៦ខែ ទៅ៣ឆ្នាំ និងពិន័យជាប្រាក់ ១លានរៀល ទៅ ៦លានរៀល) ។ បន្ទាប់ពីឃាត់ខ្លួនលោក ពុធបានបញ្ជូនទៅសាលាដំបូងខេត្ត ខ ។នៅក្នុងនីតិវិធីនៃការជំនុំជម្រះលើបទឆបោក តុលាការចុងក្រោយ(សាលាដំបូងខេត្ត ខ)នេះអាចប្រកាសស្រូបទោសបាន គឺតុលាការបានសម្រេចផ្តន្ទាទោសលើ លោក ពុធ ដាក់ពន្ធនាគារចំនួន ២ឆ្នាំ ពីបទ

[37] តុលាការចុងក្រោយ សំដៅទៅលើសាលាជម្រះក្តីណាមួយ ដែលធ្វើការសម្រេចផ្តន្ទាទោសលើបទល្មើសត្រួតគ្នាក្រោយគេ ដោយរួមបញ្ចូលសាលាជម្រះក្តីជាន់ទាប និងសាលាជម្រះក្តីជាន់ខ្ពស់ ជារួមទាំងសាលាដំបូង សាលាឧទ្ធរណ៍ និងតុលាការកំពូល។

ឆបោក ក៏ប៉ុន្តែទោសនេះត្រូវបានស្រូបបញ្ចូលគ្នាជាមួយនឹងទោស ៣ឆ្នាំ ដែលបានប្រកាសពីបទលួច តាមសាលក្រមទី១(សាលាដំបូងខេត្ត ក) ។ ដូច្នេះលោក ពុធ ត្រូវទទួលរងទោសដាក់ពន្ធនាគារចំនួន ៣ឆ្នាំ នេះគឺជាការប្រកាសស្រូបទោសទាំងមូល ។

-ករណីចំពោះឧទាហរណ៍ទី១ខាងលើនេះ គឺការអនុវត្តជាក់ស្តែងតិចតួចប៉ុណ្ណោះ ក៏ព្រោះតែសាលក្រមទីពីរលើបទឆបោកកំពុងស្ថិតនៅក្នុងសមត្ថកិច្ចរបស់តុលាការចុងក្រោយ នៅឡើយ តុលាការចុងក្រោយអាចសម្រេចដោយឆន្ទានុសិទ្ធិ បានអំពីការស្រូបទោសស្របតាមមាត្រា១៣៨នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ។

ឧទាហរណ៍ទី២៖ លោក សៅ បានប្រព្រឹត្តបទល្មើសត្រួតគ្នាគឺបានលួចទ្រព្យសម្បត្តិអ្នកជិតខាងនៅថ្ងៃទី ១ ខែមីនា ឆ្នាំ២០២២ នៅខេត្ត ក ចំពោះបទ លួចតាមមាត្រា៣៥៣(ទោសដាក់ពន្ធនាគារពី៦ខែ ទៅ ៣ឆ្នាំ និងពិន័យជាប្រាក់ពី ១លានរៀល ទៅ ៦លានរៀល) នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ ចំពោះសាលក្រមទី១ ចំពោះបទលួច ត្រូវបានសាលាដំបូងខេត្ត ក សម្រេចផ្តន្ទាទោសដាក់ពន្ធនាគារចំនួន២ឆ្នាំ ។បន្ទាប់មកបាននៅថ្ងៃទី ៨ ខែមីនា ឆ្នាំ២០២២ នៅខេត្ត ខ លោក សៅ បានទៅឆបោកប្រាក់មិត្តរបស់គាត់ ចំពោះបទឆបោក តាមមាត្រា៣៧៧ (ទោសដាក់ពន្ធនាគារពី ៦ខែ ទៅ៣ឆ្នាំ និងពិន័យជាប្រាក់ ១លានរៀល ទៅ ៦លានរៀល) ។ ចំពោះសាលក្រមទី២ ចំពោះបទឆបោក ត្រូវបានសាលាដំបូងខេត្ត ខ សម្រេចផ្តន្ទាទោសដាក់ពន្ធនាគារចំនួន ២ឆ្នាំ ៦ខែ។

ករណីនេះសាលក្រមទាំងពីរចូលជាស្ថាពរ គឺទណ្ឌិតអាចដាក់ពាក្យសុំស្រូបទោសទៅតុលាការចុងក្រោយ (តុលាការដែលចេញសាលក្រមទី២)។ [38] ករណីនេះតុលាការអាចសម្រេចស្រូបទោសទាំងមូល ឬ អាចសម្រេចស្រូបទោសមួយផ្នែកបាន។

-ប្រសិនបើតុលាការសម្រេចស្រូបទោសទាំងមូល៖ ផ្តន្ទាទោសដាក់ពន្ធនាគារ ២ឆ្នាំ ស្រូបបញ្ចូលទាំងស្រុងជាមួយនឹងទោស ២ឆ្នាំ ៦ខែ។ដូច្នេះ ទណ្ឌិតអនុវត្តទោស ២ឆ្នាំ ៦ខែ សម្រាប់សាលក្រមទាំងពីរក្នុងការអនុវត្តទោស។ក្នុងករណីស្រូបទោសទាំងមូល ទោសដាក់ពន្ធនាគារចំនួន ២ឆ្នាំ(ទោសស្រាលជាង) ត្រូវបានស្រូបបញ្ចូលទៅក្នុងទោសដាក់ពន្ធនាគារចំនួន ២ឆ្នាំ ៦ខែ(ទោសធ្ងន់ជាង) ពោលនៅពេលដែលទណ្ឌិតអនុវត្តទោស ២ឆ្នាំ ៦ខែ គឺទណ្ឌិតក៏ដូចអនុវត្តទោស ២ឆ្នាំ ព្រមជាមួយគ្នាដែរ។ដូច្នេះជាក់ស្តែង ទណ្ឌិតត្រូវអនុវត្តទោសក្នុងពន្ធនាគារត្រឹមតែ ២ឆ្នាំ ៦ខែ។

-ប្រសិនបើតុលាការសម្រេចស្រូបទោសមួយផ្នែក៖ ផ្តន្ទាទោសដាក់ពន្ធនាគារ ២ឆ្នាំ ស្រូបបញ្ចូលត្រឹម ១ឆ្នាំ៩ខែ ជាមួយនឹងទោស២ឆ្នាំ ៦ខែ។ដូច្នេះ ទណ្ឌិតអនុវត្តទោស ២ឆ្នាំ៦ខែ បូកជាមួយទោស៣ខែ គឺ ២ឆ្នាំ ៩ខែ សម្រាប់សាលក្រមទាំងពីរ។ ក្នុងករណីស្រូបទោសមួយផ្នែក មានតែទោសដាក់ពន្ធនាគារ ១ឆ្នាំ ៩ខែ ប៉ុណ្ណោះ

[38] យោងមាត្រា ៥០១ នៃក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ ឆ្នាំ២០០៧

ដែលត្រូវបានស្រូបបញ្ចូលទៅក្នុងទោស ២ឆ្នាំ ៦ខែ ចំណែកទោសដាក់ពន្ធនាគារចំនួន៣ខែទៀត គឺត្រូវអនុវត្ត ជាក់ស្ដែងដោយមិនមានការស្រូបទោសឡើយ។ដូច្នេះសរុបមកទណ្ឌិតត្រូវអនុវត្តទោសក្នុងពន្ធនាគារ២ឆ្នាំ៩ខែ។

-ករណីចំពោះឧទាហរណ៍ទី២ខាងលើនេះ គឺការអនុវត្តជាក់ស្ដែងត្រូវបានប្រើជាញឹកញាប់ ក៏ព្រោះតែសាលក្រមទី ១ និងសាលក្រមទី២ ចូលជាស្ថាពរ។ករណីប្រសិនបើតុលាការមិនបានសម្រេចអំពីការស្រូបទោស អង្គការ អយ្យការ ឬភាគីដែលពាក់ព័ន្ធអាចប្ដឹងសុំឱ្យអនុវត្តការស្រូបទោសបញ្ចូលគ្នា ទៅតុលាការដែលបានសម្រេចចុង ក្រោយគេ។

ឧទាហរណ៍ទី៣៖ លោក ចន្ទ បានប្រព្រឹត្តបទល្មើសត្រួតគ្នាគឺនៅថ្ងៃទី ៦ ខែមិថុនា ឆ្នាំ២០២២ គាត់បាន ប្រព្រឹត្តបទឃាតកម្ម(ទោសដាក់ពន្ធនាគារពី ១០ឆ្នាំ ទៅ១៥ឆ្នាំ) តាមមាត្រា១៩៩ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ។ចំពោះសាល ក្រមទី១ តុលាការបានសម្រេចផ្ដន្ទាទោសជាស្ថាពរដាក់ពន្ធនាគារចំនួន១០ឆ្នាំ ចំពោះបទឃាតកម្មនេះ។ហើយ នៅថ្ងៃទី ៦ ខែកក្កដា ឆ្នាំ២០២២ ជនល្មើសក៏បានប្រព្រឹត្តបទរំលោភលើទំនុកចិត្ត តាមមាត្រា នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ (ទោសដាក់ពន្ធនាគារពី ៦ខែ ទៅ ៣ឆ្នាំ និងពិន័យជាប្រាក់ពី១លានរៀល ទៅ៦លានរៀល)។ចំពោះសាលក្រមទី២ តុលាការបានសម្រេចផ្ដន្ទាទោសជាស្ថាពរដាក់ពន្ធនាគារចំនួន ២ឆ្នាំ ចំពោះបទរំលោភលើទំនុកចិត្តនេះ។ ក្រោយ ពីសាលក្រមទាំងពីរចូលជាស្ថាពររួចហើយនោះ ទណ្ឌិតបានដាក់ពាក្យសុំស្រូបទោសមក តុលាការចុងក្រោយ (តុលាការទី២) ។

ចំពោះឧទាហរណ៍ទី៣ខាងលើនេះតុលាការអាចសម្រេចដូចតទៅ៖

-សម្មតិកម្មទី១៖ តុលាការបដិសេធការស្រូបទោស(មិនអនុញ្ញាតឱ្យស្រូបទោស) ក៏ព្រោះតែនេះគឺជាឆន្ទានុ សិទ្ធិរបស់តុលាការ ប្រសិនបើបូកទោសទាំងពីរខាងលើបញ្ចូលគ្នាគឺ ទោសដាក់ពន្ធនាគារ ១០ឆ្នាំ បូកនឹងទោស ដាក់ពន្ធនាគារ២ឆ្នាំគឺមិនលើសពីកម្រិតអតិបរមាស្របច្បាប់នៃទោសដែលខ្ពស់ជាងគេ ១៥ឆ្នាំ(អតិបរមានៃទោស ចំពោះបទឃាតកម្ម)។

-សម្មតិកម្មទី២៖ តុលាការសម្រេចឱ្យស្រូបទោសទាំងមូលគឺ ផ្ដន្ទាទោសដាក់ពន្ធនាគារ២ឆ្នាំ ពីបទ រំលោភលើទំនុកចិត្ត ស្រូបបញ្ចូលទាំងមូលជាមួយនឹងទោសដាក់ពន្ធនាគារចំនួន១០ឆ្នាំ។ ដូច្នេះទណ្ឌិតគឺត្រូវ អនុវត្តទោសដាក់ពន្ធនាគារសរុប ចំនួន១០ឆ្នាំ សម្រាប់បទល្មើសទាំងពីរនេះ។ចំពោះការសម្រេចស្រូបទោស ទាំងមូលនេះ គឺជាឆន្ទានុសិទ្ធិរបស់តុលាការ ពីព្រោះថា បើបូកទោសទាំងពីរខាងលើបញ្ចូលគ្នា ទោសដាក់ ពន្ធនាគារ១០ឆ្នាំ បូកនឹងទោសដាក់ពន្ធនាគារ២ឆ្នាំ គឺមិនលើសពីកម្រិតអតិបរមាស្របច្បាប់នៃទោស(អតិបរមានៃ ទោសចំពោះបទឃាតកម្ម)ដែលខ្ពស់ជាគេនោះទេ ។

-សម្មតិកម្មទី៣៖ តុលាការសម្រេចឱ្យស្រូបទោសមួយផ្នែកគឺផ្ដន្ទាទោសដាក់ពន្ធនាគារ២ឆ្នាំ ពីបទ រំលោភលើទំនុកចិត្ត ស្រូបបញ្ចូលត្រឹម ៦ខែ ជាមួយនឹងទោសដាក់ពន្ធនាគារចំនួន១០ឆ្នាំ។ដូច្នេះ ទណ្ឌិតត្រូវអនុ

វត្តទោសដាក់ពន្ធនាគារសរុបចំនួន១១ឆ្នាំ ៦ខែ សម្រាប់បទល្មើសទាំងពីរនេះ។ចំពោះការសម្រេចស្រូបមួយផ្នែកនេះ គឺជាឆន្ទានុសិទ្ធិរបស់តុលាការ ពីព្រោះថា បើបូកទោសទាំងពីរខាងលើបញ្ចូលគ្នា ទោសដាក់ពន្ធនាគារ១០ឆ្នាំ បូកនឹងទោសដាក់ពន្ធនាគារ២ឆ្នាំ គឺមិនលើសពីកម្រិតអតិបរមាស្របច្បាប់នៃទោស(អតិបរមានៃទោសចំពោះបទឃាតកម្ម)ដែលខ្ពស់ជាគេនោះទេ ។

២.៤.ការអនុវត្តវិធានបូកទោស

ទោះបីជាមានការប្រើនីតិវិធីនៃការចោទប្រកាន់តែមួយ ឬ ការចោទប្រកាន់ដោយឡែកគឺវិធានបូកទោសត្រូវយកអនុវត្តករណីដែលចែងច្បាស់ដោយច្បាប់។ករណីដែលក្រមព្រហ្មទណ្ឌអនុវត្តវិធានបូកទោសបញ្ចូលគ្នាគឺជនជាប់ចោទបានប្រព្រឹត្តបទលហុដែលមានទោសពិន័យ (**២.៤.១**) និង ករណីទណ្ឌិតបានលួចរត់ចេញពីពន្ធនាគារ(**២.៤.២**)។

២.៤.១.ការបូកទោសបញ្ចូលគ្នាចំពោះបទលហុច្រើន

អនុលោមតាមមាត្រា១៤០ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌបានចែងថា ជាបដិប្បញ្ញត្តិទៅលើបទប្បញ្ញត្តិមុនការពិន័យដែលបានប្រកាសឡើង ចំពោះបទលហុច្រើននោះ ត្រូវបញ្ចូលគ្នា ហើយត្រូវបូកផងដែរជាមួយទោសពិន័យដែលបានប្រកាសឡើងចំពោះបទឧក្រិដ្ឋ ឬ បទមជ្ឈិម ។[39]

យោងតាមខ្លឹមសារខាងលើនេះ ចំពោះទោសពិន័យដែលត្រូវប្រកាសចំពោះបទលហុ មិនអាចយកទៅស្រូបបញ្ចូលគ្នាជាមួយនឹងទោសពិន័យដែលបានប្រកាសចំពោះបទលហុ ឬបទមជ្ឈិម ឬបទឧក្រិដ្ឋផ្សេងទៀតឡើយ។វិធាននេះអនុវត្តការបូកទោសចំពោះទោសពិន័យជាប្រាក់ ចំពោះបទលហុច្រើន និងបូកផងដែរ ជាមួយទោសពិន័យចំពោះបទមជ្ឈិម និងបទឧក្រិដ្ឋ។

ជាវិធានដោយឡែកមួយដែលមានលក្ខណៈផ្ទុយពីវិធានស្រូបទោស និង វិធានត្រួតទោសក៏ព្រោះតែពិរុទ្ធជនមិនកែប្រែខ្លួន។ វិធាននេះត្រូវយកមកអនុវត្តចំពោះបទល្មើសត្រួតគ្នាទោះស្ថិតក្នុង នីតិវិធីនៃការចោទប្រកាន់តែមួយ ឬ នីតិវិធីចោទប្រកាន់ដាច់ដោយឡែកពីគ្នាក្តី។

ឧទាហរណ៍៖ លោក ពុធ បានប្រព្រឹត្តបទល្មើសត្រួតគ្នាចំនួនពីរគឺ បទហិង្សាស្រាល ដែលត្រូវផ្តន្ទាទោសពិន័យជាប្រាក់ពី ៥ពាន់រៀល ទៅ ១សែនរៀល តាមមាត្រា ២២៩ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ និង បទកំហែងយក ដែលត្រូវផ្តន្ទាទោសដាក់ពន្ធនាគារពី២ឆ្នាំ ទៅ៥ឆ្នាំ និងពិន័យជាប្រាក់ពី៤លាន រៀល ទៅ ១០លានរៀល យោងតាមមាត្រា៣៦៤ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ។ ចំពោះបទហិង្សា គឺជាបទលហុ ហេតុដូច្នេះ ទោសពិន័យដែលបានប្រកាសពីបទហិង្សាស្រាល នេះគឺ ត្រូវយកទៅបូកជាមួយទោសពិន័យ ដែលត្រូវប្រកាសជាមួយបទកំហែងយក ។

[39] សៀវភៅសិក្សានីតិព្រហ្មទណ្ឌទូទៅ ឆ្នាំ២០២២ ដោយលោកសាស្ត្រាចារ្យ រុន ពណ្ណារិទ្ធ និងលោកស្រីសាស្ត្រាចារ្យ ចាំង ស៊ីណាត ទំព័រ ៤៨៩

ដូចនេះតុលាការប្រកាសទោសដាក់ពន្ធនាគារចំនួន ៣ឆ្នាំ និងពិន័យជាប្រាក់ចំនួន ៥លាន១សែនរៀល ចំពោះ លោកពុធ ដែលជាជនល្មើសបានប្រព្រឹត្តបទល្មើស។

២.៤.២.ករណីរត់ចេញពីពន្ធនាគារ

អនុលោមតាមមាត្រា១៤១ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌបានចែងថា ក្នុងករណីផ្តន្ទាទោសពីបទរត់ចេញពីពន្ធនាគារ ទោសដែលបានប្រកាសពីបទនេះត្រូវបូកជាមួយនឹងទោសដែលបានប្រកាសឡើង ចំពោះបទល្មើសដែលនាំឱ្យមានការឃុំខ្លួនជននោះ ដោយមិនអាចមានការស្រូបទោសចូលគ្នា។

ជាវិធានដោយឡែកមួយមានលក្ខណៈផ្ទុយពីវិធានស្រូបទោស និង វិធានត្រួតទោសព្រោះតែទណ្ឌិតមិនកែប្រែខ្លួនហើយបានរត់ចេញពីពន្ធនាគារ។ វិធានបូកទោសនេះក៏អនុវត្តចំពោះទោសដាក់ពន្ធនាគារពីបទរត់ចេញពីពន្ធនាគារត្រូវបូកជាមួយទោសដែលប្រកាសចំពោះបទល្មើសដែលកំពុងជាប់ពន្ធនាគារ។

-ចំពោះបទល្មើសទាក់ទងនឹងការរត់ចេញពីពន្ធនាគារគឺមានចែងចាប់ពីមាត្រា ៥៦០ ដល់មាត្រា ៥៧០ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ។[40]

ឧទាហរណ៍៖ លោក អង្គារ ត្រូវបានតុលាការឃុំខ្លួនជាបណ្តោះអាសន្នពី បទហិង្សាដោយចេតនា ដែលត្រូវផ្តន្ទាទោសដាក់ពន្ធនាគារពី ១ឆ្នាំ ទៅ ៣ឆ្នាំ និងពិន័យជាប្រាក់ពី ២លានរៀល ទៅ ៦លានរៀល យោងតាមមាត្រា២១៧ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ។ ក៏ប៉ុន្តែនៅក្នុងដំណាក់កាលឃុំខ្លួនបណ្តោះអាសន្ននោះ ជនល្មើសបានលួចរត់ខ្លួនចេញពីពន្ធនាគារ។ ចំពោះអំពើនេះគឺជាបទ ការលួចរត់ ដោយអនុលោមតាមមាត្រា៥៦១ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ ហើយដែលត្រូវផ្តន្ទាទោសដាក់ពន្ធនាគារពី ១ឆ្នាំ ទៅ ៣ឆ្នាំ និងពិន័យជាប្រាក់ពី ២លានរៀល ទៅ ៦លានរៀល ដោយយោងតាមមាត្រា៥៦១ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ។ក្រោយពីការរត់ចេញពីពន្ធនាគារហើយជនល្មើសខាងលើត្រូវបានឃាត់ខ្លួនសាជាថ្មី។ក្នុងករណី ជនល្មើសនេះបានប្រព្រឹត្តបទល្មើសត្រួតគ្នា គឺបទហិង្សាដោយចេតនា និងបទការលួចរត់។ដោយសារការប្រព្រឹត្តបទល្មើសទាំងពីរខាងលើតុលាការមិនអាចអនុវត្តតាមគោលការណ៍នៃ មាត្រា ១៣៧ និងមាត្រា១៣៨នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌបានឡើយគឺតុលាការអនុវត្តតាមមាត្រា១៤១ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌគឺការមិនស្រូបចូលនៃទោសដែលត្រូវបានប្រកាសចំពោះករណីរត់ចេញពីពន្ធនាគារ។ដូច្នេះ តុលាការអាចសម្រេចផ្តន្ទាទោស លោកអង្គារ ដាក់ពន្ធនាគារចំនួន ២ឆ្នាំ និងពិន័យជាប្រាក់ចំនួន៤លានរៀល ចំពោះបទហិង្សាដោយចេតនា និងបូកបន្ថែមជាមួយទោសនៃបទលួចរត់ ដាក់ពន្ធនាគារ១ឆ្នាំ និងពិន័យជាប្រាក់ចំនួន២លានរៀល។ដូចនេះសរុបជារួមចំពោះបទល្មើសត្រួតទាំងពីរខាងនេះ លោកអង្គារ ត្រូវផ្តន្ទាទោសដាក់ពន្ធនគារចំនួន ៣ឆ្នាំ និងពិន័យជាប្រាក់ចំនួន៦លានរៀល។

[40] សៀវភៅសិក្សានីតិព្រហ្មទណ្ឌទូទៅ ដោយលោកសាស្ត្រាចារ្យ រុន ពណ្ណារិទ្ធ និងលោកស្រីសាស្ត្រាចារ្យ ចាំង ស៊ីណាត ទំព័រ៤៩០

ជំពូកទី៣
ការកំណត់ទោស ដោយ ចៅក្រម ក្នុង ករណីមានស្ថានទម្ងន់ទោស ឬស្ថាន សម្រាលទោស

ជំពូកទី៣
ការកំណត់ទោស ដោយ ចៅក្រម ក្នុងករណីមានស្ថានទម្ងន់ទោស ឬស្ថានសម្រាលទោស

ប្រសិនបើជនណាបានប្រព្រឹត្តបទល្មើសណាមួយមិនថាបទល្មើសដែលមានចែងក្នុងក្រមព្រហ្មទណ្ឌ ឬ ច្បាប់ពិសេសដូចជា ច្បាប់ស្តីពីការត្រួតពិនិត្យគ្រឿងញៀន ច្បាប់ស្តីពីការបង្ក្រាបអំពើជួញដូរមនុស្ស និងអំពើធ្វើអាជីវកម្មផ្លូវភេទ ច្បាប់ស្តីពីការប្រឆាំងការសំអាតប្រាក់និងហិរិញ្ញប្បទានភេរវកម្ម ច្បាប់ស្តីពីការប្រឆាំងនឹងភេរវកម្ម ច្បាប់ស្តីពីការគ្រប់គ្រងអាស៊ីដខ្លាំង ច្បាប់ស្តីពីវិធានការទប់ស្កាត់ការឆ្លងរាលដាលនៃជំងឺកូវីដ-១៩ និងជំងឺឆ្លងកាចសហាវនិងប្រកបដោយគ្រោះថ្នាក់ធ្ងន់ធ្ងរផ្សេងទៀត និងបទប្បញ្ញត្តិគតិយុត្តផ្សេងៗទៀត។បន្ទាប់ពីបានរកឃើញពិរុទ្ធភាពរបស់ចារីនៃបទល្មើសរួចហើយ ចៅក្រមត្រូវកំណត់ពីការផ្តន្ទាទោសដែលចារីនឹងត្រូវទទួលរង។ បន្ថែមពីនេះទៀត ចៅក្រមត្រូវតែគិតពិចារណាពីស្ថានភាពពិតជាក់ស្តែងនៃបទល្មើសដែលជំរុញឱ្យមានការប្រព្រឹត្តបទល្មើសនិងពិចារណាពីស្ថានភាពបុគ្គលិកលក្ខណៈរបស់ជនជាប់ចោទ។ ហេតុដូចនេះទើបមានភាពខុសផ្លែកគ្នាក្នុងការប្រកាសទោសម្តងៗ បើទោះបីជាការប្រព្រឹត្តបទល្មើសដូចគ្នាក៏ដោយ ក៏ប៉ុន្តែបែរជាការកម្រិតទោសខុសៗគ្នាពីករណីមួយទៅករណីមួយទៀត។ ក្នុងការផ្តន្ទាទោសចំពោះជនល្មើស គឺ ចៅក្រមមានតួនាទីជាអ្នកអនុវត្តច្បាប់គឺមិនត្រូវដាក់ទោសឱ្យតិចជាងអប្បបរមានៃទោស ឬ ច្រើនជាងអតិបរមានៃទោសឡើយដោយផ្អែកលើគោលការណ៍នីត្យានុកូលភាព។[41] ក៏ប៉ុន្តែចៅក្រមអាចអនុវត្តផ្ទុយពីករណីដែលបកស្រាយខាងលើនេះគឺនៅក្នុងករណីនេះក្រមព្រហ្មទណ្ឌបានចែងពីស្ថានភាពទាក់ទងនឹងស្ថានសម្រាលទោស និងស្ថានទម្ងន់ទោស។ ជាទូទៅការកំណត់ទោសរបស់តុលាការគឺមិនឱ្យលើសពីអតិបរមានៃទោសនិងមិនឱ្យក្រោមអប្បបរមានៃទោសក៏ប៉ុន្តែករណីនេះតុលាការអាចកំណត់ទោសដោយឆន្ទានុសិទ្ធិបានគឺ នៅក្នុងករណីបែបនេះក្រមព្រហ្មទណ្ឌបានចែងពី ស្ថានទម្ងន់ទោស(**៣.១**) និងស្ថានសម្រាលទោស(**៣.២**) ។

៣.១ស្ថានទម្ងន់ទោស

ស្ថានទម្ងន់ទោសទោះបី ជាមិនបានចែងនៅក្នុងក្រមព្រហ្មទណ្ឌជាក់លាក់ក៏ប៉ុន្តែអាចទាញចេញពីបទប្បញ្ញត្តិនៃច្បាប់របស់កម្ពុជា ជានិយមន័យស្ថានទម្ងន់ទោសគឺជាស្ថានភាពមួយចំនួនដែលច្បាប់បានចែងយ៉ាងជាក់ច្បាស់លាស់ដែលជាហេតុធ្វើឱ្យទោសដែល ត្រូវផ្តន្ទាទោសកាន់តែមានសភាពធ្ងន់ធ្ងរឡើងគឺធ្ងន់ធ្ងនជាងកម្រិតអតិបរមានៃទោសកំណត់ដោយច្បាប់។ ស្ថានទម្ងន់ទោសមិនមែនចង់សំដៅលើស្ថានទម្ងន់ដែលតុលាការ

[41] យោងតាមមាត្រា ៣ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ ឆ្នាំ២០០៩

ត្រូវយកមកពិចារណា ដើម្បីដាក់ទោសទៅលើជនជាប់ចោទដោយកម្រិតមិនឱ្យលើសពីអតិបរមានៃទោសដែលបានកំណត់ដោយច្បាប់នោះទេ។ ស្ថានទម្ងន់ទោស គឺជាស្ថានភាពមួយដែលនាំឱ្យមានការផ្តន្ទាទោសលើសពីអតិបរមានៃបទល្មើសដែលជនល្មើសបានប្រព្រឹត្ត។ ចំពោះស្ថានទម្ងន់ទោសនេះ ទាល់តែមានច្បាប់ចែងច្បាស់លាស់ប្រសិនបើច្បាប់មិនបានចែងច្បាស់លាស់នោះតុលាការមិនអាចយកមកធ្វើជាស្ថានទម្ងន់ទោសបានទេ។

ឧទាហរណ៍៖ ក្នុងករណីជនជាប់ចោទបានប្រព្រឹត្តបទល្មើសគឺបទឃាតកម្ម យោងតាមមាត្រា១៩៩ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ ត្រូវផ្តន្ទាទោសដាក់ពន្ធនាគារពី ១០ឆ្នាំ (អប្បបរមានៃទោស) ទៅ ១៥ ឆ្នាំ(អតិបរមានៃទោស)។ បន្ទាប់មកតុលាការបានប្រកាសលើទោសជនជាប់ចោទ ១៤ឆ្នាំ ដោយតុលាការបានពិចារណាទៅលើ ស្ថានទម្ងន់ទោសពាក់ព័ន្ធនឹងរឿងក្តីនេះ ដោយផ្អែកលើគោលការណ៍ឯកត្តកម្មនៃទោស។ [42]

ឧទាហរណ៍៖ អំពើកំហែងយក យោងតាមមាត្រា៣៦៣ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌត្រូវផ្តន្ទាទោសដាក់ពន្ធនាគារពី ២ឆ្នាំ ដល់ ៥ឆ្នាំ និងពិន័យជាប្រាក់ពី ៤លានរៀល ទៅ ១០លានរៀលជាក់ស្តែងគឺជាបទមជ្ឈិម។[43]ក៏ប៉ុន្តែក្នុងករណីប្រសិនបើជនជាប់ចោទបានប្រព្រឹត្តដោយមានស្ថានទម្ងន់ទោសក្នុងករណីនេះអំពើកំហែងយកតាមមាត្រា ៣៦៥ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ គឺត្រូវផ្តន្ទាទោសដាក់ពន្ធនាគារពី ៥ឆ្នាំ ដល់ ១០ឆ្នាំ ជាក់ស្តែងគឺជាបទឧក្រិដ្ឋ។[44]

យោងតាមក្រមព្រហ្មទណ្ឌ ស្ថានទម្ងន់ទោសខ្លះគឺជាស្ថានទម្ងន់ទោសទូទៅ (**៣.១.១**)ចំណែកករណីខ្លះគឺស្ថានទម្ងន់ទោសដោយឡែក(**៣.១.២**)ដែលចែងសម្រាប់បទល្មើសជាក់លាក់ណាមួយ។

៣.១.១ ស្ថានទម្ងន់ទោសទូទៅ

យោងតាមខ្លឹមសារមាត្រា៨៣ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌចែងថា ការមិនរាងចាលមានអានុភាពនាំឱ្យមានការបន្ថែមទម្ងន់អតិបរមានៃទោសដាក់ពន្ធនាគារចំពោះបទល្មើសឧក្រិដ្ឋ ឬ មជ្ឈិម នៅក្នុងលក្ខខណ្ឌដែលមានចែងដោយកថាភាគនេះ។

តាមបទប្បញ្ញត្តិខាងលើក៏បានបង្ហាញថា ក្រមព្រហ្មទណ្ឌពុំបាន កម្រិតការអនុវត្តបទប្បញ្ញត្តិស្តីពីការមិនរាងចាលទៅលើបទឧក្រិដ្ឋ ឬ បទមជ្ឈិម ណាមួយឡើយដែលជាហេតុនាំឱ្យមានការគិតសន្និដ្ឋានថាស្ថាន់ទម្ងន់ទោសនេះត្រូវយកមកអនុវត្តសម្រាប់រាល់បទឧក្រិដ្ឋ ឬ បទមជ្ឈិមទាំងអស់កាលបើលក្ខខណ្ឌនៃការមិនរាងចាលត្រូវបានបំពេញ។ស្ថានទម្ងន់ទោសទូទៅមានតែមួយគត់គឺការមិនរាងចាលមានភាពជាក់លាក់ចំពោះ បទល្មើស

[42] យោងតាមមាត្រា ៩៦ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ ឆ្នាំ២០០៩

[43] យោងតាមមាត្រា ៤៦ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ ឆ្នាំ២០០៩

[44] យោងតាមមាត្រា ៤៧ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ ឆ្នាំ២០០៩

ណាក៏ដោយឱ្យតែស្ថិតក្នុងស្ថានភាពមិនរាងចាលគឺទោសត្រូវតែកើន។ ការមិនរាងចាល គឺជាស្ថានទម្ងន់ទោស ដែលត្រូវយកទៅអនុវត្តសម្រាប់រាល់បទឧក្រិដ្ឋ ឬ បទមជ្ឈិ
មទាំងអស់។កាលបើលក្ខខណ្ឌនៃការមិនរាងត្រូវបានបំពេញយ៉ាងគ្រប់គ្រាន់។ ជាគោលការណ៍ការដាក់ទណ្ឌកម្ម លើបទល្មើសណាមួយគឺត្រូវផ្តន្ទាទោសទៅលើជនចាប់ចោទ ឱ្យទទួលទោសតាម ចំណាត់ថ្នាក់នៃបទល្មើស នោះ។ ករណីខាងលើនេះច្បាប់បានកំណត់តាមសកម្មភាពរបស់ជនល្មើសដែលបានប្រព្រឹត្តបទល្មើសក្នុងករណី មិនរាងចាលគឺជនល្មើសបានប្រព្រឹត្ត បទល្មើសណាមួយហើយ និង ត្រូវបានតុលាការសម្រេចផ្តន្ទាទោសដែល សេចក្តីសម្រេចនោះចូលជាស្ថាពរ។បន្ទាប់ពីអំឡុងពេលអនុវត្តទោសនោះហើយជនល្មើសបានទៅប្រព្រឹត្តបទ ល្មើសមួយផ្សេងទៀត ក្នុងរយៈពេលដែលមានចែងក្នុងបទប្បញ្ញត្តិណាមួយនៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ សកម្មភាពនេះ ហើយដែលច្បាប់បានបញ្ញត្តិចាត់ទុកជាករណីនៃការមិនរាងចាល។

ការមិនរាងចាល គឺបានសម្តែងឱ្យឃើញពីភាពបរាជ័យនៃការផ្តន្ទាទោសជាស្ថាពរកាលពីលើកមុនទៅ លើបទល្មើសដែលជនល្មើសបានប្រព្រឹត្ត ក្រោយមកជនល្មើសបានប្រព្រឹត្តបទល្មើសថ្មីទៀតតាមលក្ខខណ្ឌនៃ ច្បាប់កំណត់។ហេតុដូចនេះដើម្បីកំណត់ថាជនណាម្នាក់ស្ថិតនៅក្នុងករណីមិនរាងចាល គឺត្រូវស្ថិតក្នុងលក្ខខណ្ឌ ចាំបាច់មួយចំនួនដែលត្រូវបានបំពេញនៃការមិនរាងចាល (**៣.១.១.១**)នឹងមានអានុភាពបន្ថែមទម្ងន់ទោសទៅ តាមប្រភេទនៃបទល្មើសនីមួយៗ(**៣.១.១.២**)។[45]

៣.១.១.១ ករណីនៃការមិនរាងចាល

ករណីនៃការមិនរាងចាលដោយយោងតាមមាត្រា៨៤ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌបានចែងថាករណីដែលជន ណាម្នាក់បានប្រព្រឹត្តបទល្មើស តាមការបទប្បញ្ញត្តិនេះទោះបីជាក្នុងករណីណាក៏ដោយគឺចាត់ទុកថាជាការ ប្រព្រឹត្តបទល្មើសក្នុងករណីមិនរាងចាល។ យោងតាមខ្លឹមសារនៃមាត្រា៨៤ ការកំណត់ជនណាម្នាក់ស្ថិតក្នុង ស្ថានភាពមិនរាងចាលឬក៏អត់ គឺត្រូវតែពិនិត្យទៅលើប្រភេទបទល្មើស គឺទីមួយតុលាការបានសម្រេចផ្តន្ទាទោស ជាស្ថាពររួចហើយ និងប្រភេទបទល្មើសថ្មីដែលចារីបានប្រព្រឹត្ត ព្រមទាំងរយៈពេលគម្លាតរវាងការផ្តន្ទាទោសជា ស្ថាពរកាលពីលើកមុនការប្រព្រឹត្តបទល្មើសថ្មីចុងក្រោយបន្ទាប់ពីការផ្តន្ទាទោសជាស្ថាពរពីលើកមុន។[46]

លក្ខខណ្ឌនៃមាត្រា៨៤នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌទាក់ទងនឹងការមិនរាងចាលមានដូចតទៅ៖

ក.កាលបើបុគ្គលណាម្នាក់ត្រូវផ្តន្ទាទោសជាស្ថាពររួចហើយពីបទឧក្រិដ្ឋបុគ្គលនោះបានប្រព្រឹត្ត បទឧក្រិដ្ឋថ្មីទៀតក្នុងរយៈពេល១០ឆ្នាំ

[45] សៀវភៅសិក្សានីតិព្រហ្មទណ្ឌទូទៅ ឆ្នាំ២០២២ ដោយលោកសាស្ត្រាចារ្យ រុន ពណ្ណារិទ្ធ និងលោកស្រីសាស្ត្រាចារ្យ ចាំង ស៊ីណាត ទំព័រ ៤៤៣ និង៤៤៤

[46] យោងតាមមាត្រា ៩១ កថាខណ្ឌទី១ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ ឆ្នាំ២០០៩

នេះគឺជាករណីដែលជនណាម្នាក់ត្រូវបានផ្តន្ទាទោសជាស្ថាពរពីបទឧក្រិដ្ឋ និងអានុភាពរបស់វាត្រូវបានប្រែប្រួលទៅតាមប្រភេទនៃ បទល្មើសទី២គឺជាបទល្មើសឧក្រិដ្ឋ។ ជារួមការចាត់ទុកថាជាការមិនរាងចាលគឺលុះត្រាតែ បទឧក្រិដ្ឋទី២បានកើតឡើងក្នុងរយៈពេល១០ឆ្នាំ ។

ដើម្បីកត់សម្គាល់ថា គម្លាតពេលរវាងការផ្តន្ទាទោសលើកមុន និង ការប្រព្រឹត្តបទល្មើសជាថ្មីម្តងទៀតត្រូវចាប់ផ្តើមគិតពីថ្ងៃដែលសេចក្តីសម្រេចរបស់តុលាការដែលបានផ្តន្ទាទោសចំពោះបទល្មើសលើកទីមួយ បានចូលជាស្ថាពររួចហើយ។

ដូចនេះដើម្បីដឹងថាបុគ្គលណាម្នាក់ ធ្លាប់ត្រូវបានតុលាការសម្រេចផ្តន្ទាទោសជាស្ថាពរពីបទឧក្រិដ្ឋ ហើយបន្ទាប់មកជននោះបានប្រព្រឹត្តបទឧក្រិដ្ឋថ្មីមួយទៀត ក្នុងរយៈពេល១០ឆ្នាំ គឺនៅក្នុងស្ថានភាពនេះហើយគេត្រូវពិនិត្យមើលអតិបរមានៃទោសសម្រាប់បទល្មើសថ្មីនោះជាមុនសិន។

- ប្រសិនបើអតិបរមានៃទោសដាក់ពន្ធនាគារ ចំពោះបទឧក្រិដ្ឋថ្មីមិនលើសពី២០ឆ្នាំទេ នោះអតិបរមានេះត្រូវឡើងទ្វេដង។

ឧទាហរណ៍៖ លោក សៅ ត្រូវបានតុលាការបានសម្រេចផ្តន្ទាទោសពី បទកំហែងយកដោយសារការប្រើប្រាស់អាវុធ យោងតាមមាត្រា៣៦៦ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌតុលាការបានសម្រេចផ្តន្ទាទោសដាក់ពន្ធនាគារចំនួន៨ឆ្នាំ។បន្ទាប់មក សេចក្តីសម្រេចផ្តន្ទាទោសក៏បានចូលជាស្ថាពរនៅថ្ងៃទី ១ ខែមករា ឆ្នាំ២០១០។ ហើយនៅថ្ងៃទី ១ ខែមេសា ឆ្នាំ២០១៧ លោកត្រូវបានដោះលែងឱ្យមានសេរីភាពឡើងវិញ។ក៏ប៉ុន្តែប៉ុន្មានឆ្នាំក្រោយមក គឺនៅថ្ងៃទី ១១ ខែឧសភា ឆ្នាំ២០១៨ បានប្រព្រឹត្តបទល្មើសថ្មីគឺបទទារុណកម្ម និងអំពើឃោរឃៅ យោងតាមមាត្រា២១០នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ។ដូចនេះប្រសិនបើពិនិត្យលើថ្ងៃដែលសេចក្តីសម្រេចបានចូលជាស្ថាពរគិតពីថ្ងៃទី ១ ខែមករា ឆ្នាំ ២០១០រហូតដល់ ថ្ងៃប្រព្រឹត្តបទល្មើសថ្មីថ្ងៃទី ១១ខែ ឧសភា ឆ្នាំ២០១៨ គឺ មានរយៈពេលប្រមាណជា៨ឆ្នាំ ។ ដូចនេះអតិបរមានៃទោសដាក់ពន្ធនាគារចំពោះ បទទារុណកម្ម និងអំពើឃោរឃៅ ដែលជាបទល្មើសថ្មីត្រូវអនុវត្តទ្វេដង។ ដោយយោងតាមមាត្រា២១០នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ ចំពោះទារុណកម្ម និងអំពើឃោរឃៅត្រូវផ្តន្ទាទោសដាក់ពន្ធនាគារពី ៧ឆ្នាំ ទៅ ១៥ ឆ្នាំ។ក៏ប៉ុន្តែដោយសារស្ថានភាពមិនរាងចាល តុលាការត្រូវគិតពិចារណាថាទោសដាក់ពន្ធនាគារដែលត្រូវអនុវត្តលើករណីរបស់លោក សៅ សម្រាប់បទទារុណកម្ម និងអំពើឃោរឃៅចាប់ពី ៧ឆ្នាំ (អប្បបរមានៃទោស) ដល់៣០ឆ្នាំ (អតិបរមានៃទោស)។

-ប្រសិនបើអតិបរមានៃទោសដាក់ពន្ធនាគារចំពោះបទឧក្រិដ្ឋថ្មីមានរយៈពេលរហូតដល់ទៅ៣០ឆ្នាំ នោះអតិបរមានៃទោសដាក់ពន្ធនាគាររហូតអស់មួយជីវិត។

ឧទាហរណ៍៖ នៅក្នុងករណីខាងលើដដែល ក៏ប៉ុន្តែប្រសិនបើលោក សៅ បានប្រព្រឹត្តបទល្មើសដោយលោកបានប្រព្រឹត្ត បទល្មើសរំលោភសេពសន្ថវៈដោយបានបណ្តាលឱ្យជនរងគ្រោះស្លាប់ ដោយគ្មានចេតនា

សម្លាប់ ដោយយោងតាម មាត្រា២៤៤នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ ដែលជាធម្មតាត្រូវផ្តន្ទាទោសដាក់ពន្ធនាគារពី ១៥ឆ្នាំ ទៅ ៣០ឆ្នាំ។ក៏ប៉ុន្តែចំពោះបទល្មើសដែលលោក ក បានប្រព្រឹត្តថ្មីនេះគឺស្ថិតក្នុងស្ថានភាពមិនរាងចាល ដូចនេះ តុលាការត្រូវតែផ្តន្ទាទោស សម្រាប់លោក សៅ គឺទោសដាក់ពន្ធនាគារពី ១៥ឆ្នាំ (អប្បបរមានៃទោស) ទៅដល់ ទោសដាក់ពន្ធនាគារអស់មួយជីវិត(អតិបរមានៃទោស)។

ខ.កាលបើបុគ្គលណាម្នាក់ត្រូវផ្តន្ទាទោសជាស្ថាពររួចហើយពីបទឧក្រិដ្ឋបុគ្គលនោះបានប្រព្រឹត្ត បទមជ្ឈិមថ្មីទៀត ក្នុងរយៈពេល៥ឆ្នាំ

ការមិនរាងចាលក្នុងករណីនេះអាចត្រូវបានអានុភាព លុះត្រាតែបុគ្គលណាម្នាក់ធ្លាប់ត្រូវបានតុលាការ សម្រេចផ្តន្ទាទោសពីបទឧក្រិដ្ឋក្រោយមកបុគ្គលនោះបានទៅប្រព្រឹត្តបទមជ្ឈិមថ្មីមួយទៀត នៅក្នុងរយៈពេល៥ ឆ្នាំ គឺគិតចាប់ពីពេលសេចក្តីសម្រេចផ្តន្ទាទោសលើកមុនបានចូលជាស្ថាពរ ។

-នោះអតិបរមានៃទោសដាក់ ពន្ធនាគារចំពោះ បទមជ្ឈិមដែលបានប្រព្រឹត្តថ្មីត្រូវតម្លើងទ្វេដង។[47] ប្រសិនបើអតិបរមានៃទោសដាក់ពន្ធនាគារដែលត្រូវបានផ្តន្ទាទោសទ្វេឡើងក៏ដោយ ក៏បទល្មើសថ្មីនេះគឺនៅតែ ជាបទមជ្ឈិមដដែល។[48]

ឧទាហរណ៍៖ លោកស្រី សោភា ត្រូវបានតុលាការសម្រេចផ្តន្ទាទោសពីបទលួចមានស្ថានទម្ងន់ទោស ដោយសារការប្រព្រឹត្តអំពើហិង្សាដោយយោងតាម មាត្រា៣៥៧ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌដែលជាបទឧក្រិដ្ឋ ដោយ តុលាការបានផ្តន្ទាទោសដាក់ពន្ធនាគារ៣ឆ្នាំ។បន្ទាប់មកសេចក្តីសម្រេចផ្តន្ទាទោសបានចូលជាស្ថាពរនៅថ្ងៃទី ១ ខែកុម្ភៈ ឆ្នាំ២០១៤។នៅថ្ងៃទី ១១ ខែធ្នូ ឆ្នាំ២០១៦ លោកស្រី សោភា ត្រូវបានដោះលែងឱ្យមានសេរីភាព។ក្រោយ មកទៀតនៅថ្ងៃទី១០ ខែសីហា ឆ្នាំ២០១៧ លោកស្រីសោភា បានប្រព្រឹត្តបទល្មើសថ្មីគឺ បទទទួលផលចោរកម្ម ដោយ យោងតាមមាត្រា៤០០ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌត្រូវបានផ្តន្ទាទោសដាក់ពន្ធនាគារពី ២ឆ្នាំ(អប្បបរមានៃទោស) ទៅ ៥ឆ្នាំ(អតិបរមានៃទោស)។ ប្រសិនគិតពីថ្ងៃនៃសេចក្តីសម្រេចផ្តន្ទាទោសមុនគឺនៅថ្ងៃទី ១ ខែកុម្ភៈ ឆ្នាំ២០១៤ រហូតដល់ថ្ងៃប្រព្រឹត្តបទល្មើសថ្ងៃទី១០ ខែសីហា ឆ្នាំ២០១៧ មានរយៈពេលប្រមាណជា៣ឆ្នាំ។ដូចនេះការប្រព្រឹត្ត នេះគឺស្ថិតក្នុងករណីមិនរាងចាល នោះទោសដែលត្រូវផ្តន្ទាទោសលើលោកស្រី សោភា គឺទោសដាក់ពន្ធនាគារពី ២ឆ្នាំ(អប្បបរមានៃទោស) ទៅ ១០ឆ្នាំ(អតិបរមានៃទោស) និងពិន័យជាប្រាក់ពី ៤លានរៀល(អប្បបរមានៃទោស) ដល់ ១០លានរៀល(អតិបរមានៃទោស)។ បើទោះបីជាអតិបរមានៃទោសដាក់ពន្ធនាគារកើនដល់១០ឆ្នាំក៏ដោយក៏ បទល្មើសថ្មីនេះនៅតែជាបទមជ្ឈិមដដែល។

[47] យោងមាត្រា ៨៦ កថាខណ្ឌទី១ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ ឆ្នាំ២០០៩

[48] យោងមាត្រា ៨៦ កថាខណ្ឌទី ២ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ ឆ្នាំ២០០៩

គ.កាលបើបុគ្គលណាម្នាក់ត្រូវផ្តន្ទាទោសជាស្ថាពររួចហើយពីបទមជ្ឈិមដោយត្រូវជាប់ពន្ធនាគារស្មើ ឬ លើសពី៣ឆ្នាំ ហើយ បុគ្គលនោះបានប្រព្រឹត្តបទឧក្រិដ្ឋថ្មីទៀតក្នុងរយៈពេល៥ឆ្នាំ

ជាដំបូងនៅពេលជនណាម្នាក់ធ្លាប់ត្រូវបានតុលាការផ្តន្ទាទោសជាស្ថាពររួចហើយ ចំពោះបទមជ្ឈិមដែលទោស នោះត្រូវទទួលរងដាក់ពន្ធនាគារស្មើ ឬលើសពី៣ឆ្នាំ ក្រោយមកជនដដែលនោះបានទៅប្រព្រឹត្តបទល្មើសថ្មីជាបទឧក្រិដ្ឋហើយគម្លាតរវាងសេចក្តីសម្រេចផ្តន្ទាទោសជាស្ថាពរលើកមុន និងការប្រព្រឹត្តបទល្មើសថ្មីគឺតិចជាង ឬស្មើនៅក្នុងរយៈពេល៥ឆ្នាំ។

ក្នុងករណីលក្ខខណ្ឌខាងលើត្រូវបានបំពេញ គេត្រូវពិនិត្យទៅលើអតិបរមានៃទោសដែលច្បាប់បានកំណត់ ចំពោះបទឧក្រិដ្ឋដែលទើបតែបានប្រព្រឹត្តជាថ្មី។

-ក្នុងករណីដែលអតិបរមានៃទោស ចំពោះបទល្មើសថ្មីមិនលើសពី ២០ឆ្នាំទេ នោះអតិបរមានៃទោសត្រូវឡើងទ្វេ ។

-ប្រសិនអតិបរមានៃទោសដាក់ពន្ធនាគារ ចំពោះបទឧក្រិដ្ឋថ្មីនេះមានរយៈពេល៣០ឆ្នាំ នោះអតិបរមានៃទោសដាក់ពន្ធនាគារអស់មួយជីវិត។[49]

ឧទាហរណ៍៖ លោក សៀ ត្រូវបានតុលាការសម្រេចផ្តន្ទាទោសឱ្យជាប់ពន្ធនាគារចំនួន ៤ឆ្នាំ ដោយបានប្រព្រឹត្តបទល្មើសគឺ បទបោះបង់អនីតិជន ដោយយោងតាម មាត្រា៣២១ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ។បន្ទាប់មកសេចក្តីសម្រេចផ្តន្ទាទោសបានចូលជាស្ថាពរនៅថ្ងៃទី២០ ខែកុម្ភៈ ឆ្នាំ២០១៧។ក្រោយមក លោក សៀ ត្រូវបានដោះលែងនៅថ្ងៃទី៣០ ខែមិថុនា ឆ្នាំ២០២០។ក្រោយពីបានដោះលែងមានសេរី លោក សៀ បានទៅប្រព្រឹត្តបទល្មើសថ្មីមួយទៀតគឺបទហិង្សាដោយចេតនាមានស្ថានទម្ងន់ទោសដោយសារកាត់អវៈយវៈ ឬ ពិការភាព គឺជាបទឧក្រិដ្ឋយោងតាម មាត្រា២២៣ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ ដែលបានប្រព្រឹត្តនៅថ្ងៃទី១ ខែមករា ឆ្នាំ២០២១។ប្រសិនបើគិតចាប់ពី ថ្ងៃទី២០ ខែកុម្ភៈ ឆ្នាំ២០១៧នៃសេចក្តីសម្រេចផ្តន្ទាទោសរហូតដល់ថ្ងៃប្រព្រឹត្តបទល្មើសថ្មីទី១ខែមករា ឆ្នាំ២០២១មានរយៈពេលប្រមាណ ៤ឆ្នាំ។ហេតុនេះការប្រព្រឹត្តបទល្មើសគឺស្ថិតក្នុងករណីមិនរាងចាលនោះ ទោសដែលតុលាការផ្តន្ទាទោសសម្រាប់បទល្មើសថ្មីគឺទោសដាក់ពន្ធនាគារពី៥ឆ្នាំ (អប្បបរមានៃទោស) ទៅ ២០ឆ្នាំ (អតិបរមានៃទោស)។ក្នុងករណីប្រសិនបើ លោក សៀ បានប្រព្រឹត្តបទឃាតកម្មដោយប្រើថ្នាំពុល តាមមាត្រា២០១ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌដែលជាបទឧក្រិដ្ឋ នោះទោសដែលតុលាការផ្តន្ទាទោសសម្រាប់បទល្មើសថ្មីនេះគឺទោសដាក់ពន្ធនាគារពី ១៥ឆ្នាំ ទៅ អស់មួយជីវិត។

ជាមួយគ្នានេះផងដែរ ប្រសិនបើការផ្តន្ទាទោសលើកមុន លោក សៀ ត្រូវបានតុលាការសម្រេចផ្តន្ទាទោសដាក់ពន្ធនគារចំនួន ១ឆ្នាំ ពីបទបោះបង់អនីតិជន ទោះបី លោក សៀ បានប្រព្រឹត្តបទឧក្រិដ្ឋជាថ្មីក៏ដោយ ក៏

[49] យោងតាមមាត្រា ៨៧ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ ឆ្នាំ២០០៩

លោក សៀ មិនមែនស្ថិតក្នុងភាពមិនរាងចាល ក៏ព្រោះតែអំពើរបស់គាត់ មិនត្រូវតាមលក្ខខណ្ឌដែលបានកំណត់តាមច្បាប់។

ឃ.កាលបើបុគ្គលណាម្នាក់ត្រូវផ្តន្ទាទោសជាស្ថាពររួចហើយពីបទមជ្ឈិមហើយ បុគ្គលនោះបានប្រព្រឹត្តបទមជ្ឈិមថ្មីទៀតក្នុងរយៈពេល៥ឆ្នាំ

លក្ខខណ្ឌដែលនាំឱ្យមានការមិនរាងចាល ក្នុងករណីនេះមានដូចជា៖

-ជនល្មើសធ្លាប់ត្រូវបានតុលាការសម្រេចផ្តន្ទាទោសជាស្ថាពរពីបទមជ្ឈិម

-ជនល្មើសបានប្រព្រឹត្តបទមជ្ឈិមដដែលជាថ្មីទៀត

-សេចក្តីសម្រេចផ្តន្ទាទោសជាស្ថាពរលើកមុននិងការប្រព្រឹត្តបទល្មើសថ្មី គឺមានរយៈពេលតិចជាង ឬស្មើនឹង៥ឆ្នាំ

ដើម្បីអាចចាត់ទុកថាជាការមិនរាងចាលបានក្នុងករណីនេះ ចាំបាច់ត្រូវពិនិត្យមើលថា ជនល្មើសបានប្រព្រឹត្ត បទមជ្ឈិមដដែល ដែលខុសប្លែកពីករណីផ្សេងទៀតនៃការមិនរាងចាលដូចការរៀបរាប់ខាងលើ ក៏ព្រោះតែក្នុងក្រមព្រហ្មទណ្ឌពុំបានតម្រូវឱ្យមានការប្រព្រឹត្តបទល្មើសដដែលនោះឡើយ។

-ប្រសិនបើអតិបរមានៃទោសដាក់ពន្ធនាគារចំពោះបទមជ្ឈិមដែលបានប្រព្រឹត្តថ្មីនេះត្រូវតម្លើងទ្វេដង។[50]

ឧទាហរណ៍៖ លោកស្រី សុភី ត្រូវបានតុលាការសម្រេចផ្តន្ទាទោសដាក់ពន្ធនាគារចំនួន ១ឆ្នាំ ពីបទលួច យោងតាម មាត្រា៣៥០ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ។បន្ទាប់មកសេចក្តីសម្រេចផ្តន្ទាទោសបានចូលជាស្ថាពរនៅថ្ងៃទី ១០ ខែតុលា ឆ្នាំ២០១៩។ ក៏ប៉ុន្តែនៅថ្ងៃទី ២០ ខែធ្នូ ឆ្នាំ២០២០ លោកស្រី សុភី បានប្រព្រឹត្តបទល្មើសថ្មីមួយទៀត គឺ លោកស្រី បានឆបោកមិត្តរបស់គាត់យកបានម៉ូតូមួយគ្រឿង។នៅក្នុងករណីនេះ លោកស្រី សុភី បានប្រព្រឹត្តបទល្មើស ស្ថិតក្នុងស្ថានភាពមិនរាងចាលពីព្រោះតែបទល្មើសលួចដែលលោកស្រីបានប្រព្រឹត្តកន្លងមកជាបទមជ្ឈិម ដែលសេចក្តីសម្រេចផ្តន្ទាទោសបានចូលជាស្ថាពរទៅហើយ ក៏ប៉ុន្តែលោកស្រី បានប្រព្រឹត្តបទល្មើសថ្មីមួយទៀតគឺ បទឆបោក។ប្រសិនបើគិតពីថ្ងៃដែលសេចក្តីសម្រេចផ្តន្ទាទោសមុនចូលជាស្ថាពរ គឺថ្ងៃទី ១០ ខែតុលា ឆ្នាំ២០១៩ គឺមានរយៈពេលប្រមាណ ១ឆ្នាំជាង។

ជាធម្មតា យោងតាមមាត្រា ៣៧៨ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ បទឆបោក ត្រូវផ្តន្ទាទោសដាក់ពន្ធនាគារពី ៦ខែ (អប្បបរមានៃទោស) ទៅ ៣ឆ្នាំ(អតិបរមានៃទោស) និងពិន័យជាប្រាក់ពី ១លានរៀល ទៅ ៦លានរៀល។ប៉ុន្តែចំពោះករណីរបស់លោកស្រីសុភីគឺស្ថិតក្នុងស្ថានភាពមិនរាងចាល។

ដូចនេះទោសសម្រាប់បទល្មើសឆបោកគឺការដាក់ពន្ធនាគារពី ៦ខែ(អប្បបរមានៃទោស) ទៅ ៦ឆ្នាំ(អតិបរមានៃទោស) និងពិន័យជាប្រាក់ពី ១លានរៀល ទៅ ៦លានរៀល។

[50] យោងតាមមាត្រា ៨៨ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ ឆ្នាំ២០០៩

-កំណត់សម្គាល់ ដើម្បីពង្រីកវិសាលភាពនៃការអនុវត្តមាត្រា ៨៨ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ និង មាត្រា៨៩ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌគឺការប្រដូចបទល្មើស ដើម្បីបង្កើតឱ្យមានការមិនរាងចាល។ដើម្បីអនុវត្តបទប្បញ្ញត្តិស្តីពីការមិនរាងចាល បទលួច បទរំលោភ លើទំនុកចិត្ត និងបទឆបោក ត្រូវចាត់ទុកថាជាបទល្មើសដូចគ្នាដដែល។បទល្មើសទទួលផលចោរកម្ម ត្រូវប្រដូចជាបទល្មើសដែលជា ប្រភពនៃទ្រព្យសម្បត្តិដែលទទួលលាក់បំបាំង ។បទល្មើសសំអាតប្រាក់ ត្រូវប្រដូចជាបទល្មើសដែលការសំអាតប្រាក់នេះបានសម្រេច ។

-ត្រូវចាត់ទុកថាជាបទមជ្ឈិមដដែលចំពោះ បទលួច បទរំលោភលើទំនុកចិត្ត និង បទឆបោក។

ឧទាហរណ៍៖ ចំពោះបទល្មើសទី ១ ជាបទលួច បន្ទាប់មកបានប្រព្រឹត្តបទរំលោភលើទំនុកចិត្ត ក្នុងករណីនេះត្រូវបានចាត់ទុកថាជាបទមជ្ឈិមដដែល។

-ត្រូវចាត់ទុកថាជាបទមជ្ឈិមដដែល បទទទួលផលចោរកម្ម និងបទល្មើសដែលជាប្រភពនៃទ្រព្យសម្បត្តិទទួលលាក់បាំង។

ឧទាហរណ៍៖ ចំពោះបទល្មើសទី ១ ជាបទលួច បន្ទាប់មកបានប្រព្រឹត្តបទទទួលផលចោរកម្ម(ទទួលទិញវត្ថុពីជនដែលបានលួចទ្រព្យសម្បត្តិអ្នកដទៃ) ក្នុងករណីនេះត្រូវចាត់ទុកថាជាបទមជ្ឈិមដដែល។

-ត្រូវចាត់ទុកថាជាបទមជ្ឈិមដដែលចំពោះបទសំអាតប្រាក់និងបទល្មើសដែលការសំអាតប្រាក់នេះបានសម្រេច។

ឧទាហរណ៍ ៖ ចំពោះបទល្មើសទី ១ ជាបទលួចបន្ទាប់មកបានប្រព្រឹត្តបទសំអាតប្រាក់ (លាក់បាំងប្រភពទ្រព្យសម្បត្តិដែលបានមកពីការលួចទ្រព្យសម្បត្តិអ្នកដទៃ) ក្នុងករណីនេះត្រូវចាត់ទុកថាជាបទមជ្ឈិមដដែល។

៣.១.១.២ អានុភាពនៃការមិនរាងចាល

ការមិនរាងចាលមានអានុភាព នាំឱ្យមានការបន្ថែមទម្ងន់អតិបរមា នៃទោសដាក់ពន្ធនាគារចំពោះបទល្មើសឧក្រិដ្ឋ ឬ មជ្ឈិម នៅក្នុងលក្ខខណ្ឌដែលមានចែងដោយក្រមព្រហ្មទណ្ឌ។ក្រៅពីការបន្ថែមទម្ងន់ទោសលើបទល្មើសដែលទើបតែបានប្រព្រឹត្តជាថ្មី ការមិនរាងចាលធ្វើឱ្យជនល្មើសបាត់បង់ឱកាសនឹងទទួលបាននូវវិធានការអនុគ្រោះផ្សេងៗពីតុលាការសម្រាប់ខ្លួន ដូចជាការដែលអាចព្យួរទោសជាដើម។ [51] ការមិនរាងចាលជាវិធានព្រហ្មទណ្ឌមួយដ៏សំខាន់សម្រាប់ទប់ស្កាត់កុំឱ្យបទល្មើសព្រហ្មទណ្ឌកើតមានជាថ្មី តាមរយៈការបន្ថែមទម្ងន់ទោសទៅលើបទល្មើសថ្មីប្រសិនបើការប្រព្រឹត្តនោះ ចូលក្នុងលក្ខខណ្ឌនៃការមិនរាងចាល។ចំណុចនេះគឺជាការគោលការណ៍ដ៏សំខាន់ ដើម្បីកាត់បន្ថយបទល្មើសក៏ដូចជាក្រើនរំលឹកដល់បុគ្គលគ្រប់រូបឱ្យមានការប្រុងប្រយ័ត្នចំពោះអំពើដែលខ្លួនបានប្រព្រឹត្ត។ ម៉្យាងវិញទៀតចំពោះបុគ្គលដែលបានផ្តន្ទាទោសពីតុលាការរួចមកហើយ ជឿជាក់ថាលក្ខខណ្ឌនៃការមិនរាងចាលអាចធ្វើឱ្យបុគ្គលនោះ ហាក់មានការខ្លាចរអា ក៏ដូចជាមានការប្រយ័ត្ន មិនឱ្យមានបទល្មើសថ្មីកើតឡើងទៀតឡើយ។

[51] យោងតាមមាត្រា ១០៦ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ ឆ្នាំ២០០៩

ជាមួយគ្នានេះ សម្រាប់ជនល្មើសជាអនីតិជន ដោយអនុលោមតាមមាត្រា ១៦៣ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌមិនអនុវត្តស្ដីពីការមិនរាងចាលចំពោះអនីតិជនទេ។បើទោះបីជាអនីតិជននោះបានប្រព្រឹត្តបទល្មើសដូចករណីនៃការមិនរាងដែលបានចែង ក្នុងក្រមព្រហ្មទណ្ឌក៏ដោយតុលាការមិនអាចបន្ថែមស្ថានទម្ងន់ទោសទៅលើអនីតិជននោះបានទេ។

៣.១.២. ស្ថានទម្ងន់ទោសដោយឡែក

ស្ថានទម្ងន់ទោសដោយឡែក គឺជាស្ថានទម្ងន់ទោសដែលត្រូវយកមកអនុវត្ត កាលបើច្បាប់បានចែងជំជាក់លាក់ចំពោះ បទល្មើសជាក់លាក់ណាមួយ។ចំពោះស្ថានទម្ងន់ទោសនេះមិនមែនមានតែចែងពីបទប្បញ្ញត្តិក្នុងក្រមព្រហ្មទណ្ឌនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជាទេ។ជាក់ស្តែងច្បាប់ពិសេសផ្សេងៗទៀត ក៏មានចែងពីស្ថានទម្ងន់ទោសដោយឡែកយ៉ាងច្បាស់លាស់នេះ ដោយអាស្រ័យទៅតាមប្រភេទនៃបទល្មើសដែលជនល្មើសបានប្រព្រឹត្ត។ទាក់ទងនឹងស្ថានទម្ងន់ទោសនេះដែរក្រមព្រហ្មទណ្ឌ និង ច្បាប់ពិសេសបានកំណត់ដូចជា៖ ស្ថានទម្ងន់ទោសទាក់ទងនឹងជនរងគ្រោះ (**៣.១.២.១**) ស្ថានទម្ងន់ទោសទាក់ទងនឹងចារី (**៣.១.២.២**) ស្ថានទម្ងន់ទោសទាក់ទងនឹងអំពើជាសត្យានុម័តនៃបទល្មើស (**៣.១.២.៣**) ស្ថានទម្ងន់ទោសដោយសារពហុបទល្មើស (**៣.១.២.៤**) និងស្ថានទម្ងន់ទោសផ្សេងៗទៀត (**៣.១.២.៥**)។

៣.១.២.១.ស្ថានទម្ងន់ទោសទាក់ទងនឹងជនរងគ្រោះ

ស្ថានភាពរបស់ជនរងគ្រោះដែលច្បាប់ព្រហ្មទណ្ឌច្រើន យកមកធ្វើជាស្ថានទម្ងន់ទោសនៃបទល្មើសមានដូចជា៖ ស្ថានភាពទន់ខ្សោយពិសេសដោយមូលហេតុអាយុ(វ័យក្មេងពេក ឬវ័យចាស់ជរាពេក) ស្ថានភាពមានជំងឺស្ថានភាពមានពិការភាព ស្ថានភាពមានភគ៌(ស្ថានភាពនេះត្រូវបានឃើញដោយជាក់ស្តែងឬ កាលបើជនល្មើសបានដឹង) និងស្ថានភាពគុណភាពរបស់ជនរងគ្រោះ(សហព័ទ្ធ ឬអ្នករាជការសាធារណៈ)។

ឧទាហរណ៍៖ យោងតាមមាត្រា១៩៩ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ បទឃាតកម្មត្រូវបានផ្តន្ទាទោសដាក់ពន្ធនាគារពី១០ឆ្នាំ ទៅ ១៥ឆ្នាំ។ក៏ប៉ុន្តែប្រសិនបើឃាតកម្មប្រព្រឹត្តលើបុគ្គលទន់ខ្សោយពិសេសដូចជាទារក នោះការផ្តន្ទាទោសត្រូវកើនឡើងដោយត្រូវដាក់ពន្ធនាគារពី១៥ឆ្នាំ ទៅ ៣០ឆ្នាំ យោងតាមមាត្រា២០២ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ។

ឧទាហរណ៍៖ យោងតាមមាត្រា២១៧នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌបទហិង្សាដោយចេតនាដោយតម្រូវផ្តន្ទាទោសដាក់ពន្ធនាគារពី ១ឆ្នាំ ទៅ ៣ឆ្នាំ និងពិន័យជាប្រាក់ពី ២លានរៀល ទៅ៦លានរៀល។ក៏ប៉ុន្តែយោងតាមមាត្រា២២២នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ អំពើហិង្សាប្រព្រឹត្តដោយសហព័ទ្ធ ឬ អនីតិសង្វាសជន ដោយត្រូវផ្តន្ទាទោសដាក់ពី២ឆ្នាំ ទៅ ៥ឆ្នាំ និងពិន័យជាប្រាក់ពី ៤លានរៀល ទៅ ១០លានរៀល គឺជាស្ថានទម្ងន់ទោសគុណភាពរបស់ជនរងគ្រោះគឺជាសហព័ទ្ធ ឬ អនីតិសង្វាសជន។

-កំណត់សម្គាល់ ប្រសិនបើយើងក្រឡេកមើលក្រមព្រហ្មទណ្ឌចាប់ពីមាត្រា១៩៩ដល់មាត្រា២០៦នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ ចំពោះស្ថានទម្ងន់ទោសបទល្មើសទាក់ទងនឹងឃាតកម្មទៅលើសហព័ទ្ធគឺក្រមព្រហ្មទណ្ឌមិនបានចែងពីទេក៏ប៉ុន្តែតុលាការអាចផ្តល់ស្ថានទម្ងន់ទោសដោយពិចារណា ទៅលើគោលការណ៍ឯកត្តកម្មនៃទោសបាន។

៣.១.២.២.ស្ថានទម្ងន់ទោសទាក់ទងនឹងចារី

ស្ថានភាពរបស់ចារីដែលច្បាប់ព្រហ្មទណ្ឌច្រើនយកមកធ្វើជាស្ថានទម្ងន់ទោសនៃបទល្មើសដូចជា គុណភាពរបស់ចារីជាអ្នករាជការសាធារណៈ គុណភាពរបស់ចារីជាសហព័ទ្ធ ជាអនីតិសង្វាស គុណភាពរបស់ចារីជាជនដែលមានអំណាចលើជនរងគ្រោះ ជាបុព្វញាតិ ឬ បច្ឆាញាតិរបស់ជនរងគ្រោះ។បន្ថែមលើសពីនេះស្ថានទម្ងន់ទោសទាក់ទងនឹងចារីនេះច្បាប់ព្រហ្មទណ្ឌ ក៏បានចែងពីចំនួននៃជនប្រព្រឹត្តបទល្មើសគឺការប្រព្រឹត្តបទល្មើសដោយមានគ្នាច្រើនក្នុងឋានៈជា ចារី សហចារី អ្នកសមគំនិត និងអ្នកផ្តើមគំនិត។

ឧទាហរណ៍៖ យោងតាមមាត្រា២២១នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ បទហិង្សាដោយចេតនាប្រព្រឹត្តដោយអ្នករាជការសាធារណៈ ក្នុងក្របខ័ណ្ឌនៃមុខងារ ឬក្នុងឱកាសបំពេញមុខងាររបស់ខ្លួន ត្រូវផ្តន្ទាទោសដាក់ពន្ធនាគារពី២ឆ្នាំ ទៅ៥ឆ្នាំ និងពិន័យជាប្រាក់ពី ៤លានរៀល ទៅ១០លានរៀល។

ឧទាហរណ៍៖យោងតាមមាត្រា២០៤នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌបទឃាតកម្មប្រព្រឹត្តដោយអ្នករាជការសាធាណៈ ឃាតកម្មដែលប្រព្រឹត្តដោយ អ្នករាជការសាធារណៈ ក្នុងក្របខ័ណ្ឌនៃមុខងារ ឬក្នុងឱកាសបំពេញមុខងាររបស់ខ្លួន ត្រូវផ្តន្ទាទោសដាក់ពន្ធនាគារពី១៥ឆ្នាំ ទៅ៣០ឆ្នាំ។

ឧទាហរណ៍៖ យោងតាមមាត្រា២៤០ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌស្ថានទម្ងន់ទោសដោយសារមធ្យោបាយប្រើប្រាស់ ឬទាក់ទងនឹងជនល្មើសបទរំលោភសេពសន្ថវៈ ត្រូវផ្តន្ទាទោសដាក់ពន្ធនាគារពី ៧ឆ្នាំ ទៅ ១៥ឆ្នាំ កាលបើបទល្មើសនេះប្រព្រឹត្តឡើងដោយបុគ្គលច្រើនរូប ដែលប្រព្រឹត្តឡើង ក្នុងឋានៈជាចារី សហចារី អ្នកសមគំនិត ឬអ្នកផ្តើមគំនិត។

៣.១.២.៣.ស្ថានទម្ងន់ទោសទាក់ទងនឹងអំពើជាសត្យានុម័តនៃបទល្មើស

ស្ថានទម្ងន់ទោសទាក់ទងនឹងអំពើនិងអំពើជាសត្យានុម័តនៃបទល្មើសមានដូចជា៖

-ស្ថានទម្ងន់ទោសទាក់ទងនឹងក្រុមមានការចាត់តាំង

យោងតាមមាត្រា ៧៧ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ ក្រុមមានការចាត់ជាការប្រមូលផ្តុំដែលបានបង្កើតឡើង ឬជាសន្និដ្ឋិភាព។ដើម្បីរៀបចំឬប្រព្រឹត្តបទល្មើសមួយឬច្រើនការរួមគ្នាជាក្រុម ឬសន្និដ្ឋិភាពនេះមិនមែនធ្វើឡើងដើម្បីគ្រាន់តែបង្ហាញអំពីគំនិតរួមគ្នាប៉ុណ្ណោះទេប៉ុន្តែធ្វើឡើងដោយមានការព្រមព្រៀង ឬដោយត្រូវគ្នាដើម្បីប្រព្រឹត្តបទល្មើស។សកម្មភាពនេះ ត្រូវបានចាត់ទុកថាជាការរៀបចំអនុវត្តបទល្មើស ការរៀបចំអនុវត្តនេះ ថ្វីត្បិតតែមិន

ទាន់ចូលដំណាក់កាលនៃការអនុវត្តបទល្មើស ក៏ប៉ុន្តែវាក៏មិនមែនជាដំណាក់កាលធម្មតានៃការសម្រេចចិត្តបទល្មើសដែរ ដោយហេតុថាការរៀបចំនេះបានស្តែងចេញជាសកម្មភាពជាក់ស្តែង ឬអំពើជាសម្ភារៈដែលអាចនាំទៅដល់ការកំណត់រូបរាងច្បាស់លាស់។

ឧទាហរណ៍៖ យោងតាមមាត្រា៤០៥ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ ការសំអាតប្រាក់ត្រូវផ្តន្ទាទោសដាក់ពន្ធនាគារពី ២ឆ្នាំ ទៅ ៥ឆ្នាំ និងពិន័យពី៤លានរៀល រហូតដល់តម្លៃមូលនិធិដែលជាកម្មវត្ថុនៃការសំអាតប្រាក់។ ប្រសិនបើបទល្មើសនេះ ប្រព្រឹត្តដោយមានការចាត់តាំង នោះត្រូវផ្តន្ទាទោសដាក់ពន្ធនាគារពី ៥ឆ្នាំ ទៅ ១០ឆ្នាំ មាត្រា៤០៦ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ។

-ស្ថានទម្ងន់ទោសទាក់ទងនឹងការកាប់គាស់ទម្លុះទម្លាយ

យោងមាត្រា ៧៩ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ ការកាប់គាស់ទម្លុះទម្លាយជាអំពើបង្ខំធ្វើឱ្យខូចខាត ឬបំផ្លិចបំផ្លាញគ្រឿងបិទទ្វារ ឬរបង ទោះបីមានប្រភេទយ៉ាងណាក៏ដោយ។

ឧទាហរណ៍៖ យោងតាមមាត្រា៣៥៦នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ ការលួចត្រូវផ្តន្ទាទោសដាក់ពន្ធនាគារពី៦ខែ ទៅ៣ឆ្នាំ និងពិន័យជាប្រាក់ពី ១លានរៀល ទៅ ៦លានរៀល។ ក៏ប៉ុន្តែប្រសិនបើការលួចប្រព្រឹត្តទៅដោយមានការកាប់ទម្លុះទម្លាយនោះត្រូវផ្តន្ទាទោសដាក់ពន្ធនាគារពី ៣ឆ្នាំ ទៅ ១០ឆ្នាំ មាត្រា៣៥៧នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ។

-ស្ថានទម្ងន់ទោសទាក់ទងនឹងការឆ្លោះរបងចូល

យោងមាត្រា៨០ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ ការឆ្លោះរបងចូលជាអំពើចូលទៅក្នុងទីកន្លែងណាមួយដោយឆ្លងរបង ឬដោយចូលតាមទ្វារ ឬ បង្អួចដែលមិនមែនសម្រាប់ធ្វើជាផ្លូវចូលទេ។ក្នុងករណីនេះក្រមព្រហ្មទណ្ឌពុំមានបទប្បញ្ញត្តិក្នុងក្រមព្រហ្មទណ្ឌដែលយកធ្វើជាស្ថានទម្ងន់ទោសនៃបទល្មើសណាមួយជាក់លាក់នោះទេ។

-ស្ថានទម្ងន់ទោសទាក់ទងនឹងការប្រើប្រាស់អាវុធ

យោងមាត្រា៨១ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ អាវុធគឺជាវត្ថុទាំងឡាយដែលធ្វើឡើងដើម្បីសម្លាប់ឬធ្វើឱ្យមានរបួស។

ឧទាហរណ៍៖ យោងតាមមាត្រា២៤៦ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ បទប្រទូស្តកេរខ្មាសត្រូវផ្តន្ទាទោសដាក់ពន្ធនាគារពី១ឆ្នាំ ទៅ ៣ឆ្នាំ និងពិន័យជាប្រាក់ពី ២លានរៀល ទៅ ៦លានរៀល។ ប្រសិនបើបទល្មើសនេះប្រព្រឹត្តដោយការប្រើប្រាស់អាវុធ នោះការផ្តន្ទាទោសដាក់ពន្ធនាគារពី២ឆ្នាំ ទៅ ៥ឆ្នាំ និងពិន័យជាប្រាក់ពី៤លានរៀល ទៅ១០លានរៀល យោងតាមមាត្រា២៤៧ កថាខណ្ឌទី១ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ។

ឧទាហរណ៍៖ យោងតាមមាត្រា៣៦៣ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌបទកំហែងយកត្រូវផ្តន្ទាទោសដាក់ពន្ធនាគារពី ២ឆ្នាំ ទៅ ៥ឆ្នាំ និងពិន័យជាប្រាក់ពី៤លានរៀល ទៅ ១០លានរៀល។ប្រសិនបើបទល្មើសនេះប្រព្រឹត្ត

ដោយសារការប្រើប្រាស់អាវុធ ឬ ដោយគំរាមកំហែងនឹងអាវុធ ត្រូវផ្តន្ទាទោសដាក់ពន្ធនាគារពី ៧ឆ្នាំ ទៅ ១៥ឆ្នាំ យោងតាមមាត្រា៣៦៦ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ។

ឧទាហរណ៍៖ យោងតាមមាត្រា២៣៩ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌបទរំលោភសេពសន្ថវៈត្រូវផ្តន្ទាទោសដាក់ពន្ធនាគារពី ៥ឆ្នាំ ទៅ ១០ឆ្នាំ។ប្រសិនបើបទល្មើសនេះប្រព្រឹត្តដោយការប្រើប្រាស់អាវុធនោះការផ្តន្ទាទោសដាក់ពន្ធនាគារពីឆ្នាំ ៧ ឆ្នាំ ទៅ ១៥ឆ្នាំ យោងតាមមាត្រា២៤០ កថាខណ្ឌទី១ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ។

-ស្ថានទម្ងន់ទោសទាក់ទងនឹងការពួនស្ទាក់

យោងតាមមាត្រា៨២ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ ការពួនស្ទាក់គឺជាអំពើឃ្លាំចាំជនរងគ្រោះនៅទីកន្លែងណាមួយក្នុងរយៈពេលមួយរយៈដើម្បីប្រព្រឹត្តបទល្មើស។

ឧទាហរណ៍៖ បទឃាតកម្ម ត្រូវផ្តន្ទាទោសដាក់ពន្ធនាគារពី ១០ឆ្នាំ ទៅ ១៥ឆ្នាំ យោងតាមមាត្រា ១៩៩ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ។ ក្នុងករណីដែលអំពើសម្លាប់មនុស្សបានប្រព្រឹត្តដោយមានការពួនស្ទាក់យោងតាមមាត្រា ២០០នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌនោះការផ្តន្ទាទោសដាក់ពន្ធនាគារអស់មួយជីវិត។

-ស្ថានទម្ងន់ទោសទាក់ទងនឹងការគិតទុកជាមុន

យោងតាមមាត្រា ៧៨ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ បានផ្តល់និយមន័យថា ការគិតទុកជាមុនជាគម្រោងដែលបង្កើតឡើងមុនសកម្មភាពប្រព្រឹត្តបទល្មើស។ ព្រោះតែចារីបានគិតគូរទុកជាមុនពីគម្រោងក្នុងការប្រព្រឹត្តបទល្មើសនោះ ទើបបានប្រព្រឹត្តជាក្រោយ។

ឧទាហរណ៍៖ បទហិង្សាដោយចេតនា ត្រូវផ្តន្ទាទោសដាក់ពន្ធនាគារពី ១ឆ្នាំ ទៅ ៣ឆ្នាំ និងពិន័យជាប្រាក់ពី ២លានរៀល ទៅ ៦លានរៀល យោងតាមមាត្រា ២១៧នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ។ ក៏ប៉ុន្តែប្រសិនបើ ក្នុងករណីដែលមានការគិតទុកជាមុន ត្រូវផ្តន្ទាទោសដាក់ពន្ធនាគារពី ២ឆ្នាំ ទៅ ៥ឆ្នាំ និងពិន័យជាប្រាក់ពី ៤លានរៀល ទៅ ១០ លានរៀល។

៣.១.២.៤.ស្ថានទម្ងន់ទោសដោយសារពហុបទល្មើស

ជាធម្មតាប្រសិនបើចារីបានប្រព្រឹត្តបទល្មើសច្រើនក្នុងពេលតែមួយ ឬជាបន្តបន្ទាប់ស្ថានភាពនេះអាចបង្កើតបានជាបទល្មើសត្រួតគ្នា ឬ ស្ថានភាពមិនរាងចាល(កាលបើលក្ខខណ្ឌដែលច្បាប់បានចែងបានបំពេញ)។ ប៉ុន្តែករណីខ្លះ ក្រមព្រហ្មទណ្ឌ យកស្ថានភាពនៃការប្រព្រឹត្តពហុបទល្មើសមកធ្វើជាស្ថានទម្ងន់ទោសវិញ។ ជាក់ស្តែងក្រមព្រហទណ្ឌយកស្ថានភាពនៃការប្រព្រឹត្ត ដែលបានបណ្តាលឱ្យជនរងគ្រោះស្លាប់បាត់បង់ជីវិត ឬក៏បណ្តាលឱ្យមានការកាត់អវៈយវៈ ឬ បង្កឱ្យមានពិការភាពជាអចិន្ត្រៃយ៍ដល់ជនរងគ្រោះឬ ក៏ករណីដែលបទល្មើសប្រព្រឹត្តឡើងមុនពេល ក្នុងពេលឬក្រោយពេលប្រព្រឹត្តអំពើទារុណកម្ម ឬអំពើឃោរឃៅមកធ្វើជាស្ថានទម្ងន់ទោសសម្រាប់បទល្មើសជាច្រើន ដូចជា បទរំលោភសេពសន្ថវៈ បទលួច ជាដើម។

ឧទាហរណ៍៖ យោងតាមមាត្រា២៣៩ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌបទរំលោភសេពសន្ថវៈ គឺត្រូវផ្តន្ទាទោសដាក់ពន្ធនាគារពី ៥ឆ្នាំ ទៅ ១០ឆ្នាំ។ក៏ប៉ុន្តែប្រសិនបើបទល្មើសនេះបានប្រព្រឹត្តឡើងមុនពេល ក្នុងពេល ឬក្រោយពេលប្រព្រឹត្តអំពើទារុណកម្ម ឬអំពើឃោរឃៅបទរំលោភសេពសន្ថវៈគឺត្រូវផ្តន្ទាទោសដាក់ពន្ធនាគារពី ១០ឆ្នាំ ទៅ ៣០ឆ្នាំ យោងតាមមាត្រា២៤៣ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ។

ឧទាហរណ៍៖ យោងតាមមាត្រា៣៥៦ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ អំពើលួច ត្រូវផ្តន្ទាទោសដាក់ពន្ធនាគារពី ៦ខែ ទៅ ៣ឆ្នាំ និងពិន័យជាប្រាក់ពី ១លានរៀល ទៅ ៦លានរៀល។ក៏ប៉ុន្តែប្រសិនបើបទល្មើសនេះបានប្រព្រឹត្តឡើងមុនពេល ក្នុងពេល ឬក្រោយពេលប្រព្រឹត្ត ដោយសារការធ្វើទារុណកម្ម ឬ អំពើឃោរឃៅបទលួចគឺត្រូវផ្តន្ទាទោសដាក់ពន្ធនាគារត្រូវផ្តន្ទាទោសដាក់ពន្ធនាគារពី ១៥ឆ្នាំ ទៅ ៣០ឆ្នាំ យោងតាមមាត្រា៣៥៩ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ។

បន្ថែមពីនេះទៀតការធ្វើទារុណកម្មនិងអំពើឃោរឃៅទៅលើជនរងគ្រោះក្នុងគោលបំណងណាមួយដែលខ្លួនចង់បាន។ជាធម្មតាការធ្វើទារុណកម្ម និងអំពើឃោរឃៅលើជនរងគ្រោះ មិនធ្វើឱ្យជនរងគ្រោះស្លាប់ភ្លាមៗទេនៅពេលដែលបានប្រព្រឹត្តនេះ។

៣.១.២.៥.ស្ថានទម្ងន់ទោសផ្សេងៗទៀត

នៅមានករណីនៃស្ថានភាពផ្សេងៗទៀត ដែលច្បាប់ព្រហ្មទណ្ឌ និង ច្បាប់ពិសេសអាចយកមកកំណត់ធ្វើជាស្ថានទម្ងន់ទោសបានដែររួមមានជាអាទិ៍៖

-ស្ថានទម្ងន់ទោសទាក់ទងនឹងគោលដៅនៃការប្រព្រឹត្តបទល្មើស

ឧទាហរណ៍៖ យោងតាមមាត្រា២៥៣ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌចែងពីបទចាប់ ឃុំឃាំង និងបង្ខាំងដោយខុសច្បាប់ ដែលតម្រូវឱ្យមានការផ្តន្ទាទោសដាក់ពន្ធនាគារពី ១ឆ្នាំ ទៅ ១០ឆ្នាំ គឺ អាស្រ័យទៅតាមថិរវេលានៃការឃុំឃាំង។យោងតាមមាត្រា២៥៤ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌតម្រូវឱ្យផ្តន្ទាទោសដាក់ពន្ធនាគារពី ១៥ឆ្នាំ ទៅ ៣០ឆ្នាំ ប្រសិនបើការចាប់ ឃុំឃាំង ឬបង្ខាំងដោយខុសច្បាប់បានធ្វើឡើងក្នុងគោលដៅជំរិតយកទ្រព្យសម្បត្តិ ឬឱ្យបំពេញលក្ខខណ្ឌអ្វី។ក៏ប៉ុន្តែប្រសិនបើ បុគ្គលដែលចាប់ឃុំឃាំង ឬ បង្ខាំងជនដទៃ ដោយគ្មានអំណាចតាមផ្លូវច្បាប់ ត្រូវផ្តន្ទាទោសដាក់ពន្ធនាគារអស់មួយជីវិត តាមមាត្រា២២ នៃច្បាប់ស្តីពីការបង្ក្រាបអំពើជួញដូរមនុស្ស និងអំពើធ្វើអាជីវកម្មផ្លូវភេទ ក្នុងករណី ប្រព្រឹត្តក្នុងគោលដៅជំរិតយកប្រាក់។

-ស្ថានទម្ងន់ទោសទាក់ទងនឹងកម្មវត្ថុនៃបទល្មើស

ឧទាហរណ៍៖ យោងតាម មាត្រា៣៦៤ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ ការកំហែងយកត្រូវផ្តន្ទាទោសដាក់ពន្ធនាគារ ២ឆ្នាំ ដល់ ៥ឆ្នាំ និងពិន័យជាប្រាក់ពី ៤លានរៀល ទៅ១០លានរៀល។ប្រសិនបើការកំហែងយកសារធាតុនុយក្លេអ៊ែរវិញនោះត្រូវផ្តន្ទាទោសដាក់ពន្ធនាគារពី ១០ឆ្នាំ ដល់ ២០ឆ្នាំ តាមមាត្រា ៤៣ នៃច្បាប់ស្តីពីការប្រឆាំងនឹងភេរវកម្ម។ច្បាប់ពិសេសក៏បានកំណត់ស្ថានទម្ងន់ទោសទាក់ទង់នឹងប្រភេទកម្មវត្ថុនៃបទល្មើស។

៣.២.ស្ថានសម្រាលទោស

អនុលោមតាមមាត្រា៩៣ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌបានចែងថាកាលណាកាលៈទេសៈនៃបទល្មើស ឬ បុគ្គលិកលក្ខណៈនៃជនជាប់ចោទតម្រូវ តុលាការអាចសម្រេចឱ្យជនល្មើសបានទទួលនូវស្ថានសម្រាលទោស។ ស្ថានសម្រាលទោសអាចត្រូវផ្តល់ឱ្យជនជាប់ចោទបានដែរ ទោះបីជាជននោះ ត្រូវបានប្រកាសថា ស្ថិតនៅក្នុងភាពមិនរាងចាលក៏ដោយ។

ដោយអនុលោមតាមខ្លឹមសារនៃមាត្រា៩៣ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌប្រសិនបើពិចារណាចំពោះស្ថានភាពនៃស្ថានសម្រាលទោសក៏បានបែងចែកជាពីរគឺ ស្ថានសម្រាលទោសទូទៅ(**៣.២.១**)គឺជាស្ថានសម្រាលទោសដែលអនុវត្តលើគ្រប់បទល្មើសទាំងអស់ និង ស្ថានសម្រាលទោសដោយឡែក(**៣.២.២**)គឺជាស្ថានសម្រាលទោសដែលអនុវត្តលើគ្រប់បទល្មើសជាក់លាក់ណាមួយដែលបទប្បញ្ញត្តិនៃច្បាប់បានចែង ។[52]

៣.២.១. ស្ថានសម្រាលទោសទូទៅ

យោងតាមមាត្រា៩៣ កថាខណ្ឌទី១ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌកាលណាកាលៈទេសៈនៃបទល្មើស ឬ បុគ្គលិកលក្ខណៈនៃជនជាប់ចោទតម្រូវ តុលាការអាចសម្រេចឱ្យជនល្មើសបានទទួលនូវស្ថានសម្រាលទោស។ ស្ថានសម្រាលទោសអាចត្រូវផ្តល់ឱ្យជនជាប់ចោទបានដែរទោះបីជាជននោះត្រូវបានប្រកាសថាស្ថិតនៅក្នុង ភាពការរាងចាលក៏ដោយ។

ស្ថានសម្រាលទោសទូទៅត្រង់មាត្រា៩៣ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌច្បាប់មិនបានផ្តល់និយមន័យជាក់លាក់កាលណាកាលៈទេសៈនៃបទល្មើស ឬបុគ្គលិកលក្ខណៈនៃជនជាប់ចោទគឺទុកលទ្ធភាពជាពិសេសឱ្យតុលាការពិចារណា ដើម្បីថ្លឹងថ្លែងពិចារណាក្នុងការផ្តល់ស្ថានសម្រាលទោស ឬមិនផ្តល់ស្ថានសម្រាលទោសក្នុងករណីជនល្មើសបានប្រព្រឹត្តបទល្មើសគឺអាស្រ័យលើតុលាការពិចារណា។បន្ថែមពីនៅត្រង់មាត្រា ៣១ កថាខណ្ឌទី២ វាក្យខណ្ឌទី២ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌជាឧទាហរណ៍មួយនៃស្ថានភាពដែលតម្រូវឱ្យតុលាការយកមកគិតគូរពិចារណាក្នុងការកំណត់ទោស។ ក្នុងករណីនៃវិបល្លាសស្មារតីដែលបានបន្ថយការយល់ដឹងការទទួលខុសត្រូវរបស់ជនជាប់ចោទគឺជាមូលហេតុមួយដែលតុលាការត្រូវតែពិចារណា ក្នុងការផ្តល់ស្ថានសម្រាលទោសនៃជនជាប់ចោទ។ ត្រង់ចំណុចនេះផងដែរ រវាងស្ថានសម្រាលទោស និងគោលការណ៍ឯកត្តកម្មនៃទោសក៏ព្រោះតែគោលការណ៍ឯកត្តកម្មនៃទោសតុលាការអាចធ្វើការប្រកាសទោសដោយផ្អែកទៅតាមកាលៈទេសៈ នៃការប្រព្រឹត្តបទល្មើស និងទៅតាមបុគ្គលិកលក្ខណៈនៃជនជាប់ចោទ ក៏ប៉ុន្តែការប្រកាសទោសនេះស្ថិតនៅក្នុងទំហំអតិបរមា និងអប្បបរមានៃទោសដែលច្បាប់បានកំណត់សម្រាប់បទល្មើស។

[52] សៀវភៅសិក្សានីតិព្រហ្មទណ្ឌទូទៅ ឆ្នាំ២០២២ ដោយលោកសាស្ត្រាចារ្យ រុន ពណ្ណារិទ្ធ និងលោកស្រីសាស្ត្រាចារ្យ ចាំង ស៊ីណាត ទំព័រ ៤៣២

ដូចនេះតុលាការអាចពិចារណាបានថាដើម្បីកំណត់ពី ស្ថានសម្រាលទោសទូទៅគឺតុលាការត្រូវពិចារណាលើពីរចំណុចទី១ គឺ កាលៈទេសៈនៃបទល្មើស(**៣.២.១.១**) និង ចំណុចទី២ គឺកាលៈទេសៈនៃជនជាប់ចោទ(**៣.២.១.២**)។

៣.២.១.១.កាលៈទេសៈនៃបទល្មើស

ក្រមព្រហ្មទណ្ឌមិនបានផ្តល់និយមន័យនៃពាក្យកាលៈទេសៈនៃបទល្មើស នេះទេដោយទុកលទ្ធភាពជាពិសេសឱ្យតុលាការពិចារណាទៅតាមករណីជាក់ស្តែងនីមួយៗ។ ក៏ប៉ុន្តែបទល្មើសគឺបានចេញជាសកម្មភាពដូចជា ប្រព្រឹត្តបទល្មើស ដោយសារតែមានការរុញច្រាន និងអំពើបង្កហេតុពីជនរងគ្រោះជាមុន ប្រព្រឹត្តបទល្មើស នៅក្នុងស្ថានភាពនៃការការពារខ្លួនហួសព្រំដែនដែលបានកំណត់ដោយច្បាប់ ប្រព្រឹត្តបទល្មើស ដោយសារត្រូវការប្រាក់ដើម្បីយកទៅបង់ថ្លៃព្យាបាលគ្រួសារដែលមានជំងឺ និងចាស់ជរាជាដើម និងស្ថានភាពជាច្រើនដែលតុលាការអាចពិចារណាដើម្បីផ្តល់ស្ថានសម្រាលទោស។

ឧទាហរណ៍៖ ជនជាប់ចោទ បានប្រព្រឹត្តបទល្មើសគឺបទលួចប្រាក់ ឬ លួចយកវត្ថុមានតម្លៃយកទៅលក់។ ក្នុងគោលបំណងយកប្រាក់ដែលបានពីបទល្មើសនោះដោយសារត្រូវការប្រាក់ដើម្បីយកទៅព្យាបាលបង់ថ្លៃវះកាត់ជំងឺរបស់គាត់។

ឧទាហរណ៍៖ លោកចន្ទ បានវាយទៅលើលោក សុខ ដោយកណ្តាប់ដៃ បន្ទាប់មកលោក សុខ បានតបតដោយប្រើកាំបិតចាក់ទៅលើលោកចន្ទបណ្តាលឱ្យហូរឈាមរងរបួសធ្ងន់។ ចំពោះស្ថានភាពបែបនេះគឺជាការប្រព្រឹត្តបទល្មើស ដោយសារតែមានការបង្កហេតុពីជនរងគ្រោះមុន។

សរុបជារួមមកចំពោះស្ថានភាពបែបនេះគឺមានករណីជាច្រើនទៀតដូចជាជនជាប់ចោទប្រព្រឹត្តបទល្មើស ស្ថានភាពដូចបរិយាយខាងលើនេះអាស្រ័យលើតុលាការជាអ្នកពិចារណាពីស្ថានភាពដែលជនជាប់ចោទ បានប្រព្រឹត្តបទល្មើសក៏ព្រោះតែពុំមាននិយមន័យពីបទប្បញ្ញត្តិអំពីបុគ្គលិកលក្ខណៈរបស់ជនជាប់ចោទឡើយ។

៣.២.១.២.បុគ្គលិកលក្ខណៈរបស់ជនជាប់ចោទ

ក្រមព្រហ្មទណ្ឌមិនបានផ្តល់និយមន័យ នៃពាក្យបុគ្គលិកលក្ខណៈរបស់ជនជាប់ចោទនេះទេដោយទុកលទ្ធភាពជាពិសេសឱ្យតុលាការពិចារណាទៅតាមករណីជាក់ស្តែងនីមួយៗ។ ក៏ប៉ុន្តែចំពោះករណីនេះតុលាការអាចពិចារណាទៅលើ ជនជាប់ចោទមានវ័យក្មេងនៅឡើយ ជនជាប់ចោទធ្លាប់មានប្រវត្តិដែលទទួលរងនូវអំពើហិង្សាក្នុងគ្រួសារ កាលនៅវ័យកុមារ។ ជនជាប់ចោទបានសងការខូចខាងដល់ជនរងគ្រោះ និងសម្តែងការសោកស្តាយនូវអំពើរបស់ខ្លួន ជនជាប់ចោទទើបប្រព្រឹត្តបទល្មើសជាលើកដំបូង ជនជាប់ចោទប្រព្រឹត្តបទល្មើសដោយសារមានវិបត្តិផ្នែកស្មារតីដែលកាត់បន្ថយការយល់ដឹងខុសត្រូវនិងស្ថានភាពជាច្រើនទៀតដែល តុលាការអាពិចារណាដើម្បីផ្តល់ស្ថានសម្រាលទោស។

ឧទាហរណ៍៖ ជនជាប់ចោទ មានអាយុ១៥ឆ្នាំ បានប្រព្រឹត្តបទល្មើសលួចដោយសារការប្រព្រឹត្តអំពើហិង្សា តាមមាត្រា៣៥៧ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌក៏ព្រោះតែចង់បានប្រាក់មកទិញកង់សម្រាប់ជិះទៅសាលារៀន។ បទល្មើសនេះប្រព្រឹត្តដោយជនល្មើសមានវ័យក្មេងពេក ក៏ព្រោះតែជនជាប់ចោទ មានចំណេះដឹងនៅមានកម្រិត។ ចំពោះចំនុចនេះគឺជាការសំខាន់គួរតែស្រាវជ្រាវពី កុមារភាពនៃជនល្មើសក្នុងគ្រួសារបណ្តាលមកពីអំពើហិង្សាក្នុងគ្រួសារ។

ឧទាហរណ៍៖ ជនជាប់ចោទ បានប្រព្រឹត្តបទល្មើសបំផ្លិចបំផ្លាញទ្រព្យសម្បត្តិរបស់អ្នកជិតខាងរបស់ខ្លួន ព្រោះតែទាស់ពាក្យសម្តីជាមួយគ្នា។ក៏ប៉ុន្តែក្រោយមក ជនជាប់ចោទ ក៏បានចេញសំណងការខូចខាត សារភាព និងសុំទោសពីទោសកំហុសដែលបានប្រព្រឹត្តលើអ្នកជិតខាងរបស់គាត់។ ចំពោះស្ថានភាពនេះជនជាប់ចោទបានសារភាពពីទោសកំហុសរបស់គាត់ សងការខូចខាត និងសម្តែងការសោកស្តាយនូវអំពើរបស់ខ្លួន។

ឧទាហរណ៍៖ ជនជាប់ចោទ បានជិះម៉ូតូហើយបានឆក់កាបូបរបស់ ជនរងគ្រោះ ក្នុងពេលកំពុងដើរតាមផ្លូវ។ បន្ទាប់ពីឆក់បានកាបូបហើយក៏ដួលម៉ូតូស្រាប់តែត្រូវបានគេក្របួចបានក៏ព្រោះតែជនជាប់ចោទ មិនធ្លាប់បានប្រព្រឹត្តបទល្មើសពីមុនមក ទើបតែលើកទីមួយក៏ព្រោះដោយសារជាប់បំណុល និងគ្មានការងារប្រកបទើបសម្រេចចិត្តប្រព្រឹត្តអំពើបែបនេះ។ចំពោះស្ថានភាពបែបនេះជនជាប់ចោទទើបប្រព្រឹត្តបទល្មើសជាលើកដំបូង។

សរុបជារួមមកចំពោះស្ថានភាពបែបនេះគឺមានករណីជាច្រើនទៀតដូចជា ជនជាប់ចោទប្រព្រឹត្តបទល្មើសដោយសារមានវិបត្តិផ្នែកស្មារតីដែលបន្ថយការយល់ដឹងខុសត្រូវ ជនជាប់ចោទធ្លាប់មានប្រវត្តិដែលទទួលរងនូវអំពើហិង្សាក្នុងគ្រួសារ។ល។ ស្ថានភាពដូចបរិយាយខាងលើនេះអាស្រ័យលើតុលាការជាអ្នកពិចារណាពីស្ថានភាពដែលជនជាប់ចោទ បានប្រពឹត្តបទល្មើស ក៏ព្រោះតែពុំមាននិយមន័យនិងបទប្បញ្ញត្តិអំពីបុគ្គលិកលក្ខណៈរបស់ជនជាប់ចោទឡើយ។

យោងតាមគោលការណ៍ឯកត្តកម្មនៃទោសគឺតុលាការប្រកាសទោសក្នុងព្រំដែនមិនឱ្យលើសពីអតិបរមានៃទោស ឬក្រោមអប្បបរមានៃទោសទេក្នុងបទប្បញ្ញត្តិនៃមាត្រា។ផ្ទុយទៅវិញ ប្រសិនបើតុលាការបានរកឃើញថាបទល្មើសដែលបានប្រព្រឹត្តមានលក្ខណៈពិសេសគឺកាលៈទេសៈនៃបទល្មើស ឬ បុគ្គលិកលក្ខណៈនៃជនជាប់ចោទ តុលាការអាចផ្តន្ទាទោសដោយបន្ថយអប្បបរមានៃទោសតាមករណីដូចមានចែងក្នុងមាត្រា ៩៤ និង មាត្រា ៩៥ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ ដូចខាងក្រោម៖

ក.ប្រសិនបើអប្បបរមានៃទោសដាក់ពន្ធនាគារស្មើ ឬលើសពី១០ឆ្នាំ អប្បបរមានៃទោសនេះត្រូវបន្ថយមកត្រឹម២ឆ្នាំ

ឧទាហរណ៍៖ ជនជាប់ចោទបានប្រព្រឹត្តបទល្មើសគឺបទឃាតកម្ម មាត្រា១៩៩ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ ផ្តន្ទាទោសដាក់ពន្ធនាគារពី១០ឆ្នាំ (អប្បបរមានៃទោស) ទៅ ១៥ឆ្នាំ(អតិបរមានៃទោស) ។នៅក្នុងករណីដែលតុលាការ

សម្រេចផ្តល់ស្ថានសម្រាលទោសឱ្យជនជាប់ជោទ នោះអប្បបរមានៃទោស និងអតិបរមានៃទោសសម្រាប់បទឃាតកម្ម ដែលត្រូវអនុវត្តចំពោះជនជាប់ចោទរូបនេះគឺដាក់ពន្ធនាគារពី ២ឆ្នាំ(អប្បបរមានៃទោស) ទៅ១៥ឆ្នាំ(អតិបរមានៃទោសគឺនៅដដែល)។

ខ.ប្រសិនបើអប្បបរមានៃទោសដាក់ពន្ធនាគារស្មើ ឬលើសពី៥ ហើយតិចជាង១០ឆ្នាំអប្បបរមានៃទោសនេះត្រូវបន្ថយមកត្រឹម១ឆ្នាំ

ឧទាហរណ៍៖ ជនជាប់ចោទបានប្រព្រឹត្តបទល្មើសគឺបទកំហែងយកមានស្ថានទម្ងន់ទោសទាក់ទងនឹងជនរងគ្រោះ តាមមាត្រា៣៦៥ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ ត្រូវផ្តន្ទាទោសដាក់ពន្ធនាគារពី ៥ឆ្នាំ(អប្បបរមានៃទោស) ទៅ ១០ឆ្នាំ(អតិបរមានៃទោស)។ នៅក្នុងករណីដែលតុលាការសម្រេចផ្តល់ស្ថានសម្រាលទោសឱ្យជនជាប់ចោទនោះ អប្បបរមា និង អតិបរមានៃទោសសម្រាប់បទកំហែងយកមានស្ថានទម្ងន់ទោសទាក់ទងនឹងជនរងគ្រោះដែលត្រូវអនុវត្តចំពោះជនជាប់ចោទគឺ ទោសដាក់ពន្ធនាគារពី ១ឆ្នាំ (អប្បបរមានៃទោស) ទៅ ១០ឆ្នាំ (អតិបរមានៃទោសគឺនៅដដែល)។

គ.ប្រសិនបើអប្បបរមានៃទោសដាក់ពន្ធនាគារស្មើ ឬ លើសពី២ឆ្នាំហើយតិចជាង៥ឆ្នាំ អប្បបរមានៃទោសត្រូវបន្ថយមកត្រឹម៦ខែ

ឧទាហរណ៍៖ ជនជាប់ចោទបានប្រព្រឹត្តបទល្មើសគឺបទសញ្ចារកម្ម មាត្រា២៨៤ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ ត្រូវផ្តន្ទាទោសដាក់ពន្ធនាគារពី ២ឆ្នាំ(អប្បបរមានៃទោស) ទៅ ៥ឆ្នាំ(អតិបរមានៃទោស)។នៅក្នុងករណីដែលតុលាការសម្រេចផ្តល់ស្ថានសម្រាលទោសឱ្យជនជាប់ចោទនោះ អប្បបរមា និងអតិបរមានៃទោសសម្រាប់ បទសញ្ចារកម្ម ដែលត្រូវអនុវត្តចំពោះជនជាប់ចោទគឺ ទោសដាក់ពន្ធនាគារពី ៦ខែ(អប្បបរមានៃទោស) ទៅ ៥ឆ្នាំ(អតិបរមានៃទោសនៅដដែល)។

ឃ.ប្រសិនបើអប្បបរមានៃទោសដាក់ពន្ធនាគារស្មើ ឬ លើសពី៦ថ្ងៃហើយតិចជាង២ឆ្នាំ អប្បបរមានៃទោសត្រូវបន្ថយមកត្រឹម១ថ្ងៃ

ឧទាហរណ៍៖ ជនជាប់ចោទបានប្រព្រឹត្តបទល្មើសគឺបទឆបោកមាត្រា៣៧៨នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌត្រូវផ្តន្ទាទោសដាក់ពន្ធនាគារពី ៦ខែ(អប្បបរមានៃទោស) ទៅ ៣ឆ្នាំ(អតិបរមានៃទោស)។នៅក្នុងករណីដែលតុលាការសម្រេចផ្តល់ស្ថានសម្រាលទោសឱ្យជនជាប់ចោទនោះ អប្បបរមា និងអតិបរមានៃទោសសម្រាប់ បទឆបោកដែលត្រូវអនុវត្តចំពោះជនជាប់ចោទគឺ ទោសដាក់ពន្ធនាការពី ១ថ្ងៃ(អប្បបរមានៃទោស) ទៅ ៣ឆ្នាំ(អតិបរមានៃទោសគឺនៅដដែល)។

ង.អប្បបរមានៃទោសពិន័យត្រូវបន្ថយត្រឹមពាក់កណ្ដាល

ឧទាហរណ៍៖ ជនជាប់ចោទបានប្រព្រឹត្តបទល្មើសគឺបទឆបោកមាត្រា៣៧៨ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ ត្រូវផ្ដន្ទាទោសដាក់ពន្ធនាគារពី ៦ខែ(អប្បបរមានៃទោស) ទៅ ៣ឆ្នាំ(អតិបរមានៃទោស) និង ពិន័យជាប្រាក់ពី ១លានរៀល (អប្បបរមានៃទោស) ទៅ ៦លានរៀល(អតិបរមានៃទោស)។នៅក្នុងករណីដែលតុលាការសម្រេចផ្ដល់ស្ថានសម្រាលទោសឱ្យជនជាប់ចោទនោះ អប្បបរមា និងអតិបរមានៃទោសសម្រាប់ បទឆបោក ដែលត្រូវអនុវត្តចំពោះជនជាប់ចោទគឺ ទោសដាក់ពន្ធនាគារពី១ថ្ងៃ(អប្បបរមានៃទោស) ទៅ ៣ឆ្នាំ(អតិបរមានៃទោសគឺនៅដដែល) និងពិន័យជាប្រាក់ពី ៥សែនរៀល(អប្បបរមានៃទោស) ទៅ៦លានរៀល(អតិបរមានៃទោស)។

ច.កាលណាបទល្មើសមួយត្រូវបានសម្រេចផ្ដន្ទាទោសដាក់ពន្ធនាគារអស់មួយជីវិតហើយផ្ដន្ទាទោសដាក់ពន្ធនាគារចន្លោះរវាង១៥ឆ្នាំ និង៣០ឆ្នាំ

ឧទាហរណ៍៖ ជនជាប់ចោទបានប្រព្រឹត្តបទល្មើសគឺបទឃាតកម្មគិតទុកជាមុនតាមមាត្រា២០០ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌបទឃាតកម្មគិតទុកជាមុនត្រូវផ្ដន្ទាទោសដាក់ពន្ធនាគារអស់មួយជីវិត។ នៅក្នុងករណីដែលតុលាការសម្រេចផ្ដល់ស្ថានសម្រាលទោសឱ្យជនជាប់ចោទ តុលាការអាចប្រកាសទោសដាក់ពន្ធនាគារចាប់ពី ១៥ឆ្នាំ រហូតដល់ ៣០ឆ្នាំ។

-កំណត់សម្គាល់ចំពោះស្ថានសម្រាលទោសទូទៅ អនុវត្តសម្រាប់គ្រប់បទល្មើសទាំងអស់នៅក្នុងក្រមព្រហ្មទណ្ឌលើកលែងតែច្បាប់ពិសេសផ្សេងទៀត។ ជាក់ស្ដែងនៅត្រង់មាត្រា៣៣នៃច្បាប់ស្ដីពីការត្រួតពិនិត្យគ្រឿងញៀនបានចែងថា បទប្បញ្ញត្តិនៃមាត្រា ៩៣ ដល់មាត្រា ៩៥នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ មិនត្រូវយកមកអនុវត្តឡើយចំពោះបទឧក្រិដ្ឋទាំងឡាយដែលមានចែងក្នុងច្បាប់នេះ។ក៏ព្រោះតែអ្នកនីតិបទប្បញ្ញត្តិយល់ឃើញថាបទល្មើសគ្រឿងញៀនបានបង្កគ្រោះថ្នាក់ដល់សង្គមធ្ងន់ធ្ងរ និងប៉ះពាល់សណ្ដាប់ធ្នាប់សង្គម។

-ចំពោះករណីផ្ដល់ស្ថានសម្រាលទោសដល់អនីតិជន នីតិករនិងអ្នកអនុវត្តច្បាប់បានផ្ដល់ភាពអនុគ្រោះខ្លាំងដល់អនីតិជន។

យោងមាត្រា១៦០ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌបានចែងថា កាលណាតុលាការ សម្រេចផ្ដន្ទាទោសព្រហ្មទណ្ឌទៅលើអនីតិជនអាយុចាប់ពី ១៤ ឆ្នាំ ឡើងទៅ មូលទោសលើបទល្មើសដែលចោទប្រកាន់ ត្រូវបានបន្ថយក្នុងលក្ខខណ្ឌដូចតទៅ៖

-អតិបរមានៃទោសដាក់ពន្ធនាគារត្រូវបន្ថយពាក់កណ្ដាល។

-ប្រសិនបើអតិបរមានៃទោសនោះ គឺជាទោសដាក់ពន្ធនាគារអស់មួយជីវិត អតិបរមាត្រូវបន្ថយមកដាក់ពន្ធនាគារ ២០ ឆ្នាំ។

-អប្បបរមានៃទោសដាក់ពន្ធនាគារ ត្រូវបន្ថយពាក់កណ្តាល ប្រសិនបើអប្បរមានេះលើសពី ១ ថ្ងៃ។

-អប្បបរមា និងអតិបរមានៃទោសពិន័យជាប្រាក់ ត្រូវបន្ថយពាក់កណ្តាល។[53]

ក្នុងករណីចោទប្រកាន់ពីបទឧក្រិដ្ឋ ប្រសិនបើបទបទប្បញ្ញត្តិនៃមាត្រានេះមានអានុភាពបន្ថយអតិបរមានៃទោសដាក់ពន្ធនាគារមកត្រឹមចិរវេលាមួយស្មើ ឬ តិចជាង ៥ឆ្នាំ នោះ បទល្មើសដែលចោទប្រកាន់នៅតែជាបទឧក្រិដ្ឋដដែល។

ស្ថានសម្រាលទោសត្រូវអនុវត្តទៅលើអនីតិជន កាលបើតុលាការ បានសម្រេចឱ្យមានស្ថានសម្រាលទោស អប្បបរមានៃមូលទោសលើអនីតិជនពីបទឧក្រិដ្ឋ ឬ បទមជ្ឈិម មាត្រា១៦៤ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌត្រូវបន្ថយតាមខ្នាតដោយឡែកដូចតទៅ៖

ក.ប្រសិនបើអប្បបរមានៃទោសដាក់ពន្ធនាគារស្មើ ឬលើសពី១០ឆ្នាំ អប្បបរមានៃទោសនេះត្រូវបន្ថយមកត្រឹម១ឆ្នាំ

ឧទាហរណ៍៖ ជនជាប់ចោទបានប្រព្រឹត្តបទដឹកនាំកុបកម្ម មាត្រា៤៦៩ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ ត្រូវផ្តន្ទាទោសដាក់ពន្ធនាគារពី ២០ឆ្នាំ(អប្បបរមានៃទោស) ទៅ ៣០ឆ្នាំ(អតិបរមានៃទោស)។ក្នុងករណីដែលបទល្មើសប្រព្រឹត្តដោយអនីតិជន មូលទោសត្រូវបានបន្ថយតាមមាត្រា ១៦០នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ ពោលគឺអប្បបរមា និងអតិបរមានៃទោសត្រូវបន្ថយពាក់កណ្តាល ដូចនេះ បទដឹកនាំកុបកម្មត្រូវផ្តន្ទាទោសដាក់ពន្ធនាគារពី ១០ឆ្នាំ ទៅ ១៥ឆ្នាំ។នៅក្នុងករណីដែលតុលាការសម្រេចផ្តល់ស្ថានសម្រាលទោសឱ្យជនជាប់ចោទជាអនីតិជននោះ អប្បបរមានៃទោសត្រូវបន្ថយមកនៅ១ឆ្នាំ។ ដូច្នេះ ទោសត្រូវអនុវត្តចំពោះជនជាប់ចោទគឺ ទោសដាក់ពន្ធនាគារពី ១ឆ្នាំ(អប្បបរមានៃទោស) ទៅ ១៥ឆ្នាំ (អតិបរមានៃទោសគឺនៅដដែល)។

ឧទាហរណ៍៖ ជនជាប់ចោទបានប្រព្រឹត្តបទឃាតកម្មគិតទុកជាមុន មាត្រា២០០ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ ត្រូវផ្តន្ទាទោសដាក់ពន្ធនាគារអស់មួយជីវិត។ ក្នុងករណីដែលបទល្មើសប្រព្រឹត្តដោយអនីតិជន មូលទោសត្រូវបានបន្ថយតាមមាត្រា ១៦០នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ ចំណុចទី២ ប្រសិនបើអតិបរមានៃទោសនោះ គឺជាទោសដាក់ពន្ធនាគារអស់មួយជីវិត អតិបរមាត្រូវបន្ថយមកដាក់ពន្ធនាគារ ២០ឆ្នាំ។ប្រសិនបើពិនិត្យមើលមាត្រា១៦៤ ចំណុចទី១ ប្រសិនបើអប្បបរមានៃទោសដាក់ពន្ធនាគារស្មើ ឬលើសពី១០ឆ្នាំ អប្បបរមានៃទោសនេះត្រូវបន្ថយមកត្រឹម១ឆ្នាំ ។ ដោយសារតែអតិបរមានៃទោសដាក់ពន្ធនាគារ២០ឆ្នាំ និងអប្បបរមានៃទោសដាក់ពន្ធនាគារស្មើ ឬលើសពី១០ នោះចំពោះបទល្មើសដែលប្រព្រឹត្តដោយអនីតិជននេះនឹងត្រូវទទួលទោសដាក់ពន្ធនាគារចន្លោះពី

[53] សៀវភៅសិក្សានីតិព្រហ្មទណ្ឌទូទៅ ឆ្នាំ២០២២ ដោយលោកសាស្ត្រាចារ្យ រុន ពណ្ណារិទ្ធ និងលោកស្រីសាស្ត្រាចារ្យ ចាំង ស៊ីណាត ទំព័រ៤៣៨

១ឆ្នាំ ទៅ២០ឆ្នាំ។ផ្អែកតាមការបកស្រាយខាងលើនេះ គឺជាការបកស្រាយលក្ខណៈតឹងរឹងដើម្បីជាប្រយោជន៍ដល់ជនជាប់ចោទ។[54]

ខ.ប្រសិនបើអប្បបរមានៃទោសដាក់ពន្ធនាគារស្មើ ឬលើសពី៥ ហើយតិចជាង១០ឆ្នាំ អប្បបរមានៃទោសនេះត្រូវបន្ថយមកត្រឹម៦ខែ

ឧទាហរណ៍៖ ជនជាប់ចោទបានប្រព្រឹត្តបទឃាតកម្ម មាត្រា១៩៩ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ ត្រូវផ្តន្ទាទោសដាក់ពន្ធនាគារពី ១០ឆ្នាំ(អប្បបរមានៃទោស) ទៅ ១៥ឆ្នាំ(អតិបរមានៃទោស)។ក្នុងករណីដែលបទល្មើសប្រព្រឹត្តដោយអនីតិជន មូលទោសត្រូវបានបន្ថយតាមមាត្រា ១៦០នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ ពោលគឺអប្បបរមា និងអតិបរមានៃទោសត្រូវបន្ថយពាក់កណ្តាល។ ដូចនេះបទឃាតកម្មត្រូវផ្តន្ទាទោសដាក់ពន្ធនាគារពី ៥ឆ្នាំ ទៅ ៧ឆ្នាំ ៦ខែ។នៅក្នុងករណីដែលតុលាការសម្រេចផ្តល់ស្ថានសម្រាលទោស ឱ្យជនជាប់ចោទជាអនីតិជននោះអប្បបរមានៃទោសត្រូវបន្ថយមកនៅ ៦ខែ។ ដូច្នេះ ទោសត្រូវអនុវត្តចំពោះជនជាប់ចោទគឺ ទោសដាក់ពន្ធនាគារពី ៦ខែ (អប្បបរមានៃទោស) ទៅ ៧ឆ្នាំ ៦ខែ (អតិបរមានៃទោសគឺនៅដដែល)។

គ.ប្រសិនបើអប្បបរមានៃទោសដាក់ពន្ធនាគារស្មើ ឬលើសពី២ឆ្នាំហើយតិចជាង៥ឆ្នាំ អប្បបរមានៃទោសត្រូវបន្ថយមកត្រឹម៣ខែ

ឧទាហរណ៍៖ ជនជាប់ចោទបានប្រព្រឹត្តបទរំលោភសេពសន្ថវៈមាត្រា២៣៩ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ រំលោភសេពសន្ថវៈត្រូវផ្តន្ទាទោសដាក់ពន្ធនាគារពី ៥ឆ្នាំ(អប្បបរមានៃទោស) ទៅ ១០ឆ្នាំ(អតិបរមានៃទោស)។ក្នុងករណីដែលបទល្មើសប្រព្រឹត្តដោយអនីតិជន មូលទោសត្រូវបានបន្ថយតាមមាត្រា ១៦០នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ ពោលគឺអប្បបរមា និងអតិបរមានៃទោសត្រូវបន្ថយពាក់កណ្តាល ដូចនេះ បទរំលោភសេពសន្ថវៈ ត្រូវផ្តន្ទាទោសដាក់ពន្ធនាគារពី ២ឆ្នាំ ៦ខែ ទៅ ៥ឆ្នាំ។នៅក្នុងករណីដែលតុលាការសម្រេចផ្តល់ស្ថានសម្រាលទោសឱ្យជនជាប់ចោទជាអនីតិជននោះអប្បបរមានៃទោសត្រូវបន្ថយមកនៅ ៣ខែ។ ដូច្នេះ ទោសត្រូវអនុវត្តចំពោះជនជាប់ចោទគឺ ទោសដាក់ពន្ធនាគារពី ៣ខែ (អប្បបរមានៃទោស) ទៅ ៥ឆ្នាំ (អតិបរមានៃទោសគឺនៅដដែល)។

ឃ.ប្រសិនបើអប្បបរមានៃទោសដាក់ពន្ធនាគារស្មើ ឬ លើសពី៦ថ្ងៃហើយតិចជាង២ឆ្នាំ អប្បបរមានៃទោសត្រូវបន្ថយមកត្រឹម១ថ្ងៃ

ឧទាហរណ៍៖ ជនជាប់ចោទបានប្រព្រឹត្តបទលួច មាត្រា៣៥៦ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ ត្រូវផ្តន្ទាទោសដាក់ពន្ធនាគារពី ៦ខែ(អប្បបរមានៃទោស) ទៅ ៣ឆ្នាំ(អតិបរមានៃទោស)។ក្នុងករណីដែលបទល្មើសប្រព្រឹត្តដោយអនីតិជន មូលទោសត្រូវបានបន្ថយតាមមាត្រា ១៦០នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ ពោលគឺអប្បបរមា និងអតិបរមានៃទោសត្រូវបន្ថយពាក់កណ្តាល ដូចនេះ បទឃាតកម្មត្រូវផ្តន្ទាទោសដាក់ពន្ធនាគារពី ៣ខែ ទៅ ១ឆ្នាំ ៦ខែ។នៅក្នុងករណី

[54] យោងមាត្រា ១៣៨ រដ្ឋធម្មនុញ្ញនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ឆ្នាំ១៩៩៣

ដែល តុលាការសម្រេចផ្តល់ស្ថានសម្រាលទោសឱ្យជនជាប់ចោទជាអនីតិជននោះអប្បបរមានៃទោសត្រូវបន្ថយមកនៅ ១ថ្ងៃ។ ដូច្នេះ ទោសត្រូវអនុវត្តចំពោះជនជាប់ចោទគឺ ទោសដាក់ពន្ធនាគារពី ១ថ្ងៃ (អប្បបរមានៃទោស) ទៅ ១ឆ្នាំ ៦ខែ (អតិបរមានៃទោសគឺនៅដដែល)។

ង.ប្រសិនបើអប្បបរមានៃទោសពិន័យត្រូវបន្ថយត្រឹមពាក់កណ្តាល

ឧទាហរណ៍៖ ជនជាប់ចោទបានប្រព្រឹត្តបទលួច តាមមាត្រា៣៥៦ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ បទលួចត្រូវផ្តន្ទាទោសដាក់ពន្ធនាគារពី ៦ខែ(អប្បបរមានៃទោស) ទៅ ៣ឆ្នាំ(អតិបរមានៃទោស) និងពិន័យជាប្រាក់ពី ១លានរៀល ទៅ ៦លានរៀល។ក្នុងករណីដែលបទល្មើសប្រព្រឹត្តដោយអនីតិជន មូលទោសត្រូវបានបន្ថយតាមមាត្រា ១៦០ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ ពោលគឺអប្បបរមា និងអតិបរមានៃទោសត្រូវបន្ថយពាក់កណ្តាល ដូចនេះ បទលួចត្រូវផ្តន្ទាទោសដាក់ពន្ធនាគារពី ៣ខែ ទៅ ១ឆ្នាំ ៦ខែ និងពិន័យជាប្រាក់ពី ៥សែនរៀល ទៅ ៣លានរៀល។នៅក្នុងករណីដែលតុលាការសម្រេចផ្តល់ស្ថានសម្រាលទោសឱ្យជនជាប់ចោទជាអនីតិជននោះ ទោសត្រូវអនុវត្តចំពោះជនជាប់ចោទគឺ ទោសដាក់ពន្ធនាគារពី ១ថ្ងៃ (អប្បបរមានៃទោស) ទៅ ១ឆ្នាំ ៦ខែ (អតិបរមានៃទោសគឺនៅដដែល) និងពិន័យជាប្រាក់ពី ២សែន៥០០០០រៀល(អប្បបរមានៃទោស) ទៅ ៣លានរៀល(អតិបរមានៃទោសគឺនៅដដែល)។

៣.២.២.ស្ថានសម្រាលទោសដោយឡែក

ក្រៅពីមានស្ថានសម្រាលទោសទូទៅដូចបានរៀបរាប់ខាងលើមក ក្រមព្រហ្មទណ្ឌមិនបានកំណត់ជាក់លាក់ពីស្ថានសម្រាលទោសដោយឡែកទេ ក៏ប៉ុន្តែនៅមានបទប្បញ្ញត្តិពិសេសផ្សេងៗទៀត បានចែងដោយឡែកសម្រាប់តែបទល្មើសជាក់លាក់ណាមួយតែប៉ុណ្ណោះ។

ឧទាហរណ៍៖មាត្រា៣២ នៃច្បាប់ស្តីពីការត្រួតពិនិត្យគ្រឿងញៀនបានផ្តល់ស្ថានសម្រាលទោសឱ្យចារីសហចារី អ្នកសមគំនិត ឬអ្នកផ្តើមគំនិតក្នុងការប្រព្រឹត្តបទល្មើសដែលមានចែងក្នុងជំពូក៤ នៃច្បាប់នេះដែលបានរាយការណ៍ឱ្យស្គាល់អត្តសញ្ញាណអ្នកចូលរួមដទៃទៀត ក្រោយពេលដែលខ្លួនត្រូវបានចោទប្រកាន់។ នៅក្នុងករណីនេះ ទោសត្រូវបន្ថយតាមលក្ខខណ្ឌដូចខាងក្រោម៖

-អតិបរមានៃទោសដាក់ពន្ធនាគារត្រូវបន្ថយពាក់កណ្តាល។

-ប្រសិនបើអតិបរមានៃទោសនោះ គឺទោសដាក់ពន្ធនាគារអស់មួយជីវិត អតិបរមាត្រូវបន្ថយមកដាក់ពន្ធនាគារ ២០ឆ្នាំ។

-អប្បបរមានៃទោសដាក់ពន្ធនាគារត្រូវបន្ថយពាក់កណ្តាល ប្រសិនបើអប្បបរមានេះលើសពី១ថ្ងៃ។

-អប្បបរមា និងអតិបរមានៃទោសពិន័យជាប្រាក់ ត្រូវបន្ថយពាក់កណ្តាល។[55]

---

[55] សៀវភៅសិក្សានីតិព្រហ្មទណ្ឌទូទៅ ឆ្នាំ២០២២ ដោយលោកសាស្ត្រាចារ្យ រុន ពណ្ណារិទ្ធ និងលោកស្រីសាស្ត្រាចារ្យ ចាំង ស៊ីណាត ទំព័រ ៤៤០

ឧទាហរណ៍៖ មាត្រា៩ នៃច្បាប់ស្តីពីការបង្ក្រាបអំពើជួញដូរមនុស្សនិងអំពើធ្វើអាជីវកម្មផ្លូវភេទក៏បានផ្តល់ស្ថានសម្រាលទោសដែរទាក់ទងនឹងបទល្មើសការនាំយកអនីតិជន ជាអាទិ៍ ចេញដោយមិនស្របច្បាប់បានចែងថា ជនណានាំយកអនីតិជន ឬ ជនដែលនៅក្រោមអាណាព្យាបាលទូទៅ ឬ នៅក្រោមហិតូបត្ថម្ភ ឬ នៅក្រោមអ្នកគ្រប់គ្រងស្របច្បាប់ចេញដោយមិនស្របច្បាប់ ត្រូវផ្តន្ទាទោសដាក់ពន្ធនាគារពី ២ឆ្នាំ ដល់ ៥ឆ្នាំ។

ចំពោះបទល្មើសដែលមានចែងក្នុងមាត្រានេះ ការផ្តន្ទាទោសត្រូវលើកលែង ឬ ទទួលស្ថានសម្រាល ក្នុងករណីលក្ខខណ្ឌទាំងអស់ ត្រូវបានបំពេញដូចតទៅនេះ៖

-បើជនស្ថិតនៅក្រោមការគ្រប់គ្រង ដែលគេនាំយកទៅនោះ មានអាយុចាប់ពី ១៥ ឆ្នាំ ឡើងទៅ និងយល់ព្រមដោយស្ម័គ្រចិត្ត ចំពោះអំពើល្មើស។

-ការពុំមានប្រើវិធានការណាមួយដែលមានចែង ក្នុងកថាខណ្ឌទី១មាត្រា៨ នៃច្បាប់នេះត្រូវបានប្រើប្រាស់។

-ជនល្មើសមិនមានគោលបំណង ប្រព្រឹត្តបទល្មើសណាមួយ។

ឧទាហរណ៍៖មាត្រា១៣ នៃច្បាប់ស្តីពីវិធានការទប់ស្កាត់ការឆ្លងរាលដាលនៃជំងឺកូវីដ-១៩ និងជំងឺឆ្លងកាចសាហាវនិងប្រកបដោយគ្រោះថ្នាក់ធ្ងន់ធ្ងរផ្សេងទៀត បានចែងថា ករណីលើកលែងឱ្យរួចផុតពីការទទួលខុសត្រូវឬទទួលការសម្រាលការទទួលខុសត្រូវព្រហ្មទណ្ឌ។

ចំពោះបុគ្គលដែលបានប្រព្រឹត្តបទល្មើសដូចមានចែងក្នុងមាត្រា៧ មាត្រា៨ មាត្រា១០ និងមាត្រា១១នៃច្បាប់នេះ។ អាចលើកលែងឱ្យរួចផុតពីការទទួលខុសត្រូវឬទទួលការសម្រាលការទទួលខុសត្រូវខុសព្រហ្មទណ្ឌ ប្រសិនបើបុគ្គលនោះបានបង្ហាញប្រាប់ព័ត៌មានដល់មន្ត្រីសុខាភិបាល ឬមន្ត្រីមានសមត្ថកិច្ចឬបានផ្តល់កិច្ចសហការចាំបាច់នានាដើម្បីជាប្រយោជន៍ក្នុងការទប់ស្កាត់ការឆ្លងរាលដាល នៃជំងឺកូវីដ-១៩ឱ្យបានទាន់ពេលវេលា។ ការលើលែងឱ្យរួចផុតពីការទទួលខុសត្រូវ ឬទទួលបាននូវការសម្រាលការទទួលបាននូវការសម្រាលការទទួលខុសត្រូវព្រហ្មទណ្ឌខាងលើ ក៏ត្រូវយកទៅអនុវត្តផងដែរ ក្នុងករណីដែលក្រុមគ្រួសារនៃបុគ្គលដែលបានប្រព្រឹត្តបទល្មើស ដែលមានចែងក្នុងមាត្រា៧ មាត្រា៨ មាត្រា១០ និងមាត្រា១១នៃច្បាប់នេះ បានបង្ហាញប្រាប់ព័ត៌មានដល់មន្ត្រីសុខាភិបាលនៃជំងឺកូវីដ-១៩ឱ្យបានទាន់ពេលវេលា។ ទាក់ទងនឹងចំណុចនេះប្រសិនបើពិនិត្យមើលឃើញថាច្បាប់នេះមិនបានចែងពីស្ថានសម្រាលទោសទេដូចនេះតុលាការអាចផ្តល់ស្ថានសម្រាលទោស ដោយយោងតាមមាត្រា៩៣ និងចំពោះការបន្ថយខ្នាតនៃទោសយោងតាមមាត្រា៩៤នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌដែលជាបទប្បញ្ញត្តិទូទៅ។

សេចក្ដីសន្និដ្ឋាន

សេចក្តីសន្និដ្ឋាន

ការកំណត់ទោសដោយចៅក្រម គឺជាវិធានការក្នុងការប្រកាសទោសដោយចៅក្រមជាមួយការប្រើប្រាស់ឆន្ទានុសិទ្ធិក្នុងការសម្រេចសេចក្តីទៅលើជនជាប់ចោទ។បន្ទាប់ពីបានរកឃើញពិរុទ្ធភាពរបស់ចារីនៃបទល្មើស គឺចៅក្រមត្រូវធ្វើការកំណត់ការផ្តន្ទាទោសចំពោះចារីនឹងត្រូវទទួលរង។ បើទោះបីជាជនជាប់ចោទបានប្រព្រឹត្តបទល្មើសក៏ពិតមែនក៏ប៉ុន្តែ ក្នុងក្រមព្រហ្មទណ្ឌក៏បានចែងពី ការព្យួរទោស ការបែងចែកទោសជាប្រភាគ និងរបបពាក់កណ្តាលសេរីភាព។យើងឃើញថាវិធានការនេះ ពិតជាផ្តល់ប្រយោជន៍ដល់ទណ្ឌិតក្នុងការទទួលបានផលប្រយោជន៍ពីច្បាប់ដែលបានចែង។ទោះបីជាទណ្ឌិតទទួលបានប្រយោជន៍ក៏ពិតមែន ក៏ប៉ុន្តែក្នុងក្រមព្រហ្មទណ្ឌនេះបានចែងពីលក្ខខណ្ឌដែលតម្រូវឱ្យត្រូវតាមច្បាប់កំណត់ ហើយពិសេសការសម្រេចសេចក្តីនេះគឺអាស្រ័យលើឆន្ទានុសិទ្ធិរបស់តុលាការក្នុងការអនុញ្ញាតផ្តល់ឱ្យផងដែរ។ ក្រៅពីការផ្តល់យុត្តិធម៌ដល់ជនរងគ្រោះនៃបទល្មើសក៏ប៉ុន្តែប្រសិន បើបទល្មើសដែលចារីបានប្រព្រឹត្តនោះស្ថិតក្នុងស្ថានភាពដែលត្រូវលើកលែងដោយច្បាប់ ឬ ជាស្ថានភាពជាច្រើនដែលជាវិធានការដែលបានរៀបរាប់ខាងលើនោះចារី ក៏ត្រូវបានទទួលការអនុគ្រោះពីតុលាការផងដែរ បើទោះបីជាលក្ខខណ្ឌមិនតម្រូវចំពោះចារីក៏ដោយ ក្រោយពីពេលដែលការអនុវត្តទោសក្នុងពន្ធនាគារចប់ និងត្រូវបានដោះលែងឱ្យមានសេរីភាព ក៏បានផ្តល់ឱកាសក្នុងការកែប្រែខ្លួននឹងមិនទៅប្រព្រឹត្តបទល្មើសជាថ្មីម្តងទៀតឡើយ ដើម្បីឱ្យចារីបានធ្វើសមាហរណកម្មចូលរស់នៅក្នុងសង្គមវិញ និងរស់នៅក្នុងសន្តិភាពទាំងផ្លូវចិត្តរួមទាំងផ្លូវកាយ។

ម្យ៉ាងវិញទៀត ក្រៅពីការរៀបរាប់ខាងលើក្រមព្រហ្មទណ្ឌក៏បានចែងបទប្បញ្ញត្តិនូវករណីនៃការប្រព្រឹត្តបទល្មើសត្រួតគ្នាដែលការប្រព្រឹត្តបទល្មើសត្រួតគ្នានេះជាបទល្មើសប្រព្រឹត្តដោយជនដដែលម្តងហើយម្តងទៀតដែលជាមូលហេតុបានប៉ះពាល់ដល់សណ្តាប់សង្គមយ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរ។ ក៏ប៉ុន្តែចំណុចនេះក៏មានការប្រកាសទោសបែបផ្សេងពីករណីនៃការមិនរាងចាលទៅវិញ ក៏ព្រោះតែខុសប្លែកគ្នាត្រង់ថាបទល្មើសត្រួតគ្នាមិនទាន់ទទួលបានសេចក្តីសម្រេចផ្តន្ទាទោសជាស្ថាពរពីតុលាការនៅឡើយទេ។ទោះបីជាយ៉ាងនេះក្តី បទល្មើសត្រួតគ្នាប្រសិនបើជនណាម្នាក់បានប្រព្រឹត្តបទល្មើសត្រួតគ្នានោះ ប្រាកដជាស្ថិតក្នុងការចោទប្រកាន់មិនថាជាការចោទប្រកាន់តែមួយឬដាច់ដោយឡែកទេគឺនៅតែទទួលខុសត្រូវខាងព្រហ្មទណ្ឌដដែល ក៏ប៉ុន្តែនីតិវិធីនៃការអនុវត្តខុសៗគ្នាទៅតាមករណីនីមួយៗ។ អ្វីដែលពិសេសនោះគឺក្នុងករណីពេលដែលតុលាការបានប្រកាសចំពោះបទល្មើសត្រួតគ្នានេះ ត្រង់នេះគឺមានវិធានការស្រូបទោស ចំពោះបទល្មើសត្រួតគ្នាបានផ្តល់អត្ថប្រយោជន៍ដល់ជនជាប់ចោទក៏ព្រោះតែប្រសិនបើ ក្រមព្រហ្មទណ្ឌប្រើគោលការណ៍នៃការបូកទោសក្នុងករណីនៃការប្រព្រឹត្តបទល្មើសស្ថិតក្នុងបទលហុវិញមិនចោទជាបញ្ហាទេ។ក៏ប៉ុន្តែប្រសិនបើជាបទឧក្រិដ្ឋ និងបទមជ្ឈិមវិញគឺប្រាកដជាមានការបូកទោសពន្ធនាគារជាច្រើនឆ្នាំហួតដល់លើសពីអាយុនៃការរស់នៅរបស់បុគ្គលក្នុងសង្គមផងដែរ ហេតុដូច្នេះករណីនេះ

ប្រសិនបើអនុវត្តនោះប្រាកដជាផ្តល់ជាវិនាសសកម្មដល់សង្គមជាតិជាយថាហេតុផងដែរ។ ជារួមការប្រើប្រាស់វិធានការក្នុងការស្រូបទោសពិតជាវិធានការមួយដល់ល្អសម្រាប់ប្រកាសទោសដល់ជនជាប់ចោទ ដើម្បីឱ្យមានភាពយុត្តិធម៌។បន្ថែមពីទៀតយើងសង្កេតឃើញថា ការស្រូបទោសនេះបានបែងចែកចេញជាពីរទៀតគឺការស្រូបទោសមួយផ្នែក និងការស្រូបទោសទាំងមូល ទាំងនេះគឺជាឆន្ទានុសិទ្ធិរបស់តុលាការក្នុងការអនុញ្ញាតក្នុងការប្រកាសការស្រូបទោសមួយផ្នែក ឬទាំងមូលដល់ជនជាប់ចោទ។

ក្នុងករណីដែលជនដដែលបានអនុវត្តទោសចប់សព្វគ្រប់ក្នុងពន្ធនាគារ ហើយបានដោះលែងឱ្យមានសេរីភាពក៏ប៉ុន្តែជនដដែលបានទៅប្រព្រឹត្តបទល្មើសជាថ្មីដូចតាមការកំណត់ក្នុងក្រមព្រហ្មទណ្ឌ។ ក្នុងករណីនេះក្រមព្រហ្មទណ្ឌបានបទប្បញ្ញត្តិថាជាករណីនៃការមិនរាងចាល ក៏ព្រោះជននោះបានទៅប្រព្រឹត្តបទល្មើសថ្មីបើទោះបីជាបទល្មើសនោះក្នុងទម្រង់បែបណាក៏ដោយ ប្រសិនបើច្បាប់បានចែងពីបទល្មើសដែរបានប្រព្រឹត្តនោះ។ ប្រសិនបើការមិនរាងចាលត្រូវបានកំណត់តាមលក្ខខណ្ឌតាមការកំណត់របស់ច្បាប់ យើងឃើញថានឹងមានការបន្ថែមស្ថានទម្ងន់ទោសទូទៅក្នុងករណីនីមួយៗឱ្យដល់អតិបរមាតែម្តង។ផ្ទុយទៅវិញប្រសិនបើ ស្ថិតក្នុងស្ថានសម្រាលទោសទូទៅវិញក្រមព្រហ្មទណ្ឌពិតជាមានការអនុគ្រោះជាច្រើនផងដែរ មិនថាជានីតិជន ឬជាអនីតិជនទេ។ជាពិសេសមិនថាបទប្បញ្ញត្តិនៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌទេ សូម្បីតែច្បាប់ពិសេសផ្សេងទៀតជាច្រើនបានបែងចែកជាស្ថានសម្រាលទោសដោយឡែក ក្នុងការផ្តល់ដល់បុគ្គលដែលបានប្រព្រឹត្តបទល្មើសដូចដែលមានចែងក្នុងច្បាប់ពិសេសដែលនៅជាធរមានផងដែរ។ជារួមការផ្តន្ទាទោសក្នុងសេចក្តីសម្រេចតុលាការមិនថាជាស្ថានទម្ងន់ទោស ឬ ជាស្ថានសម្រាលទោសនោះឡើយគឺតុលាការត្រូវតែប្រើប្រាស់នូវឆន្ទានុសិទ្ធិដែលមានគិតគូរពិចារណាដល់កម្រិតជាអតិបរមាច្បាស់លាស់បើទោះបីជាមាន លក្ខខណ្ឌដែលច្បាប់បានចែងមិនថាក្នុងបទប្បញ្ញត្តិក្នុងក្រមព្រហ្មទណ្ឌ និងច្បាប់ពិសេសផ្សេងទៀតឡើយ។

សរុបសេចក្តីមកយើងអាចសន្និដ្ឋានបាន ការកំណត់ទោសដោយចៅក្រមនេះជាឆន្ទានុសិទ្ធិក្នុងការសម្រេចផ្តន្ទាទោសទៅលើជនជាប់ចោទតាមច្បាប់ដែលបានផ្តល់អំណាចឱ្យក្នុងសម្រេច។ ដូច្នេះចៅក្រមពិតជាមានអំណាចក្នុងការសម្រេចនិងត្រូវពិចារណាឱ្យល្អិតល្អន់ជាអតិបរមាក្នុងការសម្រេច ក៏ព្រោះតែការសម្រេចឱ្យផ្តន្ទាទោសដាក់ពន្ធនាគារគឺពិតជាប៉ះពាល់សិទ្ធិសេរីភាពជាមូលដ្ឋានរបស់ពលរដ្ឋក្នុងសង្គមខ្លាំងណាស់ ថែមទាំងប៉ះពាល់ដល់សេដ្ឋកិច្ច ជាពិសេសសេដ្ឋកិច្ចគ្រួសារជាយថាហេតុផងដែរ។ផ្ទុយទៅវិញប្រសិនបើ ជនជាប់ចោទមានលក្ខខណ្ឌគ្រប់គ្រាន់ក្នុងការអនុញ្ញាតឱ្យព្យួរទោស ការអនុវត្តទោសដោយបានបែងចែងជាប្រភាគ និងរបបពាក់កណ្តាលសេរីភាព រួមទាំងករណីដែលការប្រព្រឹត្តបទល្មើសទទួលបានស្ថានសម្រាលទោសពីតុលាការនោះគឺបានផ្តល់ឱកាសឱ្យទណ្ឌិតមានការកែប្រែ ឬបានសងនូវព្យសនកម្មនូវការខូចខាតទៅក្នុងសង្គម ឬជនរងគ្រោះជាជាងការឱ្យទណ្ឌិតអនុទោសក្នុងពន្ធនាគារ។ចំពោះយន្តការដែលបានរៀបរាប់ខាងលើ គឺជាការធ្វើសមាហរណ

កម្មរបស់ទណ្ឌិតដែលបានកែប្រែខ្លួនឆាប់បានត្រលប់ចូលទៅរស់នៅក្នុងសង្គមវិញ ដូចជាការព្យួរទោស ការបែងចែកទោសជាប្រភាគ និងរបបពាក់កណ្តាលសេរីភាព។យន្តការទាំងនេះពិតជាមានផលប្រយោជន៍ដល់ទណ្ឌិតថែមទាំងជាប្រយោជន៍ដល់សង្គមដែលអាចជាលទ្ធផល នាំឱ្យមានការថមថយចុះនៃកំណើននៃបទល្មើស។បើទោះបីជាយ៉ាងណាក៏ដោយយើងសង្កេតឃើញថាវិធានការទាំងនេះ នៅតែមានការអនុវត្តតិចនៅឡើយ។ក៏ប៉ុន្តែសង្ឃឹមថានៅថ្ងៃអនាគតខាងមុខវិធានការដែលបានរៀបរាប់នេះនឹងត្រូវបានតុលាការ ផ្តល់ការសម្រេចក្នុងការប្រកាសចំពោះជនជាប់ចោទ។ជាចុងក្រោយ វិធានការក្នុងក្រមព្រហ្មទណ្ឌ និងច្បាប់ពិសេសដទៃទៀតពិតជាបានចូលរួមទប់ស្កាត់ បង្ការ ការកើតមានបទល្មើសក្នុងសង្គមដើម្បីរក្សាសណ្តាប់ធ្នាប់ សន្តិសុខ និងមិនមានការបទល្មើសច្រើន បន្ថែមជាមួយការថយចុះនៃទណ្ឌិតក្នុងការអនុវត្តទោសក្នុងពន្ធនាគារ។

អនុសាសន៍

អនុសាសន៍

ក្រោយពីបានបកស្រាយយ៉ាងក្បោះក្បាយនូវប្រធានបទខាងលើនេះរួចមកបានកត់សម្គាល់ឃើញក្រមព្រហ្មទណ្ឌឆ្នាំ ២០០៩ គឺមានវិធានការនិងយន្តការច្រើនសម្រាប់កំណត់ទោសដោយចៅក្រម ចំពោះបុគ្គលដែលបានប្រព្រឹត្តបទល្មើសដូចដែលមានបទប្បញ្ញត្តិបានចែងក្នុងក្រមព្រហ្មទណ្ឌ។ ចំពោះរបបនៃការប្រកាសទោសនៅក្នុងក្រមព្រហ្មទណ្ឌគឺមានដូចជា ការព្យួរទោស ការបែងចែកទោសជាប្រភាគ និងរបបពាក់កណ្តាលសេរីភាព។បន្ថែមពីនេះទៀត បើទោះបីជាក្រមព្រហ្មទណ្ឌបានផ្តល់សិទ្ធិឱ្យតុលាការក្នុងការអនុញ្ញាតឱ្យមានរបបនៃការព្យួរទោស ការបែងចែកទោសជាប្រភាគ និងរបបពាក់កណ្តាលសេរីភាពក៏តម្រូវឱ្យមានលក្ខខណ្ឌជាច្រើនដែលទណ្ឌិតត្រូវមានដើម្បីឱ្យតុលាការផ្តល់ការអនុញ្ញាត។ ក៏ប៉ុន្តែរបបនៃការប្រកាសទោសនេះគឺអាស្រ័យឆន្ទានុសិទ្ធិរបស់តុលាការក្នុងការផ្តល់ឱ្យតែប៉ុណ្ណោះ។ បើទោះបីជាក្នុងក្រមព្រហ្មទណ្ឌមានចែងពីរបបនៃការប្រកាសទោសនេះក៏ដោយ យើងសង្កេតឃើញថាវិធានការទាំងនេះមិនសូវបានតុលាការយកមកអនុវត្តទេ ក៏ព្រោះតែវិធានការនេះត្រូវការអ្នកតាមដានក្នុងមូលដ្ឋានដែលទណ្ឌិតរស់នៅ ប្រសិនបើទណ្ឌិតស្ថិតក្នុងពេលអនុវត្តទោសនេះមិនបានគោរពតាមវិធានការនិងកាតព្វកិច្ចដែលតុលាការដាក់ឱ្យអនុវត្តទោស វិធានការបន្ថែមគឺមានតែឃាត់ខ្លួនសាជាថ្មី។ចំពោះករណីនៃការរាងចាលវិញយើងឃើញថា មានការបន្ថែមស្ពានទម្ងន់ទោសទៅតាមខ្ទាតនៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌវិធានការអាចធ្វើឱ្យជនល្មើសខ្លាចរអា និងមិនហ៊ានប្រព្រឹត្តបទល្មើសម្តងទៀតឡើយ ផ្ទុយទៅវិញប្រសិនបើជនល្មើសនៅតែប្រព្រឹត្តគឺជាកត្តាមួយផ្តល់ផលមិនល្អដល់សង្គមគ្រួសារ និងសង្គមជាតិ។ជាពិសេសគឺកំណើននូវទណ្ឌិតនៅក្នុងពន្ធនាគារច្រើនលើសលប់ដែលជាបន្ទុករបស់រដ្ឋក្នុងការចំណាយលើបញ្ហាពន្ធនាគារ លើសពីនេះទៅទៀត បានធ្វើបាត់បង់កម្លាំងពលកម្មដែលជាកម្លាំងចលករក្នុងការជាក់កំណើនសេដ្ឋកិច្ចជាតិផងដែរ។

ជាចុងក្រោយនេះខ្ញុំសង្ឃឹមថា នារយៈពេលខ្លីខាងមុខនេះតុលាការព្រហ្មទណ្ឌនឹងជ្រើសរើសវិធានការខាងលើឱ្យបានជាអតិបរមាតាមដែលអាចធ្វើបាន។ វិធានការអស់ទាំងនេះហើយ គឺអាចផ្តល់ឱកាសឱ្យទណ្ឌិតបើទោះបីជាពួកគាត់បានប្រព្រឹត្តបទល្មើសក៏ពិតមែន ប៉ុន្តែអាចជាការគិតខុសឆ្គងមួយពេល ដូច្នេះយើងអាចផ្តល់ឱកាសឱ្យគាត់បានកែប្រែខ្លួនដើម្បីប្រើប្រាស់ ចំណេះជំនាញនិងទេពកោសល្យរបស់គាត់ ដើម្បីជួយសេដ្ឋកិច្ចជាតិនិងសេដ្ឋកិច្ចគ្រួសារជាចម្បងជាជាងឱ្យពួកគាត់ជាប់ពន្ធនាគារដោយមិនបានជួយអ្វីសោះដល់សង្គមជាតិយើង។ ក៏ប៉ុន្តែ ការអនុវត្តវិធានការខាងលើមិនមែនមានន័យថាផ្តល់សេរីភាពដល់ពួកគាត់ធ្វើអ្វីតាមចិត្តបាននោះទេ ឬអាចនាំឱ្យការប្រព្រឹត្តបទល្មើសថ្មី ជាគ្រោះថ្នាក់ដល់សង្គមទេ គឺរាល់វិធានការនីមួយៗនិងកាតព្វកិច្ចគឺស្ថិតក្រោមការត្រួតពិនិត្យយ៉ាងតឹងតែងជាទីបំផុត។

ឯកសារយោង

១.លិខិតបទដ្ឋានគតិយុត្ត

-រដ្ឋធម្មនុញ្ញនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជាឆ្នាំ ១៩៩៣។

-ក្រមព្រហ្មទណ្ឌនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជាឆ្នាំ ២០០៩។

-ក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជាឆ្នាំ ២០០៧។

-ច្បាប់ស្ដីពីការគ្រប់គ្រងអាវុធ គ្រឿងផ្ទុះ និងគ្រាប់រំសេវឆ្នាំ ២០០៥។

-ច្បាប់ស្ដីពីការគ្រប់គ្រងអាស៊ីដខ្លាំងឆ្នាំ ២០១១។

-ច្បាប់ស្ដីពីពន្ធនាគារ ២០១១ ។

-ច្បាប់ស្ដីពីការប្រឆាំងនឹងភេរវកម្មឆ្នាំ ២០០៧។

-ច្បាប់ស្ដីពីការត្រួតពិនិត្យគ្រឿងញៀនឆ្នាំ ២០១២។

-ច្បាប់ស្ដីពីការបង្ក្រាបអំពើជួញដូរមនុស្ស និងអំពើអាជីវកម្មផ្លូវភេទឆ្នាំ ២០០៨។

-ច្បាប់ស្ដីពីវិធានការទប់ស្កាត់ការឆ្លងរាលដាល នៃជំងឺកូវីដ-១៩ និងជំងឺឆ្លងកាចសាហាវ និងប្រកបដោយគ្រោះថ្នាក់ធ្ងន់ធ្ងរផ្សេងទៀត ឆ្នាំ២០២១។

-សារាចរស្ដីពី ការអនុវត្តបទប្បញ្ញត្តិ នៃការព្យួរទោសសាកល្បងនៃក្រសួងយុត្តិធម៌ ឆ្នាំ២០១៤។

២.សព្ទានុក្រម

-វចនានុក្រមខ្មែររបស់សម្ដេចសង្ឃរាជ ជួន ណាត

-វចនានុក្រមច្បាប់ បោះពុម្ពលើកទី៣ ឆ្នាំ ២០១០ ដោយលោក ហ៊ីង ធីឫទ្ធិ

៣.ឯកសារស្រាវជ្រាវ

-សៀវភៅ នីតិព្រហ្មទណ្ឌទូទៅ រៀបរៀងដោយលោកសាស្ត្រាចារ្យ រុន ពណ្ណារិទ្ធិ និងលោកស្រីសាស្ត្រាចារ្យ ចាំង ស៊ីណាត ឆ្នាំ២០២២។

- មេរៀននីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌរបស់លោកសាស្ត្រាចារ្យ រុន ពណ្ណារិទ្ធិ និងលោកស្រីសាស្ត្រាចារ្យ ចាំង ស៊ីណាត ឆ្នាំ ២០១៧- ២០១៨។

-មេរៀនក្រមព្រហ្មទណ្ឌនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា បកស្រាយដោយ ឯកឧត្តមសាស្ត្រាចារ្យ ហ៊ី សោភា ,ឯកឧត្តម ប៊ុន ហុន, ឯកឧត្តម កើត រិទ្ធ រដ្ឋមន្ត្រីនៃក្រសួងយុត្តិធម៌ ,ឯកឧត្តម ផូវ សំភី និងលោកស្រីសាស្ត្រាចារ្យ ចាំង ស៊ីណាត ឆ្នាំ២០១១ ចងក្រងដោយ លោក សឿន មុនីរ័ត្ន ព្រះរាជអាជ្ញារង ខេត្តកំពង់ធំ។

-ការផ្សាយរបស់សាលាត្រាជូ បទល្មើសត្រួតគ្នា ដោយ ចក សម្បត្តិ ឆ្នាំ២០១៥។

-ឯកសារជំនួយស្មារតីសម្រាប់ការស្វែងយល់ក្រមព្រហ្មទណ្ឌ វិធានអនុវត្តក្នុងករណីបទល្មើសត្រួតគ្នា ដោយឯកឧត្តមសាស្ត្រាចារ្យ ហ៊ី សោភា , ឯកឧត្តម កើត រិទ្ធ រដ្ឋមន្ត្រីនៃក្រសួងយុត្តិធម៌។

៤.បទសម្ភាសន៍

-ប្រសាសន៍របស់ ឯកឧត្តម ផូវ សំភី ឯកឧត្តម ប៊ុន ហុន និងឯកឧត្តម កើត រិទ្ធ អនុប្រធានក្រុមការងារចូលរួមតាក់តែង និងការពារសេចក្តីព្រាងក្រមព្រហ្មទណ្ឌ នៅក្នុងកម្មវិធីផ្សព្វផ្សាយច្បាប់ស្តីពី ក្រមព្រហ្មទណ្ឌ ដែលរៀបចំឡើងដោយ ក្រសួងយុត្តិធម៌សហការជាមួយក្រសួងព័ត៌មានតាមរយៈទូរទស្សន៍ជាតិកម្ពុជា។

ឧបសម្ព័ន្ធ

តារាងឧបសម្ព័ន្ធ

-ឧបសម្ព័ន្ធទី១៖ ក្រមព្រហ្មទណ្ឌនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ឆ្នាំ២០០៩ ចាប់ពីមាត្រា៤៣ ដល់មាត្រា៥២និង ចាប់ពីមាត្រា៧៧ ដល់មាត្រា១៦៤

-ឧបសម្ព័ន្ធទី២៖ ក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ឆ្នាំ២០០៧ ចាប់ពីមាត្រា៤០ ដល់មាត្រា៤៩,មាត្រា១២៥, មាត្រា២៦៣, មាត្រា២៩៩, និងមាត្រា៥០១

-ឧបសម្ព័ន្ធទី៣៖ សារាចរស្តីពី ការអនុវត្តបទប្បញ្ញត្តិ នៃការព្យួរទោសសាកល្បងនៃក្រសួងយុត្តិធម៌ ឆ្នាំ២០១៤

-ឧបសម្ព័ន្ធទី៤៖ វិធានអនុវត្តក្នុងករណីបទល្មើសត្រួតគ្នា ដោយឯកឧត្តមសាស្ត្រាចារ្យ ហ៊ី សោភា , ឯកឧត្តម កើត រិទ្ធ រដ្ឋមន្ត្រីនៃក្រសួងយុត្តិធម៌

-ឧបសម្ព័ន្ធទី៥៖ ដីកាសន្និដ្ឋានបញ្ជូនរឿងឱ្យស៊ើបសួរ

-ឧបសម្ព័ន្ធទី៦៖ ដីកាសន្និដ្ឋានបញ្ជូនរឿងឱ្យស៊ើបសួរបន្ថែម

-ឧបសម្ព័ន្ធទី៧៖ ដីកាកោះហៅបញ្ជូនទៅជំនុំជម្រះផ្ទាល់

-ឧបសម្ព័ន្ធទី៨៖ កំណត់ហេតុស្តីពីការបង្ហាញខ្លួនភ្លាម

ឧបសម្ព័ន្ធទី១

ក្រមព្រហ្មទណ្ឌ

ព្រះរាជក្រម

នស/រកម/១១០៩/០២២

យើង

ព្រះករុណាព្រះបាទសម្តេចព្រះបរមនាថ នរោត្តម សីហមុនី សមានភូមិជាតិសាសនា រក្ខតខត្តិយា ខេមរារដ្ឋរាស្ត្រ ពុទ្ធិន្ទ្រាធរាមហាក្សត្រ ខេមរាជនា សមូហោភាស កម្ពុជឯករាជរដ្ឋបូរណសន្តិ សុភមង្គលា សិរីវិបុលា ខេមរាស្រីពិរាស្ត្រ ព្រះចៅក្រុងកម្ពុជាធិបតី

- បានទ្រង់យល់ រដ្ឋធម្មនុញ្ញនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា
- បានទ្រង់យល់ ព្រះរាជក្រឹត្យលេខ នស/រកត/០៩០៨/១០៥៥ ចុះថ្ងៃទី ២៥ ខែកញ្ញា ឆ្នាំ ២០០៨ ស្តីពីការតែងតាំងរាជរដ្ឋាភិបាលនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា
- បានទ្រង់យល់ ព្រះរាជក្រមលេខ ០២/នស/៩៤ ចុះថ្ងៃទី ២០ ខែកក្កដា ឆ្នាំ ១៩៩៤ ដែលប្រកាសឱ្យ ប្រើច្បាប់ស្តីពីការរៀបចំ និងការប្រព្រឹត្តទៅនៃគណៈរដ្ឋមន្ត្រី
- បានទ្រង់យល់ ព្រះរាជក្រមលេខ នស/រកម/១៩៦/០៤ ចុះថ្ងៃទី ២៤ ខែមករា ឆ្នាំ ១៩៩៦ ដែលប្រកាសឱ្យប្រើច្បាប់ស្តីពីការបង្កើតក្រសួងយុត្តិធម៌
- បានទ្រង់យល់ សេចក្តីក្រាបបង្គំទូលថ្វាយ របស់សម្តេចអគ្គមហាសេនាបតីតេជោ ហ៊ុន សែន នាយករដ្ឋមន្ត្រីនៃរាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជា និងរដ្ឋមន្ត្រី ក្រសួងយុត្តិធម៌

ប្រកាសឱ្យប្រើ

ក្រមព្រហ្មទណ្ឌ ដែលរដ្ឋសភាបានអនុម័តកាលពីថ្ងៃទី ១២ ខែតុលា ឆ្នាំ ២០០៩ នាសម័យប្រជុំរដ្ឋសភាលើកទី ៣ នីតិកាលទី ៤ និងដែលព្រឹទ្ធសភាបានយល់ស្របតាមទម្រង់ និងគតិនៃច្បាប់នេះ ទាំងស្រុង ដោយគ្មានការកែប្រែអ្វីឡើយ កាលពីថ្ងៃទី ១៧ ខែវិច្ឆិកា ឆ្នាំ ២០០៩ នាសម័យប្រជុំពេញអង្គព្រឹទ្ធសភាលើកទី ៦ នីតិកាលទី ២ ហើយដែលមានសេចក្តីទាំងស្រុង ដូចតទៅនេះ ៖

ជំពូកទី ៤
ការទទួលខុសត្រូវព្រហ្មទណ្ឌរបស់នីតិបុគ្គល

មាត្រា ៤២.- ការទទួលខុសត្រូវព្រហ្មទណ្ឌរបស់នីតិបុគ្គល

នៅក្នុងករណីដែលមានចែងជាក់លាក់ក្នុងច្បាប់ និងបទដ្ឋានគតិយុត្តផ្សេងទៀត នីតិបុគ្គល លើកលែងតែរដ្ឋចេញ អាចត្រូវបានប្រកាសថាត្រូវទទួលខុសត្រូវព្រហ្មទណ្ឌ ពីបទល្មើសដែលប្រព្រឹត្តដោយអង្គការ ឬអ្នកតំណាងរបស់ខ្លួន ដើម្បីជាប្រយោជន៍ របស់នីតិបុគ្គលនោះ ។

ការទទួលខុសត្រូវព្រហ្មទណ្ឌរបស់នីតិបុគ្គល មិនលើកលែងនូវការទទួលខុស ត្រូវព្រហ្មទណ្ឌរបស់រូបវន្តបុគ្គល ក្នុងអំពើដដែលនោះទេ ។

មាតិកាទី ៣
ទោស
ជំពូកទី ១
ប្រភេទនៃទោស
ផ្នែកទី ១
មូលទោស

មាត្រា ៤៣.- មូលទោស

មូលទោសរួមមាន ទោសដាក់ពន្ធនាគារ និងទោសពិន័យ ។

ការពិន័យត្រូវគិតជាប្រាក់រៀល ។

មាត្រា ៤៤.- អប្បបរមា និងអតិបរមានៃមូលទោស

កាលបើបទល្មើសត្រូវផ្ដន្ទាទោសដាក់ពន្ធនាគារ ច្បាប់កំណត់អំពី អប្បបរមា និងអតិបរមានៃទោសដាក់ពន្ធនាគារ ។

កាលបើបទល្មើសត្រូវផ្ដន្ទាទោសពិន័យ ច្បាប់កំណត់អំពីអប្បបរមា និង អតិបរមា នៃចំនួនទឹកប្រាក់ពិន័យដែលត្រូវទទួល ។

មាត្រា ៤៥.- ការទម្ងន់ទោស និងការសម្រាលទោស

អប្បបរមា និងអតិបរមានៃទោសដាក់ពន្ធនាគារ និងការពិន័យជាប្រាក់ អាចបន្ថែម ឬបន្ថយនៅក្នុងលក្ខខណ្ឌដែលចែងដោយក្រមនេះ ។

មាត្រា ៤៦.- និយមន័យនៃបទឧក្រិដ្ឋ

បទល្មើសជាបទឧក្រិដ្ឋ នៅក្នុងករណីដែលអតិបរមានៃទោសដាក់ពន្ធនាគារដែលត្រូវរងនោះ :

១-ជាទោសដាក់ពន្ធនាគារអស់មួយជីវិត ។

២-ជាទោសដាក់ពន្ធនាគារមានរយៈពេលលើសពី ៥ (ប្រាំ) ឆ្នាំ និងក្រោម ឬស្មើនឹង ៣០ (សាមសិប) ឆ្នាំ ។

ទោសដាក់ពន្ធនាគារ អាចត្រូវបន្ថែមនូវទោសពិន័យជាប្រាក់ផងដែរ ។

មាត្រា ៤៧.- និយមន័យនៃបទមជ្ឈិម

បទល្មើសជាបទមជ្ឈិម នៅក្នុងករណីដែលអតិបរមានៃទោសដាក់ពន្ធនាគារដែលត្រូវរងនោះ មានរយៈពេលលើសពី ៦ (ប្រាំមួយ) ថ្ងៃ និងក្រោម ឬស្មើនឹង ៥ (ប្រាំ) ឆ្នាំ ។

ទោសដាក់ពន្ធនាគារ អាចត្រូវបន្ថែមនូវទោសពិន័យជាប្រាក់ផងដែរ ។

មាត្រា ៤៨.- និយមន័យនៃបទលហុ

បទល្មើសជាបទលហុ នៅក្នុងករណីដែល :

១-អតិបរមានៃទោសដាក់ពន្ធនាគារដែលត្រូវរងនោះ មានរយៈពេលក្រោម ឬស្មើនឹង ៦ (ប្រាំមួយ) ថ្ងៃ ។ ទោសដាក់ពន្ធនាគារ អាចត្រូវបន្ថែមនូវទោសពិន័យជាប្រាក់ផងដែរ ។

២-បទល្មើសត្រូវផ្តន្ទាទោសត្រឹមតែពិន័យជាប្រាក់ប៉ុណ្ណោះ។

មាត្រា ៤៩.- ការគណនាអំពីចិរវេលានៃទោសដាក់ពន្ធនាគារ

ទោសដាក់ពន្ធនាគារ ១ (មួយ) ថ្ងៃ ត្រូវគិត ២៤ (ម្ភៃបួន) ម៉ោង ។

ទោសដាក់ពន្ធនាគារ ១ (មួយ) ខែ ត្រូវគិត ៣០ (សាមសិប) ថ្ងៃ ។

ទោសដាក់ពន្ធនាគារលើសពី ១ (មួយ) ខែ ត្រូវគិតតាមចំនួនថ្ងៃជាក់ស្តែង ដែលមាននៅក្នុងខែនោះ ។

ទោសដាក់ពន្ធនាគារ ១ (មួយ) ឆ្នាំ ត្រូវគិត ១២ (ដប់ពីរ) ខែ ។

មាត្រា ៥០.- លក្ខខណ្ឌដោយឡែកនៃការបញ្ចប់ទោស

ជាគោលការណ៍ ទណ្ឌិតដែលទោសរបស់ខ្លួនត្រូវបញ្ចប់នៅថ្ងៃសៅរ៍ ថ្ងៃអាទិត្យ ឬថ្ងៃឈប់សម្រាកផ្សេងទៀតដែលច្បាប់ ឬបទដ្ឋានគតិយុត្តបានកំណត់ ត្រូវតែដោះលែងឱ្យមានសេរីភាពវិញនៅមុនថ្ងៃឈប់សម្រាកនោះ ។

មាត្រា ៥១.- ការគិតបញ្ចូលចិរវេលានៃការឃុំខ្លួនបណ្តោះអាសន្ន

ចិរវេលានៃការឃុំខ្លួនបណ្តោះអាសន្ន ត្រូវគិតបញ្ចូលទាំងស្រុងទៅក្នុងចិរវេលានៃទោសដាក់ពន្ធនាគារដែលត្រូវទទួល ។

មាត្រា ៥២.- ផលនៃទោសពិន័យ

ប្រាក់ពិន័យដែលទទួលបាន ត្រូវបង់ចូលថវិការដ្ឋ ។

ផ្នែកទី ២

ទោសបន្ថែម

មាត្រា ៥៣.- ប្រភេទនៃទោសបន្ថែម

ទោសបន្ថែមរួមមាន :

១-ការដកសិទ្ធិខ្លះជាពលរដ្ឋ ។

២-ការហាមឃាត់ចំពោះការប្រកបវិជ្ជាជីវៈណា ដែលបទល្មើសនោះបានប្រព្រឹត្ត នៅក្នុងពេលដែលប្រកបវិជ្ជាជីវៈនេះ ។

៣-ការហាមឃាត់ចំពោះការបើកបរយានយន្តគ្រប់ប្រភេទ ។

៤-ការព្យួរលិខិតបើកបរ ។

៥-ការហាមឃាត់ចំពោះការស្នាក់នៅ ។

៦-ការហាមឃាត់ចំពោះការចាកចេញពីដែនដីនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ។

កថាភាគទី ២
ការស្តីបន្ទោស

មាត្រា ៧៦.– របបគតិយុត្តនៃការស្តីបន្ទោស

កាលបើជនជាប់ចោទរងទោសដាក់ពន្ធនាគារ ដែលមានអតិបរមាតិចជាង ឬស្មើនឹង ៣ (បី) ឆ្នាំ តុលាការអាចប្រកាសស្តីបន្ទោស ប្រសិនបើមានគ្រប់លក្ខខណ្ឌទាំងបីដូចតទៅនេះ :

-ភាពចលាចលដល់សណ្តាប់ធ្នាប់សាធារណៈដែលបណ្តាលមកពីបទល្មើសបានបញ្ចប់

-ការខូចខាតត្រូវបានជួសជុលរួចហើយ និង

-ជនជាប់ចោទបានបង្ហាញការធានាក្នុងការចូលទៅរួមរស់នៅក្នុងសង្គមវិញ ។

ជំពូកទី ២
ស្ថានទម្ងន់ទោស និងស្ថានសម្រាលទោស
ផ្នែកទី ១
ស្ថានទម្ងន់ទោស
កថាភាគទី ១
និយមន័យនៃស្ថានទម្ងន់ទោសដោយឡែកខ្លះៗ

មាត្រា ៧៧.– ក្រុមមានការចាត់តាំង

ក្រុមមានការចាត់តាំង គឺជាការប្រមូលផ្តុំដែលបានបង្កើតឡើង ឬជាសន្និដ្ឋិភាពដែលបានធ្វើឡើង ដើម្បីត្រៀមរៀបចំ ឬប្រព្រឹត្តបទល្មើសមួយ ឬច្រើន ។

មាត្រា ៧៨.– ការគិតទុកជាមុន

ការគិតទុកជាមុន គឺជាគម្រោងដែលបង្កើតឡើងមុនសកម្មភាពប្រព្រឹត្តបទល្មើស ។

មាត្រា ៧៩.- ការកាប់គាស់ទម្លុះទម្លាយ

ការកាប់គាស់ទម្លុះទម្លាយគឺជាអំពើបង្ខំធ្វើឱ្យខូចខាត ឬបំផ្លិចបំផ្លាញគ្រឿងបិទទ្វារ ឬរបង ទោះបីមានប្រភេទយ៉ាងណាក៏ដោយ ។

ត្រូវចាត់ទុកដូចជាការកាប់គាស់ទម្លុះទម្លាយ :

១-ការប្រើប្រាស់កូនសោក្លែង ។

២-ការប្រើប្រាស់កូនសោដែលបានមកដោយឧបាយកលទុច្ចរិត ។

៣-ការប្រើប្រាស់គ្រប់ឧបករណ៍ ដើម្បីធ្វើឱ្យគ្រឿងបិទមានដំណើរការដោយគ្មានការបង្ខំ ការខូចខាត ឬការបំផ្លិចបំផ្លាញទេ ។

មាត្រា ៨០.- ការផ្លោះរបងចូល

ការផ្លោះរបងចូល គឺជាអំពើចូលទៅក្នុងទីកន្លែងណាមួយដោយឆ្លងរបង ឬដោយចូលតាមទ្វារ ឬបង្អួច ដែលមិនមែនសម្រាប់ធ្វើជាផ្លូវចូលទេ ។

មាត្រា ៨១.- អាវុធ និងវត្ថុដែលត្រូវបានចាត់ទុកដូចអាវុធ

អាវុធ គឺជាវត្ថុទាំងអស់ដែលធ្វើឡើងដើម្បីសម្លាប់ ឬធ្វើឱ្យមានរបួស ។

ត្រូវបានចាត់ទុកដូចជាអាវុធ វត្ថុដទៃទៀត ដែលអាចធ្វើឱ្យមានគ្រោះថ្នាក់ដល់មនុស្សនៅក្នុងករណីដូចតទៅ :

១-វត្ថុត្រូវបានប្រើប្រាស់សម្រាប់សម្លាប់ ធ្វើឱ្យរបួស ឬគំរាមកំហែង ។

២-វត្ថុមានទីដៅសម្រាប់សម្លាប់ ធ្វើឱ្យមានរបួស ឬគំរាមកំហែង ។

ការប្រើប្រាស់សត្វដើម្បីសម្លាប់ ធ្វើឱ្យមានរបួស ឬគំរាមកំហែង ត្រូវចាត់ទុកដូចបានប្រើប្រាស់អាវុធដែរ ។

មាត្រា ៨២.- ការពួនស្ទាក់

ការពួនស្ទាក់ គឺជាអំពើឃ្លាំចាំជនរងគ្រោះនៅទីកន្លែងណាមួយ ក្នុងរយៈពេលមួយរយៈដើម្បីប្រព្រឹត្តបទល្មើស ។

កថាភាគទី ២
ការមិនរាងចាល

មាត្រា ៨៣.- អានុភាពនៃការមិនរាងចាល

ការមិនរាងចាលមានអានុភាព នាំឱ្យមានការបន្ថែមទម្ងន់អតិបរមានៃទោសដាក់ពន្ធនាគារចំពោះបទល្មើសឧក្រិដ្ឋ ឬមជ្ឈិម នៅក្នុងលក្ខខណ្ឌដែលមានចែងដោយកថាភាគនេះ ។

មាត្រា ៨៤.- លក្ខខណ្ឌនៃការមិនរាងចាល

ការមិនរាងចាលត្រូវបានកើតក្នុងករណីណាមួយដូចតទៅ :

១-កាលបើបុគ្គលណាម្នាក់ ដែលត្រូវបានផ្តន្ទាទោសជាស្ថាពររួចហើយពីបទឧក្រិដ្ឋ បុគ្គលនោះបានប្រព្រឹត្តបទឧក្រិដ្ឋថ្មីទៀតនៅក្នុងរយៈពេល ១០ (ដប់) ឆ្នាំ ។

២-កាលបើបុគ្គលណាម្នាក់ ដែលត្រូវបានផ្តន្ទាទោសជាស្ថាពររួចហើយពីបទឧក្រិដ្ឋ បុគ្គលនោះបានប្រព្រឹត្តបទមជ្ឈិមក្នុងរយៈពេល ៥ (ប្រាំ) ឆ្នាំ ។

៣-កាលបើបុគ្គលណាម្នាក់ ដែលត្រូវបានផ្តន្ទាទោសជាស្ថាពររួចហើយពីបទមជ្ឈិម ដោយត្រូវជាប់ពន្ធនាគារស្មើ ឬលើសពី ៣ (បី) ឆ្នាំ បុគ្គលនោះបានប្រព្រឹត្តបទឧក្រិដ្ឋ ក្នុងរយៈពេល ៥ (ប្រាំ) ឆ្នាំ ។

៤-កាលបើបុគ្គលណាម្នាក់ ដែលត្រូវបានផ្តន្ទាទោសជាស្ថាពររួចហើយពីបទមជ្ឈិម បុគ្គលនោះបានប្រព្រឹត្តបទមជ្ឈិមដដែលនៅក្នុងរយៈពេល ៥ (ប្រាំ) ឆ្នាំ ។

រយៈពេល ១០ (ដប់) ឆ្នាំ និង ៥ (ប្រាំ) ឆ្នាំ ចាប់ផ្តើមគិតពីថ្ងៃដែលសេចក្តីសម្រេចផ្តន្ទាទោសចំពោះបទល្មើសទី ១ ចូលជាស្ថាពរ ។

មាត្រា ៨៥.- ការមិនរាងចាលក្នុងបទឧក្រិដ្ឋ

កាលបើបុគ្គលណាមួយត្រូវបានផ្តន្ទាទោសជាស្ថាពររួចហើយពីបទឧក្រិដ្ឋ បុគ្គលនេះបានប្រព្រឹត្តបទឧក្រិដ្ឋណាមួយថ្មីទៀតនៅក្នុងរយៈពេល ១០ (ដប់) ឆ្នាំ អតិបរមានៃទោសដាក់ពន្ធនាគារចំពោះបទឧក្រិដ្ឋថ្មី ត្រូវបន្ថែមទម្ងន់តាមខ្នាតដូចតទៅ :

១-ប្រសិនបើអតិបរមានៃទោសដាក់ពន្ធនាគារចំពោះបទឧក្រិដ្ឋថ្មីមិនលើសពី ២០ (ម្ភៃ) ឆ្នាំ ទេ អតិបរមានេះ ត្រូវទ្វេឡើង ។

២-ប្រសិនបើអតិបរមានៃទោសដាក់ពន្ធនាគារចំពោះបទឧក្រិដ្ឋថ្មីនេះមាន រយៈពេល ៣០ (សាមសិប) ឆ្នាំ អតិបរមានៃទោស គឺដាក់ពន្ធនាគារអស់មួយជីវិត ។

មាត្រា ៨៦.- ការមិនរាងចាលក្នុងបទមជ្ឈិមបន្ទាប់ពីការផ្តន្ទាទោសបទឧក្រិដ្ឋ

កាលបើបុគ្គលណាមួយ ត្រូវបានផ្តន្ទាទោសជាស្ថាពររួចហើយពីបទឧក្រិដ្ឋ ណាមួយ បុគ្គលនេះបានប្រព្រឹត្តបទមជ្ឈិមនៅក្នុងរយៈពេល ៥ (ប្រាំ) ឆ្នាំ អតិបរមា នៃទោសដាក់ពន្ធនាគារចំពោះបទមជ្ឈិម ត្រូវទ្វេឡើង ។

តាមអានុភាពនៃការមិនរាងចាល ក្នុងករណីដែលអតិបរមានៃទោសដាក់ ពន្ធនាគារលើសពី ៥ (ប្រាំ) ឆ្នាំ បទល្មើសនៅតែជាបទមជ្ឈិមដដែល ទោះបីជាមាន ការបន្ថែមទម្ងន់ទោសយ៉ាងណាក៏ដោយ ។

មាត្រា ៨៧.- ការមិនរាងចាលក្នុងបទឧក្រិដ្ឋបន្ទាប់ពីការផ្តន្ទាទោសបទមជ្ឈិម

កាលបើបុគ្គលណាមួយ ត្រូវបានផ្តន្ទាទោសជាស្ថាពររួចហើយពីបទមជ្ឈិម ដាក់ពន្ធនាគារស្មើ ឬលើសពី ៣ (បី) ឆ្នាំ បុគ្គលនេះបានប្រព្រឹត្តបទឧក្រិដ្ឋ នៅក្នុង រយៈពេល ៥ (ប្រាំ) ឆ្នាំ ទោសដែលត្រូវផ្តន្ទាទោសលើបទឧក្រិដ្ឋនេះ ត្រូវបន្ថែមទម្ងន់ ទៅតាមខ្នាតដូចតទៅ :

១-ប្រសិនបើអតិបរមានៃទោសដាក់ពន្ធនាគារចំពោះបទឧក្រិដ្ឋមិនលើសពី ២០ (ម្ភៃ) ឆ្នាំ ទេ អតិបរមានេះ ត្រូវទ្វេឡើង ។

២-ប្រសិនបើអតិបរមានៃទោសដាក់ពន្ធនាគារចំពោះបទឧក្រិដ្ឋមានរយៈពេល ៣០ (សាមសិប) ឆ្នាំ អតិបរមានៃទោស គឺដាក់ពន្ធនាគារអស់មួយជីវិត ។

មាត្រា ៨៨.- ការមិនរាងចាលក្នុងបទមជ្ឈិមបន្ទាប់ពីការផ្តន្ទាទោសបទមជ្ឈិម

កាលបើបុគ្គលណាមួយ ត្រូវបានផ្តន្ទាទោសជាស្ថាពររួចហើយពីបទមជ្ឈិម ណាមួយ បុគ្គលនេះបានប្រព្រឹត្តបទមជ្ឈិមដដែលនៅក្នុងរយៈពេល ៥ (ប្រាំ) ឆ្នាំ អតិបរមានៃទោសដាក់ពន្ធនាគារចំពោះបទមជ្ឈិមថ្មី ត្រូវទ្វេឡើង ។

តាមអានុភាពនៃការមិនរាងចាល ក្នុងករណីដែលអតិបរមានៃទោសដាក់ពន្ធនាគារលើសពី ៥ (ប្រាំ) ឆ្នាំ បទល្មើសនៅតែជាបទមជ្ឈិមដដែល ទោះបីជាមានការបន្ថែមទម្ងន់ទោសយ៉ាងណាក៏ដោយ ។

មាត្រា ៨៩.- ការប្រដូចបទល្មើស ដើម្បីបង្កើតឱ្យមានការមិនរាងចាល

ដើម្បីអនុវត្តបទប្បញ្ញត្តិស្ដីពីការមិនរាងចាល បទលួច បទរំលោភលើទំនុកចិត្ត និងបទឆបោក ត្រូវចាត់ទុកថាជាបទល្មើសដូចគ្នាដដែល ។

បទល្មើសទទួលផលចោរកម្ម ត្រូវប្រដូចជាបទល្មើសដែលជាប្រភពនៃទ្រព្យសម្បត្តិដែលទទួលលាក់បំបាំង ។

បទល្មើសសំអាតប្រាក់ ត្រូវប្រដូចជាបទល្មើសដែលការសំអាតប្រាក់នេះបានសម្រេច ។

មាត្រា ៩០.- ការមិនរាងចាល និងកិច្ចនៃការចោទប្រកាន់

ការមិនរាងចាលអាចត្រូវតុលាការជំនុំជម្រះកត់ត្រាទុក និងអាចជាមូលហេតុនៃការបន្ថែមទម្ងន់ទោសដាក់ពន្ធនាគារបាន ប្រសិនបើមានចែងយ៉ាងជាក់លាក់នៅក្នុងលិខិតចោទប្រកាន់ ។

មាត្រា ៩១.- ការមិនរាងចាល និងសេចក្ដីសម្រេចស្ថាពរ

សេចក្ដីសម្រេចត្រូវបានចាត់ទុកថាជាស្ថាពរ កាលណាសេចក្ដីសម្រេចនេះមិនអាចមានផ្លូវតវ៉ាបានទៀតឡើយ ។

ដើម្បីអនុវត្តបទប្បញ្ញត្តិស្ដីពីការមិនរាងចាល ត្រូវគិតគូរតែលើការផ្ដន្ទាទោសស្ថាពរខាងបណ្ដឹងអាជ្ញាប៉ុណ្ណោះ ។

មាត្រា ៩២.- បទប្បញ្ញត្តិដោយឡែក

ការមិនរាងចាលអាចត្រូវកត់ត្រាទុក ទោះបីទោសដែលកើតចេញពីការផ្ដន្ទាទោសនោះត្រូវផុតអាជ្ញាយុកាលក៏ដោយ ។

ការមិនរាងចាល មិនអាចត្រូវកត់ត្រាទុកទេ បើទោសដែលកើតចេញពីការផ្តន្ទាទោសស្ថាពរនោះ ត្រូវបានលើកលែងដោយអនុលោមតាមមាត្រា ៩០ ថ្មី (ពីរ) វាក្យខណ្ឌទី ៤ នៃរដ្ឋធម្មនុញ្ញនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ។

ផ្នែកទី ២
ស្ថានសម្រាលទោស

មាត្រា ៩៣.- និយមន័យនៃស្ថានសម្រាលទោស

កាលណាកាលៈទេសៈនៃបទល្មើស ឬបុគ្គលិកលក្ខណៈនៃជនជាប់ចោទតម្រូវ តុលាការអាចសម្រេចឱ្យជនជាប់ចោទបានទទួលនូវស្ថានសម្រាលទោស ។

ស្ថានសម្រាលទោសអាចត្រូវផ្តល់ឱ្យជនជាប់ចោទបានដែរ ទោះបីជាជននោះត្រូវបានប្រកាសថា ស្ថិតនៅក្នុងភាពមិនរាងចាលក៏ដោយ ។

មាត្រា ៩៤.- អានុភាពនៃស្ថានសម្រាលទោស

កាលណាតុលាការផ្តល់ឱ្យជនជាប់ចោទនូវស្ថានសម្រាលទោស អប្បបរមានៃមូលទោសចំពោះបទឧក្រិដ្ឋ ឬបទមជ្ឈិម ត្រូវបន្ថយតាមខ្នាតដូចខាងក្រោម :

១-ប្រសិនបើអប្បបរមានៃទោសដាក់ពន្ធនាគារស្មើ ឬលើសពី ១០ (ដប់) ឆ្នាំ អប្បបរមានៃទោសនេះ ត្រូវបន្ថយមកត្រឹម ២ (ពីរ) ឆ្នាំ ។

២-ប្រសិនបើអប្បបរមានៃទោសដាក់ពន្ធនាគារស្មើ ឬលើសពី ៥ (ប្រាំ) ឆ្នាំ ហើយតិចជាង ១០ (ដប់) ឆ្នាំ អប្បបរមានៃទោសនេះ ត្រូវបន្ថយមកត្រឹម ១ (មួយ) ឆ្នាំ ។

៣-ប្រសិនបើអប្បបរមានៃទោសដាក់ពន្ធនាគារស្មើ ឬលើសពី ២ (ពីរ) ឆ្នាំ ហើយតិចជាង ៥ (ប្រាំ) ឆ្នាំ អប្បបរមានៃទោសនេះ ត្រូវបន្ថយមកត្រឹម ៦ (ប្រាំមួយ) ខែ ។

៤-ប្រសិនបើអប្បបរមានៃទោសដាក់ពន្ធនាគារស្មើ ឬលើសពី ៦ (ប្រាំមួយ) ថ្ងៃ ហើយតិចជាង ២ (ពីរ) ឆ្នាំ អប្បបរមានៃទោសនេះ ត្រូវបន្ថយមកត្រឹម ១ (មួយ) ថ្ងៃ ។

៥-អប្បបរមានៃទោសពិន័យ ត្រូវបន្ថយមកត្រឹមពាក់កណ្តាល ។

មាត្រា ៩៥.- ទោសដាក់ពន្ធនាគារអស់មួយជីវិត និងស្ថានសម្រាលទោស

កាលណាបទល្មើសត្រូវបានផ្តន្ទាទោសដាក់ពន្ធនាគារអស់មួយជីវិត ចៅក្រមដែលផ្តល់ស្ថានសម្រាលទោស អាចប្រកាសទោសដាក់ពន្ធនាគារ ក្នុងចន្លោះរវាង ១៥ (ដប់ប្រាំ) និង ៣០ (សាមសិប) ឆ្នាំ ។

ជំពូកទី ៣

របបនៃការប្រកាសទោស

ផ្នែកទី ១

របបទូទៅ

មាត្រា ៩៦.- គោលការណ៍ឯកត្តកម្មនៃទោស

តុលាការប្រកាសទោសដោយផ្អែកទៅលើស្ថានទម្ងន់ និងកាលៈទេសៈនៃបទល្មើស ទៅលើបុគ្គលិកលក្ខណៈនៃជនជាប់ចោទ ទៅលើសភាពផ្លូវចិត្ត ទៅលើធនធាននិងបន្ទុក ទៅលើមូលហេតុ ព្រមទាំងទៅលើកិរិយាមារយាទរបស់ជនល្មើសក្រោយពេលប្រព្រឹត្តបទល្មើស ជាអាទិ៍ ចំពោះជនរងគ្រោះ ។

មាត្រា ៩៧.- ការប្រកាសមូលទោស

នៅក្នុងគ្រប់ករណីដែលបទល្មើសត្រូវបានផ្តន្ទាទោសដាក់ពន្ធនាគារផង និងពិន័យផង តុលាការអាចប្រកាស :

-ទោសដាក់ពន្ធនាគារ និងទោសពិន័យជាមួយគ្នា ឬ

-ទោសដាក់ពន្ធនាគារតែមួយមុខប៉ុណ្ណោះ ឬ

-ទោសពិន័យជាប្រាក់តែមួយមុខប៉ុណ្ណោះ ។

មាត្រា ៩៨.- ការប្រកាសទោសជំនួស

ទោសការងារសហគមន៍ជំនួសឱ្យមូលទោស ។ តុលាការដែលប្រកាសទោសការងារសហគមន៍នោះ មិនអាចប្រកាសទោសដាក់ពន្ធនាគារ ឬពិន័យជាប្រាក់បានទេ ។

ការស្ដីបន្ទោសជំនួសឱ្យមូលទោស ។ តុលាការដែលប្រកាសការស្ដីបន្ទោស មិនអាចប្រកាសទោសដាក់ពន្ធនាគារ ឬពិន័យជាប្រាក់បានទេ ។

មាត្រា ៩៩.- ការប្រកាសទោសបន្ថែមលើមូលទោស

កាលណាបទល្មើសមួយត្រូវផ្ដន្ទាទោសដោយទោសបន្ថែមមួយឬច្រើន ទោសបន្ថែមនេះត្រូវបន្ថែមទៅលើមូលទោស លើកលែងតែបទប្បញ្ញត្តិនៃមាត្រា ១០០ (ការជំនួសមូលទោសដោយទោសបន្ថែម) នៃក្រមនេះ ចេញ ។

មាត្រា ១០០.- ការជំនួសមូលទោសដោយទោសបន្ថែម

តុលាការអាចសម្រេចជំនួសមូលទោសដោយទោសបន្ថែមមួយឬច្រើន នៅក្នុងករណីណាមួយដូចខាងក្រោម :

១-កាលណាជនជាប់ចោទទទួលទោសពិន័យក្នុងឋានៈជាមូលទោសតែមួយគត់ ។

២-កាលណាជនជាប់ចោទទទួលទោសដាក់ពន្ធនាគារដែលអតិបរមាស្មើ ឬតិចជាង ៣ (បី) ឆ្នាំ ។

កាលណាតុលាការសម្រេចជំនួសមូលទោសដោយទោសបន្ថែមមួយ ឬច្រើន តុលាការមិនអាចប្រកាសទោសដាក់ពន្ធនាគារ ឬទោសពិន័យជាប្រាក់បានទេ ។

មាត្រា ១០១.- វិធានដោយឡែកសម្រាប់ការប្រកាសទោសការងារសហគមន៍

ទោសការងារសហគមន៍នឹងអាចប្រកាសបាន លុះត្រាតែជនជាប់ចោទមានវត្តមាននៅពេលសវនាការ ហើយយល់ព្រមធ្វើការងារនេះ ។ តុលាការនៅមុនពេលប្រកាសសាលក្រម ឬសាលដីកា ត្រូវប្រាប់ជនជាប់ចោទថាសាមីខ្លួនមានសិទ្ធិប្រកែកមិនព្រមធ្វើការងារនេះ ។ ចម្លើយរបស់ជនជាប់ចោទ ត្រូវតែមានចុះនៅក្នុងសាលក្រម ឬសាលដីកា ។

មាត្រា ១០២.- ចិរវេលា និងអំឡុងពេលនៃការងារសហគមន៍

តុលាការដែលប្រកាសទោសការងារសហគមន៍ ត្រូវកំណត់អំពីចិរវេលានៃ

ការងារ និងរយៈពេលដែលត្រូវបំពេញ ។ រយៈពេលនេះមិនអាចលើសពី ១ (មួយ) ឆ្នាំ ទេ ។

មាត្រា ១០៣.- បែបបទនៃការអនុវត្តទោសការងារសហគមន៍

បែបបទនៃការអនុវត្តទោសការងារសហគមន៍ ត្រូវកំណត់ដោយព្រះរាជអាជ្ញា ។

ព្រះរាជអាជ្ញាចង្អុលប្រាប់ឈ្មោះនីតិបុគ្គល ដែលត្រូវទទួលអត្ថប្រយោជន៍ពីការងារនេះ ។

ទោសនេះត្រូវអនុវត្តនៅក្រោមការត្រួតពិនិត្យរបស់ព្រះរាជអាជ្ញា ។

ផ្នែកទី ២

ការព្យួរទោសធម្មតា

កថាភាគទី ១

បទប្បញ្ញត្តិរួម

មាត្រា ១០៤.- ការប្រកាសការព្យួរទោស

នៅក្នុងលក្ខខណ្ឌដែលមានចែងនៅក្នុងផ្នែកនេះ តុលាការអាចបង្គាប់ថា ត្រូវព្យួរការអនុវត្តនូវមូលទោស ។

មាត្រា ១០៥.- របបនៃការព្យួរទោស

ដើម្បីអនុវត្តបទប្បញ្ញត្តិស្ដីពីការព្យួរទោស ត្រូវគិតតែអំពីការផ្ដន្ទាទោសជាស្ថាពរខាងបណ្ដឹងអាជ្ញាប៉ុណ្ណោះ ។

កថាភាគទី ២

ការចោទប្រកាន់ចំពោះបទឧក្រិដ្ឋ ឬបទមជ្ឈិម

មាត្រា ១០៦.- លក្ខខណ្ឌទាក់ទងនឹងការផ្ដន្ទាទោសពីមុន

ក្នុងករណីដែលមានការចោទប្រកាន់ពីបទឧក្រិដ្ឋ ឬបទមជ្ឈិមនោះ ការព្យួរទោសធម្មតាអាចត្រូវផ្ដល់ឱ្យបាន ប្រសិនបើជនជាប់ចោទមិនទាន់មានការផ្ដន្ទាទោស

ជាស្ថាពរឱ្យជាប់ពន្ធនាគារក្នុងរយៈពេល ៥ (ប្រាំ) ឆ្នាំ មុនអំពើល្មើស ។

មាត្រា ១០៧.- ទោសអាចនាំឱ្យមានការព្យួរទោស

ការព្យួរទោសធម្មតា ត្រូវអនុវត្តទៅលើទោសដូចតទៅ :

១-ទោសដាក់ពន្ធនាគារ កាលបើទោសដែលប្រកាសនោះតិចជាង ឬស្មើនឹង ៥ (ប្រាំ) ឆ្នាំ ។

២-ទោសពិន័យជាប្រាក់ ។

មាត្រា ១០៨.- ការព្យួរទោសមួយផ្នែក

តុលាការអាចសម្រេចថា ការព្យួរទោសធម្មតានេះអាចនឹងអនុវត្តទៅលើមួយផ្នែកនៃទោសពន្ធនាគារ ដែលតុលាការជាអ្នកកំណត់ចិរវេលា ឬលើមួយផ្នែកនៃប្រាក់ពិន័យដែលតុលាការជាអ្នកកំណត់ចំនួនទឹកប្រាក់ ។

មាត្រា ១០៩.- ការដកហូតការព្យួរទោស

ប្រសិនបើក្នុងរយៈពេល ៥ (ប្រាំ) ឆ្នាំ បន្ទាប់ពីការផ្ដន្ទាទោសជាស្ថាពរពីបទឧក្រិដ្ឋ ឬបទមជ្ឈិម ដោយមានការព្យួរទោសធម្មតា ហើយមានការផ្ដន្ទាទោសថ្មីជាស្ថាពរមួយទៀតពីបទឧក្រិដ្ឋ ឬបទមជ្ឈិម ការព្យួរទោសធម្មតានេះ ត្រូវដកហូតចេញដោយពេញច្បាប់ ។

ទោសទី ១ ត្រូវអនុវត្តដោយមិនអាចស្រូបចូលជាមួយទោសទី ២ បានឡើយ ។

មាត្រា ១១០.- ការមិនដកហូតការព្យួរទោស

ជាបដិប្បញ្ញត្តិទៅនឹងមាត្រា ១០៩ (ការដកហូតការព្យួរទោស) នៃក្រមនេះ តុលាការអាចសម្រេចថា ការផ្ដន្ទាទោសថ្មីមិននាំឱ្យមានការដកហូតនូវការព្យួរទោសធម្មតាដែលបានសម្រេចពីមុននោះទេ។ សេចក្ដីសម្រេចរបស់តុលាការត្រូវតែមានសំអាងហេតុជាពិសេស ។

មាត្រា ១១១.- ការទុកជាអសារបង់នូវការផ្ដន្ទាទោស

ប្រសិនបើរយៈពេល ៥ (ប្រាំ) ឆ្នាំ បន្ទាប់ពីការផ្ដន្ទាទោសជាស្ថាពរពីបទឧក្រិដ្ឋ

ឬបទមជ្ឈិម ដោយមានការព្យួរទោសធម្មតា ហើយគ្មានការផ្ដន្ទាទោសថ្មីជាស្ថាពរមួយទៀត ពីបទឧក្រិដ្ឋ ឬបទមជ្ឈិមនោះទេ ការផ្ដន្ទាទោសដោយមានព្យួរនេះត្រូវចាត់ទុកថាជាអសារបង់ ។ ទោសក៏មិនអាចយកមកអនុវត្តបានទៀតឡើយ ។

កាលណាបើការព្យួរទោសត្រូវបានប្រកាសទៅលើតែផ្នែកមួយនៃទោសនោះ ការផ្ដន្ទាទោសត្រូវចាត់ទុកជាអសារបង់ទាំងស្រុង ។ ទោសក៏មិនអាចយកមកអនុវត្តបានទៀតឡើយ ។

កថាភាគទី ៣
ការចោទប្រកាន់ចំពោះបទលហុ

មាត្រា ១១២.– លក្ខខណ្ឌទាក់ទងទៅនឹងការផ្ដន្ទាទោសពីមុន

ក្នុងករណីចោទប្រកាន់ពីបទលហុ ការព្យួរទោសធម្មតាអាចត្រូវបានប្រកាស ប្រសិនបើជនជាប់ចោទ មិនទាន់ត្រូវបានផ្ដន្ទាទោសដាក់ពន្ធនាគារជាស្ថាពរនៅឡើយ នៅក្នុងរយៈពេល ១ (មួយ) ឆ្នាំ មុនបទល្មើសនេះ ។

មាត្រា ១១៣.– ទោសអាចនាំឱ្យមានការព្យួរទោស

ក្នុងករណីចោទប្រកាន់ពីបទលហុ ការព្យួរទោសធម្មតាត្រូវអនុវត្តទៅលើទោសដូចតទៅនេះ :

១-ទោសដាក់ពន្ធនាគារ ។

២-ទោសពិន័យជាប្រាក់ ។

មាត្រា ១១៤.– ការដកហូតការព្យួរទោស

ប្រសិនបើក្នុងរយៈពេល ១ (មួយ) ឆ្នាំ ក្រោយការផ្ដន្ទាទោសជាស្ថាពរពីបទលហុដោយមានការព្យួរទោសធម្មតាផង រួចកើតមានការផ្ដន្ទាទោសថ្មីជាស្ថាពរពីបទឧក្រិដ្ឋ បទមជ្ឈិម ឬបទលហុ ការព្យួរទោសធម្មតានេះ ត្រូវដកហូតចេញដោយពេញច្បាប់។ ទោសទី ១ ត្រូវអនុវត្តដោយគ្មានស្រួបជាមួយទោសទី ២ ឡើយ ។

មាត្រា ១១៥.- ការមិនដកហូតការព្យួរទោស

ជាបដិប្បញ្ញត្តិនៃមាត្រា ១១៤ (ការដកហូតការព្យួរទោស) នៃក្រមនេះ តុលាការអាចសម្រេចថា ការផ្តន្ទាទោសថ្មីមិនអាចនាំឱ្យមានការដកហូតនូវការព្យួរទោសធម្មតានេះដែលសម្រេចពីមុននោះទេ។ សេចក្តីសម្រេចនេះត្រូវតែមានសំអាងហេតុជាពិសេស។

មាត្រា ១១៦.- ការចាត់ទុកជាអសារបង់នូវការផ្តន្ទាទោស

ប្រសិនបើក្នុងរយៈពេល ១ (មួយ) ឆ្នាំ បន្ទាប់ពីការផ្តន្ទាទោសជាស្ថាពរពីបទលហុដែលមានការព្យួរទោសធម្មតា គ្មានការផ្តន្ទាទោសថ្មីណាមួយបានកើតឡើងពីបទឧក្រិដ្ឋ បទមជ្ឈិម ឬបទលហុ ការផ្តន្ទាទោសដែលព្យួរនោះ ត្រូវទុកជាអសារបង់ ។ ទោសក៏មិនអាចយកមកអនុវត្តបានទៀតឡើយ ។

ផ្នែកទី ៣

ការព្យួរទោសសាកល្បង

មាត្រា ១១៧.- និយមន័យ និងលក្ខខណ្ឌនៃការព្យួរទោសសាកល្បង

តុលាការអាចសម្រេចព្យួរសាកល្បងនូវទោសដែលបានសម្រេចដាក់ពន្ធនាគារដែលមានរយៈពេលពី ៦ (ប្រាំមួយ) ខែ ទៅ ៥ (ប្រាំ) ឆ្នាំ ។

ការព្យួរទោសសាកល្បង មានអានុភាពដាក់ឱ្យទណ្ឌិតស្ថិតនៅក្រោមវិធានការត្រួតពិនិត្យ និងគោរពនូវកាតព្វកិច្ចដោយឡែកមួយ ឬច្រើនក្នុងរយៈពេលសាកល្បង ។

មាត្រា ១១៨.- រយៈពេលនៃការសាកល្បង

តុលាការកំណត់រយៈពេលនៃការសាកល្បង។ រយៈពេលនេះមិនអាចតិចជាង ១ (មួយ) ឆ្នាំ និងមិនលើសពី ៣ (បី) ឆ្នាំ ទេ ។

មាត្រា ១១៩.- វិធានការត្រួតពិនិត្យ

វិធានការត្រួតពិនិត្យដែលតម្រូវទៅលើទណ្ឌិត មានដូចតទៅ :

១-ទណ្ឌិតត្រូវតែគោរពតាមដីកាកោះរបស់ព្រះរាជអាជ្ញា ឬរបស់បុគ្គលដែល

ព្រះរាជអាជ្ញាបានប្រគល់អំណាចឱ្យ ។

២-ទណ្ឌិតត្រូវមកទទួលនូវការមកពិនិត្យមើលរបស់បុគ្គលដែលព្រះរាជអាជ្ញាបានប្រគល់អំណាចឱ្យ ។

៣-ទណ្ឌិតត្រូវប្រគល់ដល់ព្រះរាជអាជ្ញា ឬដល់បុគ្គលដែលព្រះរាជអាជ្ញាបានប្រគល់អំណាចឱ្យ នូវគ្រប់ឯកសារសម្រាប់ធ្វើការផ្ទៀងផ្ទាត់លើការបញ្ចូលឱ្យទៅរស់នៅក្នុងសង្គមវិញ ។

៤-ទណ្ឌិតត្រូវជូនដំណឹងដល់ព្រះរាជអាជ្ញា អំពីការផ្លាស់ប្តូរអាសយដ្ឋានរបស់ខ្លួន ។

៥-ទណ្ឌិតត្រូវជូនដំណឹងដល់ព្រះរាជអាជ្ញា អំពីការផ្លាស់ប្តូរមុខរបររបស់ខ្លួន ។

៦-ទណ្ឌិតត្រូវតែមានការអនុញ្ញាតពីព្រះរាជអាជ្ញា មុនពេលធ្វើដំណើរទៅបរទេស ។

មាត្រា ១២០.- កាតព្វកិច្ចដោយឡែកដែលអាចដាក់ទៅលើទណ្ឌិត

កាតព្វកិច្ចដោយឡែកដែលអាចតម្រូវទៅលើទណ្ឌិតមានដូចតទៅ :

១-បំពេញសកម្មភាពខាងវិជ្ជាជីវៈ ។

២-ទទួលការបង្ហាត់បង្រៀន ឬទទួលការបណ្តុះបណ្តាលវិជ្ជាជីវៈ ។

៣-រស់នៅក្នុងទីកន្លែងណាមួយជាកំណត់ ។

៤-ទទួលឱ្យពេទ្យធ្វើការពិនិត្យ ឬការព្យាបាល ។

៥-បញ្ជាក់ថាខ្លួនរួមចំណែកក្នុងការចិញ្ចឹមបីបាច់គ្រួសារ ។

៦-ធ្វើការជួសជុលការខូចខាតដែលបណ្តាលមកពីបទល្មើស តាមលទ្ធភាពនៃធនធានរបស់ខ្លួន ។

៧-បញ្ជាក់ថាខ្លួនបានបង់ប្រាក់ជូនរដ្ឋបន្ទាប់ពីការផ្តន្ទាទោស តាមលទ្ធភាពធនធានរបស់ខ្លួន ។

៨-មិនត្រូវធ្វើសកម្មភាពខាងវិជ្ជាជីវៈឬសង្គមដែលអនុញ្ញាត ឬសម្រួលដល់ការប្រព្រឹត្តបទល្មើស។ ក្នុងករណីនេះ តុលាការបញ្ជាក់អំពីសកម្មភាពដែលហាមឃាត់ ។

៩-មិនត្រូវមានមុខនៅទីកន្លែងខ្លះ។ ក្នុងករណីនេះ តុលាការបញ្ជាក់អំពីទីកន្លែងដែលហាមឃាត់ ។

១០-មិនត្រូវសេពគប់បនល្បែង ។

១១-មិនត្រូវសេពគប់គៀមភេសជ្ជៈស្រវឹង ។

១២-មិនត្រូវសេពគប់ជាមួយបុគ្គលខ្លះ ពិសេស ចារី សហចារី អ្នកផ្ដើមគំនិត អ្នកសមគំនិត ឬជនរងគ្រោះនៃបទល្មើស។ ក្នុងករណីនេះ តុលាការបញ្ជាក់អំពីបុគ្គលដែលមិនត្រូវសេពគប់ជាមួយ ។

១៣-មិនត្រូវកាន់កាប់ ឬយកតាមខ្លួននូវអាវុធ គ្រឿងផ្ទុះ និងគ្រាប់រំសេវគ្រប់ប្រភេទ ។

នៅក្នុងសេចក្ដីសម្រេចរបស់ខ្លួន តុលាការត្រូវចែងអំពីកាតព្វកិច្ចដោយឡែកដែលតម្រូវទៅលើទណ្ឌិត ។

មាត្រា ១២១.- ការកែប្រែកាតព្វកិច្ចដោយឡែកដោយយុត្តាធិការ

នៅគ្រប់ពេលវេលា តុលាការអាចកែប្រែកាតព្វកិច្ចដោយឡែកដែលតម្រូវលើទណ្ឌិតបាន ។

តុលាការត្រូវបានទទួលបណ្ដឹងនៅក្នុងលក្ខខណ្ឌដែលបានចែងដោយក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ ។

មាត្រា ១២២.- ការដកហូតការព្យួរទោសសាកល្បង

ការព្យួរទោសសាកល្បងអាចត្រូវដកហូតដោយតុលាការ នៅក្នុងករណីដូចខាងក្រោមនេះ :

១-ប្រសិនបើក្នុងរយៈពេលសាកល្បង ទណ្ឌិតមិនគោរពតាមវិធានការត្រួតពិនិត្យ ឬកាតព្វកិច្ចដោយឡែកទេ ។

២-ប្រសិនបើក្នុងរយៈពេលសាកល្បង ទណ្ឌិតត្រូវបានផ្ដន្ទាទោសពីបទឧក្រិដ្ឋ ឬបទមជ្ឈិមជាថ្មីទៀត ។

តុលាការអាចបង្គាប់ឱ្យដកហូតការព្យួរទោសសាកល្បងនេះទាំងមូល ឬមួយផ្នែក ។ នៅក្នុងករណីនេះ ទោសត្រូវយកមកអនុវត្តទាំងមូល ឬមួយផ្នែក ។

តុលាការត្រូវបានទទួលបណ្តឹងនៅក្នុងលក្ខខណ្ឌដែលមានចែងដោយក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ ។

មាត្រា ១២៣.- ការផ្តន្ទាទោសដែលត្រូវចាត់ទុកជាអសារបង់

ការផ្តន្ទាទោសត្រូវចាត់ទុកជាអសារបង់ ប្រសិនបើមុនការផុតរយៈពេលសាកល្បង ការផ្តន្ទាទោសមិនមែនជាកម្មវត្ថុនៃពាក្យសុំដកហូតដែលមានសេចក្តីសម្រេចដកហូតទេ ។

ផ្នែកទី ៤

ការផ្អាកការប្រកាសទោស

មាត្រា ១២៤.- លក្ខខណ្ឌនៃការផ្អាកការប្រកាសទោស

ក្នុងករណីចោទប្រកាន់ពីបទមជ្ឈិម តុលាការក្រោយពីបានប្រកាសថា ជនជាប់ចោទមានពិរុទ្ធ អាចផ្អាកការប្រកាសទោស ប្រសិនបើលក្ខខណ្ឌដូចតទៅនេះ ត្រូវបានបំពេញ :

-ភាពច្របូកច្របល់នៃសណ្តាប់ធ្នាប់សាធារណៈ ដែលបង្កឡើងដោយបទល្មើសត្រូវបានបញ្ឈប់

-ជនជាប់ចោទបានបង្ហាញការធានាក្នុងការចូលទៅរួមរស់នៅក្នុងសង្គមវិញ និង

-ជនជាប់ចោទសុំរយៈពេលដើម្បីជួសជុលការខូចខាត ។

មាត្រា ១២៥.- សេចក្តីសម្រេចនៃការផ្អាកការប្រកាសទោស

ការផ្អាកការប្រកាសទោសអាចត្រូវបង្គាប់បាន លុះត្រាតែជនជាប់ចោទមានវត្តមានក្នុងសវនាការ ។

តុលាការកំណត់នៅក្នុងសាលក្រម ឬសាលដីកានូវកាលបរិច្ឆេទដែលត្រូវសម្រេចអំពីទោស ។

សេចក្តីសម្រេចអំពីទោសត្រូវតែធ្វើឡើងយ៉ាងយូរបំផុត ១ (មួយ) ឆ្នាំ ក្រោយសេចក្តីសម្រេចផ្អាក ។

មាត្រា ១២៦.- សវនាការពិនិត្យរឿងដែលបង្អង់

នៅពេលសវនាការពិនិត្យរឿងដែលបង្អង់នេះ តុលាការសម្រេចអំពីទោស ។

ផ្នែកទី ៥
របបពាក់កណ្ដាលសេរីភាព

មាត្រា ១២៧.- លក្ខខណ្ឌនៃរបបពាក់កណ្ដាលសេរីភាព

កាលណាតុលាការប្រកាសទោសដាក់ពន្ធនាគារតិចជាង ឬស្មើនឹង ៦ (ប្រាំមួយ) ខែ តុលាការអាចសម្រេចថា ទោសត្រូវអនុវត្តក្រោមរបបពាក់កណ្ដាលសេរីភាព ដើម្បីអនុញ្ញាតឱ្យទណ្ឌិតអាចបំពេញសកម្មភាពវិជ្ជាជីវៈ ទទួលការសិក្សា ឬការបណ្ដុះបណ្ដាល ឬការពិនិត្យព្យាបាលជំងឺ ឬជួយឧបត្ថម្ភដល់សេចក្ដីត្រូវការរបស់គ្រួសារ ។

មាត្រា ១២៨.- បែបបទនៃរបបពាក់កណ្ដាលសេរីភាព

ទណ្ឌិតដែលស្ថិតនៅក្រោមរបបពាក់កណ្ដាលសេរីភាព ត្រូវបានអនុញ្ញាតឱ្យចាកចេញពីពន្ធនាគារ ក្នុងរយៈពេលជាកំណត់ ។

តុលាការកំណត់នៅក្នុងសេចក្ដីសម្រេចរបស់ខ្លួនអំពីថ្ងៃ និងម៉ោងដែលទណ្ឌិតត្រូវបានអនុញ្ញាតឱ្យមានអវត្តមាននៅក្នុងពន្ធនាគារ ។

មាត្រា ១២៩.- ការគិតបញ្ចូលរយៈពេលនៃពាក់កណ្ដាលសេរីភាពទៅក្នុងទោស

រយៈពេលនៃពាក់កណ្ដាលសេរីភាព ត្រូវគិតបញ្ចូលទៅក្នុងថិរវេលានៃទោសដែលកំពុងអនុវត្ត ។

មាត្រា ១៣០.- ការរៀបចំ និងការលុបចោលនៃរបបពាក់កណ្ដាលសេរីភាព

នៅគ្រប់ពេល តុលាការអាចរៀបចំរយៈពេលនៃពាក់កណ្ដាលសេរីភាព ឬក៏លុបចោលនូវរបបពាក់កណ្ដាលសេរីភាព តាមបណ្ដឹងរបស់ព្រះរាជអាជ្ញា ។

តុលាការត្រូវបានទទួលដំណឹងនៅក្នុងលក្ខខណ្ឌដែលមានចែងក្នុងក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ ។

មាត្រា ១៣១.- ការចាប់ខ្លួន និងការឃុំខ្លួនទណ្ឌិត

ព្រះរាជអាជ្ញាអាចបង្គាប់ឱ្យចាប់ និងឃុំខ្លួនទណ្ឌិតដែលមិនវិលត្រឡប់មកពន្ធនាគារវិញ នៅពេលផុតកំណត់រយៈពេលនៃពាក់កណ្ដាលសេរីភាព ។

ផ្នែកទី ៦

ការបែងចែកទោសជាប្រភាគ

មាត្រា ១៣២.- លក្ខខណ្ឌនៃការបែងចែកទោសជាប្រភាគ

កាលណាតុលាការប្រកាសទោសដាក់ពន្ធនាគារតិចជាង ឬស្មើនឹង ១ (មួយ) ឆ្នាំ តុលាការអាចសម្រេចថា ទោសនោះត្រូវអនុវត្តជាប្រភាគ ដោយមូលហេតុធ្ងន់ធ្ងរដែលមានលក្ខណៈជាគ្រួសារ ជាវេជ្ជសាស្ត្រ ជាវិជ្ជាជីវៈ ឬជាសង្គម។

មាត្រា ១៣៣.- បែបបទនៃការបែងចែកទោសជាប្រភាគ

ប្រភាគនៃទោសនីមួយៗ មិនត្រូវតិចជាង ១ (មួយ) ខែ ទេ ។ ចិរវេលាសរុបនៃការអនុវត្តទោសមិនអាចលើសពី ២ (ពីរ) ឆ្នាំ ទេ ដោយរាប់បញ្ចូលទាំងការផ្អាកការអនុវត្តទោស ។

តុលាការកំណត់ក្នុងសេចក្ដីសម្រេចរបស់ខ្លួនអំពីបែបបទនៃការបែងចែកទោសជាប្រភាគ ។

មាត្រា ១៣៤.- ការកែប្រែរបបនៃការបែងចែកទោសជាប្រភាគ

នៅគ្រប់ពេលវេលា តុលាការអាចរៀបចំបែបបទនៃការបែងចែកទោសជាប្រភាគ ឬលុបចោលរបបនៃការបែងចែកទោសជាប្រភាគ តាមបណ្ដឹងរបស់ព្រះរាជអាជ្ញា ។

តុលាការត្រូវបានទទួលបណ្ដឹងនៅក្នុងលក្ខខណ្ឌដែលមានចែងនៅក្នុងក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ ។

មាត្រា ១៣៥.- ការចាប់ខ្លួន និងការឃុំខ្លួនទណ្ឌិត

ព្រះរាជអាជ្ញាអាចបង្គាប់ឱ្យចាប់ និងឃុំខ្លួនទណ្ឌិតដែលមិនវិលត្រឡប់មក

ពន្ធនាគារវិញ នៅពេលផុតកំណត់រយៈពេលនៃការផ្អាកការអនុវត្តទោស ។

ជំពូកទី ៤
វិធានអនុវត្តនៅក្នុងករណីបទល្មើសត្រួតគ្នា
ផ្នែកទី ១
វិធានទូទៅ

មាត្រា ១៣៦.- បទល្មើសត្រួតគ្នា

មានបទល្មើសត្រួតគ្នាកើតឡើង កាលបើបទល្មើសមួយត្រូវបានប្រព្រឹត្តដោយបុគ្គលម្នាក់ មុនពេលដែលបុគ្គលនេះត្រូវបានផ្តន្ទាទោសជាស្ថាពរចំពោះបទល្មើសមួយផ្សេងទៀត ។

មាត្រា ១៣៧.- ការចោទប្រកាន់តែមួយ

កាលបើនៅក្នុងពេលចោទប្រកាន់តែមួយ ជនជាប់ចោទត្រូវបានគេរកឃើញថាមានពិរុទ្ធពីបទល្មើសច្រើន ទោសនីមួយៗអាចត្រូវប្រកាសឡើង ។ ប៉ុន្តែ កាលបើទោសត្រូវទទួលមានច្រើន ហើយមានប្រភេទដូចគ្នា តុលាការត្រូវប្រកាសទោសតែមួយនៃប្រភេទនេះ នៅក្នុងព្រំដែននៃអតិបរមាស្របច្បាប់ដែលខ្ពស់ជាងគេ ។

ទោសនីមួយៗ ដែលប្រកាសត្រូវចាត់ទុកថាជាទោសរួម ចំពោះបទល្មើសដែលត្រួតគ្នានៅក្នុងព្រំដែននៃអតិបរមាស្របច្បាប់ អនុវត្តទៅលើបទល្មើសនីមួយៗ ។

មាត្រា ១៣៨.- ការចោទប្រកាន់ដាច់ពីគ្នា

នៅក្នុងពេលចោទប្រកាន់ដាច់ពីគ្នា កាលបើជនជាប់ចោទត្រូវបានរកឃើញថាមានពិរុទ្ធពីបទល្មើសច្រើន ទោសដែលត្រូវប្រកាស ត្រូវអនុវត្តត្រួតគ្នានៅក្នុងព្រំដែននៃអតិបរមាស្របច្បាប់ដែលខ្ពស់ជាងគេ ។ ប៉ុន្តែ តុលាការចុងក្រោយដែលត្រូវសម្រេច អាចប្រកាសឱ្យអនុវត្តទោសស្រូបបញ្ចូលគ្នាទាំងមូល ឬមួយផ្នែកនៃទោសដែលមានប្រភេទដូចគ្នា ។

ដើម្បីអនុវត្តមាត្រានេះ នៅក្នុងករណីទោសដែលច្បាប់កំណត់ ជាទោសដាក់ពន្ធនាគារអស់មួយជីវិត អតិបរមាស្របច្បាប់ដែលខ្ពស់ជាងគេ ត្រូវបានកំណត់ដាក់ពន្ធនាគារត្រឹម ៣០ (សាមសិប) ឆ្នាំ ប្រសិនបើជនជាប់ចោទមិនទាន់ត្រូវបានផ្តន្ទាទោសដាក់ពន្ធនាគារអស់មួយជីវិតទេ ។

ការព្យួរទោសទាំងមូល ឬមួយផ្នែកនៃទោសដែលប្រកាសចំពោះបទល្មើសដែលត្រួតគ្នានេះ មិនអាចជាឧបសគ្គដល់ការអនុវត្តទោសនៃប្រភេទដូចគ្នាដែលគ្មានការព្យួរទោសទេ ។

ផ្នែកទី ២

វិធានដោយឡែក

មាត្រា ១៣៩.- អានុភាពនៃការលើកលែងទោស និងការបន្ធូរបន្ថយទោសលើការស្រូបទោស

កាលបើទោសជាកម្មវត្ថុនៃវិធានការលើកលែងទោស និងបន្ធូរបន្ថយទោសដូចមានចែងក្នុងមាត្រា ២៧ នៃរដ្ឋធម្មនុញ្ញនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ត្រូវតែគិតគូរអំពីទោសដែលជាលទ្ធផលនៃការលើកលែងទោស និងបន្ធូរបន្ថយទោស ដើម្បីអនុវត្តវិធានស្តីពីការស្រូបបញ្ចូលគ្នានៃទោស ។

ចិរវេលានៃការបន្ធូរបន្ថយទោស ត្រូវរាប់បញ្ចូលទៅក្នុងចិរវេលានៃទោសទៅថ្ងៃមុខ ក្រោយការស្រូបទោស ។

មាត្រា ១៤០.- ការបូកបញ្ចូលគ្នានៃទោសពិន័យ

ជាបដិប្បញ្ញត្តិទៅលើបទប្បញ្ញត្តិមុន ការពិន័យដែលបានប្រកាសឡើង ចំពោះបទលហុច្រើននោះ ត្រូវបូកបញ្ចូលគ្នា ហើយត្រូវបូកផងដែរជាមួយទោសពិន័យដែលប្រកាសឡើងចំពោះបទឧក្រិដ្ឋ ឬបទមជ្ឈិម ។

មាត្រា ១៤១.- ការមិនស្រូបចូលនៃទោសដែលត្រូវបានប្រកាសចំពោះករណីរត់ចេញពីពន្ធនាគារ

ក្នុងករណីផ្តន្ទាទោសពីបទរត់ចេញពីពន្ធនាគារ ទោសដែលប្រកាសពីបទនេះ

ត្រូវរួបរួមជាមួយនឹងទោសដែលប្រកាសឡើង ចំពោះបទល្មើសដែលនាំឱ្យមានការឃុំខ្លួនជននោះ ដោយមិនអាចមានការស្រូបចូលគ្នា ។

ជំពូកទី ៥

មូលហេតុទូទៅដែលមានផលប៉ះពាល់ដល់ការអនុវត្តទោស

ផ្នែកទី ១

អាជ្ញាយុកាលនៃទោស

មាត្រា ១៤២.- អានុភាពនៃអាជ្ញាយុកាល

នៅពេលផុតអាជ្ញាយុកាលហើយ ទោសលែងអនុវត្តបានទៀតហើយ ។

មាត្រា ១៤៣.- ភាពមិនអាចផុតរលត់អាជ្ញាយុកាលនៃទោសចំពោះបទឧក្រិដ្ឋមួយចំនួន

ទោសដែលប្រកាសពីបទឧក្រិដ្ឋប្រល័យពូជសាសន៍ បទឧក្រិដ្ឋប្រឆាំងមនុស្សជាតិ និងបទឧក្រិដ្ឋសង្គ្រាម មិនអាចផុតរលត់អាជ្ញាយុកាលទេ ។

ក្រៅពីបទល្មើសខាងលើ ច្បាប់ពិសេសអាចកំណត់អំពីភាពមិនអាចផុតរលត់អាជ្ញាយុកាលនៃទោសចំពោះបទឧក្រិដ្ឋផ្សេងទៀតបាន ។

មាត្រា ១៤៤.- អាជ្ញាយុកាលនៃទោស

ទោសដែលប្រកាសពីបទឧក្រិដ្ឋមានអាជ្ញាយុកាល ២០ (ម្ភៃ) ឆ្នាំ ។

ទោសដែលប្រកាសពីបទមជ្ឈិមមានអាជ្ញាយុកាល ៥ (ប្រាំ) ឆ្នាំ ។

ទោសដែលប្រកាសពីបទលហុមានអាជ្ញាយុកាល ១ (មួយ) ឆ្នាំ ។

មាត្រា ១៤៥.- ចំណុចចាប់ផ្តើមនៃថិរវេលា

ថិរវេលា ២០ (ម្ភៃ) ឆ្នាំ ៥ (ប្រាំ) ឆ្នាំ និង ១ (មួយ) ឆ្នាំ ខាងលើ ដែលមានចែងនៅក្នុងមាត្រា ១៤៤ (អាជ្ញាយុកាលនៃទោស) នៃក្រមនេះ ចាប់គិតពីថ្ងៃដែលសេចក្តីសម្រេចផ្តន្ទាទោស បានក្លាយទៅជាស្ថាពរ ។

មាត្រា ១៤៦.- អាជ្ញាយុកាលនៃកាតព្វកិច្ចរដ្ឋប្បវេណីដែលកើតចេញពីសេចក្តីសម្រេចព្រហ្មទណ្ឌ

កាតព្វកិច្ចដែលមានប្រភេទជារដ្ឋប្បវេណី និងដែលមានប្រភពចេញមកពីសេចក្តីសម្រេចព្រហ្មទណ្ឌដែលក្លាយជាស្ថាពរ ផុតអាជ្ញាយុកាលតាមវិធាននៃក្រមរដ្ឋប្បវេណី ។

ផ្នែកទី ២

ការអនុគ្រោះទោស

មាត្រា ១៤៧.- អានុភាពនៃការអនុគ្រោះទោស

ការអនុគ្រោះទោសដោយការបន្ធូរបន្ថយទោស ឬការលើកលែងទោសដោយអនុលោមតាមមាត្រា ២៧ នៃរដ្ឋធម្មនុញ្ញនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា លើកលែងឱ្យទណ្ឌិតរួចផុតពីការអនុវត្តទោសដែលអនុគ្រោះនោះ ។

មាត្រា ១៤៨.- ការជួសជុលការខូចខាតដល់ជនរងគ្រោះក្នុងករណីនៃការអនុគ្រោះទោស

ការអនុគ្រោះទោសមិនមែនជាឧបសគ្គដល់សិទ្ធិរបស់ជនរងគ្រោះ ក្នុងការទទួលសំណងជួសជុលការខូចខាតទេ លើកលែងតែមានបទប្បញ្ញត្តិផ្ទុយនៃព្រះរាជក្រឹត្យដែលពាក់ព័ន្ធនឹងការអនុគ្រោះទោសនោះ។

ផ្នែកទី ៣

ការលើកលែងទោសជាទូទៅ

មាត្រា ១៤៩.- អានុភាពនៃការលើកលែងទោសជាទូទៅ

ការលើកលែងទោសជាទូទៅដូចមានចែងក្នុងមាត្រា ៩០ ថ្មី (ពីរ) វាក្យខណ្ឌទី ៤ នៃរដ្ឋធម្មនុញ្ញនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា លុបបំបាត់ចោលនូវទណ្ឌកម្មដែលពាក់ព័ន្ធនឹងច្បាប់ស្តីពីការលើកលែងទោសជាទូទៅ ។

ទោសមិនអាចយកមកអនុវត្តទេ ។

ទោសដែលកំពុងអនុវត្ត ត្រូវបានបញ្ចប់ ។

ប៉ុន្តែ ចំពោះប្រាក់ពិន័យ និងប្រាក់ប្រដាប់ក្តី ដែលបានបង់រួចហើយ មិនអាចទារសំណងពីរដ្ឋវិញបានទេ ។

មាត្រា ១៥០.- ការលើកលែងទោសជាទូទៅ និងការដកការព្យួរទោស

កាលបើការព្យួរទោសពីមុន ត្រូវបានដកហូតដោយអានុភាពនៃការផ្តន្ទាទោសខាងក្រោយ ការលើកលែងទោសជាទូទៅចំពោះទោសខាងក្រោយនេះ បង្កើតឡើងវិញនូវផលប្រយោជន៍នៃការព្យួរទោសដែលមានពីមុន ។

មាត្រា ១៥១.- ការជួសជុលការខូចខាតដល់ជនរងគ្រោះក្នុងករណីនៃការលើកលែងទោសជាទូទៅ

លើកលែងតែបទប្បញ្ញត្តិផ្ទុយនៃច្បាប់ ការលើកលែងទោសជាទូទៅ មិនមែនជាឧបសគ្គដល់សិទ្ធិរបស់ជនរងគ្រោះ ក្នុងការទទួលសំណងការជួសជុលនៃការខូចខាតឡើយ ។

ផ្នែកទី ៤
ការរៀបចំទោស និងការលុបចោលទោសបន្ថែមខ្លះៗ

មាត្រា ១៥២.- លក្ខខណ្ឌនៃការកែប្រែទោសបន្ថែមខ្លះៗ

ក្នុងករណីផ្តន្ទាទោសបន្ថែមដែលមានចែងនៅក្នុងចំណុច ១, ២, ៣, ៤, ៥, ៦, ៧, ១៤, ១៥ និង ១៦ នៃមាត្រា ៥៣ (ប្រភេទនៃទោសបន្ថែម) នៃក្រមនេះ តុលាការអាចបង្គាប់ឱ្យរៀបចំកែប្រែ ឬលុបចោលទោសមួយ ឬច្រើន ប្រសិនបើលក្ខខណ្ឌដូចតទៅនេះ ត្រូវបានបំពេញ :

-ភាពច្របូកច្របល់ដល់សណ្តាប់ធ្នាប់សាធារណៈ ដែលបណ្តាលមកពីបទល្មើសបានបញ្ឈប់

-ព្យសនកម្ម ត្រូវបានជួសជុល និង

-សេចក្តីសម្រេចរៀបចំកែប្រែ ឬលុបចោល មានលក្ខណៈអនុគ្រោះឱ្យធ្វើការបញ្ចូលជនល្មើសទៅរស់នៅក្នុងសង្គមវិញ ។

តុលាការទទួលពាក្យប្តឹងពីអយ្យការតាមគំនិតផ្តួចផ្តើមរបស់ខ្លួនផ្ទាល់ ឬតាមពាក្យប្តឹងរបស់ទណ្ឌិត ។ តុលាការសម្រេចក្នុងពេលសវនាការសាធារណៈ ក្រោយពីបានស្តាប់យោបល់របស់តំណាងអយ្យការ ទណ្ឌិត និងជាយថាហេតុ មេធាវីរបស់ជននេះ ។

មាត្រា ១៥៣.- ការធ្វើឱ្យមានឡើងវិញនូវសិទ្ធិពលរដ្ឋទាំងអស់ ឬខ្លះៗ

ក្នុងករណីដកសិទ្ធិពលរដ្ឋ តុលាការអាចធ្វើឱ្យមានឡើងវិញនូវសិទ្ធិពលរដ្ឋទាំងអស់ដែលរៀបរាប់នៅមាត្រា ៩៥ (សិទ្ធិពលរដ្ឋដែលអាចដកបាន) នៃក្រមនេះ ឬក៏សិទ្ធិខ្លះក្នុងចំណោមសិទ្ធិទាំងនេះ ។

មាត្រា ១៥៤.- ការរៀបចំកែប្រែ ឬការលុបចោលនូវការហាមឃាត់

តុលាការអាចរៀបចំកែប្រែ ឬលុបចោលនូវ :

១-ការហាមឃាត់ចំពោះការប្រកបវិជ្ជាជីវៈ ឬសកម្មភាពសង្គម ។

២-ការហាមឃាត់ចំពោះការបើកបរយានយន្ត ។

មាត្រា ១៥៥.- ការប្រគល់ឱ្យវិញនូវលិខិតបើកបរ

ក្នុងករណីព្យួរលិខិតបើកបរ តុលាការអាចបង្គាប់ឱ្យប្រគល់លិខិតបើកបរនេះទៅម្ចាស់វិញ ។

មាត្រា ១៥៦.- ការកែប្រែវិធានការនៃការហាមឃាត់ចំពោះការស្នាក់នៅ

ក្នុងករណីផ្តន្ទាទោសហាមឃាត់ចំពោះការស្នាក់នៅ តុលាការអាចកែប្រែបែបបទនៃវិធានការតាមដាន ។

ក្នុងករណីបន្ទាន់ ព្រះរាជអាជ្ញាអាចអនុញ្ញាតឱ្យស្នាក់នៅជាបណ្តោះអាសន្នសម្រាប់រយៈពេលដែលមិនអាចលើសពី ៨ (ប្រាំបី) ថ្ងៃ នៅក្នុងទីកន្លែងដែលហាមឃាត់ ។ ព្រះរាជអាជ្ញាជូនព័ត៌មានអំពីកិច្ចនេះដល់តុលាការ ។

សេចក្តីសម្រេចរបស់តុលាការ និងព្រះរាជអាជ្ញា ត្រូវបានជូនដំណឹងដល់ក្រសួងមហាផ្ទៃ និងក្រសួងការពារជាតិ ។

មាត្រា ១៥៧.- ការកែប្រែការហាមឃាត់ចំពោះការចាកចេញពីដែនដីនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា

តុលាការអាចលុបចោលការហាមឃាត់ ចំពោះការចាកចេញពីដែនដីនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ។ តុលាការអាចគ្រោងទុកនូវលក្ខខណ្ឌខ្លះៗ ប្រសិនបើយល់ឃើញថាជាការចាំបាច់ ។

មាត្រា ១៥៨.- ការកែប្រែការហាមឃាត់ការចូលមកក្នុងដែនដីនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា

តុលាការអាចលុបចោលការហាមឃាត់ចំពោះការស្នាក់នៅ និងការចូលក្នុងដែនដីនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជាដល់ទណ្ឌិតបរទេស ។

ប៉ុន្តែ ជាបឋម ព្រះរាជអាជ្ញាត្រូវតែទទួលយោបល់ពីក្រសួងការបរទេស និងសហប្រតិបត្តិការអន្តរជាតិ និងជូនដំណឹងអំពីយោបល់នេះទៅតុលាការ ។

យោបល់នេះមិនបង្ខំឱ្យតុលាការត្រូវតែអនុវត្តតាមទេ ។

មាត្រា ១៥៩.- ការកែប្រែការបណ្តេញចេញ ការបិទ ការហាមឃាត់ការធ្វើអាជីវកម្ម

តុលាការអាចរៀបចំកែប្រែទោស ឬបញ្ចប់នូវទោសដូចខាងក្រោមនេះ :

១-ការបណ្តេញចេញពីលទ្ធកម្មសាធារណៈ ។

២-ការបិទគ្រឹះស្ថាន ។

៣-ការហាមឃាត់ចំពោះការធ្វើអាជីវកម្មនៅក្នុងគ្រឹះស្ថានដែលបើកចំហដល់សាធារណជន ឬដែលប្រើប្រាស់ដោយសាធារណជន ។

ជំពូកទី ៦
ទោសដែលអាចអនុវត្តចំពោះអនីតិជន
ផ្នែកទី ១
បទប្បញ្ញត្តិទូទៅ

មាត្រា ១៦០.- មូលទោសអនុវត្តចំពោះអនីតិជនអាយុចាប់ពី ១៤ ឆ្នាំ ឡើងទៅ

កាលណាតុលាការ សម្រេចផ្តន្ទាទោសព្រហ្មទណ្ឌទៅលើអនីតិជនអាយុចាប់ពី ១៤ (ដប់បួន) ឆ្នាំ ឡើងទៅ មូលទោសលើបទល្មើសដែលចោទប្រកាន់ ត្រូវបានបន្ថយក្នុងលក្ខខណ្ឌដូចតទៅ :

១-អតិបរមានៃទោសដាក់ពន្ធនាគារត្រូវបន្ថយពាក់កណ្តាល ។

២-ប្រសិនបើអតិបរមានៃទោសនោះ គឺជាទោសដាក់ពន្ធនាគារអស់មួយជីវិត អតិបរមាត្រូវបន្ថយមកដាក់ពន្ធនាគារ ២០ (ម្ភៃ) ឆ្នាំ ។

៣-អប្បបរមានៃទោសដាក់ពន្ធនាគារ ត្រូវបន្ថយពាក់កណ្តាល ប្រសិនបើអប្បបរមានេះលើសពី ១ (មួយ) ថ្ងៃ ។

៤-អប្បបរមា និងអតិបរមានៃទោសពិន័យជាប្រាក់ ត្រូវបន្ថយពាក់កណ្តាល ។

ក្នុងករណីចោទប្រកាន់ពីបទឧក្រិដ្ឋ ប្រសិនបើបទប្បញ្ញត្តិនៃមាត្រានេះមានអានុភាពបន្ថយអតិបរមានៃទោសដាក់ពន្ធនាគារមកត្រឹមចិរវេលាមួយស្មើ ឬតិចជាង ៥ (ប្រាំ) ឆ្នាំ នោះបទល្មើសដែលចោទប្រកាន់នៅតែជាបទឧក្រិដ្ឋដដែល ។

មាត្រា ១៦១.- ទោសបន្ថែម

មានតែទោសបន្ថែមដូចតទៅនេះប៉ុណ្ណោះ ដែលអាចអនុវត្តទៅលើអនីតិជន :

១-ការរឹបអូសឧបករណ៍ សម្ភារៈ ឬវត្ថុអ្វីមួយដែលបានប្រើក្នុងការប្រព្រឹត្តបទល្មើស ឬដែលមានគោលដៅប្រព្រឹត្តបទល្មើស ។

២-ការរឹបអូសវត្ថុ ឬមូលនិធិដែលជាកម្មវត្ថុនៃបទល្មើស ។

៣-ការរឹបអូសផលទុន ឬទ្រព្យសម្បត្តិដែលជាផលកើតចេញពីបទល្មើស ។

៤-ការរឹបអូសឧបភោគភណ្ឌ សម្ភារៈ ឬចលនវត្ថុនៅក្នុងទីកន្លែងដែលបទល្មើសត្រូវបានប្រព្រឹត្ត ។

៥-ការហាមឃាត់ចំពោះការកាន់កាប់ ឬការយកតាមខ្លួននូវអាវុធ គ្រឿងផ្ទុះ និងគ្រាប់រំសេវគ្រប់ប្រភេទ ។

មាត្រា ១៦២.- ទោសការងារសហគមន៍

ទោសដែលជាការងារសហគមន៍ អាចអនុវត្តទៅលើអនីតិជនដែលមានអាយុយ៉ាងតិច ១៦ (ដប់ប្រាំមួយ) ឆ្នាំ ប៉ុន្តែ ចិរវេលានៃការងារមិនអាចលើសពី ១០០ (មួយរយ) ម៉ោង ។

ការងារសហគមន៍ត្រូវតែសម្របសម្រួលទៅលើអនីតិជន មានលក្ខណៈជាការបណ្ដុះបណ្ដាល និងសម្រួលដល់ការបញ្ចូលខ្លួនទៅរស់នៅក្នុងសង្គមវិញ ។

មាត្រា ១៦៣.- ការមិនអនុវត្តបទប្បញ្ញត្តិស្ដីពីការមិនរាងចាល

បទប្បញ្ញត្តិស្ដីពីការមិនរាងចាល មិនអនុវត្តទៅលើអនីតិជនទេ ។

មាត្រា ១៦៤.- ការទទួលប្រយោជន៍នៃស្ថានសម្រាលទោស

ស្ថានសម្រាលទោសត្រូវអនុវត្តទៅលើអនីតិជន ។

កាលបើតុលាការបានសម្រេចឱ្យមានស្ថានសម្រាលទោស អប្បបរមានៃមូលទោស លើអនីតិជនពីបទឧក្រិដ្ឋ ឬបទមជ្ឈិម ត្រូវបន្ថយតាមខ្នាតដោយឡែកដូចតទៅ :

១-ប្រសិនបើអប្បបរមានៃទោសដាក់ពន្ធនាគារស្មើ ឬលើសពី ១០ (ដប់) ឆ្នាំ នោះអប្បបរមា ត្រូវបន្ថយមកនៅត្រឹម ១ (មួយ) ឆ្នាំ ។

២-ប្រសិនបើអប្បបរមានៃទោសជាប់ពន្ធនាគារស្មើ ឬលើសពី ៥ (ប្រាំ) ឆ្នាំ និងតិចជាង ១០ (ដប់) ឆ្នាំ នោះអប្បបរមា ត្រូវបន្ថយមកត្រឹម ៦ (ប្រាំមួយ) ខែ ។

៣-ប្រសិនបើអប្បបរមានៃទោសដាក់ពន្ធនាគារស្មើ ឬលើសពី ២ (ពីរ) ឆ្នាំ និងតិចជាង ៥ (ប្រាំ) ឆ្នាំ នោះអប្បបរមា ត្រូវបន្ថយមកត្រឹម ៣ (បី) ខែ ។

ឧបសម្ព័ន្ធទី២

ក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ

នៃ

ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា

ព្រះរាជក្រម

នស/រកម/០៨០៧/០២៤

យើង

ព្រះករុណាព្រះបាទសម្តេចព្រះបរមនាថ នរោត្តម សីហមុនី
សមានភូមិជាតិសាសនា រក្ខតខត្តិយា ខេមរារដ្ឋរាស្ត្រ ពុទ្ធិន្ទ្រាធរាមហាក្សត្រ
ខេមរាជនា សមូហោភាស កម្ពុជឯករាជរដ្ឋបូរណសន្តិ សុភមង្គលា សិរីវិបុលា
ខេមរាស្រីពិរាស្ត្រ ព្រះចៅក្រុងកម្ពុជាធិបតី

-បានទ្រង់យល់ រដ្ឋធម្មនុញ្ញនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា

-បានទ្រង់យល់ ព្រះរាជក្រឹត្យលេខ នស/រកត/០៧០៤/១២៤ ចុះថ្ងៃទី ១៥ ខែកក្កដា ឆ្នាំ ២០០៤ ស្តីពីការតែងតាំងរាជរដ្ឋាភិបាលនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា

-បានទ្រង់យល់ ព្រះរាជក្រមលេខ ០២/នស/៩៤ ចុះថ្ងៃទី ២០ ខែកក្កដា ឆ្នាំ ១៩៩៤ ដែលប្រកាសឱ្យប្រើច្បាប់ស្តីពីការរៀបចំ និងការប្រព្រឹត្តទៅនៃគណៈរដ្ឋមន្ត្រី

-បានទ្រង់យល់ ព្រះរាជក្រមលេខ នស/រកម/១៩៩៦/០៤ ចុះថ្ងៃទី ២៤ ខែមករា ឆ្នាំ ១៩៩៦ ដែលប្រកាសឱ្យប្រើច្បាប់ស្តីពីការបង្កើតក្រសួងយុត្តិធម៌

-បានទ្រង់យល់ សេចក្តីក្រាបបង្គំទូលថ្វាយរបស់សម្តេចនាយករដ្ឋមន្ត្រីនៃរាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជា និងរដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងយុត្តិធម៌

ប្រកាសឱ្យប្រើ

ច្បាប់ស្តីពីក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ ដែលរដ្ឋសភាបានអនុម័តកាលពីថ្ងៃទី ០៧ ខែមិថុនា ឆ្នាំ ២០០៧ នាសម័យប្រជុំរដ្ឋសភាលើកទី ៦ នីតិកាលទី ៣ និងដែលព្រឹទ្ធសភាបានយល់ស្របតាម ទម្រង់ និងគតិនៃច្បាប់នេះទាំងស្រុង ដោយគ្មានការកែប្រែអ្វីឡើយ កាលពីថ្ងៃទី ២៤ ខែកក្កដា ឆ្នាំ ២០០៧ នាសម័យប្រជុំពេញអង្គព្រឹទ្ធសភាលើកទី ៣ នីតិកាលទី ២ ហើយដែលមានសេចក្តីទាំងស្រុង ដូចតទៅនេះ :

ព្រះរាជអាជ្ញាប្រើប្រាស់អំណាចទាំងអស់ដែលក្រមនេះបានទទួលស្គាល់ ឱ្យដល់មន្ត្រីនគរបាលយុត្តិធម៌ក្នុងការស៊ើបអង្កេត ។

ព្រះរាជអាជ្ញាអាចចុះទៅកាន់កន្លែងស៊ើបអង្កេត និងធ្វើគ្រប់ការណែនាំដែលមានប្រយោជន៍ដល់មន្ត្រី និងភ្នាក់ងារនគរបាលយុត្តិធម៌ ។ ក្នុងករណីចាំបាច់ពិសេស ព្រះរាជអាជ្ញាអាចដកសិទ្ធិស៊ើបអង្កេតពីមន្ត្រី និងភ្នាក់ងារនគរបាលយុត្តិធម៌ និងរៀបចំជំនួសមន្ត្រី និងភ្នាក់ងារនេះ ។

ព្រះរាជអាជ្ញាអាចធ្វើអធិការកិច្ចបានគ្រប់ពេលវេលា នៅអង្គភាពនគរបាលយុត្តិធម៌ ។ ព្រះរាជអាជ្ញាអាចចូលរួមក្នុងការស្តាប់ចម្លើយ អាចត្រួតពិនិត្យការអនុវត្តវិធានការឃាត់ខ្លួន ជាពិសេសគឺការគោរពទម្រង់ច្បាប់ និងការកាន់កាប់ទីកន្លែងឃាត់ខ្លួន ។

មាត្រា ៣៨. – អំណាចរបស់ព្រះរាជអាជ្ញារង

ព្រះរាជអាជ្ញារងដែលស្ថិតនៅក្រោមអំណាចរបស់ព្រះរាជអាជ្ញា ប្រើប្រាស់អំណាចទាំងអស់ដែលព្រះរាជអាជ្ញាមានក្នុងការស្រាវជ្រាវ និងការចោទប្រកាន់បទល្មើស ។

មាត្រា ៣៩. – សមត្ថកិច្ចតាមដែនដីរបស់ព្រះរាជអាជ្ញា

ព្រះរាជអាជ្ញាដែលមានសមត្ថកិច្ចគឺ ៖

-ព្រះរាជអាជ្ញានៃទីកន្លែងដែលមានការប្រព្រឹត្តិបទល្មើស

-ព្រះរាជអាជ្ញានៃទីលំនៅរបស់ជនដែលគេសង្ស័យថា បានប្រព្រឹត្តបទល្មើស

-ព្រះរាជអាជ្ញានៃទីកន្លែងចាប់ខ្លួនជនដែលត្រូវបានសង្ស័យថា បានប្រព្រឹត្តបទល្មើស ។

ផ្នែកទី ២
ការអនុវត្តបណ្តឹងអាជ្ញា

មាត្រា ៤០. – ជម្រើសនៃការចោទប្រកាន់

ព្រះរាជអាជ្ញាថ្លឹងថ្លែងអំពីចំណាត់ការលើពាក្យប្តឹង និងពាក្យបរិហារដែលខ្លួនបានទទួលដោយផ្ទាល់ ឬដែលមន្ត្រីនគរបាលយុត្តិធម៌បញ្ជូនមក ។

ព្រះរាជអាជ្ញាអាចសម្រេចតម្កល់រឿងទុកឥតចាត់ការ ឬធ្វើការចោទប្រកាន់ពីបទល្មើសព្រហ្មទណ្ឌ ។ មុននឹងសម្រេចព្រះរាជអាជ្ញាបើកការស៊ើបអង្កេតបឋម ឬបង្គាប់ឱ្យធ្វើការស្រាវជ្រាវបន្ថែម ។

ក្នុងករណីមានបទល្មើសធ្ងន់ធ្ងរ ព្រះរាជអាជ្ញារាយការណ៍ជូនអគ្គព្រះរាជអាជ្ញាអមសាលាឧទ្ធរណ៍ដែលត្រូវរាយការណ៍បន្តជូនរដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងយុត្តិធម៌ ។

មាត្រា ៤១. – ការតម្កល់រឿងទុកឥតចាត់ការ

កាលណាបណ្តឹងណាមួយត្រូវបានតម្កល់ទុកឥតចាត់ការ ព្រះរាជអាជ្ញាត្រូវឱ្យដំណឹងដល់អ្នកប្តឹង

អំពីសេចក្តីសម្រេចរបស់ខ្លួន នៅក្នុងរយៈពេលយ៉ាងខ្លីបំផុត ហើយយ៉ាងយូរបំផុតរយៈពេល ២ (ពីរ) ខែ គិតពីថ្ងៃចុះពាក្យប្តឹងក្នុងបញ្ជីដែលមានចែងក្នុងមាត្រា ៥០ (បញ្ជីនៃពាក្យប្តឹង) នៃក្រមនេះ ។

ការតម្កល់រឿងទុកឥតចាត់ការ ត្រូវតែមានសំអាងច្បាប់ និងសំអាងហេតុ ។ ការតម្កល់ទុកឥតចាត់ការនេះគ្មានអាជ្ញាអស់ជំនុំទេ ។

ព្រះរាជអាជ្ញាអាចសើរើកែប្រែសេចក្តីសម្រេចរបស់ខ្លួនវិញ ក្នុងខណៈដែលបណ្តឹងអាជ្ញាមិនទាន់ផុតរលត់នៅឡើយ ។

ប្រសិនបើអ្នកប្តឹងមិនសុខចិត្តនឹងសេចក្តីសម្រេចតម្កល់រឿងទុកឥតចាត់ការទេ សាមីខ្លួនអាចធ្វើការតវ៉ាទៅអគ្គព្រះរាជអាជ្ញាអមសាលាឧទ្ធរណ៍បាន ។

ការតវ៉ានេះត្រូវធ្វើនៅក្នុងរយៈពេល ២ (ពីរ) ខែ គិតពីថ្ងៃទទួលដំណឹងអំពីសេចក្តីសម្រេចតម្កល់រឿងទុកឥតចាត់ការ ។ ការតវ៉ានេះត្រូវធ្វើតាមបណ្តឹងសាមញ្ញ នៅអង្គការអយ្យការដែលពាក់ព័ន្ធ ។ បន្ទាប់មកសំណុំរឿងត្រូវបានបញ្ជូនភ្លាម ទៅអគ្គព្រះរាជអាជ្ញាអមសាលាឧទ្ធរណ៍ ដោយតំណាងអយ្យការអមសាលាដំបូង ។

ប្រសិនបើយល់ឃើញថា ការតវ៉ានេះមានមូលហេតុត្រឹមត្រូវ អគ្គព្រះរាជអាជ្ញាអមសាលាឧទ្ធរណ៍ចេញអធិបញ្ញាដល់ព្រះរាជអាជ្ញាអមសាលាដំបូង ឱ្យធ្វើការចោទប្រកាន់ ។ អគ្គព្រះរាជអាជ្ញាធ្វើអធិបញ្ញាតាមការណែនាំជាលាយលក្ខណ៍អក្សរ ។ នៅក្នុងករណីផ្ទុយពីនេះ អគ្គព្រះរាជអាជ្ញាអមសាលាឧទ្ធរណ៍តម្កល់សេចក្តីសម្រេចរបស់ព្រះរាជអាជ្ញាអមសាលាដំបូងទុកជាបានការ ។ អគ្គព្រះរាជអាជ្ញាអមសាលាឧទ្ធរណ៍ ត្រូវឱ្យដំណឹងអំពីសេចក្តីសម្រេចនេះ ដល់អ្នកប្តឹងតវ៉ា ។

មាត្រា ៤២. – កាតព្វកិច្ចធ្វើបណ្តឹងបរិហារចំពោះបទឧក្រិដ្ឋ ឬបទមជ្ឈិម

អាជ្ញាធរសាធារណៈ ឬមន្ត្រីគ្រប់រូបដែលនៅក្នុងការបំពេញមុខងាររបស់ខ្លួន បានដឹងអំពីបទឧក្រិដ្ឋ ឬបទមជ្ឈិម ត្រូវតែជូនដំណឹងភ្លាមដល់ព្រះរាជអាជ្ញា ឬដល់មន្ត្រីនគរបាលយុត្តិធម៌ ដោយត្រូវបញ្ជូននូវព័ត៌មាន កំណត់ហេតុ លិខិត និងវត្ថុតាងទាំងអស់ ដែលទាក់ទងនឹងបទល្មើសនោះភ្ជាប់ជាមួយផង ។

មិនអាចមានការលើកលែងផ្សេងៗណា ក្រៅពីការលើកលែងស្តីអំពីអាថិកំបាំងខាងវិជ្ជាជីវៈក្នុងករណីដែលច្បាប់បានចែងយ៉ាងជាក់លាក់នោះទេ ។

មាត្រា ៤៣. – ការចោទប្រកាន់

ការចោទប្រកាន់ខាងបទព្រហ្មទណ្ឌអាចធ្វើតាម :

-ការបើកធ្វើការស៊ើបសួរ

-ការបញ្ជូនទៅជំនុំជម្រះផ្ទាល់ ឬ

-តាមនីតិវិធីបង្គាប់ឱ្យចូលបង្ហាញខ្លួនភ្លាម ។

មាត្រា ៤៤. - ការបើកការស៊ើបសួរ

ក្នុងករណីបទឧក្រិដ្ឋ ព្រះរាជអាជ្ញាត្រូវតែបើកការស៊ើបសួរ ។

ការស៊ើបសួរត្រូវបានបើកតាមដីកាបញ្ជូនរឿងឱ្យស៊ើបសួរ ដែលត្រូវប្ដឹងទៅចៅក្រមស៊ើបសួរ ។ ការស៊ើបសួរអាចបើកប្រឆាំងលើបុគ្គលម្នាក់ ឬច្រើននាក់ ដោយមានចង្អុលប្រាប់ ឈ្មោះ ឬប្រឆាំងទៅលើអញ្ញាតជន ។

ដីកាបញ្ជូនរឿងឱ្យស៊ើបសួររួមមាន :

-សេចក្ដីសង្ខេបនៃអង្គហេតុ

-ការកំណត់ឈ្មោះបទល្មើស

-ការបង្ហាញអត្ថបទច្បាប់ដែលកំណត់ និងបង្ក្រាបបទល្មើស និង

-ឈ្មោះបុគ្គលដែលត្រូវរងការស៊ើបសួរ ប្រសិនបើអាចកំណត់បាន ។

ដីកាបញ្ជូនរឿងឱ្យស៊ើបសួរត្រូវចុះកាលបរិច្ឆេទ និងចុះហត្ថលេខា ។

ទម្រង់ការនេះមានលក្ខណៈដាច់ខាតត្រូវតែគោរព បើពុំដូច្នេះទេ ដីកាបញ្ជូនរឿងឱ្យស៊ើបសួរនេះត្រូវទុកជាមោឃៈ ។

មាត្រា ៤៥. - ការចោទប្រកាន់ក្នុងករណីបទមជ្ឈិម

ក្នុងករណីបទមជ្ឈិម ព្រះរាជអាជ្ញាអាច :

-បើកការស៊ើបសួរដោយធ្វើដូចដែលបានចែងដោយមាត្រា ៤៤ (ការបើកការស៊ើបសួរ) នៃក្រមនេះ

-បញ្ជូនជនជាប់ចោទទៅជំនុំជម្រះផ្ទាល់ នៅមុខតុលាការជាន់ដំបូង ដោយធ្វើដូចបានចែងនៅក្នុងមាត្រា ៤៦ (ដីកាកោះហៅបញ្ជូនទៅជំនុំជម្រះផ្ទាល់) នៃក្រមនេះ ឬ

-បង្គាប់ឱ្យនាំជនជាប់ចោទចូលបង្ហាញខ្លួនភ្លាមនៅមុខតុលាការជាន់ដំបូង ដោយធ្វើដូចដែលបានចែងក្នុងមាត្រា ៤៧ (ការបង្ហាញខ្លួនភ្លាម) និងមាត្រា ៤៨ (នីតិវិធីនៃការបង្ហាញខ្លួនភ្លាម) នៃក្រមនេះ ។

មាត្រា ៤៦. - ដីកាកោះហៅបញ្ជូនទៅជំនុំជម្រះផ្ទាល់

ដីកាកោះហៅបញ្ជូនទៅជំនុំជម្រះផ្ទាល់ គឺជាបញ្ជាឱ្យជនជាប់ចោទចូលទៅបង្ហាញខ្លួននៅមុខតុលាការជាន់ដំបូង ។ ដីកាកោះហៅបញ្ជូនទៅជំនុំជម្រះផ្ទាល់រួមមាន :

-អត្តសញ្ញាណនៃជនជាប់ចោទ

-សេចក្ដីសង្ខេបនៃអង្គហេតុ

-ឈ្មោះបទល្មើស

-អត្ថបទច្បាប់ដែលកំណត់ និងបង្ក្រាបបទល្មើស ។

ដីកានេះត្រូវចង្អុលប្រាប់ពីតុលាការ ព្រមទាំងទីកន្លែង កាលបរិច្ឆេទ និងម៉ោងពេលនៃសវនាការ ។ ដីកានេះត្រូវបញ្ជាក់ថា ជនជាប់ចោទអាចពឹងមេធាវីឱ្យអមខ្លួនបាន ។

មាត្រា ៤៧. - ការបង្ហាញខ្លួនភ្លាម

ព្រះរាជអាជ្ញាអាចបង្គាប់ឱ្យនាំខ្លួនជនជាប់ចោទចូលបង្ហាញខ្លួនភ្លាម នៅមុខតុលាការជាន់ដំបូង ប្រសិនបើមានគ្រប់លក្ខខណ្ឌដូចតទៅ :

-បទល្មើសជាបទល្មើសជាក់ស្តែង តាមអត្ថន័យនៃមាត្រា ៨៦ (និយមន័យបទឧក្រិដ្ឋ ឬបទមជ្ឈិមជាក់ស្តែង) និងមាត្រា ៨៨ (ការចាត់ទុកដូចជាបទឧក្រិដ្ឋ ឬបទមជ្ឈិមជាក់ស្តែង) នៃក្រមនេះ

-បទល្មើសត្រូវផ្តន្ទាទោសដាក់ពន្ធនាគារយ៉ាងតិច ១ (មួយ) ឆ្នាំ និងយ៉ាងច្រើន ៥ (ប្រាំ) ឆ្នាំ

-ជនជាប់ចោទជានីតិជន

-រឿងក្តីមានលក្ខណៈគ្រប់គ្រាន់ល្មមជំនុំជម្រះបាន ។

មាត្រា ៤៨. - នីតិវិធីនៃការបង្ហាញខ្លួនភ្លាម

កាលណាសម្រេចថា ត្រូវប្រើនីតិវិធីបង្គាប់ឱ្យចូលបង្ហាញខ្លួនភ្លាម ព្រះរាជអាជ្ញាត្រូវ :

-ពិនិត្យអត្តសញ្ញាណបុគ្គលដែលគេបញ្ជូនមកឱ្យខ្លួន

-ឱ្យដំណឹងដល់ជននោះ អំពីរឿងរ៉ាវដែលចោទប្រកាន់ និងឈ្មោះបទល្មើស

-ទទួលចម្លើយរបស់បុគ្គលនោះ ប្រសិនបើសាមីខ្លួនចង់និយាយ

-ធ្វើកំណត់ហេតុស្តីអំពីការបង្គាប់ឱ្យចូលបង្ហាញខ្លួនភ្លាម ។

ព្រះរាជអាជ្ញាប្រាប់ជនជាប់ចោទថា ខ្លួនមានសិទ្ធិសុំពឹងមេធាវីតាមការជ្រើសរើសរបស់ខ្លួន ឬចាត់តាំងឡើងដោយអនុលោមតាមច្បាប់ស្តីពីលក្ខន្តិកៈមេធាវី ។

មេធាវីជ្រើសរើស ឬចាត់តាំង ត្រូវបានទទួលដំណឹងភ្លាម ។ មេធាវីអាចពិនិត្យសំណុំរឿង និងទាក់ទងជាមួយជនជាប់ចោទបាន ។

និទ្ទេសនៃទម្រង់ការទាំងនេះ ត្រូវចុះនៅក្នុងកំណត់ហេតុ បើពុំដូច្នោះទេ នីតិវិធីត្រូវទុកជាមោឃៈ ។

តុលាការជាន់ដំបូងត្រូវបានទទួលបណ្តឹងតាមកំណត់ហេតុ ស្តីពីការបង្គាប់ឱ្យចូលបង្ហាញខ្លួនភ្លាម ។

ជនជាប់ចោទត្រូវបង្ខាំងទុកដោយមានកងកម្លាំងការពារ រហូតដល់ពេលសាមីខ្លួនចូលបង្ហាញខ្លួននៅចំពោះមុខតុលាការដែលត្រូវបើកសវនាការនៅក្នុងថ្ងៃនោះតែម្តង ។

នៅពេលបង្ហាញខ្លួននេះ តុលាការក្រោយពីបានផ្ទៀងផ្ទាត់មើលអត្តសញ្ញាណរបស់ជនជាប់ចោទ និងធ្វើរបាយការណ៍សង្ខេបរឿងរ៉ាវដែលបានចោទប្រកាន់ ត្រូវប្រាប់ដល់ជនជាប់ចោទថា សាមីខ្លួនអាចមានរយៈពេលដើម្បីរៀបចំការពារខ្លួន ។

ប្រសិនបើជនជាប់ចោទសុំរយៈពេល ឬប្រសិនបើតុលាការយល់ឃើញថា រឿងក្ដីនោះមិនទាន់អាចជំនុំជម្រះភ្លាមៗបានទេនោះ សំណុំរឿងត្រូវលើកទៅពេលសវនាការក្រោយ ។

តុលាការអាចបង្គាប់ឱ្យឃុំខ្លួនជនជាប់ចោទជាបណ្ដោះអាសន្ន ដោយសាលក្រមដែលមានបញ្ជាក់ពីសំអាងហេតុ ។ នៅក្នុងសាលក្រមនោះ តុលាការត្រូវយោងតាមលក្ខខណ្ឌនៃមាត្រា ២០៥ (មូលហេតុនៃការឃុំខ្លួនបណ្ដោះអាសន្ន) នៃក្រមនេះ ។ តុលាការចេញដីកាសម្រេចបង្គាប់ឱ្យឃុំខ្លួន ។

សាលក្រមលើអង្គសេចក្ដី ត្រូវតែប្រកាសក្នុងរយៈពេល ដែលមិនអាចលើសពី ២ (ពីរ) សប្ដាហ៍ គិតពីថ្ងៃចូលទៅបង្ហាញខ្លួននៅមុខតុលាការ ។ ការឃុំខ្លួនបណ្ដោះអាសន្នត្រូវតែបញ្ឈប់ដោយពេញច្បាប់ ក្រោយពីផុតរយៈពេល ២ (ពីរ) សប្ដាហ៍ ។

ប្រសិនបើតុលាការដែលបានទទួលបណ្ដឹងតាមនីតិវិធីបង្គាប់ឱ្យបង្ហាញខ្លួនភ្លាម យល់ឃើញថាលក្ខខណ្ឌនៃមាត្រា ៤៧ (ការបង្ហាញខ្លួនភ្លាម) នៃក្រមនេះ មិនបានបំពេញទេ ឬក៏ដោយភាពស៊ាំញ៉ាំនៃសំណុំរឿង តម្រូវជាចាំបាច់ឱ្យធ្វើការស្រាវជ្រាវឱ្យបានជ្រាលជ្រៅបន្ថែម តុលាការត្រូវបញ្ជូនសំណុំរឿងទៅព្រះរាជអាជ្ញា ដើម្បីបើកការស៊ើបសួរ ។ ជនជាប់ចោទត្រូវតែនាំទៅបង្ហាញខ្លួននៅថ្ងៃនោះតែម្ដងនៅចំពោះមុខចៅក្រមស៊ើបសួរ បើពុំដូច្នោះទេ ជនជាប់ចោទត្រូវតែដោះលែងឱ្យមានសេរីភាពវិញដោយឯកឯង ។

មាត្រា ៤៩. - ដីកាកោះហៅបញ្ជូនទៅជំនុំជម្រះផ្ទាល់ក្នុងករណីបទលហុ

ប្រសិនបើរឿងនោះជាបទលហុ ព្រះរាជអាជ្ញាត្រូវកោះជនជាប់ចោទឱ្យចូលខ្លួនទៅមុខតុលាការជំនុំជម្រះដោយផ្ទាល់ ដូចបានចែងនៅក្នុងមាត្រា ៤៦ (ដីកាកោះហៅបញ្ជូនទៅជំនុំជម្រះផ្ទាល់) នៃក្រមនេះ ។

មាត្រា ៥០. - បញ្ជីនៃពាក្យប្ដឹង

នៅតាមតុលាការជាន់ដំបូងនីមួយៗ ត្រូវបង្កើតឱ្យមានបញ្ជីអយ្យការមួយសម្រាប់ចុះបណ្ដឹងដែលប្ដឹងដោយផ្ទាល់ដល់ព្រះរាជអាជ្ញា ឬដែលបញ្ជូនមកដោយមន្ត្រីនគរបាលយុត្តិធម៌ ។

គ្រប់បណ្ដឹងទាំងអស់ត្រូវតែចុះក្នុងបញ្ជីដោយមានខ្លឹមសារដូចតទៅ :

-អត្តសញ្ញាណរបស់អ្នកប្ដឹង

-កាលបរិច្ឆេទដែលអយ្យការបានទទួលពាក្យប្ដឹង

ក្នុងករណីដែលមានទំនាស់រវាងចៅក្រមស៊ើបសួរច្រើនរូប នៅសាលាដំបូងខុសៗគ្នា ហើយទទួលបណ្តឹងទាំងអស់គ្នា អំពីរឿងព្រហ្មទណ្ឌតែមួយដូចគ្នា ទំនាស់នេះត្រូវបញ្ជូនទៅប្រធានសភាស៊ើបសួរដើម្បីសម្រេច ។

វិវាទសមត្ថកិច្ចដែនដី រវាងសភាស៊ើបសួរច្រើនត្រូវសម្រេចដោយប្រធានតុលាការកំពូល ។

ការសម្រេចនេះបិទផ្លូវតវ៉ា ។

មាត្រា ១២៨.- ដីកាសន្និដ្ឋានបញ្ជូនរឿងឱ្យស៊ើបសួរ

ការស៊ើបសួរត្រូវបានបើកដោយដីកាសន្និដ្ឋានបញ្ជូនរឿងឱ្យស៊ើបសួររបស់ព្រះរាជអាជ្ញា ដោយអនុលោមតាមមាត្រា ៤៤ (ការបើកការស៊ើបសួរ) នៃក្រមនេះ ។

ការស៊ើបសួរអាចបើកប្រឆាំងនឹងបុគ្គលម្នាក់ ឬច្រើននាក់ ដោយមានចង្អុលប្រាប់ឈ្មោះនៅក្នុងដីកាសន្និដ្ឋានបញ្ជូនរឿងឱ្យស៊ើបសួរ ឬប្រឆាំងនឹងអញ្ញាតជន ដោយអនុលោមតាមវាក្យខ័ណ្ឌទី ២ នៃមាត្រា ៤៤ (ការបើកការស៊ើបសួរ) នៃក្រមនេះ ។

ចៅក្រមស៊ើបសួរមិនអាចបំពេញកិច្ចស៊ើបសួរណាមួយបាន ដោយគ្មានដីកាសន្និដ្ឋានបញ្ជូនរឿងឱ្យស៊ើបសួររបស់ព្រះរាជអាជ្ញាទេ ។

កាលបើចៅក្រមស៊ើបសួរទទួលពាក្យប្តឹង ដោយមានការតាំងខ្លួនជាដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី ចៅក្រមស៊ើបសួរត្រូវធ្វើតាមនីតិវិធីដូចដែលមានចែងនៅមាត្រា ១៣៩ (ការបញ្ជូនបណ្តឹងទៅព្រះរាជអាជ្ញា) និងមាត្រា ១៤០ (ការបង់ប្រាក់តម្កល់ទុក) នៃក្រមនេះ ។

កាលណាទទួលពាក្យប្តឹងសាមញ្ញ ចៅក្រមស៊ើបសួរត្រូវបញ្ជូនពាក្យប្តឹងនោះទៅព្រះរាជអាជ្ញា ។

មាត្រា ១២៩.- វិសាលភាពនៃការប្តឹង

ចៅក្រមស៊ើបសួរទទួលបណ្តឹងអំពីអង្គហេតុ ដែលមាននៅក្នុងដីកាសន្និដ្ឋានបញ្ជូនរឿងឱ្យស៊ើបសួររបស់ព្រះរាជអាជ្ញា ។ ចៅក្រមស៊ើបសួរត្រូវស៊ើបសួរតែអំពីអង្គហេតុនោះប៉ុណ្ណោះ ។

ប្រសិនបើមានលេចអង្គហេតុថ្មី ដែលអាចជាបទល្មើសព្រហ្មទណ្ឌ នៅក្នុងពេលស៊ើបសួរ ចៅក្រមស៊ើបសួរត្រូវជូនព័ត៌មានអំពីអង្គហេតុនេះទៅព្រះរាជអាជ្ញា ។ ព្រះរាជអាជ្ញាអាចប្តឹងសុំឱ្យចៅក្រមស៊ើបសួរធ្វើការស៊ើបសួរអំពីអង្គហេតុថ្មីនេះ តាមដីកាសន្និដ្ឋានបញ្ជូនរឿងឱ្យស៊ើបសួរបន្ថែម ។ បើគ្មានដីកាសន្និដ្ឋានបញ្ជូនរឿងឱ្យស៊ើបសួរបន្ថែមទេ ចៅក្រមស៊ើបសួរគ្មានអំណាចស៊ើបសួរអំពីអង្គហេតុថ្មីនោះឡើយ ។

ប៉ុន្តែ ចៅក្រមស៊ើបសួរមិនចាំបាច់សុំដីកាសន្និដ្ឋានបញ្ជូនរឿងឱ្យស៊ើបសួរបន្ថែមទេ ប្រសិនបើអង្គហេតុថ្មីនោះ ជាស្ថានទម្ងន់ទោសទៅលើអង្គហេតុ ដែលចែងនៅក្នុងដីកាសន្និដ្ឋានបញ្ជូនរឿងឱ្យស៊ើបសួរដំបូង ។

ដើម្បីបំពេញកិច្ចនេះ សភាស៊ើបសួរត្រូវចាត់តាំងសមាជិកម្នាក់របស់សភា ឬក៏ចៅក្រមស៊ើបសួរណាម្នាក់ដែលខ្លួនប្រគល់អំណាចឱ្យ ។

ចៅក្រមដែលទទួលភារកិច្ចស៊ើបសួរបំពេញនោះ ប្រើប្រាស់អំណាចរបស់ចៅក្រមស៊ើបសួរនៅក្នុងព្រំដែនកំណត់ដោយសភាស៊ើបសួរ ។

កាលណាកិច្ចស៊ើបសួរត្រូវបានបំពេញរួចហើយ សំណុំរឿងនៃនីតិវិធីត្រូវយកមកតម្កល់ទុកនៅការិយាល័យក្រឡាបញ្ជីនៃសភាស៊ើបសួរ ។ ប្រធានសភាស៊ើបសួរកំណត់កាលបរិច្ឆេទនៃសវនាការថ្មី ។ បទប្បញ្ញត្តិនៃមាត្រា ២៥៩ (ការពិគ្រោះសំណុំរឿង និងសារណា) នៃក្រមនេះ ត្រូវយកមកអនុវត្ត ។

មាត្រា ២៦៣. - ការពន្លាតការដាក់ឱ្យស្ថិតនៅក្រោមការពិនិត្យ ដល់បទល្មើសដែលទាក់ទងគ្នា

សភាស៊ើបសួរដោយឯកឯង ឬតាមសេចក្តីសន្និដ្ឋានរបស់អគ្គព្រះរាជអាជ្ញាអមសាលាឧទ្ធរណ៍ អាចបង្គាប់ឱ្យពន្លាតការដាក់ឱ្យស្ថិតនៅក្រោមការពិនិត្យ ដល់បទល្មើសដែលទាក់ទងគ្នានឹងបទល្មើសដែលចង្អុលដោយចៅក្រមស៊ើបសួរ កាលណាបទល្មើសនោះលេចចេញពីសំណុំរឿងនៃនីតិវិធី ។

បទល្មើសដែលទាក់ទងគ្នាគឺ :

-កាលណាបទល្មើសបានប្រព្រឹត្តក្នុងពេលជាមួយគ្នា ដោយបុគ្គលច្រើនរួមគ្នា

-កាលណាបទល្មើសបានប្រព្រឹត្តដោយបុគ្គលផ្សេងគ្នា បន្ទាប់ពីមានការព្រមព្រៀងគ្នា ទោះបីជាការប្រព្រឹត្តិនៅក្នុងពេល ឬនៅទីកន្លែងផ្សេងក៏ដោយ ឬ

-កាលណាវត្ថុដែលលួច តែបំបាត់ ឬបានមកពីបទល្មើសណាមួយនោះ ត្រូវបានលាក់បំបាត់ដោយបុគ្គលផ្សេងទៀត ។

មាត្រា ២៦៤. - ការពន្លាតការដាក់ឱ្យស្ថិតនៅក្រោមការពិនិត្យ រហូតដល់បុគ្គលផ្សេងទៀត

សភាស៊ើបសួរអាចបង្គាប់ឱ្យចោទប្រកាន់បុគ្គលផ្សេងក្រៅពីបុគ្គល ដែលចែងដោយចៅក្រមស៊ើបសួរ លើកលែងតែបទប្បញ្ញត្តិនៅមាត្រា ១២ (អាជ្ញាអស់ជំនុំ) នៃក្រមនេះ ។

មាត្រា ២៦៥. - ការបើកជាថ្មីនូវការស៊ើបសួរលើបន្ទុកថ្មីទៀត

ក្រោយពេលដែលដីការបស់ចៅក្រមស៊ើបសួរ ឬសាលដីការបស់សភាស៊ើបសួរដែលលើកលែងចោទប្រកាន់បានចូលជាស្ថាពរ ហើយមានលេចឡើងនូវបន្ទុកថ្មី ការស៊ើបសួរអាចត្រូវបានបើកឡើងវិញតាមគំនិតផ្តើមរបស់ព្រះរាជអាជ្ញា ។

ដែលព្រះរាជអាជ្ញាមិនបានកោះហៅដោយខ្លួនជាអ្នកចេញសោហ៊ុយ ។ ការកោះហៅនេះត្រូវធ្វើតាមបែបបទដែលមានចែងនៅក្នុងមាតិកាទី ៣ គន្ថីទី ៧ នៃក្រមនេះ ។

មាត្រា ២៩៩. - ការបញ្ចូលនីតិវិធី

កាលណាតុលាការបានទទួលនីតិវិធីច្រើន ដែលមានអង្គហេតុច្រើនជាប់ទាក់ទងគ្នា តុលាការអាចបង្គាប់ឱ្យបញ្ចូលនីតិវិធីទាំងនោះជាមួយគ្នាបាន ។

ជំពូកទី ២

ការចូលខ្លួនរបស់ភាគី

ផ្នែកទី ១

ការចូលខ្លួនរបស់ជនជាប់ចោទ

មាត្រា ៣០០. - ការចូលខ្លួនរបស់ជនជាប់ចោទ

ជនជាប់ចោទត្រូវចូលបង្ហាញខ្លួននៅពេលសវនាការរបស់តុលាការដោយផ្ទាល់ ។

ជនជាប់ចោទត្រូវអមដោយមេធាវីម្នាក់ដែលខ្លួនជ្រើសរើស ។ ជនជាប់ចោទក៏អាចសុំឱ្យចាត់តាំងមេធាវីឱ្យខ្លួនបានដែរ នៅក្នុងលក្ខខណ្ឌដែលមានចែងក្នុងច្បាប់ស្តីពីលក្ខន្តិកៈមេធាវី ។

មាត្រា ៣០១. - ជំនួយរបស់មេធាវី

ជំនួយពីមេធាវីត្រូវតែមានជាចំខាតនៅក្នុងករណីដូចតទៅ :

១-ករណីបទឧក្រិដ្ឋ ។

២-កាលណាជនជាប់ចោទជាអនីតិជន ។ បើគ្មានការជ្រើសរើសដោយជនជាប់ចោទទេ មេធាវីត្រូវបានចាត់តាំងតាមគំនិតផ្តើមរបស់ប្រធានតុលាការ នៅក្នុងលក្ខខណ្ឌដែលមានចែងនៅក្នុងច្បាប់ស្តីពីលក្ខន្តិកៈមេធាវី ។

មាត្រា ៣០២. - ការបង្ហាញខ្លួនដោយសេរីរបស់ជនជាប់ចោទ

នៅក្នុងករណីបញ្ជូនទៅជំនុំជម្រះផ្ទាល់ ជនជាប់ចោទចូលទៅបង្ហាញខ្លួនដោយខ្លួនឯងនៅពេលសវនាការ ។

មាត្រា ៣០៣. - ការបង្ហាញខ្លួនរបស់ជនជាប់ចោទដោយមានកងកម្លាំងអម

នៅក្នុងករណីនីតិវិធីចូលបង្ហាញខ្លួនភ្លាម ជនជាប់ចោទត្រូវឃុំគ្រងដោយកងការពាររហូតដល់សាមីខ្លួនចូលបង្ហាញខ្លួននៅមុខតុលាការ ។

តុលាការអាចសម្រេចឱ្យឃុំខ្លួនជនជាប់ចោទបណ្តោះអាសន្នបាន ដូចដែលបានចែងនៅក្នុង

ការអនុវត្តទោសអាចត្រូវបានព្យួរដោយតុលាការ ។

មាត្រា ៥០១. – ពាក្យសុំឱ្យស្រូបទោសបញ្ចូលគ្នា

ពាក្យសុំឱ្យស្រូបទោសបញ្ចូលគ្នា ត្រូវលើកនៅមុខតុលាការដែលបានសម្រេចចុងក្រោយគេ ។

តុលាការនេះទទួលបណ្តឹង តាមពាក្យប្តឹងរបស់អយ្យការ ឬរបស់ភាគីពាក់ព័ន្ធ ។ តុលាការសម្រេចក្នុងពេលសវនាការសាធារណៈ ក្រោយពីបានស្តាប់អយ្យការ ភាគីពាក់ព័ន្ធ និងជាយថាហេតុមេធាវីរបស់ភាគីនេះ ។

មាតិកាទី ២

ការប្រតិបត្តិការឃុំខ្លួនបណ្តោះអាសន្ន និងទោសដកហូតសេរីភាព

ជំពូកទី ១

វិធាននាក់ទងនឹងការឃុំខ្លួន

មាត្រា ៥០២. – ការគណនាថិរវេលានៃការដាក់ពន្ធនាគារ

ទោសដាក់ពន្ធនាគារក្នុង ១ (មួយ) ថ្ងៃ មានថិរវេលា ២៤ (ម្ភៃបួន) ម៉ោង ។

ទោសដាក់ពន្ធនាគារ ក្នុង ១ (មួយ) ខែ មានថិរវេលា ៣០ (សាមសិប) ថ្ងៃ ។

ទោសដាក់ពន្ធនាគារលើសពី ១ (មួយ) ខែ ត្រូវគិតតាមលេខរៀងនៃថ្ងៃក្នុងខែទី ១ (មួយ) ទៅលេខរៀងនៃថ្ងៃក្នុងខែមួយទៀត ។

ទណ្ឌិតដែលបានអនុវត្តទោសរបស់ខ្លួនរួចហើយ ត្រូវដោះលែងនៅក្នុងចន្លោះពីម៉ោង ៦ (ប្រាំមួយ) ព្រឹក ដល់ម៉ោង ១៨ (ដប់ប្រាំបី) ល្ងាច ។

មាត្រា ៥០៣. – ការគិតបញ្ចូលថិរវេលានៃការឃុំខ្លួនបណ្តោះអាសន្ន

ថិរវេលានៃការឃុំខ្លួនបណ្តោះអាសន្ន ត្រូវបានគិតបញ្ចូលទាំងស្រុងទៅក្នុងថិរវេលានៃទោសដែលបានប្រកាស ឬជាយថាហេតុនៃថិរវេលាសរុបនៃទោសដែលត្រូវទទួលរង បន្ទាប់ពីការស្រូបទោសបញ្ចូលគ្នា ។

មាត្រា ៥០៤. – ការរៀបចំពន្ធនាគារ

ការរៀបចំ និងរបបផ្ទៃក្នុងនៃពន្ធនាគារ និងមណ្ឌលឃុំខ្លួន ត្រូវកំណត់ដោយប្រកាសរបស់ក្រសួងដែលគ្រប់គ្រងពន្ធនាគារ ។

ប្រកាសនេះកំណត់ផងដែរ អំពីលក្ខខណ្ឌនៃការបែងចែកទណ្ឌិតនៅតាមពន្ធនាគារ និងមណ្ឌលឃុំខ្លួននានា អំពីបែបបទអនុវត្តទោសដកហូតសេរីភាព និងអំពីរបបឃុំខ្លួន ។

ឧបសម្ព័ន្ធទី៣

ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា

ជាតិ សាសនា ព្រះមហាក្សត្រ

ក្រសួងយុត្តិធម៌

លេខ : ០២ កយណ.សរ/១៤

សារាចរ
ស្តីពី
ការអនុវត្តបទប្បញ្ញត្តិ នៃការព្យួរទោសសាកល្បង

ក្រសួងយុត្តិធម៌បានកត់សម្គាល់ឃើញថា បទប្បញ្ញត្តិ និងគោលការណ៍ស្តីពីការអនុវត្តរបបនៃការព្យួរទោសសាកល្បង ដែលមានចែងនៅក្នុងក្រមព្រហ្មទណ្ឌចាប់ពីមាត្រា ១១៧ ដល់ មាត្រា ១២៣ និងមាត្រា ១៦៥ មិនទាន់អនុវត្តឲ្យបានគ្រប់ជ្រុងជ្រោយនៅឡើយ ដែលជាហេតុធ្វើឲ្យការអនុវត្តនៃការព្យួរទោសសាកល្បង មិនទាន់បានល្អប្រសើរ។

ដើម្បីអនុវត្តបទប្បញ្ញត្តិ និងគោលការណ៍ទាំងនេះឲ្យមានប្រសិទ្ធភាព ក្រសួងយុត្តិធម៌សូមធ្វើការណែនាំដូចខាងក្រោម ៖

ក-ចៅក្រមជំនុំជម្រះ

១-យោងតាមមាត្រា ១១៧ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ ចៅក្រមគប្បីត្រូវពិចារណាសម្រេចព្យួរសាកល្បងនៃទោស ឲ្យបានជាអតិបរិមានូវទោស ដែលបានសម្រេចដាក់ពន្ធនាគារ ក្នុងបទល្មើសមជ្ឈឹម។

២-តុលាការត្រូវចេញសម្រង់សាលក្រមស្តារពរចំនួនបីច្បាប់។ ចំនួនពីរច្បាប់ប្រគល់ជូនព្រះរាជអាជ្ញា និងមួយច្បាប់ទៀតប្រគល់ឲ្យទៅទណ្ឌិតដើម្បីអនុវត្ត។

ខ-ព្រះរាជអាជ្ញា

១-ត្រូវដឹកនាំសម្របសម្រួល ការអនុវត្តសេចក្តីសម្រេចព្យួរទោសសាកល្បងរបស់តុលាការគ្រប់ជាន់ថ្នាក់ ឲ្យមានប្រសិទ្ធភាព។

២-ត្រូវចាត់តាំងបុគ្គលនៅក្នុងមូលដ្ឋានដែលទណ្ឌិតរស់នៅ ឬ បំពេញកាតព្វកិច្ច ឲ្យតាមដានសកម្មភាពរបស់ទណ្ឌិត។ បុគ្គលដែលគប្បីចាត់តាំង ដូចជានគរបាលប៉ុស្តិ៍រដ្ឋបាល សមាជិកក្រុមប្រឹក្សាឃុំ-សង្កាត់ មន្ត្រីទទួលបន្ទុកអប់រំ និងស្តារនីតិសម្បទា...។

៣-ត្រូវបង្គាប់ណែនាំដល់ទណ្ឌិត ឲ្យទៅបង្ហាញខ្លួននៅចំពោះមុខបុគ្គលដែលត្រូវបានចាត់តាំងឲ្យតាមដាន។

៤-ត្រូវប្រគល់សម្រង់សាលក្រម ឬ សម្រង់សាលដីកាស្ពាពរដល់បុគ្គលដែលត្រូវបានចាត់តាំងឲ្យតាមដានទណ្ឌិត និងធ្វើការដឹកនាំសម្របសម្រួលការអនុវត្ត។

៥-ក្នុងករណីចាំបាច់ ត្រូវបង្គាប់ទៅអង្គភាពនគរបាលយុត្តិធម៌ ឲ្យចាត់វិធានការជួយតាមដានរាល់សកម្មភាពរបស់ទណ្ឌិត និងត្រូវធ្វើរបាយការណ៍តាមការកំណត់ ពីការកត់សម្គាល់ឃើញរបស់ខ្លួនចំពោះសកម្មភាពរបស់ទណ្ឌិតជូនទៅព្រះរាជអាជ្ញា ដើម្បីស្នើសុំយោបល់ ឬ ចាត់វិធានការ។

សូមលោក លោកស្រី ជាចៅក្រម ព្រះរាជអាជ្ញា គ្រប់ស្ថាប័នតុលាការ និងអយ្យការត្រូវអនុវត្តសារាចរនេះឲ្យមានប្រសិទ្ធភាព ចាប់ពីថ្ងៃចុះហត្ថលេខានេះតទៅ។

រាជធានីភ្នំពេញ, ថ្ងៃទី..២២...ខែ...... ឆ្នាំ..២០១៤..

រដ្ឋមន្ត្រី

អង្គ វង្សវឌ្ឍនា

<u>ចម្លងជូន ៖</u>
-ទីស្ដីការគណៈរដ្ឋមន្ត្រី
-ក្រសួងមហាផ្ទៃ
-ក្រសួងសង្គមកិច្ច អតីតយុទ្ធជន និងយុវនីតិសម្បទា
-ខុទ្ទកាល័យនាយករដ្ឋមន្ត្រី
ខុទ្ទកាល័យឧបនាយករដ្ឋមន្ត្រី
-តុលាការ និងមហាអយ្យការអមតុលាការកំពូល
-សាលាឧទ្ធរណ៍ និងមហាអយ្យការអមសាលាឧទ្ធរណ៍
-សាលាដំបូង និងអយ្យការអមសាលាដំបូងរាជធានី-ខេត្ត
-ឯកសារ-កាលប្បវត្តិ

ឧបសម្ព័ន្ធទី៤

វិធានអនុវត្តក្នុងករណីបទល្មើសត្រួតគ្នា[1]

(មាត្រា ១០៩, មាត្រា ១១៤, មាត្រា ១២២, មាត្រា ១៣៦ ដល់មាត្រា ១៤១ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ និង មាត្រា ៥០១ នៃក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ)

I. សញ្ញាណនៃ "បទល្មើសត្រួតគ្នា" : យោងតាមមាត្រា ១៣៦ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ "បទល្មើសត្រួតគ្នា" កើតឡើង កាលបើបទល្មើសមួយត្រូវបានប្រព្រឹត្តដោយបុគ្គលម្នាក់ មុនពេលដែលបុគ្គលនេះ ត្រូវបានផ្ដន្ទាទោស ជាស្ថាពរចំពោះបទល្មើសមួយផ្សេងទៀត។ យោងតាមបទប្បញ្ញត្តិនៃមាត្រានេះ **"បទល្មើសត្រួតគ្នា"** សំដៅដល់ស្ថានភាពដែលបទល្មើសច្រើនត្រូវបានប្រព្រឹត្តដោយបុគ្គលម្នាក់ ឬដោយរួមគ្នាជាមួយបុគ្គលផ្សេងទៀតហើយដែលពេលវេលានៃការប្រព្រឹត្តបទល្មើសទាំងនេះ មិនអាចបែងចែកគ្នាដោយសេចក្ដីសម្រេចផ្ដន្ទាទោសជាស្ថាពររបស់តុលាការឡើយ។ ស្ថានភាពនៃ "**បទល្មើសត្រួតគ្នា**" នេះ គឺខុសគ្នាពីស្ថានភាពនៃ "**ការមិនរាងចាល**" ។ "**ការមិនរាងចាល**" សំដៅដល់ស្ថានភាពដែលបុគ្គលម្នាក់បន្ទាប់ពីត្រូវបានផ្ដន្ទាទោសជាស្ថាពររួចហើយពីបទល្មើសមួយ ហើយបុគ្គលបានប្រព្រឹត្តបទល្មើសមួយទៀត។ *ឧទាហរណ៍* :បុគ្គលម្នាក់ត្រូវបានតុលាការសម្រេចផ្ដន្ទាទោសជាស្ថាពររួចហើយពី "**បទលួច**" តាមមាត្រា ៣៥៣ និងមាត្រា ៣៥៦ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ ប៉ុន្តែ ៣ ឆ្នាំក្រោយមកបន្ទាប់ពីសេចក្ដីសម្រេចរបស់តុលាការបានចូលជាស្ថាពរ បុគ្គលដដែលនេះ បានប្រព្រឹត្ត "**បទលួច**" ថ្មីមួយទៀត ។ ស្ថានភាពនៃ "**ការមិនរាងចាល**" នេះ ត្រូវកំណត់ និងគ្រប់គ្រងដោយវិធានដែលមានចែងចាប់ពីមាត្រា ៨៣ ដល់មាត្រា ៩២ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ។

II. វិធានអនុវត្តនៅក្នុងករណី "បទល្មើសត្រួតគ្នា" ដោយយោងតាមក្រមព្រហ្មទណ្ឌ : យោងតាមក្រមព្រហ្មទណ្ឌនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ដែលត្រូវបានប្រកាសឱ្យប្រើដោយព្រះមហាក្សត្រ កាលពីថ្ងៃទី ៣០ ខែវិច្ឆិកា ឆ្នាំ ២០០៩ គេពិនិត្យឃើញមានវិធានចំនួន ៣ ដែលអាចយកមកអនុវត្តក្នុងករណី "**បទល្មើសត្រួតគ្នា**" គឺ : (១) វិធានស្រូបទោស , (២) វិធានត្រួតទោស និង (៣) វិធានបូកទោស ។ ការជ្រើសរើសយកវិធានណាមួយយកមកអនុវត្ត ពេលខ្លះ អាស្រ័យទៅលើនីតិវិធីនៃការចោទប្រកាន់ចំពោះបទល្មើសដែលត្រួតគ្នា ពេលខ្លះ អាស្រ័យទៅលើប្រភេទនៃបទល្មើសដែលត្រួតគ្នា។

១- វិធានស្រូបទោស : វិធាននេះ អាចយកទៅអនុវត្តបានសម្រាប់បទល្មើសត្រួតគ្នា ទាំងក្នុងនីតិវិធីនៃការចោទប្រកាន់តែមួយ ទាំងក្នុងនីតិវិធីនៃការចោទប្រកាន់ដាច់ពីគ្នា។ វិធាននេះ មានចែងកំណត់ក្នុងមាត្រា ១៣៧ និងមាត្រា ១៣៨ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ។

១.១-វិធានស្រូបទោសតាមបញ្ញត្តិមាត្រា ១៣៧ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ :

-លក្ខខណ្ឌនៃការអនុវត្តវិធាន : វិធានស្រូបទោសតាមបទប្បញ្ញត្តិមាត្រា ១៣៧ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ ត្រូវយកទៅអនុវត្តនៅក្នុងនីតិវិធីនៃការចោទប្រកាន់តែមួយចំពោះបទល្មើសត្រួតគ្នាទាំងអស់។

[1] ការបកស្រាយក្នុងឯកសារនេះ គឺជាការបកស្រាយក្រៅផ្លូវការ និងមានលក្ខណៈជាទ្រឹស្ដីសម្រាប់ជាជំនួយស្មារតីឱ្យដល់អ្នកដែលមានបំណងចង់សិក្សាស្វែងយល់បន្ថែមអំពីបទប្បញ្ញត្តិមួយចំនួនក្នុងក្រមព្រហ្មទណ្ឌប៉ុណ្ណោះ។

ការចោទប្រកាន់តែមួយនេះ សំដៅដល់ស្ថានភាពនៃនីតិវិធី ដែលក្នុងនោះ បទល្មើសត្រួតគ្នាទាំងអស់ ត្រូវបានចោទប្រកាន់នៅក្នុងលិខិតចោទប្រកាន់តែមួយ ដូចជាការចោទប្រកាន់បទល្មើសត្រួតគ្នា នៅក្នុងដីកាសន្និដ្ឋានបញ្ជូនរឿងឱ្យស៊ើបសួរតែមួយ នៅក្នុងកំណត់ហេតុស្តីពីការបង្ហាញខ្លួនភ្លាមតែមួយ ឬនៅក្នុងដីកាកោះហៅបញ្ជូនទៅជំនុំជម្រះតែមួយ។ ទន្ទឹមនឹងនេះ ត្រូវបានចាត់ទុកជាការចោទប្រកាន់តែមួយផងដែរនៅក្នុងករណីដូចខាងក្រោម÷

-នៅក្នុងដំណាក់កាលស៊ើបសួរ ចៅក្រមស៊ើបសួរបានទទួលដីកាសន្និដ្ឋានបញ្ជូនរឿងឱ្យស៊ើបសួរបន្ថែមពីអយ្យការសម្រាប់អង្គហេតុនៃបទល្មើសថ្មីផ្សេង[2] ដែលចៅក្រមស៊ើបសួរបានរកឃើញថា មានការពាក់ព័ន្ធនឹងជនត្រូវចោទ ហើយចៅក្រមស៊ើបសួរបានសម្រេចបិទការស៊ើបសួរតាមដីកាបញ្ជូនរឿងទៅជំនុំជម្រះសម្រាប់អង្គហេតុដែលបង្កើតបានជាបទល្មើសត្រួតគ្នាទាំងនោះ។ ដូចគ្នាផងដែរ នៅក្នុងករណីដែលសភាស៊ើបសួរពន្លាតការស៊ើបសួររបស់ខ្លួន ទៅដល់បទល្មើសពាក់ព័ន្ធផ្សេងទៀត ស្របតាមបទប្បញ្ញត្តិនៃមាត្រា ២៦៣ នៃក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ ហើយបិទបញ្ចប់ការស៊ើបសួររបស់ខ្លួនតាមសាលដីកាបញ្ជូនទៅជំនុំជម្រះ សម្រាប់អង្គហេតុដែលបង្កើតបានជាបទល្មើសត្រួតគ្នាទាំងនោះ។

-នៅក្នុងករណីដែលតុលាការសម្រេចបញ្ចូលសំណុំរឿងព្រហ្មទណ្ឌច្រើនជាមួយគ្នា ហើយនៅក្នុងសំណុំរឿងទាំងនេះ មានអង្គហេតុបង្កើតបានជាស្ថានភាពនៃបទល្មើសត្រួតគ្នា (មាត្រា ២៩៩ នៃក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ) ។

នៅក្នុងករណីដែលមានការចោទប្រកាន់តែមួយសម្រាប់បទល្មើសត្រួតគ្នាដូចបានរៀបរាប់ខាងលើនេះ តុលាការត្រូវអនុវត្តវិធាននៃការស្រូបទោស ដោយស្វ័យប្រវត្តិស្របតាមបទប្បញ្ញត្តិនៃមាត្រា ១៣៧ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ បើទោះបីជាពុំមានបណ្តឹងសុំពីអយ្យការ ឬភាគីពាក់ព័ន្ធក៏ដោយ។

-ខ្លឹមសារនៃការអនុវត្តវិធាន : មាត្រា ១៣៧ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ ចែងថា : *"កាលបើនៅក្នុងពេលចោទប្រកាន់តែមួយ ហើយជនជាប់ចោទត្រូវបានរកឃើញថា មានពិរុទ្ធពីបទល្មើសច្រើន ទោសនីមួយៗអាចត្រូវបានប្រកាសឡើង។ ប៉ុន្តែ កាលបើទោសត្រូវទទួលមានច្រើន ហើយមានប្រភេទដូចគ្នា តុលាការត្រូវប្រកាសទោសតែមួយនៃប្រភេទនេះ នៅក្នុងព្រំដែននៃអតិបរមាស្របច្បាប់ដែលខ្ពស់ជាងគេ។ ទោសនីមួយៗដែលប្រកាស ត្រូវចាត់ទុកថា ជាទោសរួមចំពោះបទល្មើសដែលត្រួតគ្នា នៅក្នុងព្រំដែននៃអតិបរមាស្របច្បាប់អនុវត្តទៅលើបទល្មើសនីមួយៗ។"* យោងតាមបញ្ញត្តិនៃមាត្រានេះ យើងឃើញថា ក្នុងសម្មតិកម្មខ្លះ តុលាការត្រូវប្រកាសទោសនីមួយៗសម្រាប់បទល្មើសត្រួតគ្នា ហើយក្នុងសម្មតិកម្មខ្លះទៀត តុលាការមិនអាចប្រកាសទោសនីមួយៗសម្រាប់បទល្មើសត្រួតគ្នាឡើយ ប៉ុន្តែ តុលាការត្រូវប្រកាសទោសតែមួយរួមគ្នាសម្រាប់បទល្មើសត្រួតគ្នាទាំងអស់ ។

សម្មតិកម្មទី ១ : ករណីដែលតុលាការត្រូវប្រកាសទោសនីមួយៗសម្រាប់បទល្មើសត្រួតគ្នា : វិធាននេះ ត្រូវយកទៅអនុវត្ត នៅក្នុងករណីដែលទោសដែលត្រូវប្រកាសសម្រាប់បទល្មើសត្រួតគ្នា មានប្រភេទខុសគ្នា ដូចជា ទោសដាក់ពន្ធនាគារ និងទោសពិន័យជាប្រាក់ គឺជាទោសដែលមានប្រភេទខុសគ្នា។

[2] មាត្រា ១២៥ នៃក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ។

ឧទាហរណ៍ : ឈ្មោះ "ក" បានប្រព្រឹត្តបទល្មើសក្នុងស្ថានភាពជាបទល្មើសត្រួតគ្នា រួមមាន ÷

- "បទរំលោភសេពសន្ថវៈ" : មាត្រា ២៣៩ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ ចែងផ្តន្ទាទោសដាក់ពន្ធនាគារពី ៥ ឆ្នាំ ទៅ ១០ ឆ្នាំ
- "បទបរិហារកេរ្តិ៍" : មាត្រា ៣០៥ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ ចែងផ្តន្ទាទោសពិន័យជាប្រាក់ពី ១ សែន រៀល ទៅ ១០ លាន រៀល

ឧទាហរណ៍នេះ គឺជាសម្មតិកម្មដែលតុលាការត្រូវប្រកាសទោសនីមួយៗសម្រាប់បទល្មើសត្រួតគ្នា មានន័យថា តុលាការត្រូវប្រកាសទោសដាក់ពន្ធនាគារសម្រាប់បទរំលោភសេពសន្ថវៈ និងទោសពិន័យជាប្រាក់សម្រាប់បទបរិហារកេរ្តិ៍ ។

សម្មតិកម្មទី ២ : ករណីដែលតុលាការមិនអាចប្រកាសទោសនីមួយៗសម្រាប់បទល្មើសត្រួតគ្នា ប៉ុន្តែតុលាការត្រូវប្រកាសទោសតែមួយរួមគ្នាសម្រាប់បទល្មើសត្រួតគ្នា : វិធាននេះ ត្រូវយកទៅអនុវត្ត នៅក្នុងករណីដែលទោសដែលត្រូវប្រកាសសម្រាប់បទល្មើសត្រួតគ្នា មានប្រភេទដូចគ្នា ។ ត្រូវចាត់ទុកថា មានប្រភេទដូចគ្នា ដូចជា ទោសដាក់ពន្ធនាគារដូចគ្នា ឬទោសពិន័យជាប្រាក់ដូចគ្នា។ នៅក្នុងករណីនេះ ចំពោះទោសដែលមានប្រភេទដូចគ្នា តុលាការត្រូវប្រកាសទោសតែមួយរួមគ្នាសម្រាប់បទល្មើសត្រួតគ្នាទាំងអស់ ហើយទោសដែលប្រកាសនេះ ត្រូវចាត់ទុកជាទោសរួម សម្រាប់ប្រភេទនៃទោសនីមួយៗ នៅក្នុងព្រំដែនអតិបរមាស្របច្បាប់ អនុវត្តទៅបទល្មើសនីមួយៗ។

ឧទាហរណ៍ : ឈ្មោះ "ក" បានប្រព្រឹត្តបទល្មើសក្នុងស្ថានភាពជាបទល្មើសត្រួតគ្នា រួមមាន ÷

- "បទរំលោភសេពសន្ថវៈ" : មាត្រា ២៣៩ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ ចែងផ្តន្ទាទោសដាក់ពន្ធនាគារពី ៥ ឆ្នាំ ទៅ ១០ ឆ្នាំ
- "បទកំហែងយក" : មាត្រា ៣៦៤ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ ចែងផ្តន្ទាទោសដាក់ពន្ធនាគារពី ២ ឆ្នាំ ទៅ ៥ ឆ្នាំ និងពិន័យជាប្រាក់ពី ៤ លាន រៀល ទៅ ១០ លាន រៀល
- "បទឆបោក" : មាត្រា ៣៧៨ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ ចែងផ្តន្ទាទោសដាក់ពន្ធនាគារពី ៦ ខែ ទៅ ៣ ឆ្នាំ និងពិន័យជាប្រាក់ពី ១ លាន រៀល ទៅ ៦ លាន រៀល

នៅក្នុងឧទាហរណ៍នេះ ប្រសិនបើតុលាការយល់ឃើញថា ត្រូវសម្រេចផ្តន្ទាទោស ÷

- ចំពោះបទរំលោភសេពសន្ថវៈ : ដាក់ពន្ធនាគារកំណត់ចំនួន ៧ ឆ្នាំ
- ចំពោះបទកំហែងយក : ដាក់ពន្ធនាគារកំណត់ ៣ ឆ្នាំ និងពិន័យជាប្រាក់ ៨ លាន រៀល
- ចំពោះបទឆបោក : ដាក់ពន្ធនាគារកំណត់ ២ ឆ្នាំ និងពិន័យជាប្រាក់ ៤ លាន រៀល

យោងតាមមាត្រា ១៣៧ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ តុលាការត្រូវប្រកាសទោសតែមួយ ចំពោះប្រភេទនៃទោសដាក់ពន្ធនាគារ និងប្រកាសទោសតែមួយចំពោះប្រភេទនៃទោសពិន័យជាប្រាក់ នៅក្នុងព្រំដែននៃអតិបរមាស្របច្បាប់ដែលខ្ពស់ជាងគេ មានន័យថា តុលាការអាចប្រកាសទោសដាក់ពន្ធនាគារអតិបរមាច្រើនបំផុតត្រឹម ១០ ឆ្នាំ និងពិន័យជាប្រាក់អតិបរមាច្រើនបំផុតត្រឹម ១០ លាន រៀល សម្រាប់បទល្មើសទាំង ៣ ខាងលើ។ ទោសដាក់ពន្ធនាគារ ១០ ឆ្នាំ និងទោសពិន័យជាប្រាក់ ១០ លាន រៀល ដែលតុលាការ

ប្រកាសនោះ ត្រូវចាត់ទុកថា ជាទោសរួមចំពោះបទល្មើសដែលត្រួតគ្នា នៅក្នុងព្រំដែននៃអតិបរមាស្របច្បាប់ អនុវត្តទៅលើបទល្មើសនីមួយៗ មានន័យថា នៅក្នុងឧទាហរណ៍ខាងលើ បទរំលោភសេពសន្ថវៈ ត្រូវផ្តន្ទាទោសដាក់ពន្ធនាគារ ១០ ឆ្នាំ បទកំហែងយក ត្រូវផ្តន្ទាទោសដាក់ពន្ធនាគារ ៥ ឆ្នាំ និងពិន័យជាប្រាក់ ១០ លាន រៀល និងបទឆបោក ត្រូវផ្តន្ទាទោសដាក់ពន្ធនាគារ ៣ ឆ្នាំ និងពិន័យជាប្រាក់ ៦ លាន រៀល។

១.២-វិធានស្របទោស តាមបញ្ញត្តិមាត្រា ១៣៨ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ

-លក្ខខណ្ឌនៃការអនុវត្តវិធាន : យោងតាមបញ្ញត្តិមាត្រា ១៣៨ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ វិធានស្របទោសក៏អាចយកទៅអនុវត្តបានផងដែរ នៅក្នុងនីតិវិធីនៃការចោទប្រកាន់ដាច់ពីគ្នាចំពោះបទល្មើសត្រួតគ្នា។ យោងតាមបញ្ញត្តិនៃមាត្រានេះ និងយោងតាមបញ្ញត្តិមាត្រា ៥០១ នៃក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ តុលាការដែលអាចសម្រេចអំពីការស្របទោសបញ្ចូលគ្នាបាន គឺតុលាការដែលត្រូវសម្រេចចុងក្រោយគេ ឬតុលាការដែលបានសម្រេចចុងក្រោយគេ។ ប្រសិនបើសំណុំរឿងកំពុងស្ថិតក្នុងសមត្ថកិច្ចរបស់ខ្លួននៅឡើយ តុលាការអាចសម្រេចដោយឯកឯងបានអំពីការស្របទោសបញ្ចូលគ្នា។ ក្រៅពីនេះ តុលាការអាចសម្រេចបាន លុះត្រាតែបានទទួលបណ្តឹងសុំ ពីអយ្យការ ឬពីភាគីពាក់ព័ន្ធ (មាត្រា ៥០១ នៃក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ)។ ក្នុងករណីចុងក្រោយនេះ តុលាការត្រូវសម្រេចក្នុងពេលសវនាការជាសាធារណៈ ក្រោយពីបានស្តាប់អយ្យការ ភាគីពាក់ព័ន្ធ និងជាយថាហេតុ មេធាវីរបស់ភាគីនេះ។ ក្នុងគ្រប់ករណីទាំងអស់ ការស្របទោសបញ្ចូលគ្នា ត្រូវធ្វើតាមសាលក្រម ឬសាលដីការបស់តុលាការ។

-ខ្លឹមសារនៃការអនុវត្តវិធាន : ក្នុងករណីដែលតុលាការសម្រេចអនុវត្តវិធានស្របទោស តុលាការអាចសម្រេចឱ្យអនុវត្តទោសស្របបញ្ចូលគ្នាទាំងមូល ឬមួយផ្នែកនៃទោសដែលមានប្រភេទដូចគ្នាបាន ស្របតាមរបៀបនៃការស្របទោសដែលមានចែងក្នុងមាត្រា ១៣៧ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ។ ប៉ុន្តែនៅក្នុងករណីដែលច្បាប់ចែងផ្តន្ទាទោសដាក់ពន្ធនាគារអស់មួយជីវិត ចំពោះបទល្មើសត្រួតគ្នាណាមួយ ហើយប្រសិនបើជនជាប់ចោទមិនទាន់ត្រូវបានតុលាការសម្រេចផ្តន្ទាទោសដាក់ពន្ធនាគារអស់មួយជីវិតទេ អតិបរមាស្របច្បាប់ដែលខ្ពស់ជាងគេ នៅក្នុងការអនុវត្តវិធានស្របទោសនេះ ត្រូវបានកំណត់ដាក់ពន្ធនាគារមិនឱ្យលើសពី ៣០ ឆ្នាំ។ វិធាននេះត្រូវអនុវត្តដូចគ្នាផងដែរ ចំពោះទណ្ឌិត ប្រសិនបើទណ្ឌិតនេះ មិនត្រូវបានតុលាការសម្រេចផ្តន្ទាទោសដាក់ពន្ធនាគារអស់មួយជីវិតទេ។ ការព្យួរទោសទាំងមូល ឬមួយផ្នែកនៃទោសដែលប្រកាសចំពោះបទល្មើសដែលត្រួតគ្នានេះ មិនអាចជាឧបសគ្គដល់ការអនុវត្តទោសនៃប្រភេទដូចគ្នាដែលគ្មានការព្យួរទោសទេ។

២-វិធានត្រួតទោស : វិធាននេះ មានចែងកំណត់ក្នុងមាត្រា ១៣៨ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ។ ជាទូទៅវិធាននេះត្រូវយកមកអនុវត្តក្នុងករណីនៃការចោទប្រកាន់ដាច់ពីគ្នាចំពោះបទល្មើសត្រួតគ្នា។ មាត្រា ១៣៨ វាក្យខណ្ឌទី ១ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌចែងថា : "*នៅក្នុងពេលចោទប្រកាន់ដាច់ពីគ្នា កាលបើជនជាប់ចោទត្រូវបានរកឃើញថា មានពិរុទ្ធពីបទល្មើសច្រើន ទោសដែលត្រូវប្រកាស ត្រូវអនុវត្តត្រួតគ្នានៅក្នុងព្រំដែននៃអតិបរមាស្របច្បាប់ដែលខ្ពស់ជាងគេ។*" នៅក្នុងករណីដែលច្បាប់ចែងផ្តន្ទាទោសដាក់ពន្ធនាគារអស់មួយជីវិត ចំពោះបទល្មើសត្រួតគ្នាណាមួយ ហើយប្រសិនបើជនជាប់ចោទមិនទាន់ត្រូវបានតុលាការសម្រេច

ផ្តន្ទាទោសដាក់ពន្ធនាគារអស់មួយជីវិតទេ អតិបរមាស្របច្បាប់ដែលខ្ពស់ជាងគេ ត្រូវបានកំណត់ដាក់ពន្ធនាគារត្រឹម ៣០ ឆ្នាំ។ ការព្យួរទោសទាំងមូល ឬមួយផ្នែកនៃទោសដែលប្រកាសចំពោះបទល្មើសដែលត្រួតគ្នានេះ មិនអាចជាឧបសគ្គដល់ការអនុវត្តទោសនៃប្រភេទដូចគ្នាដែលគ្មានការព្យួរទោសទេ។

ឧទាហរណ៍ទី ១ : ឈ្មោះ "ក" បានប្រព្រឹត្តបទល្មើសក្នុងស្ថានភាពជាបទល្មើសត្រួតគ្នា រួមមាន ÷

- "បទរំលោភសេពសន្ថវៈ" : មានចែងផ្តន្ទាទោសដាក់ពន្ធនាគារពី ៥ ឆ្នាំ ទៅ ១០ ឆ្នាំ តាមមាត្រា ២៣៩ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ
- "បទកំហែងយក" : មានចែងផ្តន្ទាទោសដាក់ពន្ធនាគារពី ២ ឆ្នាំ ទៅ ៥ ឆ្នាំ និងពិន័យជាប្រាក់ពី ៤ លាន រៀល ទៅ ១០ លាន រៀល តាមមាត្រា ៣៦៤ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ
- "បទឆបោក" : មានចែងផ្តន្ទាទោសដាក់ពន្ធនាគារពី ៦ ខែ ទៅ ៣ ឆ្នាំ និងពិន័យជាប្រាក់ពី ១ លាន រៀល ទៅ ៦ លាន រៀល តាម មាត្រា ៣៧៨ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ

នៅក្នុងឧទាហរណ៍នេះ ឈ្មោះ "ក" ត្រូវបានចោទប្រកាន់នៅក្នុងសំណុំរឿងចំនួន ០៣ ដាច់ពីគ្នា ហើយតុលាការបានសម្រេចផ្តន្ទាទោសតាមសាលក្រម ឬសាលដីកាស្ថាពរចំនួន ០៣ ដាច់ពីគ្នា ដោយសម្រេចផ្តន្ទាទោស ÷

- ចំពោះបទរំលោភសេពសន្ថវៈ : ដាក់ពន្ធនាគារកំណត់ចំនួន ៧ ឆ្នាំ
- ចំពោះបទកំហែងយក : ដាក់ពន្ធនាគារកំណត់ ៣ ឆ្នាំ និងពិន័យជាប្រាក់ ៨ លាន រៀល
- ចំពោះបទឆបោក : ដាក់ពន្ធនាគារកំណត់ ២ ឆ្នាំ និងពិន័យជាប្រាក់ ៤ លាន រៀល

យោងតាមមាត្រា ១៣៨ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ ទោសដែលតុលាការបានប្រកាសផ្តន្ទាទោស ត្រូវអនុវត្តត្រួតគ្នានៅក្នុងព្រំដែននៃអតិបរមាស្របច្បាប់ដែលខ្ពស់ជាងគេ មានន័យថា ទណ្ឌិតត្រូវទទួលរងការអនុវត្តទោសដាក់ពន្ធនាគារ ជាអតិបរមាត្រឹម ១០ ឆ្នាំ និងពិន័យជាប្រាក់ជាអតិបរមា ត្រឹម ១០ លាន រៀល សម្រាប់បទល្មើសទាំង ៣ ខាងលើ។

ឧទាហរណ៍ទី ២ : ឈ្មោះ "ក" បានប្រព្រឹត្តបទល្មើសក្នុងស្ថានភាពជាបទល្មើសត្រួតគ្នា រួមមាន ÷

- "បទក្លែងបន្លំរូបិយវត្ថុដែលមានតម្លៃនីត្យានុកូល" : មានចែងផ្តន្ទាទោសដាក់ពន្ធនាគារពី ១៥ ឆ្នាំ ទៅ ៣០ ឆ្នាំ ឬអស់មួយជីវិត តាមមាត្រា ៦៤៥ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ
- "បទឃាតកម្ម" : មានចែងផ្តន្ទាទោសដាក់ពន្ធនាគារពី ១០ ឆ្នាំ ទៅ ១៥ ឆ្នាំ តាមមាត្រា ១៩៩ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ
- "បទកំហែងយក" : មានចែងផ្តន្ទាទោសដាក់ពន្ធនាគារពី ២ ឆ្នាំ ទៅ ៥ ឆ្នាំ និងពិន័យជាប្រាក់ពី ៤ លាន រៀល ទៅ ១០ លាន រៀល តាមមាត្រា ៣៦៤ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ

នៅក្នុងឧទាហរណ៍នេះ ឈ្មោះ "ក" ត្រូវបានចោទប្រកាន់នៅក្នុងសំណុំរឿងចំនួន ០៣ ដាច់ពីគ្នា ហើយតុលាការបានសម្រេចផ្តន្ទាទោសតាមសាលក្រម ឬសាលដីកាស្ថាពរចំនួន ០៣ ដាច់ពីគ្នា ដោយសម្រេចផ្តន្ទាទោស ÷

- ចំពោះបទក្លែងបន្លំរូបិយវត្ថុដែលមានតម្លៃទីត្យានុកូល : ដាក់ពន្ធនាគារកំណត់ចំនួន ១៧ ឆ្នាំ
- ចំពោះឃាតកម្ម : ដាក់ពន្ធនាគារកំណត់ ១៣ ឆ្នាំ
- ចំពោះបទឆបោក : ដាក់ពន្ធនាគារកំណត់ ៣ ឆ្នាំ

យោងតាមមាត្រា ១៣៨ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ ទណ្ឌិតត្រូវទទួលរងការអនុវត្តទោសដាក់ពន្ធនាគារជាអតិបរមាត្រឹម ៣០ ឆ្នាំ និងពិន័យ សម្រាប់បទល្មើសទាំង ៣ ខាងលើ[3]។

៣-**វិធានបូកទោស** : វិធានបូកទោសនេះ មានចែងកំណត់ក្នុងមាត្រា ១៤០ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ។ វិធាននេះត្រូវយកមកអនុវត្តចំពោះបទល្មើសត្រួតគ្នា ទោះក្នុងនីតិវិធីនៃការចោទប្រកាន់ដាច់តែមួយក្ដី ទោះក្នុងនីតិវិធីនៃការចោទប្រកាន់ដាច់ពីគ្នាក្ដី ។ មាត្រា ១៤០ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌចែងកំណត់អំពីវិធាននៃការបូកទោសនេះ យ៉ាងច្បាស់ថា "ជាបដិប្បញ្ញត្តិទៅលើបទប្បញ្ញត្តិមុន ការពិន័យដែលបានប្រកាសឡើង ចំពោះបទលហុច្រើននោះ ត្រូវបូកបញ្ចូលគ្នា ហើយត្រូវបូកផងដែរជាមួយទោសពិន័យដែលប្រកាសឡើងចំពោះបទឧក្រិដ្ឋ ឬបទមជ្ឈិម។"

ការបូកបញ្ចូលគ្នានៃទោសនេះ ក៏ត្រូវបានយកទៅអនុវត្តផងដែរ ចំពោះទោសដាក់ពន្ធនាគារ។ យោងតាមបទប្បញ្ញត្តិនៃមាត្រា ១៤១ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ ទោសដែលតុលាការប្រកាសផ្ដន្ទាពីបទរត់ចេញពីពន្ធនាគារ[4] ត្រូវបូកបញ្ចូលគ្នាជាមួយនឹងទោសដែលប្រកាសឡើងចំពោះបទល្មើសដែលនាំឲ្យមានការឃុំខ្លួនជននោះ ដោយមិនអាចមានការស្រូបចូលគ្នា ឬត្រួតគ្នាតាមលក្ខខណ្ឌដែលមានចែងក្នុងមាត្រា ១៣៧ និងមាត្រា ១៣៨ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌបានឡើយ ។ គួរកត់សម្គាល់ផងដែរថា ការបូកបញ្ចូលគ្នានៃទោសក៏ត្រូវយកទៅអនុវត្តផងដែរ នៅក្នុងករណីក្រៅពីស្ថានភាពនៃបទល្មើសត្រួតគ្នា ជាអាទិ៍ នៅក្នុងករណីដែលមានការដកហូតការព្យួរទោស (ទោះព្យួរទោសធម្មតាក្ដី ព្យួរទោសសាកល្បងក្ដី) ដោយសារមានការផ្ដន្ទាទោសថ្មីតាមលក្ខខណ្ឌដែលមានចែងក្នុងមាត្រា ១០៩ មាត្រា ១១៤ និងមាត្រា ១២២ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ។ នៅក្នុងករណីទាំងនេះ ទោសទី ១ ត្រូវអនុវត្តដោយបូកបញ្ចូលគ្នាជាមួយទោសទី ២ ដោយគ្មានការស្រូបចូលគ្នា ឬត្រួតគ្នាតាមលក្ខខណ្ឌដែលមានចែងក្នុងមាត្រា ១៣៧ និងមាត្រា ១៣៨ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌឡើយ។

ឯកសារនេះត្រូវបានរៀបចំឡើងដោយ÷
*-ឯកឧត្ដម **ឃុី សោភា** រដ្ឋលេខាធិការក្រសួងយុត្តិធម៌*
*-ឯកឧត្ដម **កើត រិទ្ធ** អនុរដ្ឋលេខាធិការក្រសួងយុត្តិធម៌*

[3] យោងតាមស្មារតីនៃមាត្រា ១៣៨ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ និងមាត្រា ៥០១ នៃក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ ទោសដែលតុលាការបានប្រកាសផ្ដន្ទាទោសត្រូវអនុវត្តត្រួតគ្នានៅក្នុងព្រំដែននៃអតិបរមាស្របច្បាប់ដែលខ្ពស់ជាងគេ ប៉ុន្តែ នៅក្នុងករណីដែលច្បាប់ចែងផ្ដន្ទាទោសដាក់ពន្ធនាគារអស់មួយជីវិត ចំពោះបទល្មើសត្រួតគ្នាណាមួយ ហើយប្រសិនបើទណ្ឌិតមិនត្រូវបានតុលាការសម្រេចផ្ដន្ទាទោសដាក់ពន្ធនាគារអស់មួយជីវិតទេ អតិបរមាស្របច្បាប់ដែលខ្ពស់ជាងគេ ត្រូវបានកំណត់ដាក់ពន្ធនាគារត្រឹម ៣០ ឆ្នាំ សម្រាប់អនុវត្តវិធាននៃការស្រូបទោស។

[4] បទរត់ចេញពីពន្ធនាគារនេះ មានចែង និងផ្ដន្ទាទោសក្នុងក្រមព្រហ្មទណ្ឌ ចាប់ពីមាត្រា ៥៦០ ដល់មាត្រា ៥៧០។

ឧបសម្ព័ន្ធទី៥

ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា

ជាតិ សាសនា ព្រះមហាក្សត្រ

អយ្យការអម

សាលាដំបូងរាជធានីភ្នំពេញ

សំណុំរឿងព្រហ្មទណ្ឌលេខ ....

ចុះថ្ងៃទី .... ខែ .... ឆ្នាំ ....

លេខ : .... អ.យ

ដីកាសន្និដ្ឋានបញ្ជូនរឿងឱ្យស៊ើបសួរ

យើង .... តំណាងអយ្យការ អមសាលាដំបូងរាជធានីភ្នំពេញ

-បានឃើញសំណុំរឿងលេខ .... ចុះថ្ងៃទី .... ខែ .... ឆ្នាំ ....

របស់[១] .... ។

ក្រោយពីបានពិនិត្យឯកសារខាងលើ

យល់ឃើញថា មានតម្រុយសន្និដ្ឋានបានថា :

១- នាម-គោត្តនាម .... ហៅ .... ភេទ ☐ប្រុស-☐ស្រី អាយុ .... ឆ្នាំ

ជាតិ .... របររកស៊ី ....

ទីកន្លែងកំណើត .... ឃុំ-សង្កាត់ .... ស្រុក-ខណ្ឌ .... ខេត្ត-ក្រុង ....

ទីលំនៅបច្ចុប្បន្ន ....

ទោសពីមុន .... ឪពុកឈ្មោះ .... "☐រ-☐ស" ម្តាយឈ្មោះ .... "☐រ-☐ស"

ប្តី ឬ ប្រពន្ធឈ្មោះ .... "☐រ-☐ស" មានកូន .... ឬ ☐នៅលីវ - ☐អនីតិជន ឬ ☐នីតិជន ។

២- នាម-គោត្តនាម .... ហៅ .... ភេទ ☐ប្រុស-☐ស្រី អាយុ .... ឆ្នាំ

ជាតិ .... របររកស៊ី ....

ទីកន្លែងកំណើត .... ឃុំ-សង្កាត់ .... ស្រុក-ខណ្ឌ .... ខេត្ត-ក្រុង ....

ទីលំនៅបច្ចុប្បន្ន ....

ទោសពីមុន .... ឪពុកឈ្មោះ .... "☐រ-☐ស" ម្តាយឈ្មោះ .... "☐រ-☐ស"

ប្តី ឬ ប្រពន្ធឈ្មោះ .... "☐រ-☐ស" មានកូន .... ឬ ☐នៅលីវ - ☐អនីតិជន ឬ ☐នីតិជន ។

បានប្រព្រឹត្តអំពើដូចតទៅ[២] :

....

....

....

....

....

....

---

[១] លេខសំណុំរឿងរបស់អង្គភាពនគរបាលយុត្តិធម៌

[២] សេចក្តីសង្ខេបអង្គហេតុ

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

អំពើខាងលើជាបទល្មើស ....

ប្រព្រឹត្តនៅ ....

កាលពីថ្ងៃទី .... ខែ .... ឆ្នាំ .... តាមបញ្ញត្តិមាត្រា ....

នៃច្បាប់ .... ។

បានឃើញមាត្រា ៤៤ និងមាត្រា ១២៤ នៃក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ

សម្រេច

បើកការស៊ើបសួរលើអង្គហេតុខាងលើ និង :

☐ ដាក់ឱ្យស្ថិតនៅក្រោមការពិនិត្យ[៣] : ....

....

....

☐ ដាក់ឱ្យស្ថិតនៅក្រោមការត្រួតពិនិត្យតាមផ្លូវតុលាការ[៤] : ....

....

....

☐ ដាក់ឱ្យស្ថិតនៅក្រោមការឃុំខ្លួនបណ្តោះអាសន្ន[៥] : ....

....

....

រាជធានីភ្នំពេញ , ថ្ងៃទី .... ខែ .... ឆ្នាំ

តំណាងអយ្យការ

---

[៣] ឈ្មោះជនត្រូវចោទ

[៤] កាតព្វកិច្ចណាមួយដែលបានចែងនៅក្នុងមាត្រា ២២៣

[៥] មូលហេតុនៃការឃុំខ្លួនបណ្តោះអាសន្នដែលបានចែងនៅក្នុងមាត្រា ២០៥

ឧបសម្ព័ន្ធទី៦

ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា

ជាតិ សាសនា ព្រះមហាក្សត្រ

យ្យការអម

ំបូងរាជធានីភ្នំពេញ

ព្រហ្មទណ្ឌលេខ ....

...... ខែ .... ឆ្នាំ ....

.... អ.យ

ដីកាសន្និដ្ឋានបញ្ជូនរឿងឱ្យស៊ើបសួរបន្ថែម

យើង .... **តំណាងអយ្យការ អមសាលាដំបូងរាជធានីភ្នំពេញ**

-បានឃើញនីតិវិធីស៊ើបសួរលើឈ្មោះ .... ជាជនត្រូវចោទ

ពីបទ ....[២]។

យល់ឃើញថា អង្គហេតុ :

☐ ដែលត្រូវបានចៅក្រមស៊ើបសួររកឃើញ ហើយបានបញ្ជូនមកអោយយើង តាមដីកាបញ្ជូនយើងឆ្លើយ ចុះថ្ងៃទី .... ខែ .... ឆ្នាំ ....។

☐ ដែលត្រូវបានដឹងតាមសំណុំលិខិតនីតិវិធីដែលមានភ្ជាប់មកជាមួយ[៣] ជាអង្គហេតុថ្មី ដែលមិនមានចង្អុលបង្ហាញនៅក្នុង ដីកាសន្និដ្ឋានបញ្ជូនរឿងឱ្យស៊ើបសួរ លេខ .... ចុះថ្ងៃទី .... ខែ .... ឆ្នាំ ....។

យល់ឃើញថា យោងតាមអង្គហេតុថ្មីនេះ មានតម្រុយសន្មត់ថា :

១- នាម-គោត្តនាម .... ហៅ .... ភេទ ☐ប្រុស-☐ស្រី អាយុ .... ឆ្នាំ

ជាតិ .... របររកស៊ី ....

ទីកន្លែងកំណើត .... ឃុំ-សង្កាត់ .... ស្រុក-ខណ្ឌ .... ខេត្ត-ក្រុង ....

ទីលំនៅបច្ចុប្បន្ន ....

ទោសពីមុន .... ឪពុកឈ្មោះ .... "☐រ-☐ស" ម្តាយឈ្មោះ .... "☐រ-☐ស"

ប្តី ឬ ប្រពន្ធឈ្មោះ .... "☐រ-☐ស" មានកូន .... ឬ ☐នៅលីវ - ☐អនីតិជន ឬ ☐នីតិជន។

បានប្រព្រឹត្តអំពើ ដែលមានចែង និងផ្តន្ទាទោសតាមមាត្រា .... នៃច្បាប់ ....
....។

បានឃើញមាត្រា ១២៥ នៃក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ

---

[១] លេខសំណុំរឿងអយ្យការ ដែលចៅក្រមស៊ើបសួរកំពុងស៊ើបសួរ

[២] ឈ្មោះបទល្មើស

[៣] ព័ត៌មានអំពីអង្គហេតុថ្មីពាក់ព័ន្ធនឹងជនត្រូវចោទ ដែលអយ្យការដឹងតាមរយៈបណ្តឹងរបស់ពលរដ្ឋ ឬ សំណុំរឿងរបស់នគរបាលយុត្តិធម៌ (ករណីនេះ អយ្យការមិនត្រូវចុះលេខសំណុំរឿងថ្មីទេ)

សម្រេច

បើកការស៊ើបសួរបន្ថែមចំពោះករណីនេះ តាមនីតិវិធីនៃច្បាប់ នឹងស្នើសុំឱ្យ :

☐ដាក់ឱ្យស្ថិតនៅក្រោមការពិនិត្យ[៤] : ....
....
....

☐ដាក់ឱ្យស្ថិតនៅក្រោមការត្រួតពិនិត្យតាមផ្លូវតុលាការ[៥] : ....
....
....

☐ដាក់ឱ្យស្ថិតនៅក្រោមការឃុំខ្លួនបណ្ដោះអាសន្ន[៦] : ....
....
....

រាជធានីភ្នំពេញ , ថ្ងៃទី .... ខែ .... ឆ្នាំ

តំណាងអយ្យការ

---

[៤] ឈ្មោះជនត្រូវចោទ

[៥] កាតព្វកិច្ចណាមួយដែលបានចែងនៅក្នុងមាត្រា ២២៣

[៦] មូលហេតុនៃការឃុំខ្លួនបណ្ដោះអាសន្នដែលបានចែងនៅក្នុងមាត្រា ២០៥

ឧបសម្ព័ន្ធទី៧

ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា

ជាតិ សាសនា ព្រះមហាក្សត្រ

អយ្យការអម

[សា]លាដំបូងរាជធានីភ្នំពេញ

[ស]ំណុំរឿងព្រហ្មទណ្ឌលេខ ....

[ចុះ]ថ្ងៃទី .... ខែ .... ឆ្នាំ ....

[លេ]ខ : .... អ.យ

ដីកាកោះហៅបញ្ជូនទៅជំនុំជម្រះផ្ទាល់

យើង .... តំណាងអយ្យការ អមសាលាដំបូងរាជធានីភ្នំពេញ

បញ្ជាឱ្យចូលទៅបង្ហាញខ្លួននៅសវនាការ :

១- នាម-គោត្តនាម .... ហៅ .... ភេទ ☐ប្រុស-☐ស្រី អាយុ .... ឆ្នាំ

ជាតិ .... របររកស៊ី ....

ទីកន្លែងកំណើត .... ឃុំ-សង្កាត់ .... ស្រុក-ខណ្ឌ .... ខេត្ត-ក្រុង ....

ទីលំនៅបច្ចុប្បន្ន ....

ទោសពីមុន .... ឪពុកឈ្មោះ .... ☐រ-☐ស ម្តាយឈ្មោះ .... ☐រ-☐ស

ប្តី ឬ ប្រពន្ធឈ្មោះ .... ☐រ-☐ស មានកូន .... ឬ ☐នៅលីវ - ☐អនីតិជន ឬ ☐នីតិជន។

២- នាម-គោត្តនាម .... ហៅ .... ភេទ ☐ប្រុស-☐ស្រី អាយុ .... ឆ្នាំ

ជាតិ .... របររកស៊ី ....

ទីកន្លែងកំណើត .... ឃុំ-សង្កាត់ .... ស្រុក-ខណ្ឌ .... ខេត្ត-ក្រុង ....

ទីលំនៅបច្ចុប្បន្ន ....

ទោសពីមុន .... ឪពុកឈ្មោះ .... ☐រ-☐ស ម្តាយឈ្មោះ .... ☐រ-☐ស

ប្តី ឬ ប្រពន្ធឈ្មោះ .... ☐រ-☐ស មានកូន .... ឬ ☐នៅលីវ - ☐អនីតិជន ឬ ☐នីតិជន។

អ្នកត្រូវបានចោទប្រកាន់ពីអង្គហេតុ[1] :

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

[1] សេចក្តីសង្ខេបអង្គហេតុ

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

ជាបទល្មើស ....

ប្រព្រឹត្តនៅ ....

កាលពីថ្ងៃទី .... ខែ .... ឆ្នាំ .... តាមបញ្ញត្តិមាត្រា ....

នៃច្បាប់ .... ។

សវនាការនេះ នឹងប្រព្រឹត្តទៅនៅថ្ងៃទី .... ខែ .... ឆ្នាំ ....វេលាម៉ោង ....

នៅ .... ។

· សាមីខ្លួនអាចពឹងមេធាវីឱ្យអមខ្លួនបាន ។

សាមីខ្លួនត្រូវបង្ហាញខ្លួនឱ្យទាន់ពេលវេលា និងយកលិខិតផ្សេងៗ ដែលទាក់ទង នឹងជីវភាពសាមីខ្លួន ឬ ដំណើររឿងខាងលើមកជាមួយផង ប្រសិនបើមាន ។

រាជធានីភ្នំពេញ , ថ្ងៃទី .... ខែ .... ឆ្នាំ

តំណាងអយ្យការ

ឧបសម្ព័ន្ធទី៨

ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា

ជាតិ សាសនា ព្រះមហាក្សត្រ

យ្យការអម

បូងរាជធានីភ្នំពេញ

ព្រហ្មទណ្ឌលេខ ....

...... ខែ .... ឆ្នាំ ....

.... អ.យ

កំណត់ហេតុស្តីពីការបង្គាប់ឱ្យចូលបង្ហាញខ្លួនភ្លាម[១]

ឆ្នាំពីរពាន់ .... ខែ .... ថ្ងៃទី .... វេលាម៉ោង .... ។

យើង .... **តំណាងអយ្យការ អមសាលាដំបូងរាជធានីភ្នំពេញ**

បានឃើញសំណុំរឿងលេខ .... ចុះថ្ងៃទី .... ខែ .... ឆ្នាំ .... របស់

.... ។

បុគ្គលដែលនៅចំពោះមុខយើង បានផ្តល់នូវព័ត៌មានអំពីអត្តសញ្ញាណដូចខាងក្រោម :

១- នាម-គោត្តនាម .... ហៅ .... ភេទ □ប្រុស-□ស្រី អាយុ .... ឆ្នាំ

ជាតិ .... របររកស៊ី ....

ទីកន្លែងកំណើត .... ឃុំ-សង្កាត់ .... ស្រុក-ខណ្ឌ .... ខេត្ត-ក្រុង ....

ទីលំនៅបច្ចុប្បន្ន ....

ទោសពីមុន .... ឪពុកឈ្មោះ .... "□រ-□ស" ម្តាយឈ្មោះ .... "□រ-□ស"

ប្តី ឬ ប្រពន្ធឈ្មោះ .... "□រ-□ស" មានកូន .... ឬ □នៅលីវ - □អនីតិជន ឬ □នីតិជន ។

យើងប្រាប់ដល់បុគ្គលនេះនូវអង្គហេតុដែលខ្លួនត្រូវបានចោទប្រកាន់មានដូចតទៅ : ....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

អង្គហេតុនេះជាបទល្មើស ....

ប្រព្រឹត្តនៅ ....

កាលពីថ្ងៃទី .... ខែ .... ឆ្នាំ .... តាមបញ្ញត្តិមាត្រា ....

នៃច្បាប់ ....។

យើងបានទទួលចម្លើយពីជននេះដូចតទៅ : ....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

យើងបានប្រាប់ដល់ជននេះថា : ខ្លួនមានសិទ្ធិសុំពឹងមេធាវី តាមការជ្រើសរើសរបស់ខ្លួន ឬស្នើសុំឱ្យមានការចាត់តាំងមេធាវីដោយអនុលោមតាមបញ្ញត្តិច្បាប់ ។

ជននេះបានឆ្លើយថា :

- ☐ ខ្ញុំជ្រើស លោក/លោកស្រីមេធាវី .... ។
- ☐ ខ្ញុំសូមស្នើសុំឱ្យមានការចាត់តាំងមេធាវីស្របតាមបញ្ញត្តិច្បាប់ស្តីពីលក្ខន្តិកៈមេធាវី ។
- ☐ ខ្ញុំមិនត្រូវការមេធាវីទេក្នុងពេលនេះ ។

យើងបានបញ្ជាក់ថា :

- ☐ លោក/លោកស្រីមេធាវី .... អាចពិនិត្យសំណុំរឿងនិងទាក់ទងជាមួយជនជាប់ចោទ ។
- ☐ យោងលើសំណើសុំ ឱ្យមានការចាត់តាំងមេធាវី ស្របតាមបញ្ញត្តិច្បាប់ ស្តីពីលក្ខន្តិកៈមេធាវីតំណាងគណៈមេធាវីត្រូវបានជូនដំណឹងភ្លាម ។
- ☐ លោក/លោកស្រីមេធាវី .... អវត្តមាន ។

បានឃើញមាត្រា ៤៧ មាត្រា ៤៨ និងមាត្រា ៣០៤ នៃក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ

<u>សម្រេច</u> :

បញ្ជូនជនជាប់ចោទឈ្មោះ ....
ទៅតុលាការដើម្បីធ្វើការជំនុំជម្រះ តាមនីតិវិធីនៃការបង្ហាញខ្លួនភ្លាម ចំពោះអង្គហេតុ និងបទល្មើសដូចខាងលើ ។

ក្រោយពីបានអាន ជនជាប់ចោទបានចុះហត្ថលេខាជាមួយយើង ។

ជនជាប់ចោទ | **តំណាងអយ្យការ**